Limburgs Dagblad

Woensdag 18 september 1991

73e jaargang nr. 220.

Uitgeversmaatschappij Limburgs Dagblad B.V. – Postbus 3100, 6401 DP Heerlen – Telefoon 045-739911 – Hoofdredacteur Ron Brown – Losse nummers ƒ 1,50

SERVICE VAN A TOT Z

Overzicht van belangrijke adressen voor de lezers van het Limburgs Dagblad. Zie pagina 20

Mode winter '91-92

Er is geen 'nieuwe ' wintermode. Alles kan, alles mag, met een knipoog naar de jaren zestig. Plastic, hotpants, truien, bonte panty's, zelfs bont duikt weer op. De trends van de winter 1991-1992, morgen in een speciale bijlage.

Vakbonden en werkgevers wijzen Miljoenennota af

CDA en PvdA positief over kabinetsplannen

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG - Burgers en bedrijven zullen volgend jaar veel merken van de beslissingen die het kabinet heeft genomen voor de begroting van '92. Ingrijpende maatregelen zijn volgens het kabinet nodig, omdat het de komende tijd economisch aanmerkelijk minder goed gaat dan in de afgelopen jaren.

CDA en PvdA reageren in hoofdlijnen positief op de kabinetsplannen, al is dat voornamelijk omdat zij de drastische ingrepen in de uitgaven van de overheid en voor de sociale zekerheid, onvermijdelijk vinden. „Het zal moeilijk uit te leggen zijn," aldus CDA-fractievoorzitter Brinkman in een eerste reactie.

Enkele kernpunten uit de kabinetsplannen zijn:

* openbaar vervoer wordt zes procent duurder,
* huren gaan per 1 juli met 5,5 procent omhoog,
* sigaretten worden in drie stappen 75 cent duurder,
* lesgeld voor scholieren wordt veel hoger, net als collegegeld voor deeltijd-studenten,
* het bedrijfsleven krijgt honderden miljoenen minder subsidie.

Verzet

Vakbonden en werkgevers reageren unaniem negatief op de Miljoenennota en de Troonrede. De vakbonden blijven zich verzetten tegen de geplande ingreep in de wao. Zij zijn ook tegen beperking van de rechten die de huidige ziektewet nu kent. Samen met de werkgevers vrezen zij dat de plannen een zware hypotheek leggen op het komende cao-overleg. De werkgevers menen bovendien dat de stijging van de belastingen en premies ten koste gaan van de economische groei en de werkgelegenheid.

Brinkman zal de kabinetsvoorstellen op twee onderdelen niet steunen. Zo vindt hij de verhoging van het lesgeld voor scholieren (van 1150 naar 1450 gulden) veel te fors. Daarin wordt hij overigens gesteund door de overgrote meerderheid van de Tweede Kamer (PvdA, D66, GL, GPV, RPF). Ook meent Brinkman dat mensen die in een bejaardentehuis of verpleeghuis zitten, niet verplicht moeten worden hun eigen vermogen daaraan uit te geven.

Zie verder pagina 22

● **Liberalen wijzen pakket lastenverzwaringen af**

● *Op industrieterrein Spekholzerheide in Kerkrade protesteerden zo'n driehonderd mensen tegen de kabinetsplannen met de wao. Vrolijke muziek, de toespraak van de koningin en harde taal van een vakbondsman zorgden voor een enerverend middagje. Net als op honderden andere plaatsen in het land.*
Foto: DRIES LINSSEN

'Acties moeten doorgaan'

DEN HAAG – De acties van de gezamenlijke bonden tegen de kabinetsplannen met wao en Ziektewet moeten volgens 48 procent van de Nederlanders doorgaan. Achtendertig procent vindt van niet, 14 procent heeft geen mening. Dat blijkt uit een onderzoek van het bureau Interview gisteren na de Troonrede.
De inhoud van de Troonrede is 22 procent van de bevolking meegevallen, 34 procent viel de boodschap die Beatrix namens het kabinet voorlas, tegen. Volgens 46 procent van de ondervraagden draagt de Troonrede een CDA-stempel; 19 procent zei het PvdA-beleid erin te herkennen.

EZ snijdt in steun Oostelijke Mijnstreek

Van onze Haagse redacteur

DEN HAAG – Het ministerie van Economische Zaken (EZ) bezuinigt in de jaren 1993-1994 in totaal tien miljoen gulden op de hulp aan de Oostelijke Mijnstreek. Die forse bezuinigingsmaatregel staat genoemd in de gisteren gepresenteerde begroting 1992 van het ministerie.

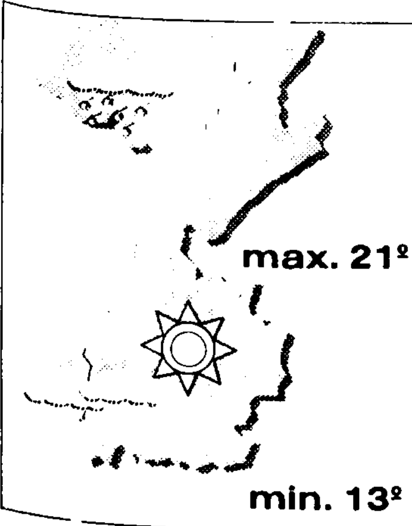
EZ snoeit verder stevig in een nieuwe vorm van rijkssteun voor de regio's, het zogenoemde bedrijfsomgevingsinstrument. Op deze regeling, waarvan in Limburg vooral Venlo en het stedelijk knooppunt Maastricht/Heerlen zouden kunnen profiteren, wordt tot en met 1996 in totaal 104 miljoen gulden gekort.

Het provinciebestuur en het Streekgewest Oostelijk Zuid-Limburg en het provinciebestuur reageren afwijzend op de door EZ aangekondigde bezuinigingen. Zowel gedeputeerde Jef Pleumeekers als voorzitter Piet van Zeil van het Streekgewest erkennen de noodzaak van ombuigingen, maar zeggen dat Limburg er meer dan evenredig door wordt getroffen.

Pleumeekers wijst er bovendien op dat EZ pas vorig jaar gemaakte afspraken over de rijkssteun aan de Oostelijke Mijnstreek schendt. Het provinciebestuur en het Streekgewest zullen over deze kwestie bestuurlijk overleg aanvragen met EZ.

Zie verder pagina 29

● **EZ schrapt tien miljoen**

PERIODEN MET ZON
Na het oplossen van de plaatselijk aanwezige mist zijn er vandaag flinke zonnige perioden. Maar in de middag zal op nadering van een storing de bewolking toenemen, in de avond en nacht gevolgd door wat lichte regen. De wind is eerst zwak uit een zuid- tot zuidwestelijke richting en neemt toe tot matig. De middagtemperatuur loopt op tot ongeveer 21 graden. Komende nacht daalt de temperatuur tot omstreeks 13 graden
Voor informatie betreffende het weer in Limburg kunt u bellen 06-91122346.

VANDAAG:

zon op:	07.18	onder:	19.49
maan op:	17.33	onder:	00.58

De drie vakcentrales zeer tevreden over verloop acties

Massaal protest tegen wao-plan

Van onze verslaggevers

DEN HAAG – Naar schatting een half miljoen werknemers hebben gisteren tijdens het voorlezen van de Troonrede door koningin Beatrix het werk onderbroken. De drie organiserende vakcentrales zijn zeer tevreden over het verloop van de massale acties tegen de kabinetsplannen voor wao- en Ziektewet.

In Limburg kwamen volgens de vakbonden meer dan zevenduizend mensen in actie. De Dominicanerkerk in Maastricht was het toneel voor een manifestatie die door ongeveer duizend mensen bezocht werd. Op industrieterreinen in Roermond en Kerkrade en bij de poort van de Volvofabriek in Born kwamen werknemers bijeen. De opkomst viel hier en daar wat tegen, al verklaarde het Limburgse organisatiecomité uiterst tevreden te zijn. Het busvervoer heeft in grote delen van de provincie een uur platgelegen. Bij het ABP keken en luisterden ruim 1700 ambtenaren naar de troonrede en naar toespraken van vakbondsmensen.

Verbod

In de ziekenhuizen bleven de acties beperkt. In het St.Maartensgasthuis in Venlo, waar een grote manifestatie was gepland, deden slechts vijftien leden van het verplegend personeel mee aan een werkonderbreking.
Ondanks een verbod door de burgemeesters in de Oostelijke Mijnstreek, reden ambulances van de GGD met loeiende sirenes langs diverse actiepunten in de provincie. De Geerhorst in Sittard was de enige Nederlandse gevangenis die meedeed aan de acties. Directeur J. Gorissen sprak enkele tientallen personeelsleden toe voordat er gezamenlijk naar de Troonrede werd gekeken.

Uitschieter

Op de Rotterdamse Coolsingel werd door 30.000 mensen gedemonstreerd. In Amsterdam kwamen 20.000 mensen samen. Een andere uitschieter was Groningen, waar de protestbijeenkomsten door 10.000 mensen werden bezocht.
In de rest van het land werd vooral in het stads- en streekvervoer, bedrijven en havens het werk massaal neergelegd.

Ook bij PTT, politie, defensie, scholen, gemeenten, bejaardentehuizen, universiteiten en hogescholen waren werkonderbrekingen. Bij Hoogovens legden zo'n 1500 werknemers het werk neer.

Spoorwegen

De acties bij de Nederlandse Spoorwegen worden als mislukt beschouwd. De stakingsoproep van de Vervoersbond FNV bij de Spoorwegen leidde tijdens de Troonrede slechts tot enkele vertragingen in het treinverkeer.
In Amsterdam hielden gemeenteambtenaren een 24-uursstaking. De gemeente heeft al aangekondigd het salaris van de stakers in te houden.

Zie verder pagina 15

● **Vieze smaak in de mond? Hier koffie.**

Nieuw staakt-het-vuren al geschonden

Aanval op Zagreb

ZAGREB – Luttele uren na de totstandkoming van een nieuwe bestandsovereenkomst tussen de Joegoslavische leiders is de Kroatische hoofdstad Zagreb gisteravond opgeschrikt door luide explosies en zware artilleriebeschietingen.

Oranje lichtspoorkogels verlichtten de nachtelijke hemel en in het centrum waren granaatinslagen en het geratel van machinegeweren hoorbaar. Ook het luchtalarm klonk. In de omgeving van de chemische fabriek Oki aan de oostelijke kant van de stad woedde een grote brand.

Het geweld leek het einde te betekenen van de nieuwe wapenstilstand, die door EG-bemiddelaar Lord Carrington was bereikt. Ook voorgaande bestandsovereenkomsten werden na hooguit enkele dagen weer gebroken.
De afgelopen dagen had de federale luchtmacht al Kroatische stellingen rond Zagreb bestookt, maar de gevechten van gisteravond waren de hevigste die de Kroatische hoofdstad tot dusver onderging.

Verduisterd

Zagreb was uit voorzorg tegen mogelijke luchtaanvallen vrijwel verduisterd. Het openbaar vervoer reed zonder licht. De bevolking was opgeroepen schuilplaatsen op te zoeken en kalm te blijven.
De gevechten in Zagreb concentreerden zich aan de zuidelijke en oostelijke randen van de stad. In het oosten hadden eerder op de avond Kroatische eenheden slag geleverd met federale militairen die in hun kazerne waren ingesloten.

Zie verder pagina 3

● **Kroatië: federale leger vecht verder**

Eieren afkomstig van legbatterijen worden geboycot

„Volg me maar!"

ld-cd

De Raggende Manne – Brandende Vlierbessen (Tophole/Virgin)

De kat des huizes, die zich nét genotzuchtig op de sofa heeft genesteld, maakt zich met een dikke staart schielijk uit de voeten. Ondertussen nemen de anders toch zo tolerante huisgenoten een akelig dreigende houding aan. Nee, dit is niet het script van aflevering 313 van Goede Tijden Slechte Tijden, maar een summiere samenvatting van de waar gebeurde verwikkelingen rond een stereotoren. Als steen des aanstoots fungeert het tweede album van De Raggende Manne, een Amsterdams kwartet dat zich nu al Nederlands meest controversiële weirdo-rockband van de jaren negentig mag noemen. Brandende Vlierbessen heet hun tweede studioproduct, dat de luisteraar afwisselend doet huiveren, braken, schele hoofdpijn bezorgt en hem/haar intens naar de eerste de beste brug doet hunkeren. Om er zonder aarzeling vanaf te springen, wel te verstaan. Rauw, hees maar allesbehalve teder – om maar even met The Scene te spreken – en met de tong op de schoenen reageren de Raggende Manne in 14 turbo-songs van in totaal krap 24 (!) minuten hun torenhoog opgekropte woede, agressie en frustratie van zich af. Vanaf de eerste gitaaraanslag ongegeneerd en bij tijd en wijle 'jazzy' improviserend, met een heftigheid waartegen zelfs de duurbetaalde hifi-ingenieurs van Bang & Olafsen het in je huiskamer moeten afleggen. Onderwijl heeft 'zanger' Bob Fosko meer weg van een op drift geraakte betonmolen, terwijl de staccato-teksten die hij hortend en stotend weet uit te braken met enige vindingrijkheid nog het best te typeren zijn als poëzie van de straat. Let wel, het soort straat dat je in Voerendaal-Zuid niet aantreft. „Ik vind je leuk. Ik vind je aardig. Maar je stinkt uit je bek als een beer uit zijn reet," bekent Fosko in het op de kop af 18 seconden tellende Ik Vind Je Leuk. Een ontboezeming van een kernachtigheid die zelfs Jan Wolkers in ernstige verlegenheid moet brengen. Enfin, de slotsom moge duidelijk zijn. De Raggende Manne moet je op zijn minst één in je leven geprobeerd hebben. Al was het maar om de relatie met je huisgenoten op haar duurzaamheid te testen.

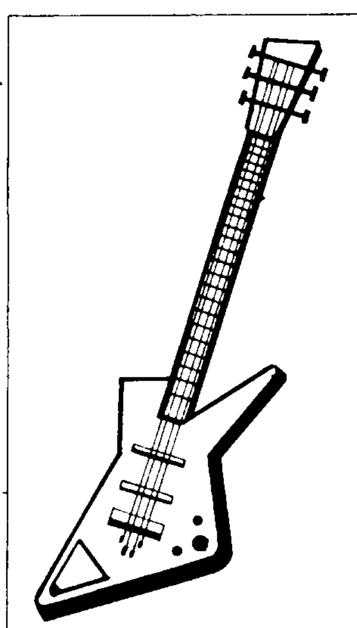
Noordkaap – Feest In De Stad (Mercury)

Heeft ondergetekende toch al een eeuwigdurend verbond gesloten met de ruim voorradige helden van de jongste Vlaamse rockgolf, twee kakelverse bands van gene zijde der grens weten zich nu al verzekerd van een top-notering in mijn persoonlijke moordlijstje van het nog lang niet voorbije jaar. Is Gorki inmiddels goed voor twee onsterfelijke singles (het wachten is alleen nog op het albumdebuut), het Belgisch-Limburgse Noordkaap onder aanvoering van zanger-journalist Stijn Meuris heeft die eersteling in eigen land al lang en breed ten doop gehouden. Feest In De Stad heet de schijf, die onbegrijpelijkerwijs in 'Olland het licht nog steeds niet heeft gezien. De groepsnaam bevat dus wel degelijk een dubbele bodem. Maar allez, waarde provinciegenoten: gij die tuk zijt op spannende, beklemmende en potente rocksongs met kop en staart en bovenal sterk van compositie spoede zich vandaag nog naar de eerste de beste platenboer in Maasmechelen, Vroenhoven of Maaseik. Voor alle duidelijkheid, zo'n kleine extra inspanning staat in geen enkele verhouding tot de smulpartij waar Noordkaap je op Feest In De Stad ruim vijftig minuten lang op trakteert. Want verdomd, het is al weer een tijd geleden dat ik twaalf van de veertien songs van een langspeler al na de eerste draaibeurt voorgoed in m'n geheugen heb opgeslagen. De meebrulfactor is ongekend hoog en aan potentiële hitsingles geen gebrek. Kope!

laurens schellen

Philips even blij met nieuw 'mega-album' als fans

Dire Straits zetten trend in popmarketing

ROTTERDAM – Je bent al lang beroemd, commercieel uiterst succesvol en je wilt nog wat. Niet zo eenvoudig, vraag het Michael Jackson, Bruce Springsteen, U2 en Dire Straits. Vooral eerstgenoemde popvedette gaat op dit moment gebukt onder een loden last van hooggespannen verwachtingen. Het herhaaldelijk opschorten van de verschijning van zijn nieuwe album *Dangerous* is 'Wacko Jacko' al op veel hoongelach komen te staan.

Het Amerikaanse televisieprogramma Entertainment Tonight stak vorige maand uitgebreid de draak met Jackson's faalangst en beval hem ten slotte zo snel mogelijk voor de dag te komen met zijn in het diepste geheim opgenomen troetelschijf. Onder het mom van 'Ga er maar gewoon van uit dat je je geweldige mijlpalen (*Thriller* en *Bad*, totale verkoop 65 miljoen exemplaren) niet zo snel meer zult evenaren'.

Hoe realistisch deze 'opdracht' mag zijn, feit blijft dat Michael Jackson ook nog te maken heeft met zijn platenmaatschappij Sony die onlangs een miljard dollar neertelde voor een langdurige contractverlenging. Dus zonder meer rekent op een flinke kaskraker.

Dire Straits verkeert sinds het relatief stille mega-succes van het voorlaatste studio-album *Brother In Arms* (1985, afzet plusminus 20 miljoen stuks) in eenzelfde schuitje, maar dan onder de vlag van Phonogram (zijnde Philips). Zanger-gitarist Mark Knopfler (hij vooral) en de zijnen wisten lange tijd niet goed wat ze met die bijzondere status aanmoesten en na de voor de hand liggende zoethouder, de grootste hits-verzameling *Money For Nothing* leek het erop dat Dire Straits niet meer zou hergroeperen. De buitenwacht kon via het maandblad Q vernemen dat Knopfler het spannender vond om zich op andere uitdagingen te storten. Een alleszins aannemelijke ontboezeming, getuige zijn projecten (ook als producer) met onder anderen Willy DeVille, Chet Atkins, Randy Newman en The Notting Hillbillies. Stuk voor stuk geslaagde zijsprongen, die het publieke verlangen naar een 'nieuwe Dire Straits' eigenlijk alleen maar deed toenemen.

Hetzelfde Britse tijdschrift is nu uitverkoren om de zowaar tot stand gekomen langspeler met veel tekst en uitleg luister bij te zetten: middels een 16 pagina's tellende bijlage, met als basis een exclusief interview met maestro Mark en zijn trouwe rechterhand, bassist John Illsley. De strekking van het nauwelijks verkapte promoverhaal luidt dat studio-album nummer zes *On Every Street* bepaald geen 'motje' is, maar een hevig gewilde baby die onder ideale omstandigheden kon worden geboren. Op het moment dat Mark Knopfler, de enige componist, meende over voldoende typische Dire Straits-songs te beschikken, werden de vaste leden (ook toetsenisten Guy Fletcher en Alan Clark) opgetrommeld en allerlei huurlingen (onder wie steelgitarist annex 'Hillbillie' Paul Franklin, drummers Jeff Porcaro en Manu Katche en saxofonist Chris White) gerecruteerd. Waarna de opnamen onder Knopfler's supervisie in de Londense Air Studios naar wens verliepen.

Die ongedwongen sfeer straalt een uur lang, alle twaalf nummers van *On Every Street* af. Wie in de loop der jaren gecharmeerd is geraakt van Knopfler's subtiele gitaarspel, diens neuzelige stemgeluid en zijn voorkeur voor J.J. Cale-achtige country-rock, beschaafde boogie en 'kleine uurtjes blues' wordt op zijn/haar wenken bediend. Opmerkelijke verrassingen à la *Private Investigations* en *Telegraph Road* (allebei op *Love Over Gold* uit 1982) ontbreken evenwel.

Monsterverbond

Kortom, goede wijn (Chateau Feu de Bois?) voor een groot publiek die best enige kransen kan gebruiken. Vandaar wellicht het monsterverbond met het om opstekers verlegen zittende Philips, dat heeft geleid tot een tot in de puntjes verzorgde, grootscheepse promotiecampagne met als basis een wereldtoernee die qua omvang zijn weerga niet kent: lopend van eind augustus 1991 (in Dublin was de start) tot diep in 1993, via minstens 28 landen, voor in totaal 7,1 miljoen bezoekers. De netto opbrengst voor Knopfler en Co wordt geschat op 210 miljoen pond, ofwel een slordige 700 miljoen gulden. Tweederde daarvan is afkomstig uit de kaartverkoop, het resterende deel uit de merchandising.

De uitgestippelde marketingstrategie van beide partners (trendsettend voor de jaren negentig?) is even simpel als doeltreffend: de Nederlandse elektronicagigant versterkt wereldwijd de aandacht op de 'uit zijn winterslaap herrezen rockreus'; tegelijkertijd poetst Philips haar niet zo flitsende imago op door zich via de aanbevolen nieuwste Soundmachines te vereenzelvigen met het betrouwbare muzikale genie Mark Knopfler. Als extra 'gimmick' werd gekozen voor een bekende herinnering: de televisieserie The Thunderbirds, die door 'geestelijk vader' Gerry Anderson knap aan Dire Straits werd gekoppeld, voor zowel de clip van de eerste single *Calling Elvis* als de echte reclameboodschappen.

Op de eerder aangekondigde concerten komen de fans als hongerige hondjes af, zie de bliksemtoeloop voor Ahoy' (28, 29 en 30 september) en de Kuip (mei '92, voorlopig tweemaal). Maar, is het commerciële succes van *On Every Street* nu ook verzekerd? Waarschijnlijk wel, want alleen al in de voorverkoop werden meer dan drie miljoen exemplaren besteld en de verkopen van de eerste week zijn alom fantastisch, aldus een woordvoerster van Phonogram. „De plaat is ook meteen binnengekomen op nummer 1, helemaal te gek."

Dire Straits kan in een negenkoppige bezetting dus voorlopig fluitend de wereld rondtrekken. Maar wat daarna? Nog groter, juist terug naar de oorspronkelijke bescheidenheid of helemaal niets meer?

louis du moulin

● *De Britse formatie Dire Straits, trendsetter in moderne popmarketing*

Charles & Les Lulus in Sittard

SITTARD – Charles et Les Lulus komen naar Sittard. De formatie van ex-TC-Matic zanger Arno Hintjens en Belgisch 'blanke blues-godfather' Roland van Campenhout staat woensdagavond 25 september in jongerencentrum Fenix. Ad Cominotto en Piet Jorens completeren het viertal, dat op zijn recent verschenen debuutalbum een uitstekende indruk maakt.

Tijdens het begin deze maand gehouden festival Ein Abend in Wien bewees 'Charles' al een behoorlijk opzwepende live-act te zijn.

De rauwe stem van Arno en het subtiele gitaarspel van Roland gingen toen prima samen, en leverde één van de hoogtepunten van het progressieve popfestival op.

Kaartjes voor het optreden kosten 15 gulden in de voorverkoop, en 20 gulden aan de kassa. De aanvang van het optreden staat gepland om 20.30 uur.

Oorspronkelijk zou de band in het Staargebouw in Maastricht optreden. Onder meer vanwege de akoustiek is het concert nu dus verplaatst naar Sittard.

Walter Trout in Vrij Spel

Samen met zijn vaste begeleidingsband vormt de Amerikaanse bluesgitarist Walter Trout komende zaterdagmiddag het middelpunt van het wekelijkse popprogramma Vrij Spel van Omroep Limburg. Het gaat om live-opnamen die werden gemaakt tijdens het eerder dit jaar gehouden Moulin Blues Festival in het Middenlimburgse Ospel. Een tweetal live-nummers (*Say Goodbye To The Blues* en *Serve Me Right To Suffer*) is eveneens te vinden op de onlangs verschenen maxi-cd van Trout, getiteld *The Love That We Once Knew*. Vrij Spel is elke zaterdag vanaf 17.03 uur te beluisteren via Radio 1.

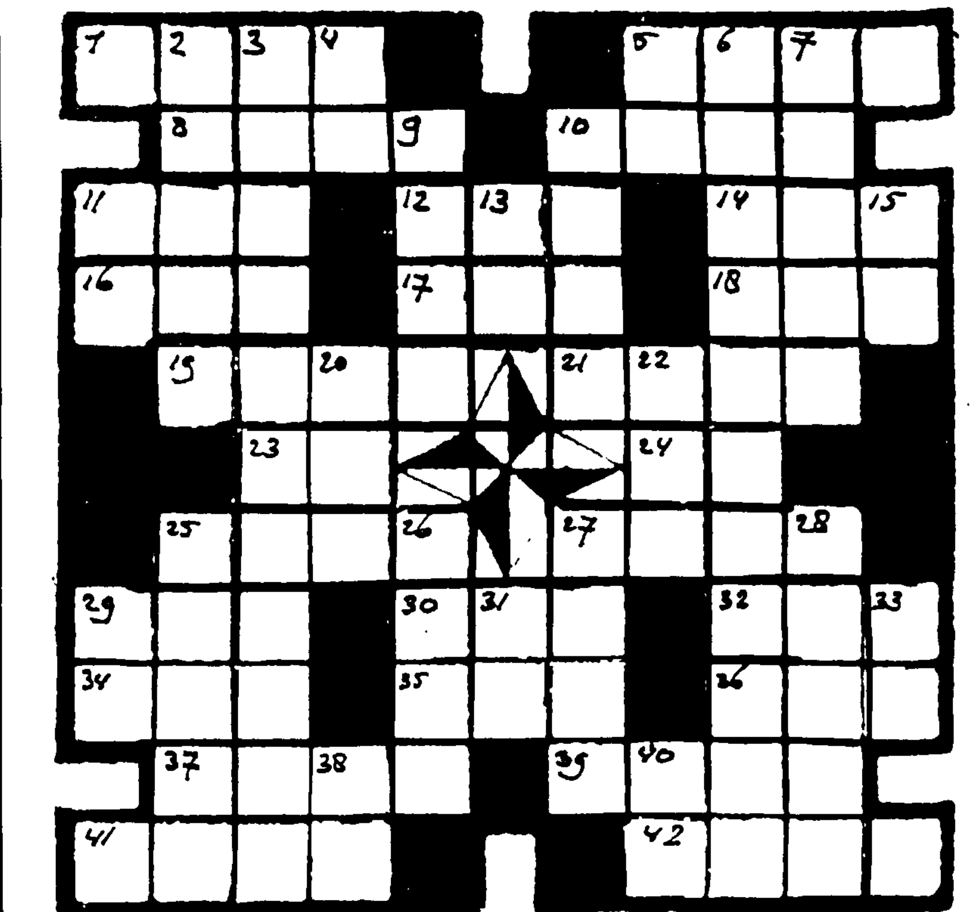
popagenda

SEPTEMBER

- 18 Westfalenhalle Dortmund (D.), Monsters of rock-festival met AC/DC, Metallica, Motley Crue, Queensryche en The Black Crowes
- 18 La Diligence Heerlen, The Wall
- 20 Dingus Venray, Union Carbide Productions
- 20 Azijnfabriek Roermond, Groucho
- 20 De Splinter Venlo, Non-Ext
- 20 Exit In G Landgraaf, Mad Krptbrulf
- 20 Effenaar Eindhoven, Jeff Dahl
- 20 La Diligence Heerlen, The Wall
- 21 Willy's Inn Heerlen, ZZOOO
- 21 Grand Theater Landgraaf, Groucho en Remko Serban
- 21 OOC Venlo, voorronde Nu Of Nooit-talentenjacht Stichting Popmuziek Limburg met Pygmalion, Gail Of God, Chinawhite en Square Feet
- 21 Feesttent Puth, Janse Bagge Bend
- 21 Gimmix Sittard, Trixs
- 21 't Jachhoes Maastricht, Fietsefreem
- 21 Dancing Vriendschap Spanbroek, The Wall
- 22 Stadhuisplein Eindhoven, Stadhuispop '91
- 22 Dancing De Steeg Leunen, The Wall
- 22 Molenbron Limbricht, Fietsefreem (middag)
- 22 Café De Molen Swartbroek, Basic Blue
- 24 Feesttent Horst, The Wall
- 25 Fenix Sittard, Charles et les Lulus
- 27 Effenaar Eindhoven, Serenes en Carnival Art
- 27 Rai Amsterdam, Patricia Kaas
- 27 Vredenburg Utrecht, Gino Vanelli
- 27 Exit In G Landgraaf, Partners
- 27 B-52 Hulsberg, voorronde Nu Of Nooit-talentenjacht Stichting Popmuziek Limburg
- 27 Tussen De Rails Sittard, Fietsefreem
- 28 Rodahal Kerkrade, Emmylou Harris & The Nash Ramblers
- 28 Noorderligt Tilburg, Gino Vanelli
- 28 Ora Landgraaf, Groucho
- 28 Gimmix Sittard, Splash

T	I	L		M	O	P		H	A	M
O	L		K	E	P	E	R		D	O
P		L	U	S		L	A	K		S
	L	O	S		L		K	A	M	
T	I	K		T	E	L		T	A	S
I	T		N	A	G	E	L		G	A
N	E	T		P	E	K		I	E	P
	R	O	B		S		O	E	R	
B		N	O	L		P	O	T		L
U	K		N	A	D	E	R		N	U
S	A	P		M	E	T		A	A	S

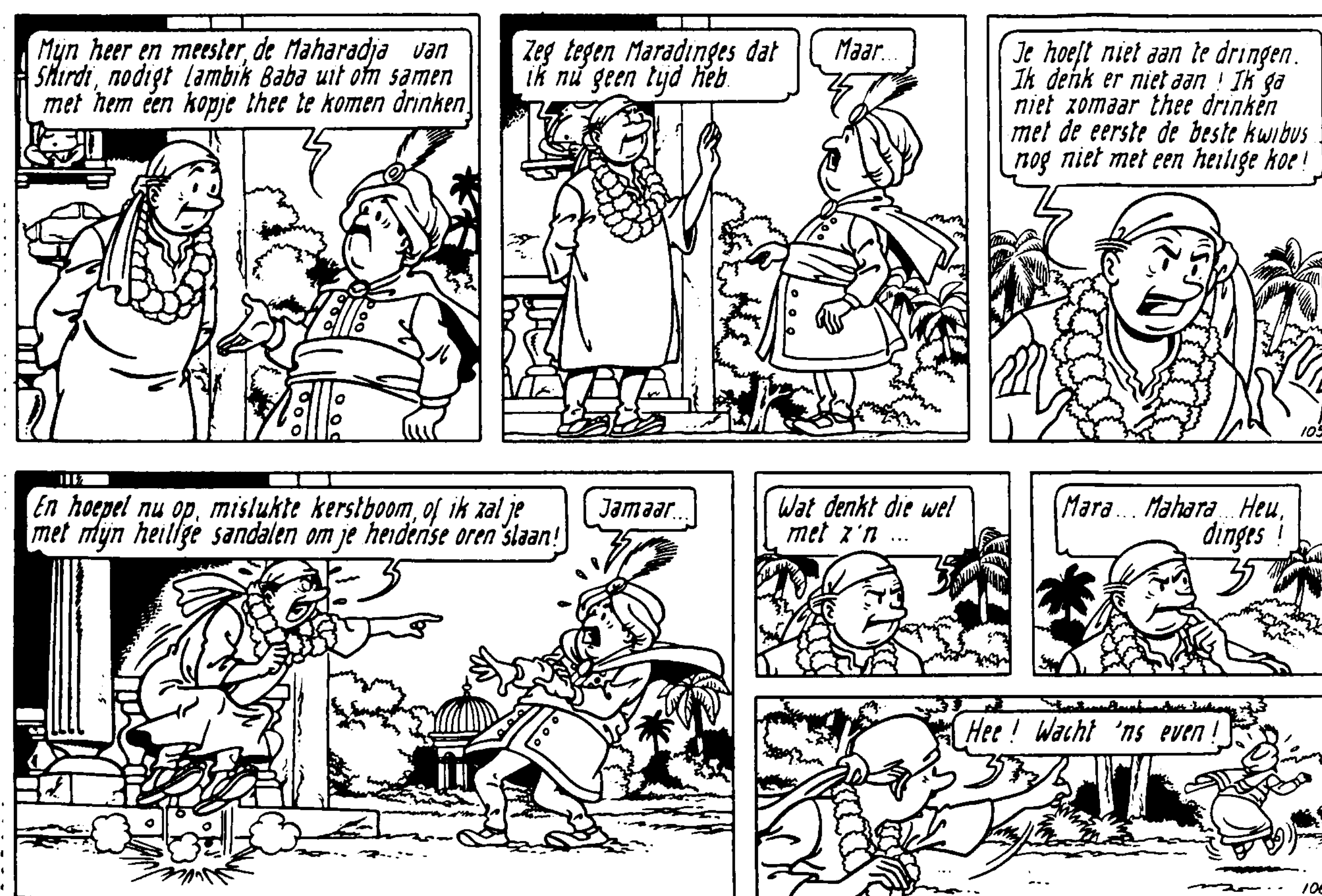
puzzel van de dag

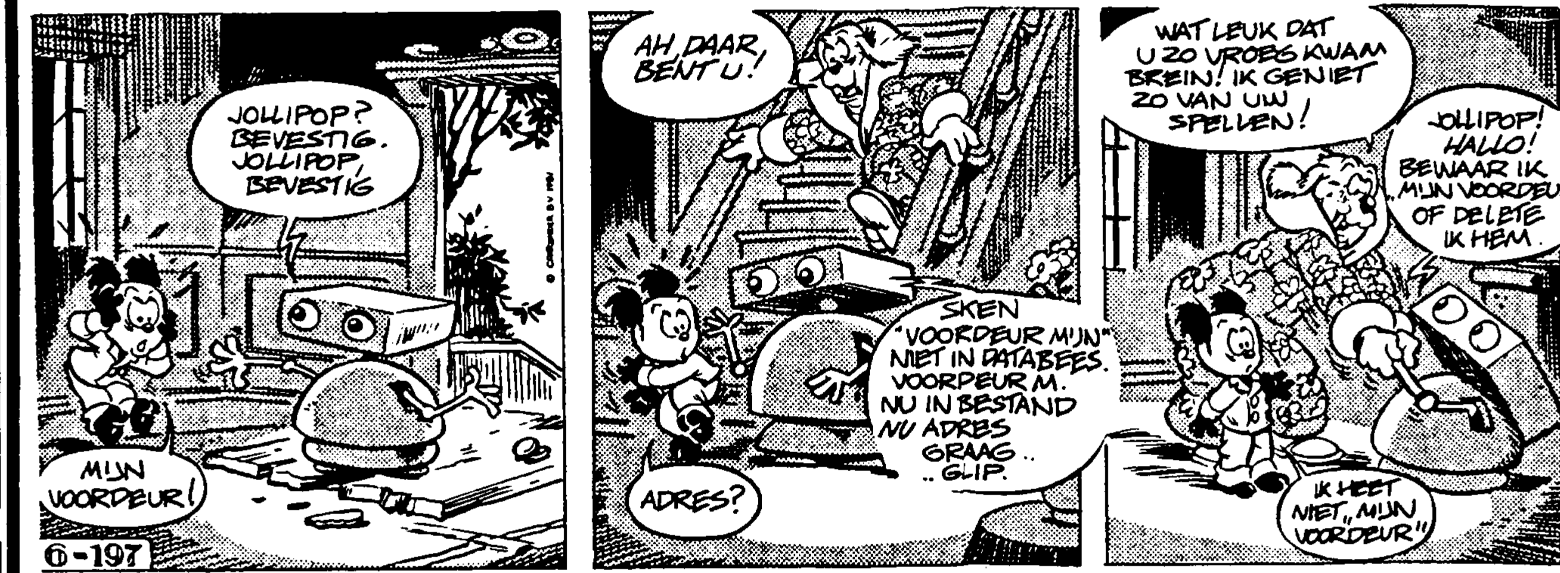
Horizontaal: 1. jong meisje; 5. drinkgerei; 8. slechte vrouw; 10. aardgordel; 11. pl. in N.-Brabant; 12. riv. in Indonesië; 14. klein vertrek; 16. hoofddeksel; 17. pl. in Gelderland; 18. meisjesnaam; 19. roem; 21. ongaarne; 23. laatstleden; 24. pers.vnw.; 25. vochtig; 27. deel v.h. gelaat; 29. pl. in Oostenrijk; 30. tijdrekening; 32. moment; 34. huisdier; 35. vr. munt; 36. Europeaan; 37. oevergewas; 39. gezicht; 41. bijb. figuur; 43. plaats.

Verticaal: 2. pl. in Duitsland; 3. het installeren; 4. noot; 5. riv. in Italië; 6. bijkomstig; 7. pl. in Gelderland; 9. grondsoort; 10. kus; 11. voorzetsel; 13. elpee; 15. noot; 20. op de manier van; 22. familielid; 25. verlichtingsmiddel; 26. vruchtbaar makende stof; 27. handschoen; 28. gebaar; 29. maanstand; 31. noot; 33. militair; 38. daar; 40. voorzetsel.

lambik baba

panda en de spelbreker

recept

Tajine van rundvlees met venkel en doperwten

Een gerecht uit de keuken van collega Jos van Genderen dat ik u, volgens informatie van betrokkene, niet mag onthouden.

Benodigdheden voor 4 personen: 1 kg mager rundvlees, 4 el olie, 2 draadjes of mespuntje saffraan, 3 tl zout, 2 tl zwarte peper, 2 tl gemberpoeder, 1 middelgrote ui, 2 vleestomaten (of 1 blik), 4 takken koriander (of peterselie), 2 teentjes knoflook, 2 venkelknollen, 450 g diepvrieserwtjes.

Snijd vlees in grove stukken. Bodempje olie in de pan en bak vlees met saffraan, het zout, peper en gember zo'n 10 minuten op halfhoog vuur, schep regelmatig om. Ontvel tomaten en snij ze in stukjes. Hak koriander en knoflook fijn. Voeg met twee kopjes water bij het vlees en breng aan de kook. Laat ruim 1½ uur zachtjes stoven. Snijd stengels van venkelknol en maak goed schoon. Verwijder harde kern uit stukken venkel. Spoel erwtjes met koud water af en leg samen met venkel op vlees. Schep vleessaus over de groente en laat alles in 45-60 minuten gaar worden.

Serveer hierbij Marokkaans brood of couscous met rozijnen (10 minuten laten wellen en 10 stomen in stoompan).

huub meijer

UITGEVERSMAATSCHAPPIJ
Limburgs Dagblad B.V.

Directie:
mr. F.A.M. van Hellemondt
K.J. Verwer

Hoofdkantoor:
In de Cramer 37
6411 RS Heerlen

Telefoon:

Abonnementen	045-739881
Advertenties	045-739886
Piccolo-advertenties	045-719966

Fax:

Redactie	045-739264
Advertenties	045-739204
Algemeen	045-739364

Telex:

Redactie	56123

Banken:

ABN Bank Heerlen	57 75 35 935
Postbank	10 35 100

Rayonkantoren:

Brunssum	045-256363
Geleen	046-746868
Heerlen-Centrum	045-717719
Kerkrade	045-452932/455506
Maastricht	043-254477
Roermond	04750-18484
Sittard	046-515577
Valkenburg	04406-15045

Abonnementsprijzen:
Bij vooruitbetaling te voldoen

per kwartaal	*f* 79,20
per maand	*f* 26,40
losse nummers	*f* 1,50
	Bfr. 29

LONDEN - De Britse Judith Ward heeft wellicht 17 jaar onschuldig achter de tralies gezeten. Minister van Binnenlandse Zaken Kenneth Baker besloot gisteren de zaak van Ward (42) naar het Hof van Beroep te verwijzen. Bij Baker waren twijfels gerezen over het bewijs op grond waarvan Ward was veroordeeld.

Vergelijking met 'Zes van Birmingham'

Britse wellicht 17 jaar onschuldig in cel

Judith Ward werd in 1974 tot levenslange celstraf veroordeeld voor haar aandeel in een bomaanslag op een bus van het Britse leger. Bij die aanslag kwamen 12 mensen om het leven, onder wie twee kinderen.

Haar zaak roept herinneringen op aan die van de 'Zes van Birmingham', die halverwege de jaren '70 eveneens tot langdurige celstraffen werden veroordeeld wegens bomaanslagen. De 'Zes van Birmingham' werden dit jaar echter vrijgelaten, nadat het Hof van Beroep had bepaald dat de bewijsvoering destijds niet steekhoudend was geweest.

De kern van die bewijsvoering was een proef door een chemicus waaruit gebleken zou zijn dat de 'Zes' sporen van nitroglycerine op hun handen hadden. Later bleek echter dat deze proef ook een positieve uitslag gaf bij hen die bij voorbeeld papier hadden vast gehad.

Judith Ward werd in 1974 veroordeeld op grond van dezelfde proef, gedaan door dezelfde chemicus. Voor minister Baker was dat voldoende aanleiding de zaak te heropenen.

Minister Baker doet belofte aan Shamir

Geen verder uitstel VS-hulp aan Israël

Van onze redactie buitenland

CAIRO - De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, James Baker, heeft Israël gisteren beloofd dat de Amerikaanse regering het Congres niet opnieuw zal vragen het Israëlische verzoek om financiële garanties voor de huisvesting van Sovjetjoden uit te stellen.

De VS hebben Jeruzalem ook toegezegd op te zullen draaien voor mogelijke extra kosten die voortvloeien uit het uitstel van vier maanden. Een functionaris in het gevolg van Baker zei dat de beloften onderdeel zijn van een Amerikaans compromisvoorstel van zes punten. Jeruzalem zou zich nog beraden over het Amerikaanse plan.

Veto

Vorige week gooide president George Bush olie op het vuur toen hij aankondigde elke poging van het Congres om Israël de gevraagde kredietgaranties te verstrekken met een veto zou tegenhouden. Israël wil bijna twintig miljard gulden lenen om honderduizenden joden afkomstig uit de Sovjetunie te huisvesten. Een Amerikaanse garantie betekent dat Jeruzalem dergelijke leningen kan afsluiten tegen een voordelig rentetarief.

De Arabische landen verzetten zich ertegen omdat zij van mening zijn dat Israël daardoor financieel in staat wordt gesteld kolonisten in de bezette gebieden te vestigen. Dat zou de vredesconferentie die voor oktober op de agenda staat ondermijnen. Ook de VS delen die mening.

De Amerikaanse functionaris voegde daar wel aan toe dat Washington niet bereid is te beloven dat die kredietgaranties in januari, na het aflopen van de vier maanden uitstel, zeker zullen worden goedgekeurd. Ook wil de Amerikaanse regering zich niet vastleggen op een bepaald bedrag.

Hij omschreef het compromisvoorstel als 'verdomd tegemoetkomend' en voegde daar aan toe dat Washington niet aan andere Israëlische eisen zal toegeven.

De zes punten zijn:

- De Amerikaanse regering zal in januari niet proberen de lening verder te vertragen.
- De regering zal met het Congres samenwerken om de wetgeving op te stellen voor de kredietgaranties.
- De VS zullen alles in het werk stellen om de invloed van de garanties op de Amerikaanse begroting en de Amerikaanse belastingbetaler klein te houden. Hierdoor zal het Israëlische verzoek makkelijker door het Congreskunnen worden goedgekeurd.
- De regering belooft Amerikaanse steun voor het principe van de kredietgaranties.
- De VS zullen de extra rentekosten dekken die voortvloeien uit het feit dat Israël door het uitstel mogelijk geld moet lenen in andere kringen.
- Washington zal proberen andere landen te overreden ook kredietgaranties aan Israël te verstrekken.

VN openen zittingsjaar

NEW YORK - In aanwezigheid van vertegenwoordigers van Estland, Letland en Litouwen hebben de Verenigde Naties gisteren het 46ste zittingsjaar van de Algemene Vergadering geopend.

Er werd geopend met de traditionele minuut stilte voor gebed en meditatie. De eerste taak van de leden van de Algemene Vergadering was het kiezen van een nieuwe voorzitter. Gekozen werd de Saoedische ambassadeur Samir Shihabi.

'Kabinet zit er nog na 28 september'

PvdA-leiding ziet congres met vertrouwen tegemoet

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG - Het PvdA-congres dat 28 september plaats heeft zal de getroffen maatregelen inzake Ziektewet en wao steunen en het vertrouwen in de PvdA-bewindslieden en de Kamerfractie uitspreken. Deze verwachting hebben vice-premier en PvdA-leider Kok en fractieleider Wöltgens gisteren uitgesproken. Zij deden dat bij de NOS-tv.

„Ik hoop, vertrouw en reken erop dat het congres steun geeft aan de uitgezette koers. Ik heb daar voldoende redenen voor," aldus Kok. „Ik denk dat er geleidelijk een kentering zal optreden," zei Wöltgens naar aanleiding van het heftige verzet in de PvdA-achterban.

Kok en Wöltgens maakten hun opmerkingen naar aanleiding van de gisteren gepresenteerde Miljoenennota en de kans dat het kabinet de voornemens niet meer in de Kamer kan verdedigen omdat het PvdA-congres de eigen bewindslieden terugfluit. De algemene politieke beschouwingen in de Tweede Kamer over de Miljoenennota zijn in de week van 7 oktober.

„Ik geloof niet dat het congres de gevolgen zal hebben die u nu vreest," zei Wöltgens. Hij achtte de kans groot dat het kabinet na het PvdA-congres gewoon blijft zitten. De fractieleiders van CDA, VVD en D66 onderschreven die verwachting van hun PvdA-collega.

Premier Lubbers zei het 'onbelangrijk' te vinden of het kabinet na het PvdA-congres kan blijven zitten of niet. Het gaat om het beleid, zo zei hij. Desondanks gaf de CDA-politicus te kennen ervan uit te gaan dat zijn kabinet de rit gewoon uitzit.

Lubbers zei de idee om het PvdA-congres voor de algemene politieke beschouwingen te houden 'prima' te vinden. Dat de uitspraken van de PvdA-achterban consequenties kunnen hebben in politiek-Den Haag en voor de coalitie moet dan maar voor lief worden genomen, aldus de premier. „Dat is dan zo, maar daarom moet je dat congres nog niet verbieden. Het is een onderdeel van de democratie," constateerde hij.

Opnieuw doden door geweld in Zuid-Afrika

THOKOSA - Inwoners van een woonoord in Zuid-Afrika hebben gezegd dat de politie gisteren twee mensen heeft gedood. Daarnaast hebben zwarten zeven andere zwarten met bijlen en stokken gedood bij een botsing in een zwart woonoord.

De politie zei dat agenten op patrouille in een wijk bij Phola Park ten oosten van Johannesburg met AK-47 automatische geweren werden beschoten. De agenten schoten terug en doodden twee mensen. De inwoners van de wijk leggen de verantwoordelijkheid voor het incident bij de politie. „Zij openden gewoon het vuur op inwoners en doodden zonder reden twee mensen," zei een inwoner.

Zaterdag ondertekenenden 24 organisaties - waaronder het Afrikaans Nationaal Congres (ANC), de Inkatha Vrijheidspartij en de regering - een vredesakkoord.

De ondertekenaars legden daarin 'spelregels' vast voor de politie en politieke partijen. Daarnaast zijn uitspraken die geweld kunnen uitlokken uit den boze.

● *Een Kroatische gardist hanteert een hamer om de rode ster van het hek van een omsingelde federale kazerne in Zagreb te verwijderen. Na een kort vuurgevecht, waarbij niemand letsel opliep, gaven 56 militairen van het federale leger zich over aan de Kroaten.*

Zagreb beveelt opheffing blokkades kazernes

Kroatië: leger vecht verder

Vervolg van pagina 1

ZAGREB - Volgens Susak, de Kroatische plaatsvervangend minister van Defensie, ging het federale leger na de ondertekening door met aanvallen op Kroatische steden en dorpen. De Kroaten slaagden erin vier vliegtuigen neer te halen, aldus Susak. Hij toonde zich direct al sceptisch over de duur van het bestand. Een woordvoerder van het Kroatische ministerie van Defensie zei dat zes gevechtsvliegtuigen aanvallen hadden uitgevoerd op Lucko, een buitenwijk van Zagreb, de Kroatische hoofdstad, en een televisietoren.

De Kroatische president Franjo Tudjman beschuldigde het federale leger er eveneens van door te gaan met vechten.

Tudjman, de Servische president Slobodan Milosevic en de Joegoslavische minister van Defensie, Veljko Kadijevic, kwamen in de stad Igalo, aan de Adriatische Zee, het staakt-het-vuren overeen na bemiddeling van Lord Carrington, de voorzitter van de Haagse vredesconferentie over Joegoslavië.

Verklaring

Deze leiders van de belangrijkste strijdende partijen tekenden na een vier uur durende vergadering een document waarin zij verklaarden hun politieke en militaire invloed aan te wenden om de gevechten te stoppen. In de verklaring wordt het bestand een laatste kans genoemd om een einde te maken aan de burgeroorlog.

De Kroatische minister van Defensie, Luka Bekic, had gisteren de Kroatische Nationale Garde gisteren bevolen een einde te maken aan de blokkades van de kazernes van het Joegoslavische federale leger in Kroatie.

Vredesmacht

Niet duidelijk is of in Igalo ook gesproken is over het voorstel van Nederland om een WEU-vredesmacht naar Joegoslavië te sturen. Morgen wordt hierover in Den Haag een beslissing genomen als de ministers van Buitenlandse Zaken van de EG bijeenkomen, van wie de meesten ook lid zijn van de WEU.

Westen geeft Albanië steun

BRUSSEL - Albanië krijgt de komende maanden op grote schaal voedselhulp van de 24 rijkste industrielanden, om zo een zekere hongersnood af te wenden. Daarnaast kan het straatarme Balkanlandje rekenen op technische bijstand bij de hervorming van de economie en zal de EG met de regering in Tirana gaan onderhandelen over uitbreiding van de handel. Verwacht wordt dat Albanië binnen enkele weken toe zal treden tot het Internationaal Monetair Fonds (IMF)

Dat is de uitkomst van dinsdag in Brussel gehouden besprekingen tussen de Albanese vice-premier Gramos Pashko, en delegaties van onder andere de EG, VN, en de 'Groep van 24' rijke westerse landen. Het humanitaire hulpprogramma zal minstens 300 miljoen gulden kosten en voorzien in onder andere het fel benodigde stellen van 250.000 ton graan.

● Aanslag

Bij een bomaanslag op een veiligheidspatrouille 55 km ten noordwesten van Belfast is gisteren een politieman omgekomen. Drie militairen raakten bij de aanslag op het konvooi, dat bestond uit een politiewagen en drie militaire voertuigen, gewond. De bom was geplaatst bij een brug even buiten het dorpje Swatragh en kwam tot ontploffing, toen het konvooi over de brug reed. Aangenomen wordt dat de aanslag een vergeldingsactie is van de Ira.

● Koerden

Koerdische guerrillastrijders hebben maandagavond een legerpost in het zuidoosten van Turkije aangevallen. Hierbij vonden drie soldaten de dood en raakten er vier gewond, aldus een melding van het persbureau Anatolia gisteren. De aanval vond plaats in de nabijheid van de stad Cizre in de provincie Sirnak en was hoogstwaarschijnlijk het werk van leden van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK). De PKK wordt ook verantwoordelijk gehouden voor de ontvoering van vijf westerse archeologen per 30 augustus.

● Zeegrens

De Amerikaanse Senaat heeft een verdrag geratificeerd dat een einde maakt aan een jarenlang grensgeschil met de Sovjetunie in de Beringzee tussen Alaska en Siberië. Het verdrag regelt ook de rechten over visvangst en de winning van mineralen in de circa 54.600 vierkante kilometer grote zee. Het dispuut betrof de demarcatielijnen die in 1867 waren afgesproken in een verdrag waarin Rusland het grondgebied van Alaska aan de Verenigde Staten overdroeg.

● Arrestaties

In een heimelijke actie hebben de autoriteiten van de Sovjetrepubliek Georgië de voorzitter gearresteerd van de Nationaal Democratische partij van Georgië, Georgi Tsjantoeria, en twee andere leden van de partijtop. Voorzitter Tsjantoeria, Irina Sarisjvili en Wachtang Talachadse waren 's avonds laat voor urgente gesprekken naar Moskou gevlogen met een lijntoestel. Twintig minuten nadat het vliegtuig was opgestegen van het vliegveld van Tbilisi keerde het om en vloog terug. Volgens goed ingelichte bronnen bestormde een groep van circa dertig militairen in burgerkleding het toestel. Zonder arrestatiebevel werden de drie politici uit het vliegtuig gehaald en meegenomen.

● Respect

Nu de democratisch gekozen president Venetiaan is geïnstalleerd kan Suriname zijn plaats als een gerespecteerd lid van de internationale gemeenschap weer innemen. Dat heeft de Europese Gemeenschap gisteren gezegd in een verklaring naar aanleiding van de installatie, die maandag heeft plaatsgevonden. Suriname heeft bij de laatste verkiezingen zijn gehechtheid aan de democratie gedemonstreerd. De EG en haar lidstaten hopen dat het land nu de weg naar vrede en ontwikkeling zal kiezen met volledige inachtneming van de rechtsbeginselen.

● Cardiologen

Vijf cardiologen van het Academisch Ziekenhuis Nijmegen St. Radboud (AZN) zijn deze week niet op hun werk verschenen. Ze hebben zich ziek gemeld. Oorzaak is een al lang slepend conflict. De afdeling telt in totaal elf cardiologen en zeven arts-assistenten. De voortgang van de patiëntenzorg is volgens het AZN verzekerd door de extra inzet van stafleden en arts-assistenten en door hulp vanuit andere afdelingen. Als oorzaken van het conflict noemt het AZN onder meer uiteenlopende visies op het beleid van de afdeling. Daardoor is een gebrek aan vertrouwen ontstaan tussen de stafleden onderling.

● Gevangenis

De stakende personeelsleden van de Koraal Specht-gevangenis in Willemstad zijn gisteren na drie dagen van staking weer aan het werk gegaan. De vijf bewaarders, die vorige week werden gearresteerd, zijn op vrije voeten gesteld. Zij werden er van verdacht gedetineerden te hebben mishandeld. Op korte termijn zal met de regering worden gesproken over een gestructureerd overleg om veranderingen in de dienstvoorschriften en andere aangelegenheden die het personeel betreffen te bespreken.

Plan: belastingvrije onkostenvergoeding voor bewindslieden

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG - Ministers en staatssecretarissen moeten jaarlijks een belastingvrije onkostenvergoeding krijgen van respectievelijk 6.600 en 5.700 gulden. Deze onkostenvergoeding komt dan in de plaats van een belastingaftrek wegens niet bij de werkgever te declareren kosten. Die aftrekpost is voor ministers nu 9.000 gulden per jaar, voor staatssecretarissen 7.500 gulden.

Dit is de kern van een plan dat in de boezem van het kabinet is opgesteld. Over het voornemen zijn via staatssecretaris Van Amelsvoort (Financiën) besprekingen gaande met de belastingdienst. Op basis van de belastinghervorming volgens de voorstellen-Oort, die met ingang van 1990 werden doorgevoerd, is het voor werkgevers mogelijk aan werknemers een belastingvrije vergoeding te geven. In dit geval geldt de Staat als werkgever. De belastingdienst moet als 'inspecteur' met de opzet akkoord gaan.

Betrokkenen wezen er gisteren op dat het plan onderdeel vormt van het arbeidsvoorwaardenoverleg. Piikant detail is dat de betrokken bewindslieden er met de plannen in inkomen op vooruit zouden gaan. Een aftrekpost in de belastingen is bruto. Netto houdt men er, afhankelijk van de hoogte van het berekende inkomen, veel minder van over. Een belastingvrije vergoeding is netto.

In de besprekingen met de belastingdienst staat ook de hoogte van de belastingvrije onkostenvergoeding nog ter discussie.

Meerderheid Nederlanders voor gekozen burgemeester

DEN HAAG - Slechts 30 procent van de Nederlanders is voorstander van de huidige procedure rond de benoeming van burgemeesters. Zo'n 65 procent vindt dat burgemeesters rechtstreeks door de bevolking van de gemeente (40,7 procent) of door de gemeenteraad (24,9 procent) moet worden gekozen.

Dat blijkt uit een enquête van het bureau DHV Consultants onder 600 kiesgerechtigde Nederlanders dat eind augustus in opdracht van het dagblad Trouw werd uitgevoerd.

M. ENGWIRDA
...geniet van het onderzoek...

Start hoorzittingen Coupépolder

'Het échte werk kan nu beginnen'

Van onze correspondent

ALPHEN AAN DEN RIJN – Bijna twee meter dossier staat er op de plank. Duizenden fotokopieen in tientallen ordners moeten een beeld vormen van de geschiedenis van de gifbelt in de Alphense Coupépolder. Hoe kon deze ooit groene polder uitgroeien tot een van de bekendste belten van Nederland, waar honderdduizenden vaten met gif zijn gestort; waar de stortbaas in een dure personenauto naar zijn werk ging; waar een paar grote jongens schat-hemeltje-rijk zijn geworden.

De sleutel van het toegangshek lag onder een steen of het hangslot was gewoon niet dichtgeklikt. Van toezicht was nauwelijks sprake. Werd er een vracht geweigerd, dan werd die beslissing herroepen door een hogere ambtenaar of door de provincie. En zo kon in strijd met de vergunningen allerlei rotzooi worden gestort afkomstig van Heineken, Billiton, het Academisch Ziekenhuis Leiden, de NAM, de Pametex en vele tientallen andere bedrijven. En misschien liggen er zelfs chemische wapens. Hardnekkige geruchten doen de ronde dat die in twee containers van 4 bij 2 meter liggen opgeslagen, die in 1980 illegaal in een diepe kuil zijn gestort.

Het stoffige werk is gedaan. De commissie onder voorzitterschap van D66'er M. Engwirda, die de rol van de gemeente Alphen aan den Rijn in de gifaffaire onderzoekt, kan aan het échte karwei beginnen: het verhoren van enkele tientallen mensen die op een of andere manier in de zaak zijn betrokken. De 'uitnodigingen' zijn de deur uit. (Oud-)bestuurders, (oud-)ambtenaren en ook Alphens burgemeester M. Paats, die in mei nationale faam verwierf met zijn uitspraken over de belt, behoren tot de genodigden. De eerste hoorzitting wordt vandaag gehouden.

Het RSV-debâcle, de paspoortaffaire. Maarten Engwirda heeft er een deel van zijn bekendheid aan te danken. In goede zin weliswaar, want hij maakte deel uit van de respectievelijke parlementaire enquetecommissies die die zaken tot op de bodem hebben uitgezocht. Nu mag hij dat een paar bestuursniveaus lager doen in Alphen aan den Rijn, als onafhankelijk voorzitter van een commissie van raadsleden. Een onderzoek naar de gang van zaken op een vuilnisbelt, waarvan er waarschijnlijk enkele honderden in Nederland zijn. Interessant?

„Ja", klinkt het volmondig, „ik vind het heel interessant. Het is uniek dat op gemeentelijk niveau zo'n onderzoekscommissie aan het werk is gegaan. Het is bovendien opmerkelijk dat in een betrekkelijk kleine gemeenschap als de Alphense in al die jaren niet duidelijk is geworden wat er nu precies is gebeurd in de Coupépolder".

Effect

Engwirda wil ook weten of zo'n speciale commissie werkt, of ze in staat is met gebrekkige dwangmiddelen het gewenste effect te bereiken. Als de Tweede Kamer tot een parlementaire enquête besluit, is volgens de wet elke Nederlander verplicht te verschijnen. Die wet geldt niet voor onderzoek op lagere bestuursniveaus: „Maar ik verwacht dat niemand het zich kan permitteren weg te blijven als hij door de commissie wordt opgeroepen. De publicitaire druk is zo groot, dat ik denk dat alle mensen dan komen opdraven. Wie wegblijft, laadt een zekere verdenking op zich". Aan de hand van de ervaringen wil de D66'er bepalen of er wellicht nadere wetgeving nodig is om ook op gemeentelijk niveau mensen te verplichten voor een onderzoekscommissie te verschijnen.

Het heeft veel meer werk gekost dan hem werd voorgespiegeld. „Op het moment dat men mij vroeg de commissie te leiden, werd gesuggereerd dat er een halve dag per week mee gemoeid zou zijn. Maar dat is heel wat meer geworden, ik schat toch wel een dag per week. Dat kan nog net bij mijn vaste baan bij de Algemene Rekenkamer in Den Haag". Tijdens zijn vakantie in Italië heeft hij twee weken lang 4 uur per dag dossiers gelezen.

Er zijn enkele maanden mee heengegaan om de dossiers bij elkaar te krijgen en te ordenen. De commissie-Engwirda heeft ook de beschikking over het beruchte dossier-Kemp, genoemd naar de Hazerswoudse vuiltransporteur die onder meer wegens gifstortingen in Alphen aan den Rijn tot twee jaar celstraf is veroordeeld. Hij is overigens de enige vuilvervoerder die in verband met de Coupépolder voor de rechter is geweest. Een 'illegale' samenvatting van het dossier - circa 600 kopieën - circuleert al sinds februari van dit jaar in Alphen aan den Rijn.

Kemp

Engwirda deed een poging om het gehele dossier - zo'n 12 ordners - langs legale weg in handen te krijgen. Maar hij kreeg het zelfs niet na daarvoor de procureur-generaal te hebben benaderd: „Ik heb er wel enig begrip voor dat justitie de dossiers niet vrij wil geven. Kemp is per slot van rekening in hoger beroep gegaan en het heeft geen pas dan alle dossiers op straat te gooien. Justitie zou van nalatigheid kunnen worden beschuldigd".

Langs andere weg - via de advocate van Kemp, de Rotterdamse mevrouw Van Boxel - kreeg hij bijna alle processtukken. Bijna, want het logboek van de opgravingen - waarin naar verwachting staat waar welk gif is gevonden en in welke hoeveelheden - dat blijft exclusief in handen van justitie. Engwirda vindt trouwens dat de 'illegale samenvatting van het dossier-Kemp' een aardig beeld geeft van wat er in Alphen is gebeurd. „In het grote dossier is wat de Coupépolder betreft niet veel meer te vinden".

Het dikke dossier - bijna twee meter - is geïnventariseerd door een speciaal bureau. Die heeft het onderwerp teruggebracht tot een aantal centrale items en heeft de daarop betrekkende stukken er in chronologische volgorde 'achter geplakt'. Alle mensen die door de commissie zijn opgeroepen om te getuigen mogen het dossiers inkijken. Velen hebben overigens een advocaat in de arm genomen.

Het ligt nog steeds in de bedoeling dat het onderzoek eind december klaar is. Dan moet het eindrapport met conclusies op tafel liggen. Engwirda schat dat die datum kan worden gehaald, alhoewel het aantal geplande hoorzittingen flink groter is dan verwacht. „Bovendien weet je niet of die hoorzittingen weer nieuwe uitlokken. Maar vooralsnog ga ik ervan uit dat overeenkomstig de opdracht het rapport er in december ligt".

henk van der post

EG wil in Joegoslavië 'eigen' boontjes doppen

WEU-macht Europees wanhoopsoffensief

MINISTER GENSCHER
...voorstander van een vredesmacht...

Van onze correspondent

BRUSSEL – In april van dit jaar, toen alles in Joegoslavië nog pais en vree leek, hield WEU-topman dr Willem van Eekelen een vurig pleidooi voor het oprichten van een Europese vredesmacht. Die zou moeten kunnen optreden indien ergens in Europa de vrede bedreigd zou worden. Hij noemde toen, met vooruitziende blik, Joegoslavië als voorbeeld. Minister Van den Broek viel fel uit tegen zijn voormalige collega. Een Europese vredesmacht, dat riekte naar een Europees leger en een zelfstandig Euro-veiligheidsbeleid, zonder de Amerikanen dus. En dat was voor hem taboe. Het is alleen al daarom pikant dat juist Van den Broek nu het initiatief heeft genomen om een WEU-vergadering te beleggen over het sturen van een lichtbewapende vredesmacht naar Joegoslavië.

Maar de minister kon niet anders meer. Als voorzitter van de EG moest hij knarsentandend toezien hoe al zijn diplomatieke pogingen om nog iets van Joegoslavië te redden, op niets uitliepen. Bovendien werd hij links en rechts door zijn EG-collega's voorbijgelopen. In Bonn en Rome staat men al te trappelen om Kroatië en Slovenië te kunnen erkennen.

Ook heeft Van den Broek, met zijn opmerking dat de Kroaten medeschuldig zijn aan het geweld, veel kwaad bloed gezet. Daarmee koos hij de kant van de Serviërs, en dus van het geweld, zo luidde de kritiek in de Duitse, Italiaanse en Belgische pers. De Frankfurter Allgemeine noemde Van den Broek maandag zelfs 'mede-verantwoordelijk voor de catastrofe'.

Te lang heeft de minister geprobeerd voor de Joegoslavische kwestie een oplossing te vinden zonder partij te hoeven kiezen. Voor een EG-voorzitter natuurlijk een lovenswaardig streven, maar gevolg was dat de Serviërs en het federale leger ongehinderd hun gang konden gaan. Van den Broek wist alleen zich gesteund door de Britten, Fransen, Denen en Spanjaarden.

Verdeeld

Kortom, de EG is weer eens verdeeld. Dat vergroot haar gezag in de Joegoslavische kwestie niet. Geen van de strijdende partijen lijkt zich ook maar iets aan te trekken van alle vredespogingen van de twaalf. De EG-waarnemers kunnen hun taak nauwelijks uitvoeren zonder beschoten te worden en ook de vredesconferentie in Den Haag dreigt op een mislukking uit te lopen.

Het sturen van een Westeuropese vredesmacht is dan ook letterlijk een wanhoopsoffensief. Hoe dat allemaal in zijn werk moet gaan, is nog zeer onduidelijk. Volgens Van den Broek gaat het niet om een militaire interventie, maar zouden de lichtbewapende WEU-troepen vooral tot taak krijgen om de EG-waarnemers de kans te geven hun werk te doen.

Maar kan het daarbij blijven? De rust kan alleen terugkeren als de Servische soldaten zich terugtrekken uit Kroatië en het is onaannemelijk dat zij daartoe bereid zijn. En wat doen de WEU-soldaten dan. Weer rustig verdwijnen? Volgens het internationale recht kan een militair optreden in een ander land bovendien alleen plaatsvinden met toestemming van de autoriteiten van dat land. De door Servië gedomineerde Joegoslavische federale regering dus.

Servië heeft zich al eerder fel tegen een Westeuropese tussenkomst uitgesproken. De EG- en WEU-ministers moeten morgen dan ook het risico bespreken wel degelijk rechtstreeks in gevechten betrokken te raken. Hun lichte bewapening zou dan wel eens heel snel te licht kunnen blijken. En hoe zal de Westeuropese publieke opinie reageren als straks Nederlandse, Franse of Engelse soldaten sneuvelen in een conflict dat geen 'good guys' en 'bad guys' kent?

In de Golfoorlog stond de internationale rechtsorde op het spel en trok de wereld ten strijde tegen een bloeddorstige dictator. Maar in Joegoslavië is het hachelijk partij te kiezen. Neutraliteit bestaat hier niet: de vredesmacht moet vooral een slachting onder de Kroaten voorkomen, en zal daarbij noodgedwongen de Servische troepen tot de orde moeten roepen.

Geen wonder dat de Duitse minister Genscher, momenteel voorzitter van de WEU-ministerraad, voor het sturen van een WEU-vredesmacht is. We mogen aannemen dat ook de andere WEU-landen (de WEU bestaat uit Duitsland, Frankrijk, Italië, Groot-Brittannië, de Benelux, Spanje en Portugal) morgen in Den Haag met het voorstel van Van den Broek zullen instemmen.

De WEU is de enige organisatie die momenteel iets in Joegoslavië kan uitrichten. De VN kan het niet, omdat die zich niet mag mengen in binnenlandse aangelegenheden, en dat is de Joegoslavische crisis nog altijd. De Navo is er, alleen al door de aanwezigheid van de VS, ongeschikt voor. De Europeanen krijgen eindelijk de kans hun eigen boontjes te doppen.

Praktisch valt er nog veel te regelen. De ministers zullen op korte termijn beslissingen moeten nemen over het aantal soldaten en hun bewapening, die niet zo licht mag zijn dat er geen afschrikking van uitgaat ten opzichte van de Serviërs en de Kroaten en de waarnemers nog schietschijven blijven. Maar ook niet zo zwaar dat het toch op een militaire interventie gaat lijken.

Hoewel de draaiboeken klaarliggen, hebben de WEU-landen geen enkele ervaring met dit soort dingen. Twee keer eerder zijn in WEU-verband eenheden naar een crisishaard gestuurd, maar dat ging om schepen (in de Golfoorlogen van 1987 en 1990/1991). Slechts enkele WEU-landen, waaronder Nederland, hebben ervaring als lid van VN-vredesmachten (zoals in Libanon en Namibië).

hans de bruijn

● *Dagelijks sterven in Irak tientallen kinderen aan honger en besmettelijke ziekten. Met de opbrengst van de verkoop van olie hoopt Irak de ergste nood te lenigen.*

Massale kindersterfte door hongersnood en ziekten

'Irak aan vooravond van menselijk drama'

Van onze correspondent

CAÏRO – In Irak dreigt hongersnood door de nu ruim 15 maanden durende economische boycot. Volgens internationale hulpverleningsorganisaties als Unicef sterven dagelijks tientallen kinderen door ondervoeding. Bovendien overlijden honderden Irakezen wegens gebrek aan medicijnen. „Irak staat aan de vooravond van een groot menselijk drama", aldus een zinsnede uit een rapportage over de toestand door een onderzoekcommissie van de Verenigde Naties (VN).

Gealarmeerd door de ernst van de situatie heeft de Sanctiecommissie van de VN recentelijk de Veiligheidsraad aanbevolen Irak voor een hoger bedrag en zo snel mogelijk olie te laten exporteren. Onder streng toezicht van de VN zou Bagdad met de opbrengst ervan voedsel en geneesmiddelen kunnen financieren. VN-secretaris-generaal Perez de Cuellar ondersteunt dit voorstel.

Op 15 augustus nam de Veiligheidsraad een resolutie aan waarin Irak toestemming krijgt over een periode van zes maanden voor 1,6 miljard dollar olie te exporteren. Van de opbrengst zou bijna 700 miljoen dollar worden afgetrokken als herstelbetaling voor de aangerichte oorlogsschade en ter dekking van de kosten voor VN-waarnemers langs de grens met Irak en Koeweit en VN-delegaties die massa-vernietigingswapens opsporen. Dertig procent van Iraks olie-inkomsten gaan de komende jaren naar een hiertoe speciaal opgericht VN-fonds.

Aga Khan

Een VN-onderzoekcommissie die onder leiding van prins Sadruddin Aga Khan twee maanden geleden de menselijke consequenties van het handelsembargo in Irak beoordeelde, vindt dat bedrag nu blijkbaar te laag en pleit voor een eenmalige uitzondering op de olieboycot ter waarde van 2,4 miljard dollar. „Gezien onze zorgvuldige bestudering van de voedsel- en gezondheidssituatie zal er dit najaar op grote schaal hongersnood uitbreken", aldus Aga Khan in zijn eindverslag aan de Veiligheidsraad. Volgens de uit Iran afkomstige, maar in Genève woonachtige prins is er tenminste nog 800 miljoen dollar extra nodig om tot het eind van dit jaar te kunnen voldoen aan de noodzakelijkste aankopen van voedsel en medicijnen.

In Bagdad is ogenschijnlijk weinig te merken van voedselschaarste, maar op het platteland en in het sji'itische zuiden van Irak wordt met name door de armen honger geleden. De afgelopen maanden zouden al 11.000 mensen zijn overleden aan ondervoeding of de daarmee gepaard gaande ziekten, zo luiden spaarzame berichten uit onverdachte bron in Bagdad. Door de gierende inflatie van de Iraakse dinar, zwarthandel en prijsopdrijvingen door chronische tekorten kunnen arme gezinnen gewoonweg geen eten meer kopen. Of het is helemaal niet meer te krijgen, zoals meel, suiker, rijst, spijsolie, vlees en melk.

Tyfus

Behalve ondervoeding heerst er in de gebieden op grote schaal tyfus en meningitis (nekkramp). Artsen staan machteloos en zien geneesbare patiënten sterven, omdat ze niet meer over de meest elementaire medicijnen beschikken. Er is een groot gebrek aan antibiotica, pijnstillers en speciale geneesmiddelen voor bij voorbeeld suiker- en carapatiënten.

Daarbij komt nog dat de nutsbedrijven nog steeds gebrekkig werken. Irak zegt geen reserve-onderdelen meer te hebben om de slechts tendele verwoeste installaties te repareren. In ziekenhuizen en fabrieken valt elke dag wel een paar uur de stroom uit. Verder liggen nog veel rioleringen en waterzuiveringsinstallaties aan puin.

De vraag is nu hoe snel de Veiligheidsraad het licht op groen zet voor een gelimiteerde export van Iraakse olie. Hoewel daartoe in augustus al toestemming werd verleend, is er vertraging ontstaan bij de uitwerking ervan. Nog steeds studeren VN-functionarissen op de incasso van de oliegelden via de VN en zoeken ze naar een waterdicht systeem waarbij die inkomsten door Irak ook echt aan eten en geneesmiddelen worden besteed. Bovendien staat nog niet vast via welke pijpleiding de olie op de markt kan worden gebracht. Die naar Saoedi-Arabië is deels vernield en voor gebruik van de transportlijn via Turks grondgebied wil Ankara eerst 250 miljoen dollar ter compensatie van derving van inkomsten tijdens de Golfcrisis. Maar Bagdad piekert daar niet over.

Goud

Ook is het lang niet zeker of de Verenigde Staten akkoord gaan met een extra quotum olie om de nood te lenigen. In Washington bestaat nog steeds het sterke vermoeden dat de fondsen van Irak voor import van eerste levensbehoeften niet zijn uitgeput. Saddam Hoessein wordt ervan verdacht bewust geld achter te houden om over de ruggen van hongerende en doodzieke Irakezen een bres te schieten in het handelsembargo. Bovendien heeft de VS er altijd opgestaan dat Irak eerst zijn goudvoorraden maar moet verkopen voordat er sprake kan zijn van meer economische concessies.

De Arabische Liga deelt in grote lijnen de Amerikaanse opvatting dat Irak niet zo maar op respijt kan rekenen. Vreemd genoeg pleitte de Egyptische president Hosni Moebarak onlangs voor verlichting van de sancties uit piëteit met „het arme, onschuldige, Iraakse volk". Maar dat was vermoedelijk meer bedoeld voor lokale consumptie dan ingegeven door medelijden met de Irakezen.

taco slagter

Gestolen effecten te koop aangeboden

AMSTERDAM - De Amsterdamse effectenbeurs heeft een waarschuwing laten uitgaan dat er op diverse plaatsen in het land effecten te koop worden aangeboden die vermoedelijk afkomstig zijn van diefstal. Het gaat hierbij om aanzienlijke bedragen in zogenaamde „fysieke stukken".

Fysieke stukken zijn aan toondere aandelen of obligaties met bijbehorende dividendbewijzen of rentecoupons. In de dagelijkse praktijk geschieden thans overdracht van aandelen en betaling op de stukken meestal giraal, dus via zuiver administratieve handelingen. Het aantal in omloop zijnde fysieke stukken (K-stukken) is nog maar beperkt. Daarom waarschuwt de beurs wantrouwend te zijn als dergelijke stukken te koop worden aangeboden. Zij geeft in overweging in voorkomende gevallen contact op te nemen met een bank of commissionair, die kan controleren of de betreffende effecten voorkomen op verzamellijsten van vermiste stukken. De beurs publiceert die op basis van recherchelijsten van de politie.

Volgens woordvoerder H. de Ranitz is de constatering dat er nu wordt „geleurd" met gestolen stukken de aanleiding geweest voor de waarschuwing. Vooral uit Rotterdam zijn meldingen binnengekomen. Het probleem blijft dat er enige, zij het korte tijd ligt tussen een eventuele ontvreemding van effecten en het opnemen van de nummers in de recherchelijsten. „Het probleem blijft een snelle aanbieding van de stukken, bijvoorbeeld de dag na de ontvreemding", aldus De Ranitz.

Werkloosheid blijft gelijk

DEN HAAG - De geregistreerde werkloosheid lag in de maanden juni-augustus op gemiddeld 302.000. Tussen mei en juli bedroeg dit aantal 303.000. Dat blijkt uit het werkloosheidscijfer van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) dat gisteren is gepubliceerd. Ten opzichte van juni-augustus 1990 is er sprake van een daling met 41.000. Binnen het werklozenbestand deed zich in juni-augustus wel een opvallende verschuiving voor ten opzichte van mei-juli: de werkloosheid onder mannen daalde met 8.000, die onder vrouwen nam toe met 7.000.

munt uit

● Verplichtingen

Het Canadese concern Campeau, waarvan de onroerendgoed- en detailhandelsactiviteiten in elkaar zijn gestort, heeft bescherming tegen zijn schuldeisers gevraagd. De onderneming zal verplichtingen van enkele honderden miljoenen dollars tegenover Olympia and York nakomen. In januari vroegen de Amerikaanse dochters Allied Stores en Federated Department Stores uitstel van betaling aan.

● Belang

De Spaanse krant El Pais en het Italiaanse dagblad La Repubblica hebben een groter belang gekregen in het Britse bedrijf Newspaper Publishing, de uitgever van de kranten The Independent en The Independent on Sunday. Door aandelen te kopen bij een claimemissie van 8,25 miljoen pond (f 27 miljoen) hebben de twee buitenlandse bladen nu elk een deelneming van 18,04 procent tegen voorheen 14,9 procent.

● Computers

De Duitse Comparex, verkooporganisatie van grote Hitachi-computers, komt geheel in handen van het chemieconcern BASF. Siemens had een belang van 33,5 procent, maar liet kort geleden weten daar van af te willen. Hoeveel BASF voor het belang heeft betaald is niet bekend.

● Duurder

De kosten van het levensonderhoud in het oosten van Duitsland waren in augustus 17,8 procent hoger dan een jaar ervoor. In vergelijking met juli was het leven 0,1 procent duurder, zo blijkt uit gegevens van het Duitse bureau voor de statistiek.

● Airbus

Deutsche Airbus en de Franse Aerospatiale gaan een „Super Airbus Transporter" bouwen als opvolger van de „Super Guppy". Het toestel dient om onderdelen te vervoeren van de vliegtuigen die Airbus Industrie, het Europese consortium van vliegtuigfabrikanten, bouwt. Het nieuwe transportvliegtuig kan met 45 ton tweemaal zoveel vervoeren als het oude.

● Bank

De Rabobank, met honderden vestigingen in Nederland heeft haar positie in het Verenigd Koninkrijk versterkt met een kantoor in de Schotse stad Edinburgh.
De bank is al bijna tien jaar in de Londense binnenstad vertegenwoordigd en beschikt daar sinds 1985 over een eigen bankbedrijf.
Inclusief haar Schotse vestiging heeft de Rabobank in Engeland nu meer dan 80 medewerkers.

Besprekingen in beslissend stadium

Overname DOCdata is bijna geregeld

Van onze redactie economie

VENLO - De besprekingen tussen het in surséance van betaling verkerende uitvindersfonds DOCdata en Optical Data Storage Comnpany (ODSG) in Tilburg zijn in een beslissend stadium gekomen. Gesproken wordt over een afstempeling van de aandelen van DOCdata van f 10 naar f 1 en plaatsing van aandelen bij ODSG, waarbij deze laatste een belang verwerft van zeker 90 procent.

DOCdata verwacht op de aandeelhoudersvergadering van 30 september nadere mededelingen te kunnen doen.

Aan de aandeelhouders zal mogelijk worden voorgesteld, nieuwe aandelen bij ODSG te plaatsen, waarbij gedacht wordt aan een koers van f 2 per aandeel. De aandelen zullen worden betaald door inbreng van de disc-activiteiten van ODSG.

ODSG is onderdeel van de Industrial Services Group in Den Bosch.

Begemann-bestuurder Jeroen van den Nieuwenhuyzen, broer van „bedrijvendokter" Joep van den Nieuwenhuyzen, is als directeur van ODSG betrokken bij de redding van DOCdata.

In 1984 kwam DOCdata, voortgekomen uit het in 1976 opgerichte Bogey BV, met veel tamtam naar de beurs. De directie was er vast van overtuigd dat zij voor de ontwikkeling van een massageheugen, het zogenoemde DOCwheel, op de goede weg was. Hij deed voor de financiering ervan via de beurs een beroep op de kapitaalmarkt. Een aantal beleggers durfde het gokje te wagen, maar het succes bleef uit.

Nadat aandeelhouders herhaaldelijk op jaarvergaderingen met een kluitje in het riet waren gestuurd - echte financiële stukken verschenen niet op tafel - kwam er in september vorig jaar, na door de aandeelhouders verleend uitstel, zowaar een winst- en verliesrekening. Die vertoonde een verlies van 13,58 miljoen.

'Havenfeestje' in Duisburg

● *Nederlandse rijnaken gaan voor anker in de haven van Duisburg. Samen met schippers uit tal van Europese landen zijn zij 'opgestoomd' naar Duisburg om de 275ste verjaardag te vieren van deze grootste rivierhaven ter wereld.*

Rotterdam Investment Group failliet verklaard

ROTTERDAM - De Rotterdamse rechtbank heeft gisteren het faillissement uitgesproken over de effectenbemiddelaar Rotterdam Investment Group (RIG). Op 1 augustus werd de RIG het lidmaatschap van de Amsterdamse effectenbeurs ontnomen. De RIG, die op 11 april was geschorst, voldeed niet meer aan de eisen van de beurs.

RIG was betrokken bij de agressieve verkoopmethoden om „penny-stocks" van Convoy Capital Corporation aan de man te brengen. RIG-handelaren trachtten deze waardeloze stukken telefonisch aan vooral buitenlanders te verkopen.

Nadat de beurs een onderzoek had ingesteld, kreeg RIG twee maanden de tijd om orde op zaken te stellen. Toen dit niet bleek te zijn gebeurd, verloor RIG haar beurslidmaatschap. De beurs had vooral problemen met de manier van werken, de te zwakke vermogenspositie van de groep en de kwaliteit van het management.

NieuwsTribune in handen van Weekbladpers

AMSTERDAM - Het weekblad NieuwsTribune wordt zeer waarschijnlijk overgenomen door de Weekbladpers Groep. Na de overneming ontstaat een bedrijf met een omzet van circa f 130 miljoen gulden en 400 personeelsleden. Dat hebben de Weekbladpers Groep en NieuwsTribune gisteren bekendgemaakt. De transactie zal geen negatieve gevolgen hebben voor de werkgelegenheid.

Volgens Weekbladpers-directeur T. Bouwman biedt de overneming een uitstekende kans om de positie op het gebied van afzet en reclame in één klap te versterken. De Weekbladpers geeft opinie- en publieksbladen uit (Vrij Nederland, Voetbal International, Sport International, Opzij, Primeur) en is via Nijgh Periodieken verantwoordelijk voor vakuitgaven als het Handboek voor de Nederlandse Pers en Publiciteit.

Tot het concern behoren ook de educatieve uitgeverij Nijgh & Van Ditmar en de literaire uitgeverijen.

NieuwsTribune bestaat sinds 1987. Directeur W. Laverman verklaarde gisteren dat het bedrijf wegens schaalvergroting in de reclamewereld behoefte heeft aan een sterkere positie. Eerder zijn gesprekken gevoerd met collega-uitgevers in andere landen. Hij meent echter dat de „intellectuele cultuur van de Weekbladpers beter past bij de dynamiek van het weekblad." NieuwsTribune is verder nog uitgever van naslagwerken.

Betaalautomaten bij diensten van gemeenten

DEN HAAG - De Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG) heeft een overeenkomst gesloten voor de levering van betaalautomaten met de onderneming Datatraffic uit Hoofddorp. De BNG wil nu bij de verschillende gemeentelijke diensten in Nederland de apparaten onder gunstige condities gaan aanbieden.

Naar verwachting gaat het in eerste instantie om 400 tot 600 automaten, waarmee met een pincodepasje van bank of giro onder meer gemeenteleges, parkeergelden, belastingaanslagen en huurpenningen betaald kunnen worden. Ook aan de gemeente gelieerde diensten zoals woningbouwcorporaties en nutsbedrijven worden door de BNG als doelgroep gezien.

Volgens een woordvoerder van de BNG is de overeenkomst afgesloten ondanks het feit dat verschillende proeven met automatisch betalen binnen de gemeenten nog niet zijn afgesloten. In onder meer Arnhem, Hilversum, Amstelveen, Gouda en Amersfoort zijn eerder dit jaar betaalautomaten geplaatst. De proeven lopen tot en met december. „Het is voor ons nu al duidelijk, dat de vraag naar betaalautomaten behoorlijk groot is. We hebben daarom de overeenkomst eerder afgesloten." De bank mikt met de invoering allereerst op de middelgrote en grote gemeenten.

beurs

Kalm

AMSTERDAM - Prinsjesdag is aan het Damrak uiterst kalm verlopen. Gebrek aan belangrijke bedrijfsinformatie, een fractioneel lagere dollar en weinig sturing vanaf de andere effectenbeurzen zorgden voor een verdeeld Beursplein 5. De sombere visie over de Nederlandse economie in de Miljoenennota was evenmin reden tot een verhoging van de activiteit. De koersverschuivingen bleven voornamelijk beperkt tot dubbeltjes.

De stemmingsindex wist aan het einde van de dag welgeteld 0,1 punt te stijgen tot 92,2. De koersindex ging van 197,1 naar 197,4. De omzet was met f 1,1 miljard niet erg indrukwekkend. De aandelen namen f 490 miljoen voor hun rekening.
Het was vooral Elsevier die zich in de kijker speelde. Aan het begin van de handel wist de koers flink te stijgen tot f 91,50, door aanhoudende institutionele en particuliere vraag. Uiteindelijk moest de uitgever, toen winstnemingen kwamen opzetten, met een stijging van vier dubbeltjes genoegen nemen op f 90,70. Branchegenoten VNU en Wolters Kluwer konden aardig profiteren van de vaste stemming in de uitgevershoek. DOCdata, waar na-beurs bleek dat onder meer een afstempeling van de aandelen wordt overwogen om het noodlijdende uitvindersfondsje uit het slop te halen, moest flink inleveren. Het Venlose bedrijfje, in vergevorderde besprekingen met 'reddende engel' en toekomstig grootaandeelhouder Optical Data Storage Company, liet een veer van zestig cent, ofwel ruim negen procent op f 5,90. Newtron kon op de parallelmarkt bijna drie procent (een dubbeltje) groeien tot f 3,70.

Ook op de optiebeurs was de stemming verdeeld. Akzo, DSM en Elsevier konden bij de aandelenopties nog wel wat beleggers aantrekken.

Hoofdfondsen

Hoofdfondsen	v.k.	s.k.
ABN Amro	40,30	40,30
AEGON	113,50	113,10
Ahold	82,50	82,80
Akzo	121,90	122,30
Alrenta	185,70	185,70
Amev	49,20d	49,80
Amro A. in F.	78,20	78,20
Bols	43,40	43,00
Borsumij W.	64,00	63,60
Bührm.Tet.	45,90	46,10
DAF	21,60	21,20
Dordt.Petr.	143,00d	142,50
DSM	105,90	105,50
Elsevier	90,30	90,70
Fokker cert.	31,90	32,20
Gist-Broc. c.	35,40	34,90
HCS Techn.	2,90f	2,90
Heineken	149,50	148,40
Hoogovens	59,70	59,30
Hunter Dougl.	76,60	76,90
Int.Müller	72,20	71,60
Int.Ned.Gr.	47,60	48,30
KLM	30,60	30,60
Kon.Ned.Pap.	48,70	49,10
Kon. Olie	153,10d	153,10
Nedlloyd	56,00	56,00
Océ	57,80	57,70
Pakhoed	43,30	43,40
Philips	36,60	36,80
Polygram	39,50	39,90
Robeco	99,60	99,30
Rodamco	53,50	53,80
Rolinco	99,60	99,60
Rorento	68,30	68,20
Stork VMF	45,60	46,00
Unilever	159,30	158,90
Ver.Bezit VNU	78,30	78,80
Volmac Softw.	21,30	21,30
VOC	43,00	42,90
Wessanen	82,70	82,60
Wolters-Kluwer	58,00	58,70

Avondkoersen Amsterdam

Kon.Olie 153,10-153,70 (153,10)
Philips 36,70-36,80f (36,80)
Unilever 158,80 (158,90)

Binnenl. aandelen

Aalberts Ind	51,00	49,00
ABN AmroHld.prf.	5,50	5,47
ACF-Holding	36,90	35,50
Ahrend Gr. c	142,50	140,00
Air Holland	4,00	3,90
Asd Opt. Tr.	11,50	10,90
Asd Rubber	3,25	3,30
Ant. Verff.	430,00	-
Atag Hold c	116,80	116,70
Athlon Groep	44,50	44,50
Athlon Groep nr.c	44,00	44,50
Aut.Ind.R'dam	89,90	89,50
BAM Groep	92,50	93,00
Batenburg	122,00	122,00
Beers	112,30	111,30
Begemann	154,50	154,50
Belindo	350,00	350,00b
Berkel's P.	1,49	1,48
Blydenst.-Will.	37,00	37,00
Boer De, Kon.	202,50	202,50
Boer de Winkelbedr.	82,50	82,50
Boskalis W.	23,90	23,90
Boskalis pr	25,80	25,40
Braat Beheer	32,40	32,20
Breevast	10,40	10,20
Burgman-H.	3040,00	2600,00a
Calvé-Delft pr	810,00	800,00
Calvé-Delft c	1005,00	1000,00
Cindu Intern.	176,00	169,00
Claimindo	342,00	341,50
Content Beheer	23,00	23,10
Cred.LBN	33,50	33,20
Crown v.G.c	140,00	141,00
CSM	81,70	82,50
CSM nrc	82,70	83,20
Delft Instrum.	20,60	20,50
Desseaux	39,00	39,10
Dorp-Groep	44,80	44,50
Econosto	28,10	28,40
EMBA	203,00	-
Eriks hold.	78,00	78,00
Flexovit Int.	72,40	73,00
Frans Maas c.	78,30	77,80
Gamma Holding	96,00	96,80
Gamma pref	5,80	5,80
Getronics	29,20	29,20
Geveke	41,00	41,50
Giessen-de N.	113,00	112,00
Goudsmit	41,00	42,90
Grasso's Kon.	84,80	83,70
Grolsch	181,00	181,00
GTI-Holding	192,50	192,50
Hagemeyer	124,00	124,20
HAL Trust B	14,60	-
HAL Trust Unit	14,70	14,60
H.B.G.	216,50	216,00
Heineken Hld.	134,50	134,50
Hoek's Mach.	226,00	225,30
Holl.Sea S.	0,60	0,62
Holl. Kloos	466,00	-
Hoop Eff.bk.	7,40	7,50
Hunter D.pr.	2,70	-
IHC Caland	62,70	62,80
Infotheek	6,80e	6,60
Kas-Ass.	36,30	36,30
Kempen & Co	9,70	9,70
kondor wessels	36,40	36,40
KBB	74,00	74,00
Kon. Sphinx	51,80	51,40
Koppelpoort H.	394,50	390,00
Krasnapolsky	205,00	205,00
Landré & Gl.	49,90	49,80
Macintosh	43,50	43,00
Maxwell Petr.H.	121,00d	121,00
Medicopharma	28,50	28,80
Moeara Enim	1260,00d	1250,00
M.Enim OB-cert	16100,00d	16000,00
Moolen Hold.	38,80	38,70
Mulder Bosk.	55,00	-
Multihouse	5,60	5,60
Mynbouwk. W.	379,50	379,50
Naeff	475,00	-
NAGRON	55,30	55,20
NIB	569,00	566,00
NBM-Amstelland	11,50	11,50
NEDAP	384,00	384,00b
NKF Hold.cert.	242,90	243,00
Ned.Part.Mij	48,00e	48,00
Ned.Springst.	10200,00	-
Norit	25,10	25,00
Nutricia gb	148,50	149,50
Nutricia vb	154,50	155,00
Nijv.t.Cate	93,00	93,00
Omnium Europe	10,00a	9,50a
Orco Bank c.	75,50	75,30
OTRA	330,50	339,50
Palthe	63,00	63,00
Pirelli Tyre	25,80	25,50
Polynorm	124,00	123,50
Porcel. Fles	155,00	155,00
Randstad	43,70	43,80
Ravast	31,80	31,20
Reesink	68,00	68,00
Samas Groep	45,50	44,50
Sarakreek	16,00	16,70
Schuitema	1625,00	1625,00
Schuttersveld	55,00	54,50
Smit Intern.	61,50	61,50
St.Bankiers c.	17,50	17,30
Stad Rotterdam c	36,60	36,80
Telegraaf De	85,30	85,50e
Textielgr Twente	89,00	89,00
Tulip Comp.	24,00e	24,10
Tw.Kabel Hold	113,50	11?,50
Ubbink	79,00	79,00
Union Fiets.	70,50	72,00
Un.Dutch Group	3,70	3,70
Ver.Glas	423,00	422,00
Verto	43,00	43,00a
Volker Stev.	68,00	67,00
Vredestein	15,00	16,00
VRG-Groep	50,30	50,20
Wegener Tyl	248,00	250,00
West Invest	23,70	23,70
West Inv. wb.	91,00	87,00a
Wolters Kluwer	229,00	232,00
Wyers	36,20	36,20

Beleggingsinstellingen

Aegon Aand.f.	33,10	33,10
Aegon sav.plus	5,00	5,00
ABN Aand.f.	76,50	77,00
ABN Beleg.f.	59,80	59,30
ABN Amro L.F.	158,00	158,00
ABN Amro Obl.	168,20	168,30
ALBEFO	50,10	50,20
Aldollar BF $	24,80	24,80
Alg.Fondsenb.	231,00	231,00
Alliance Fd	10,60	10,60
Amba	47,30	47,30
America Fund	345,00	347,00
Amro Eur.F.	73,80	72,80
Amro Far E.F.	57,50	57,50
Amro Neth.F.	78,80	80,40
Amro N.Am.F.	68,70	68,30
Amvabel	76,70	76,20
AsianTigersFd	59,00	58,40
AsianSelFund	52,00	52,50
Austro Hung.F.	5,70	-
Bemco Austr.	54,70	54,70
Bever Belegg.	3,20	3,10
CLN Obl.Div.Fonds	106,20	106,30
CLN Obl.Waardef.	106,60	106,60
Delta Lloyd	42,30	42,30
DP Am. Gr.F.	33,50	33,50
Dp Energy.Res.	38,00	38,00
Eng-Holl.B.T.1	10,00	9,90
EMF rentefonds	64,20	64,10
Envir.Gr.Fnd	52,50	52,80
Esmeralda part	36,70	36,50
Eur.Ass. Tr.	6,70	6,70
EMS.Gr.Fund	100,80	100,90
EGF Investm.	155,00	155,00
EMS.Inc.Fund	101,30	101,40
EOE DuStInF.	295,00	295,00
EurGrFund	60,00	59,50
Euro Spain Fd	7,00	6,90
FarEastSelFund	58,50	59,00
Gim Global	52,00	51,80
Groeigarant	1,55	1,55
Holland Fund	72,00	72,20
Holl.Eur.Fund	48,90	48,90
Holl.Obl.Fonds	124,50	124,50
Holl.Pac.F.	107,50	106,50
Innovest	83,50	83,50
Interbonds	530,00	530,00
Intereffekt500	35,80	35,30
Intereffekt wt	153,90	153,70
Investa part	74,20	74,20
IS Himal. F.$	7,20	7,20
Jade Fonds	158,70	158,50
Japan Fund	18,50	18,90
Jap.Ind.Alpha Fd	8200,00	-
Japan Rot. Fund yen	7000,00	-
Korea Pac.$	7,50	-
Mal.Cap.F. $	5,80	-
Mees Obl.Div.Fonds	112,50	112,30
Mexico Inc.F.	21,25	-
MK Int.Vent.	10,70	-
Mondibel	74,40	74,30
Nat.Res.Fund	1285,00	1285,00
Nedufo A	105,50	-
Nedufo B	105,50	-
NMB Dutch Fund	42,30	42,40
NMB Geldm F	52,94	52,95
NMB Global F.	47,20	47,40
NMB Oblig.F.	34,50	34,50
NMB Rente F.	113,50	113,50
NMB Vast Goed	37,50	37,50
New Asia Fund	5,50	-
Nomura Warr.Fund	1,65	1,65
Obam. Belegg.	244,00	243,30
OAMF Rentef.	12,90	12,90
Pac.Dimens.	92,00a	91,00a
Pac.Prop.Sec.f.	32,90	32,90
Pierson Rente	109,50	109,50
Postb.Belegg.f.	55,00	55,00
Postb.Vermogensgroei	52,20	52,20
Prosp.Int.High.Income	3,90	-
RG Divirent	50,40	50,40
Rentalent Bel.	142,30	142,20
Rentotaal NV	34,20	34,20
RG Florente	110,10	110,10
RG SP Groen	52,30	52,40
RG SP Blauw	49,20	49,30
RG SP Geel	46,90	46,90
Rodin Prop.$	90,00	90,00
Rolinco cum.p	73,00	-
Sci/Tech	15,00	15,00
Technology F.	19,80	19,80
Tokyo Pac. H.	210,00	215,00
Trans Eur.F.	80,00	79,60
Transpac.F.Yen	357,00	350,00
Uni-Invest	14,00	17,00
Unico Inv.F.	81,00	81,10
Unifonds	32,80	32,80
VWN	64,90	64,90
Vast Ned	110,90	110,90
Venture F.N.	6,70	6,70
VIB NV	61,90	61,90
VSB Mix Fund	51,20	51,10
VSB Rente F.	105,90	105,90
WBO Int.	69,00	69,00
Wereldhave NV	134,50	134,50
Yen Value Fund	86,10	85,60
ZOM Florida F $	47,50	47,50

Parallelmarkt

Alanheri	29,80	29,50b
ABF	104,40	104,40
Berghuizer	49,00	49,80
Besouw Van c.	66,00	66,00
Biogrond Bel.	10,70	10,60
Comm.Obl.F.1	98,10	98,10
Comm.Obl.F.2	100,50	100,60
Comm.Obl.F.3	96,40	96,60
De Drie Electr.	15,70	16,00
DeltaLlVast	54,30	54,30
DeltaLl.dlr	64,40	64,40
DeltaLlEcu	58,50	57,90
DeltaLlMix	59,00	59,00
DeltaLlRente	55,20	55,20
	-	-
Dico Intern.	93,30	93,50
DOCdata	6,50	5,90
D.T.O.T	47,10	47,30
Ehco-KLM Kl.	43,20	42,80
E&L Belegg.1	66,40	66,40
E&L Belegg.2	71,00	70,90
E&L Belegg.3	103,90	103,90
E&L Belegg.4	74,80	74,70
E&L KapRenteFonds	100,20	100,20
Free Rec.Sh.	31,50	31,50
Gaia Hedge I	112,40	-
Geld.Pap.c.	76,00	76,00
German City E.	52,90	52,90
Gouda Vuurv c	83,30	83,30
Groenendijk	46,50	46,50
Grontmij c.	211,00	210,50
HCA Holding	53,30	52,50a
Helvoet Holding	41,80	41,80
Hes Beheer	40,80	40,80
Highl.Devel.	28,00	27,00
Homburg cert	2,00	2,00
Interview Eur.	4,10	3,80
Kuhne+Heitz	47,50	47,50
LCI Comp.Gr.	7,50	7,50
Melle	470,50	470,50
Nedcon Groep	39,40	39,80
Nedschroef	91,20	91,50
Neways Elec.	7,30	7,20
New Eur.Htls DM	19,80	19,80
Newtron Hold	3,60	3,70
Pan Pacific	8,80	8,80
Pie Med.	5,70	5,40f
Simac Tech.	15,20	15,20
Sligro Beh.	47,80	47,80
VHS Onr. Goed	3,30	3,30
Vilenzo	37,20	37,20
Welna	237,00	236,50
Wereldhave	4,30	-
Weweler	38,40	38,20

Wall Street

allied signal	37½	36⅝
amer.brands	43⅝	44⅛
amer.tel.tel	37⅝	37¾
amoco corp	51¾	51½
asarco inc.	25¾	25¾
bethl. steel	17¼	17⅛
boeing co	49	49¼
can.pacific	17⅜	-
chevron	72	71⅝
chiquita	47⅛	47⅛
chrysler	10¾	10⅜
citicorp	14⅛	14½
cons.edison	24⅝	24⅝
digit.equipm.	54¼	55
dupont nemours	46⅜	45¾
eastman kodak	43⅝	42⅝
exxon corp	59⅝	59⅜
ford motor	29⅞	29⅞
gen. electric	69¾	69
gen. motors	36½	36⅝
goodyear	42⅛	42¼
hewlett-pack.	46¼	46⅝
int. bus.mach.	103⅝	104⅞
int. tel.tel.	57¾	57⅜
klm airlines	16⅛	16⅛
mcdonnell	55⅛	55⅞
merck co.	129⅝	131½
mobil oil	68⅛	68⅝
penn central	25¾	25½
philips	19½	19½
primerica	33½	33
royal dutch	81¼	81½
sears roebuck	40⅛	40
sfe-south.pac.	9⅜	9¼
texaco inc.	63⅜	63
united techn.	46¾	47
westinghouse	22⅜	22⅛
whitman corp	13⅛	13
woolworth	28⅜	28½

Advieskoersen

amerik.dollar	1,820	1,940
austr.dollar	1,43	1,55
belg.frank (100)	5,31	5,61
canad.dollar	1,590	1,710
deense kroon (100)	27,60	30,10
duitse mark (100)	110,00	114,00
engelse pond	3,15	3,40
finse mark (100)	44,75	47,25
franse frank (100)	31,50	34,25
griekse dr. (100)	0,91	1,11
ierse pond	2,85	3,10
ital.lire (10.000)	13,95	15,65
jap.yen (10.000)	137,00	143,00
joeg.din.t/m 100	-	05,50
noorse kroon (100)	27,25	29,75
oost.schill. (100)	15,70	16,20
port.escudo (100)	1,22	1,40
spaanse pes. (100)	1,71	1,87
turkse pond (100)	0,0350	0,0500
zweedse kr. (100)	29,50	32,00
zwits.fr. (100)	126,50	131,00

Wisselmarkt

amerik.dollar	1,88145-1,88395
antill.gulden	1,0365-1,0665
austr.dollar	1,5030-1,5130
belg.frank (100)	5,4690-5,4740
canad.dollar	1,65675-1,65925
deense kroon (100)	29,180-29,230
duitse mark (100)	112,7100-112,760
engelse pond	3,2790-3,2840
franse frank (100)	33,065-33,115
griekse dr. (100)	0,9640-1,0640
hongk.dollar (100)	24,0250-24,2750
ierse pond	3,0075-3,0175
ital.lire (10.000)	15,035-15,085
jap.yen (10.000)	140,765-140,865
nwzeel.dollar	1,1030-1,1130
noorse kroon (100)	28,725-28,775
oostenr.sch. (100)	16,0150-16,0250
saudi ar.ryal (100)	50,0750-50,3250
spaanse pes. (100)	1,7915-1,8015
surin.gulden	1,0345-1,0745
zweedse kr. (100)	30,905-30,955
zwits.frank (100)	129,150-129,200
e.c.u.	2,3050-2,3100

Index Amsterdam

CBS-koersindex(1983=100)

algemeen	197,10	197,40
id excl.kon.olie	184,30	184,70
internationals	205,40	205,40
lokale ondernem.	189,80	190,40
id financieel	132,00	132,70
id niet-financ.	245,50	246,00

CBS-herbeleggingsindex (1983=100

algemeen	280,20	280,60
id excl.kon.olie	247,20	247,80
internationals	304,00	304,00
lokale ondernem.	254,50	255,30
id financieel	194,30	195,30
id niet-financ.	311,50	312,00

CBS-stemmingsindex (1987=100)

algemeen	92,10	92,20
internation	88,70	88,70
lokaal	92,30	92,40
fin.instell	88,00	88,50
niet-financ	93,30	93,30
industrie	104,10	104,20
transp/opsl	93,90	93,90

Goud en zilver

Goud onbewerkt 20.670-21.270, vorige 20.790-21.390, bewerkt 22.870 laten, vorige 22.990 laten.

Zilver onbewerkt 210-280, vorige 210-280, bewerkt 320 laten, vorige 320 laten.

Dow Jones

Industrie 3013,20
-11

OPTIEBEURS

	serie		omzet	v.k.	s.k.
abn amro	c j93	40,00	147	3,00	3,00
akzo	c okt	125,00	188	0,70a	0,80
akzo	c jan	125,00	362	2,70	2,50
akzo	c o95	80,00	353	43,00	43,90
daf	p okt	22,50	135	1,30	1,50
d/fl	c sep	190,00	257	0,70a	0,60
d/fl	c dec	180,00	202	12,80a	11,50
d/fl	c dec	190,00	188	5,80	4,80
d/fl	c dec	215,00	185	0,10	0,40b
d/fl	c jun	185,00	200	13,50a	12,00
d/fl	p sep	190,00	144	1,50	1,70
dsm	p apr	95,00	1000	1,60a	1,30
els	c jan	90,00	152	3,80	4,20
els	p okt	90,00	238	1,20	1,00
eoe	c sep	270,00	137	7,90a	7,90
eoe	c sep	280,00	323	0,60	0,30
eoe	c okt	265,00	165	15,00a	14,50
eoe	c okt	275,00	182	6,10	6,00
eoe	c okt	280,00	144	3,20	3,20
eoe	c okt	300,00	150	0,20a	0,20
eoe	p sep	270,00	433	0,30a	0,10
eoe	p sep	280,00	325	2,80	2,50
eoe	p okt	250,00	154	0,20	0,20
eoe	p okt	270,00	933	1,30	1,20
eoe	p okt	275,00	379	2,40	2,30
eoe	p okt	280,00	141	4,50	4,10
eoe	p jan	280,00	139	7,30	7,30a
goud	c feb	370,00	235	3,80	4,20
ing	c okt	47,80	197	0,70	1,10
ing	c j94	47,80	527	6,80	7,00
ing	p j94	47,80	449	3,40	3,20
nlc	c nov	98,00	250	0,85a	0,55
nlc	p nov	98,00	250	0,75a	0,55
phil	c okt	32,50	217	4,20	4,30
phil	c okt	35,00	209	1,90	2,10
phil	c jan	37,50	322	1,50	1,60
phil	c jan	40,00	483	0,80	0,80
phil	c o93	30,00	1199	9,80	10,10
phil	c o94	45,00	732	3,70	3,90
phil	p apr	32,50	143	0,80	0,70
phil	p apr	37,50	162	2,40	2,10
phil	p o93	30,00	1113	1,50	1,50
olie	c okt	150,00	172	5,10a	5,10
olie	c okt	160,00	733	0,70	0,70
olie	c jan	150,00	240	9,10	9,00
olie	p okt	160,00	549	7,00	7,10
top5	c okt	550,00	265	2,60	2,60
top5	c okt	560,00	250	1,00a	1,00
unil	p okt	160,00	226	2,10	2,10
xmi	c sep	650,00	200	1/00	0/12b

a = laten g = bieden + ex-div.
b = bieden h = laten + ex-div.
c = ex-claim k = gedaan + h
d = ex-dividend l = gedaan + g
e = gedaan + bieden vk = slotkoers vorige dag
f = gedaan + laten sk = slotkoers gisteren

Gezamenlijk initiatief grote zuivelcoöperaties

Elmer: in Nederland eerste botermelange

De drie grote Nederlandse zuivelcoöperaties Campina Melkunie, Coberco en Friesland Frico Domo hebben onder de naam Elmer sinds kort een botermelange op de markt gebracht. Een nieuw produkt dat een unieke combinatie is van roomboter en plantaardige oliën. De beste eigenschappen van beide, de lekkere smaak van roomboter en linolzuur uit plantaardige oliën, zijn in dit produkt verenigd.

Al enkele jaren vertoont de roombotermarkt in Nederland en in de meeste Westeuropese landen geen groei meer. Om nu toch een vergroting van de melkafzet te realiseren heeft de zuivelindustrie in de ons omringende landen met succes een leidende rol gespeeld in de intwikkeling van een nieuw markt-segment, de zogeheten 'spread' of 'melanges'.

In tegenstelling tot de meeste andere Europese landen waren deze melangeprodukten in ons land tot voor kort niet toegestaan. In verband met de ontwikkelingen op Europees niveau werd de regelgeving aangepast. Daardoor mogen ook in ons land melanges op de markt worden gebracht.

In de meeste Europese landen is dat al veel langer het geval. Daarbij is vrijwel steeds sprake van een sterke groei. In Engeland en Zweden bijvoorbeeld hebben deze produkten al een belangrijk aandeel, variërend van 50 tot 80 procent, in de margarinemarkt verworven.

● *Het eerste kuipje botermelange werd door Henk Weyschedé, algemeen directeur Elmer Food CV, overhandigd aan Hans Wiegel, Comissaris der Koningin in Friesland.*

Daarom hebben de drie genoemde zuivelcoöperaties besloten te investeren in de verdere ontwikkeling van een melange-markt door de oprichting van een aparte marketing/verkoopmaatschappij Elmer Food CV, gevestigd te Amersfoort.

Elmer is niet te verwarren met bijvoorbeeld halvarines, dieetmargarines en allerlei 'light' zuivelprodukten (Halfvolle boters), die in feite alleen maar variaties zijn van één produkt, margarine òf boter.

De botermelange bevat 25procent room boter en 40 procent linolzuur. Het produkt wordt in twee varianten op de markt gebracht. De 'gewone', die 25 procent minder vet is dan margarine, dieetmargarine en roomboter en 'light', die zelfs 50 procent minder vet bevat. Ze worden geleverd in een (PVC-vrij) kuipje en zijn ook zó rechtstreeks uit de koelkast goed smeerbaar. De adviesprijs van Elmer bedraagt fl 1,74, respectievelijk fl 1,59 per 250 gram.

Waren worden getest op milieu-effecten

Consumentenbonden worden 'groener'

De consumentenorganisaties worden milieubewust. Bij elke warentest gaan de onderzoekers tegenwoordig na of schadelijke stoffen bij de vervaardiging gebruikt zijn. Ook de belasting van het milieu, zodra het produkt wordt weggegooid, speelt in de beoordeling meer dan vroeger een rol. Evenals de uitbuiting van de Derde Wereld: Max Havelaarkoffie wordt graag aangeprezen, al is in de supermarkten ook voordeliger goede koffie te verkrijgen.

De Alternatieve Konsumenten Bond is tevreden. Er blijven overigens belangrijke verschillen van inzicht tussen de consumentenbonden bestaan, dat weet de AKB-woordvoerder ook wel.

De Consumentenbond is van origine een deftige organisatie. Mensen met een redelijk inkomen stelden prijs op een doorwrochte prijsvergelijking van aan te schaffen 'luxe waren' als wasmachine, koelkast en televisie. Ook over de kwaliteit van deze aankopen wilden ze een oordeel. De warentest was geboren.

Later ontstond Konsumenten Kontakt, dat zich meer dan de Consumentenbond richt op de voeding, met name voor gezinnen met weinig geld. De Alternatieve Konsumenten Bond tot slot staat op de bres voor de biologische landbouw en alternatieve produkten. De bonden spreken onderling af welke onderzoeken ze binnenkort zullen verrichten, om niet te veel in elkaars vaarwater te zitten. Feit is, dat de eerste twee iets van de groene kleur van de derde overnemen.

Zout

Het is een ogenschijnlijk grote stap van de video-, auto- en camera-tests, de onderzoekjes naar fietscomputers en valhelmen. De onderzoekers hanteren bij de warentests vooral de algemeen erkende normen, al plaatsen ze er ook wel vraagtekens bij. „Wij vinden bijvoorbeeld dat de bakkers in brood, wettelijk verplicht, te veel zout doen." Minder zout is gezonder, oordeelt de bond.

● *Een kijkje in de testruimte van de Consumentenbond voor elektronika.*

De adviezen in de Consumentengids kunnen soms heftige reacties losweken. Zoals laatst over de veevoertest maar het gebeurt zelden dat de fabrikant naar de rechter stapt, merken de warentesters. Voor het eerst in drie jaar moest in het blad Koopkracht van Konsumenten Kontakt vorige maand een rectificatie worden geplaatst en een rechtszaak over een computertest is door de Consumentenbond tot op het hoogste niveau uitgevochten, uiteindelijk kreeg de bond gelijk.

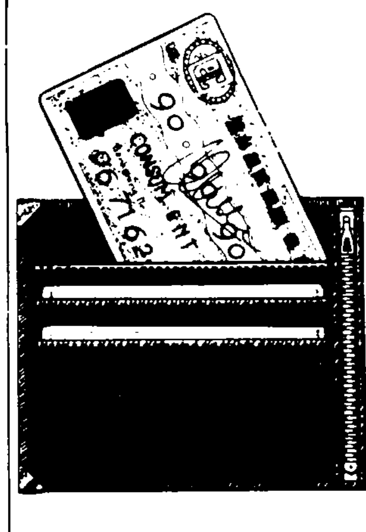
Hoewel de Consumentenbond geen milieuorganisatie is, stellen de onderzoekers zich meer dan een paar jaar geleden de vraag of aan het produkt milieuschadelijke effecten kleven. Soms is dat onvermijdelijk, zoals bij het gebruik van de auto of voor het doen van de was. Dan wordt aangegeven welke merken het milieu minder zwaar belasten. Ook Konsumenten Kontakt stipt dergelijke nieuwe ontwikkelingen aan, vooral als die passen in afspraken tussen overheid en fabrikant om de schadelijke stoffen in hun produkten terug te dringen.

Konsumenten Kontakt begon jaren geleden een kruistocht tegen kleurstoffen in snoep en limonade. Voortdurend blijkt ook dat goedkope produkten schadelijker kunnen zijn dan duurdere.

Konsumenten Kontakt richt de komende tijd veel onderzoek op nieuwe voedingswaren. De veiligheid daarvan moet goed onderzocht worden. Neem het doorstralen van voedsel, om de houdbaarheid te verlengen. De ene deskundige zegt dat het geen kwaad kan, de ander heeft twijfels.

Dan is er nog de discussie over de light-produkten die de markt veroveren. Suikervervangers bijvoorbeeld doen bij sommigen de wenkbrauwen fronsen. Het is niet helemaal duidelijk of de vervangers echt zo onschadelijk zijn als iedereen denkt. Bovendien, voeren de Alternatieve Konsumenten Bond en Konsumenten Kontakt aan, de suikerproducenten in de Derde Wereld raken er hun afzetmarkt in het Westen door kwijt.

Vooral de alternatieve bond waarschuwt regelmatig tegen dergelijke ontwikkelingen. Zij merken dat een groeiende groep bereid is meer te betalen voor een produkt".

● *Mag het speelgoed van plastic of hout zijn, of mag het ook oorlogstuig zijn? Vragen die de keuze van goed en verantwoord speelgoed steeds moeilijker maken.*

Anders denken over speelgoed

We kijken dit jaar anders aan tegen speelgoed. De techniek doet zijn intrede, speelgoed slopen mag en de definities voor goed speelgoed zijn zoek.

Tijdens de verkiezing van het Speelgoed van het Jaar gooide de jury voor het eerst oude normen van zich af als zouden computerspelletjes slechts zijn voor kinderen en slechts goed voor kortdurende rages.

De jeugd zelf nam in het afgelopen jaar het heft in handen en liet - via omzetcijfers - merken dat handcomputerspellen met verwisselbare inhoud hun dagelijkse speelplezier vergroot. Trouwens, doordat deze spellen onderling met elkaar kunnen worden verbonden stijgt het sociale contact in de gezinnen. Een extra winstpunt, aldus wetenschappers.

Naar verwachting zal dit jaar een vijfde deel van de totale speelgoedomzet worden opgeëist door computerspellen. Een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar toen met een aandeel van tien procent van de totale markt werd gesproken over een spectaculaire stijging.

Het beoordelen van goed speelgoed wordt intussen steeds moeilijker, omdat de waarden en normen voor de opvoeding van kinderen steeds verder uiteenlopen en eigenlijk per gezin verschillen. Waar bij het ene ouderpaar plastic de deur niet inkomt en kinderen slechts blankhouten speeltuig wordt voorgezet gruwelt een ander van geweertjes en wijst een derde elektronica af.

Wat goed speelgoed is wordt mede en eigenlijk vooral bepaald door de houding van de opvoeder. In principe, zegt dit jaar de speelgoedjury, speelt het kind vooral de wereld na zoals het die beleeft. Veel oorlog op tv heeft onvermijdelijk invloed op het speelgedrag.

Een vader en moeder die werken met computers moeten niet vreemd opzien als bij hun kinderen eenzelfde behoefte, aangepast aan de leeftijd, ontstaat. Voor kinderen is in dat opzicht speelgoed meer dan ooit de intermediar tussen de volwassen wereld en hun eigen leefomgeving. Meer dan ooit tonen de omzetcijfers dat dit jaar aan.

De gezamenlijke speelgoedindustrie heeft zich aangepast en speelt erop in. Steeds vaker wordt erop gelet dat in het aanbod steeds aan bod komen die de totale ontwikkeling te stimuleren.

Zo moet een kind speelgoed hebben dat aanzet tot bewegen zowel in de kleine bewegingen om de fijne motoriek te stimuleren als in de grovere bewegingen zoals bijvoorbeeld bij hardlopen of fietsen. Daarnaast moet er speeltuig zijn wat het kind tot denken aanzet of tot praten. Bovendien moeten de gevoelens kunnen worden geuit bij bijvoorbeeld een knuffel of pop.

Spullen mogen best wel eens worden gesloopt, als dat maar niet te snel kan. Het is belangrijk dat een kind langs deze weg de gelegenheid krijgt om zijn negatieve gevoelens af te reageren. Sommig speelgoed mag best stukje bij beetje worden ontleed maar ander speelgoed, zoals de knuffel moet echt beresterk blijven en tegen kinderliefde bestand.

Prijzen

In vijf categorieën werden speelgoedprijzen uitgedeeld. De spelcomputer Game-boy scoorde het hoogst in de categorie schoolgaande jeugd. Het is een computer die kinderen letterlijk in de hand houden en overal kunnen meenemen.

Voor kinderen die nog niet naar school koos de jury voor de natuurgetrouwe weergave van een (Playmobil)-boerderij met grote speelfiguren.

In de categorie baby- en peuterspeelgoed viel de keus op de vissersboot van Ambi-toys, uitgerust met hengeltjes en verschillend gekleurde visjes.

Abalone, een strategisch spel waarbij de speelballen van de tegenstander overboord gewerkt moeten worden werd gekozen in de categorie spellen.

Artisjok is te eten en voor de sier

Ze zijn maar enkele weken verkrijgbaar, de statige bloemstelen van de artisjok met de purperen bloem in top. Bij de groenteman zult u ze sporadisch aantreffen, als delicatesse. Om te eten dus.

In het wild komen ze in Europa voor ten zuiden van de lijn Parijs-Wenen. In ons land treffen we ze ook wel verwilderd aan, als het 's winters niet gevroren heeft. Bij ons is de artisjok niet winterhard, waar natuurlijk wel wat aan te doen is: hem een 'winterjas' aantrekken.

De plant is een echte veelvraat. Hij groeit het best in luchtige, voedzame en vochtige grond op een zonnige plaats. Langs de waterkant voelt hij zich dan ook kiplekker, zeker wanneer je zorgt voor bemesting met stal- of kunstmest en kalk. De plant moet tenslotte zo'n anderhalve meter hoog worden, met bladeren van wel 60 cm lang en ruim 30 cm breed. De penwortel boort zich zo'n 80 cm diep de grond in.

De bloem is voor verschillende doeleinden bruikbaar: voor consumptie, als siergewas èn, voor wie er enkele van in een boeket wil steken, als droogbloem.

Om haar te eten wordt de bloem al afgesneden voordat ze open gaat. De vlezige bloembodem en dito, driehoekige schutbladeren worden gegeten. Daartoe wordt de bloembodem uitgehold en bijvoorbeeld met gehakt gevuld.

Omdat de knopschubben uitgezogen worden, wordt het een luidruchtige eetpartij. Dat mag, want 't is Frâns !

Gaat het om de bloem, dan wordt de stengel afgesneden als de bloem op kleur is. Zó koopt u haar bij de bloemist en ze staat zo'n drie weken in de vaas als je er snijbloemenvoedsel bij doet. Je kunt ook proberen de bloem te drogen, maar voor dat doel is het beter om hem te snijden als de bloem net open is.

Artisjok is ontstaan uit het groentegewas kardoen dat al door de oude Egyptenaren gegeten werd, althans, de gebleekte bladeren werden geconsumeerd.

Vanaf de 16e eeuw hebben onze voorvaderen zich aan de gekookte bladeren en -nerven te goed gedaan.

● *De Digi-Disc vereist veel 'Fingerspitzengefühl'*

Nieuwe hersenkraker voor puzzelfanaten

De Digi-Disc is een nieuw fenomeen op het gebied van moeilijke maar uitdagende spelletjes. Deze uit Amerika afkomstige Breinbreker, die enigszins doet denken aan de roemruchte kantelkubus van de Hongaar Rubic, is een cilindervormig ding met zeven cijferschijven die je afwisselend kunt verdraaien. Er staan cijfers, plussen, minnen en vermenigvuldigings- en deeltekens op. Het is de bedoeling de schijven zó te verdraaien dat alle sommetjes kloppen.

Als beginner kun je maar het best met een eenvoudige uitdaging beginnen, niet alle zeven schijven tegelijk maar een kleiner aantal. Krijg je er wat behendigheid in, dan verhoog je de moeilijkheidsgraad door een schijf extra toe te voegen....totdat je misschien de meestergraad bereikt. Maar dan zul je intussen je brein indertijd heel vaak hebben horen knarsen !

In speelgoedwinkels en kantoorboekhandel verkrijgbaar, prijs fl 16,95.

Vlekkenpen snel en makkelijk

Vlekken op kleding e.d. kunnen door allerlei verschillende stoffen veroorzaakt worden: vet, schoensmeer, kleurstoffen, lippenstift en talloze andere. Voor het wegwerken van vlekken bestaan dan ook allerlei speciale 'recepten'. Velpon heeft nu een universele 'Vlekkenpen' ontwikkeld, waarmee makkelijk en snel vlekken van de meest uiteenlopende aard verwijderd kunnen worden.

De tuit is tevens doseerder: door erop te drukken komt een beetje van de inhoud vrij, zodat je precies op de vlek kunt richten en niet te veel van de vloeistof verspreidt. Na de behandeling moet de stof met water gewassen worden.

De Velpon Vlekkenpen is niet geschikt voor zijde, kunstzijde, leer en suède. Bepaalde vlekken (aldus zegt de gebruiksaanwijzing eerlijk) worden alleen goed bestreden als ze onmiddellijk na het ontstaan behandeld worden. In het algemeen is het trouwens altijd beter meteen te handelen, want hoe ouder een vlek, hoe 'taaier' hij wordt.

De Vlekkenpen, verkrijgbaar in warenhuizen en drogisterijen, kost fl 5,95, in een handig 15 ml formaat dat je altijd bij je kunt hebben.

dat het geen nodig heeft.

Stap over op Star, het nieuwe eigen merk-wasmiddel van Jan Linders. Dat scheelt u guldens, terwijl uw was zeker zo schoon wordt.

Want Star is even goed als ieder 'bekend' merk. Voor witte en bonte was. In vloeibare en poedervorm. Zonder fosfaten en vrij van bleekmiddel. En is goedgekeurd door de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen.

'Maar waarom is Star dan zo voordelig?' horen we u denken. Dat komt omdat Star in tegenstelling tot andere merken geen dure tv-reclame nodig heeft. Het doet z'n werk zó goed, dat iedereen 't verder vertelt...

Agrico Vitabintje krielaardappelen 1.98
...m verpakt per 750 gram deze week: 1.98
...abintje aardappel-schijfjes
...m verpakt per 750 gram 1.98
Nu met gratis receptenfolder.
...we oogst:
...s Grieve Hollandse handappelen nu per kilo 2.79
...landse tomaten 1 kilo 1.98
...e komkommer per stuk 0.99

...ousin biefstuk...'n klasse apart.
...verschil proef je.

- malse biefstuk 100 gram 2.99
- kogelbiefstuk 100 gram 3.50
- lendebiefstuk 100 gram 2.85

...sin vers mager rundergehakt 500 gram nu 6.45
...kle Italiaanse filet ± 125 gram per stuk nu 2.25
...sin mager bouillonvlees
...gratis mergpijpje). 500 gram 8.95
...Babi-pangang 1 hele kilo 14.95
(alleen geldig van donderdag t/m zaterdag)
...Americain 250 gram 3.95
...se kalkoentournedos ± 100 gram 1.75
...kante kipschnitzels ± 100 gram per stuk 3 voor 4.95

...ergse cervelaat per 100 gram 1.99 nu 1.79
...se roompaté Stef Faber 150 gram 2.48 nu 1.95
...se roompaté met champignons 150 gram 2.48 nu 1.95
...gere bacon z.z.w. 100 gram 2.49 nu 1.79

Halvetta kaas 20+
...uurel of komijn. Per 500 gram 7.00 nu 5.90
...e 30% puntstuk 200 gram 3.75 nu 3.35
...magere yoghurt: kersen ½ literbeker 1.75 nu 1.49
...magere yoghurt: perzik ½ literbeker 1.75 nu 1.49
...magere yoghurt: aardbei ½ literbeker 1.75 nu 1.49
...kunie Boerenland-yoghurt 1 liter 1.98 nu 1.79

Star Economic	pak à 1,25 kg 6.95 nu 5.95
Witte Reus Compact	pak à 1,25 kg 7.99
Star Economic	pak à 2,5 kg 12.95 nu 11.95
Witte Reus Compact	pak à 2,5 kg 14.99
Star vloeibaar	pak à 1,5 liter 6.95 nu 5.95
Vizir vloeibaar	pak à 1,5 liter 9.29
Star biologisch	pak à 500 gram 2.19 nu 1.99
Biotex groen	pak à 500 gram 3.69
Biotex blauw	pak à 500 gram 3.69

Verse slagroomschnitt ± 350 gram 6.40 4.90
Grote Christoffelvlaai ø 27 cm ± 1500 gr 13.50 nu 11.50
Verse rozijnenbollen verpakt per 4 stuks 1.59
Verse zachte witte bollen verpakt per 6 stuks 1.50 nu 1.35
Heel boerentarwe voorgesneden 2.09
Soma roggebrood, volkoren 400 gram 1.20 nu 0.99
Soma roggebrood, sovital 400 gram 1.59 nu 1.29

Gouda's Glorie: kwaliteit in de aanbieding!

Gouda's Glorie, het volle pond voor in de keuken
het enige kuipje zachte margarine voor cholesterol-arm bakken en braden. Kuipje à 500 gram 1.75
Elke 2e HALVE PRIJS: 0.87
Gouda's Glorie tafelmargarine pondskuip = 500 gr 1.79
Elke 2e HALVE PRIJS: 0.89
Gouda's Glorie margarine pakje à 250 gram 0.59
4 HALEN, 3 BETALEN!
Sense dieetmargarine kuipje à 500 gram 2.19
Elke 2e HALVE PRIJS: 1.09

Akties zijn geldig van woensdag 18 t/m zaterdag 21 september 1991.

jan linders
'**t Allerbeste voor 'n vriendelijke prijs**

40 CENT VOORDEEL! Koffie Hag Classique cafeïnevrij. Pak à 250 gram 3.29 nu 2.89

Peijnenburg volkoren ontbijtkoek pak à 400 gram 2.09 nu 1.89

Elke 2e HALVE PRIJS! Aviko aardappelkroketten zak à 450 gr 1.25 Elke 2e zak 62

Elke 2e HALVE PRIJS! Groko spinazie à la crème pak à 450 gr 1.25 Elke 2e pak 62

Elke 2e HALVE PRIJS! Haen bladerdeeg pak à 450 gr = 10 plakjes 1.95 Elke 2e pak 97

Perfekt zeem GRATIS! Andy allesreiniger 750 ml 2.99 Bij elke fles 'n Perfekt zeem t.w.v. 1.99 GRATIS! *Of de helft contanten.

3 + 1 GRATIS! Amstel Malt bier tray à 4 × 0,3 liter nu 3 + 1 gratis 2.33 1.75

Nu 40 CENT voordeel! Remia lekkere fritesaus emmer à 1 liter 3.29 nu 2.89

Nu 30 CENT voordeel! Betuwe Extra Jam aardbeien, abrikozen of kersen, 450 gr 2.29 nu 1.99

Nu 5 voor 3 GULDEN! John Moir pudding in 7 smaken. Pakje à 75-95 gr 0.72 Nu 5 voor 3.00

Schogetten chocolade melk of noot. Doos à 100 gram 1.59 nu 99

Brio plantaardige margarine pakje à 250 gram 0.89 Nu 2 voor 1.58

Hero fruitmix zuidvruchten, ... Literpak 2.49 nu 1.79
Hero fruitmix ...vruchten. Literpak 2.69 nu 1.99

Nu 50 CENT voordeel! Nieuwe oogst: Hak doperwtjes/worteltjes e.f. pot 720 ml 2.49 1.99

GRATIS dessertsaus! Campina roomijs literbak 2.25 + Teo aardbeien-dessertsaus t.w.v. 1.35 GRATIS! *Of de helft in contanten.

Uitzoeken voor 2.50! Nuts, Smarties, Bros of Kitkat-mini's per zak 2.98 nu 2.50

Pedigree Pal met hart of rundvlees. Blik à 400 gram 1.89 nu 1.59

Nieuw van Punica! Punica Tropical sode vruchten of ananas-grapefruit. Liter 2.29 nu 2.19

2 Blikjes voor 2.50! Lupack cocktailworstjes blik à 200 gr 1.79 Nu 2 voor 2.50

Unox droge worsten: salami, boerenmetworst, snijworst, cervelaat of pepercervelaat Per stuk 250 gram 4.69 nu 3.98

Bressot verse pikante kruidenkaas. Kuip à 150 gram 3.65 nu 2.99

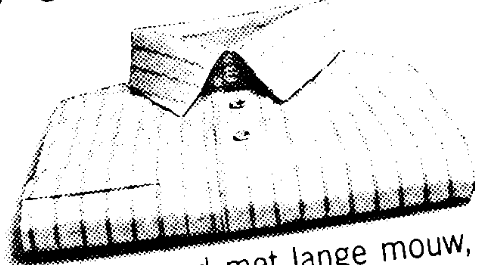
Vleugmanen-eieren (ruim 30% meervoudige vetzuren.) Voedersoorten: maïs, gerst, tarwe en bloem. Per 10 stuks 3.45 nu 2.95

Bambix groei-ontbijt pak à 225 gram 1.95 nu 1.69

Popla zakdoekjes pak à 10 × 10 stuks 1.79 nu 1.29

Gisteren de miljoenennota. Vandaag de Hema voordeelnota's.

VOORDEELNOTA HEMA

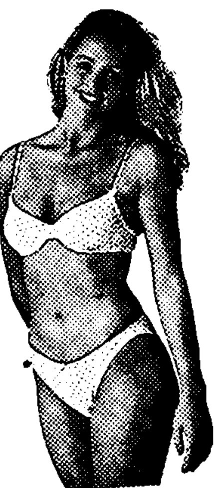

Herenoverhemd met lange mouw, div. kleuren, polyester/kat. Maat 37/38-43/44. ~~25.75~~

Herenpullover of -sweatshirt, 6 kleuren. Maat 46/48 t/m 54/56. ~~32.75~~ **20.-**

Damessokken, div. kleuren, 60% kat./40% polyamide. Maat 36/38 en 39/41. – 3.50 **4 paar 10.-**

VOORDEELNOTA HEMA

Beugelbeha. Maat 70-80A en 75-85B. 18.75. Slip. Maat 38 t/m 44. 10.75.

Damesslip, 5 kleuren, 100% katoen. Maat 40 t/m 50. – 3.50 **3 voor 7.-**

Witte damescamisole, 100% katoen. Maat 38 t/m 50. ~~9.75~~ **7.-**

Panty, 20 denier, 7 kleuren. Maat 36/40 en 40/44. – 1.60 **5 voor 6.-**

Kindersokken, div. kleuren. Maat 23/26 t/m 35/38. Bundel 4 paar vanaf ~~6.-~~ – **vanaf 5.-**

VOORDEELNOTA HEMA

Joggingpak, div. kleuren, 65% polyester/35% katoen. Maat M-L-XL ~~69.-~~ **50.-** Maat 128 t/m 164 ~~59.-~~

Corduroy broek, in diverse kleuren. Maat 86 t/m 164, vanaf ~~18.75~~ – **vanaf 14.-**

Beugelbeha met kantrand, 4 kleuren. Mt 75-85B, 80-85C, 80-90D, 80-85DD. ~~14.75~~ **10.-**

Kinderondergoed met Mickey Mouse opdruk, 100% katoen. Maat 104 t/m 164. Jongensslip of -hemd, vanaf ~~5.-~~. Meisjesslip of -hemd, vanaf ~~4.-~~ – **voordeel 1.50**

VOORDEELNOTA HEMA

Roomboter allerhande, 16 soorten. 500 gram ~~5.40~~

Bedrukte kleuterjumpsuit. Maat 98 t/m 116. Meisjesjumpsuit met print, div. kleuren, 100% katoen. Maat 128 t/m 176, – vanaf ~~24.75~~ **20.-**

Damesnachthemd met bloemetjesdessin. In zwart/wit en turquoise/zwart, 100% kat. Maat 38/40 t/m 46/48. – ~~29.75~~ **20.-**

Bodywarmer, in rood en aubergine. Maat 128 t/m 164, – vanaf ~~34.75~~ **27.-** In rood, roze en aubergine. Mt 86 t/m 122, – vanaf ~~27.75~~ **22.-**

Baby joggingpak mt 68-80 of trilobalpak mt 74-80, div. kleuren ~~24.75~~ **15.-**

Damesblouse, 8 kleuren, 100% viscose. Maat 38/40 en 42/44. ~~34.75~~ **20.-**

Sweatshirt, div. kleuren. Maat 86 t/m 164, vanaf ~~14.75~~ – **vanaf 10.-**

Zijden sjaal, 13 kleuren. ~~16.75~~ **10.-**

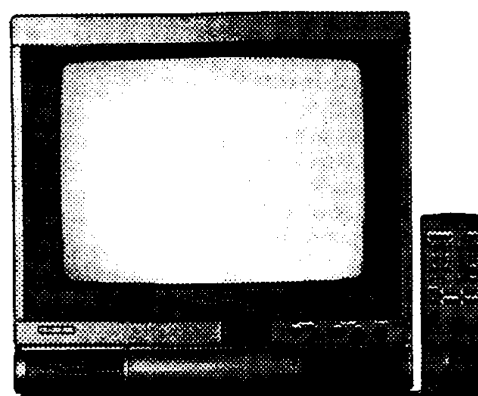
Nagellak remover met lanoline, 250 ml ~~3.75~~ **2.50**

Everclean fluoride tandpasta, 75 ml. "Plus": pak met 6 tubes ~~9.-~~, "Blue Gel": pak met 5 tubes – ~~8.75~~ **6.-**

Puzzelkraker. ~~9.75~~ **7.50**

Breigaren, 15 kleuren. 60% kat./40% acryl. Bol 50 gram. Bol over? Met kassabon geld terug! 3.25 – **4 voor 9.-**

VOORDEELNOTA HEMA

Kleuren-tv, 37 cm. Met afstandsbediening, 32 voorkeuzezenders en sleeptimer. 1 Jaar Hema-garantie. ~~589.-~~

Make-up kit, 2 Kleurstellingen. ~~9.75~~ **6.-**

Opvouwbare mini paraplu, 3 kleuren. ~~19.75~~ **15.-**

Vier seizoenen dekbed: 240 x 200 – ~~239.-~~ **180.-**, 200 x 200 – ~~199.-~~ **150.-**, 140 x 220 – ~~159.-~~ **120.-**, 140 x 200 ~~139.-~~ **100.-**

Badlaken. Uni, gestreept of geruit in turquoise, geel, fuchsia. 100% katoen, 70 x 140 cm. – ~~15.75~~ **10.-**

Dralon gordijnstof, div. kleuren, 120 cm breed. P.m. ~~17.75~~ **12.-**

Zwarte verstelbare halogeen bureaulamp. 20/50 Watt. ~~165.-~~ **110.-**

Wit koffiezetapparaat voor 2-8 koppen. 1 Jaar Hema-garantie. ~~35.-~~ **25.-**

VOORDEELNOTA HEMA

City bike, type ATB. 18 versnellingen. Compleet ~~675.-~~

Elastisch katoenen herenondergoed: slip of singlet, in wit en bleu. Maat 5 t/m 8, per stuk ~~8.75~~ **6.50**

Grote rieten fietsmand. – ~~14.75~~ **10.-**

Aardewerk serviesgoed in écru met blauwe strepen. Ontbijt-, diep- en plat bord, mok, kop/schotel, vanaf 3.75 – **3 voor 10.-**

Spaarlamp, 9, 13 of 18 Watt. ~~19.75~~ **15.-**

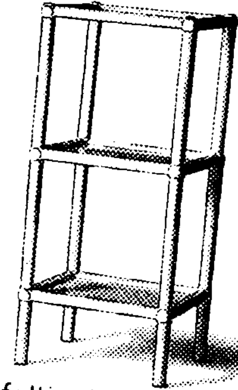
Hapjespan, Ø 24 cm. Met antiaanbaklaag. Geschikt voor gas en elektrisch koken. – ~~29.75~~ **20.-**

Glansleren overslag-, beugel-, huishoudportemonnee, billfold of portefeuille, – vanaf ~~25.75~~ **20.-**

HEMA PRIJSJES DAGEN

18, 19, 20 en 21 september

VOORDEELNOTA HEMA

Kunststof tafeltje, in wit en zwart. ~~24.75~~

Textiel douchegordijn, div. dessins, 180 x 200 cm. – ~~46.75~~ **35.-**

Luxe doos met 48 cederhouten kleurpotloden. – ~~28.75~~ **20.-**

Roomboter amandelstaaf met zuiver amandelspijs. 3.95 – **2 voor 5.75**

VOORDEELNOTA HEMA

Dames- en herenhorloge, div. modellen. 1 Jaar Hema-garantie. ~~49.75~~

Foto-album met slangenprint, in bruin en zwart. ~~14.75~~ **10.-**

Kersenrastervlaai. ~~8.95~~ **5.95**

Pak amandelspeculaas, 500 gram ~~3.90~~ **2.95**

VOORDEELNOTA HEMA

Thee- en keukendoek, 100% katoen. Als set ~~10.50~~

Portable radio met dubbele cassetterecorder. Werkt op lichtnet of batterijen. 1 Jaar Hema-garantie. ~~139.-~~ **99.-**

Thermoskan met drukknopmechanisme, inh. 1,9 liter. In wit, zwart en rood. – ~~17.75~~ **10.-**

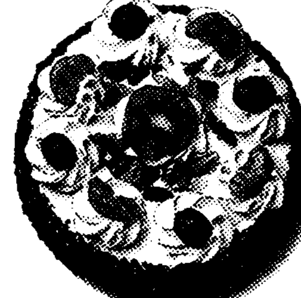
Zak Engelse drop. Met natuurlijke kleur- en smaakstoffen. 1 kg **4.95**

Gekookte schouderham, 150 gram. Gelderse achterham, braadham, slagers achterham, peperham, provençaalse ham, 100 gram – vanaf ~~2.50~~ **1.95**

Cuvée de la Maison. Inh. 1 liter. Rode wijn voor elke gelegenheid. 5.75 **3 flessen 13.75**

Jong belegen Goudse kaas. 1 kg. ~~11.80~~ **9.75**

VOORDEELNOTA HEMA

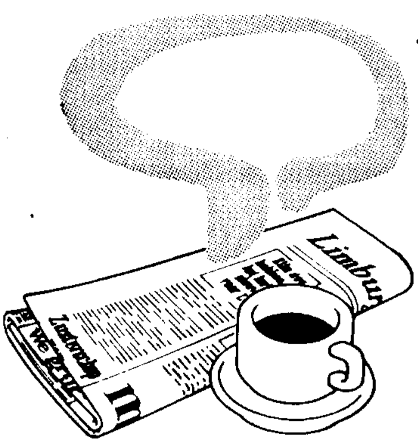
Prijsjesdagen slagroomtaart, Ø 17,5 cm. ~~7.95~~

HEMA De normaalste zaak van de wereld.

Limburgs dagblad voor oostelijk zuidlimburg

Woensdag 18 september 1991 ● Pagina 11

HET LIMBURGS DAGBLAD VOOR OOSTELIJK ZUID-LIMBURG IS DE PLAATSELIJKE EN REGIONALE EDITIE VAN HET LIMBURGS DAGBLAD VOOR HET GEBIED OOSTELIJK ZUID-LIMBURG. HOOFDREDACTEUR: RON BROWN. CHEF EDITIEREDACTIE: WIM DRAGSTRA HOOFDKANTOOR: 6411 RS HEERLEN, IN DE CRAMER 37, TEL. 045-739911. SERVICEKANTOOR: 6411 NM HEERLEN, GEERSTRAAT 5, TEL. 045-717719. RAYONKANTOREN: 6461 ED KERKRADE, MARKT 42, TEL. 045-455506; 6443 CB BRUNSSUM, RUMPENERSTRAAT 81, TEL. 045-256363;

Morstrofee

● *Honderden reacties kreeg de redactie van het Limburgs Dagblad binnen van lezers voor de rubriek 'Morsen', die de afgelopen maanden regelmatig verscheen in de koffiekolom. Blunders, missers, zetfouten of andersoortige vergissingen in dag-, week-, kerk- en wijkbladen stonden daarbij centraal. De leukste, origineelste inzending zou worden beloond met de 'Morstrofee'. Een drie-koppige jury heeft zich gebogen over de vele inzendingen. De 'blooper' van mevrouw Riet Pranger-Boon, wonende aan de Wilgenstraat 22 in de Heerlense wijk Passart kwam uiteindelijk als winnende 'morser' tevoorschijn.*

Morstrofee (2)

● *De 'gemeenste-ontvanger' van Lanaken sprong er letterlijk en figuurlijk uit. Gistermiddag nam de 70-jarige Heerlense de trofee in ontvangst. Die is door Jacques Ottenheim uit Schinveld ontworpen. Over haar mors-inzending zegt zij: „Al jaren hebben wij een caravan op een camping in Rekem staan. Jaarlijks betaalden wij 4000 Bfrs aan zogenoemde tweede huis-belasting. Opeens kwam er een schrijven dat de belasting 5000 Bfrs bedroeg. Hoe kan dat vroegen wij ons af. Een verhoging van 1000 francs. Toen ik de envelop van de gemeente Lanaken nog eens goed bekeek, wist ik het meteen: hoogachtend R. Moors, gemeenste-ontvanger van Lanaken..."*

Eervol

● *'Morsen' wordt definitief afgesloten met de eervolle vermeldingen. Inzendingen die nét niet de Morstrofee wonnen. Wat dacht u van de speciale aanbieding van een Versboerderij: 'geen 2, geen 4, geen 6 pond kuikenbouten voor 11 gulden. „Als ik het goed begrijp krijg ik uiteindelijk niets voor die 11 gulden", schreef mevrouw R. Boelema-Schoffelen uit Hoensbroek. Grappig was ook de 'morser' van de heer H. Deckers uit Landgraaf: 'met spoed portiers gevraagd voor 4 dagen per weekend'. „Van mij mag het", aldus Deckers (en vele anderen). Tot slot de inzending van Funs Peulen uit Nuth: 'kersen te koop, zelf plukken, 150 gulden per kilo'. „Daar krijg je zeker de ladder gratis", voegde de Nuther amateur-toneelspeler er aan toe.*

Kirmens-jeld

● *Over het onderwerp kirmensgeld heeft café-tiejater Kriek in Kerkrade een familie-musical gemaakt. Daaraan verlenen een dertigtal kinderen van diverse basisscholen uit het Kerkraadse hun medewerking, evenals dansgroep Spirit, fanfares en schutterijen en koninklijk mannenkoor St. Wilbertus. 'Kermisgeld' blijkt een geliefd onderwerp want de eerste voorstelling aanstaande zondag, aanvang 13.30 uur, is geheel uitverkocht. De organisatie heeft daarom besloten tot een extra voorstelling en wel diezelfde zondagmiddag om vier uur. Kaarten à fl 7.50 zijn verkrijgbaar bij het Wijngrachttheater in Kerkrade of telefonisch via ☎457039.*

'Geleendal-kwestie bewijs politieke onbetrouwbaarheid'

Van onze verslaggever

HEERLEN – „Het is bijzonder verontrustend, dat de politiek een visie heeft die maar een jaar duurt. De kwestie Geleendal toont de geringe betrouwbaarheid van de politiek aan". De secretaris van de Kamer van Koophandel voor de Mijnstreek, drs Nico Simons, nam gistermiddag geen blad voor de mond om zijn ongenoegen te spuien over het voornemen van de gemeente Heerlen, woningbouw toe te staan in het Geleendal.

De Kamer vindt dat het Geleendal de bestemming bedrijfsterrein moet krijgen. In het zogenoemde Buck-rapport over de toekomstige ontwikkeling van bedrijfsterreinen in Zuid-Limburg staat ook dat het Geleendal als een locatie voor hoogwaardige bedrijven en kantoren geschikt is.

„Toen het rapport Buck gepresenteerd werd stonden de gemeentebesturen vooraan in de rij om te zeggen dat ze die visie als uitgangspunt voor het beleid wilden hanteren. Nu gaat de gemeente woningbouw toestaan in het gebied. Dit vreemde gedrag kan ik niet meer volgen. Dit is echt voor mij de limiet van het wijzigen van koersen binnen de Limburgse politiek".

Simons gaf zijn reactie naar aanleiding van vragen van Jo Peeters (lid van de K.v.K) over de kwestie Geleendal. Simons gaf in zijn beantwoording van de vragen aan, dat de Kamer van Koophandel de voorstellen van het gemeentebestuur met betrekking tot de wijziging van het bestemmingsplan Geleendal afwacht. Vervolgens zal de Kamer bekijken welke stappen ondernomen worden. Simons speelde met de gedachte van een mogelijke beroepsprocedure.

Zie verder pagina 16
● **Wandelen tegen plan Geleendal**

Kamers van Koophandel stellen kwart miljoen beschikbaar

Zuid-Limburg helpt bij versnelde aanleg A-73

Van onze verslaggever

HEERLEN – De Kamer van Koophandel en Fabrieken in de Mijnstreek stelt een bedrag van maximaal 150.000 gulden beschikbaar voor de versnelde aanleg van de A-73, de autoweg die Maasbracht met Venlo moet verbinden. Dat heeft de Kamer gistermiddag besloten. De Kamer van Koophandel in Maastricht geeft een ton voor de voorfinanciering van de weg.

Limburg moet in totaal 20 miljoen op tafel leggen als voorfinanciering voor de aanleg van de A-73. Achttien miljoen komt van de provincie. De Kamer van Koophandel te Roermond wil ook één miljoen neertellen en het bedrijfsleven in Midden-Limburg nog eens één miljoen. Dat laatste lukt vermoedelijk niet helemaal en daarom willen de Kamers van Koophandel in Zuid-Limburg bijspringen. Ook de Kamer van Venlo is gevraagd een bijdrage te leveren.

Hoewel de leden van de Kamer gistermiddag in Heerlen het belang van de aanleg van de weg inzagen, hadden zij toch ook kritiek op de wijze van realiseren van de weg.

„Het is toch eigenlijk een zaak van de overheid en niet van het bedrijfsleven", aldus één van hen. „En wat gebeurt er als er nu een lange beroepsprocedure volgt?" aldus een ander.

Alles

Voorzitter W. Schiffelers was het met de spreker eens. „Maar het zal niet aan ons liggen, dat we niet alles geprobeerd hebben om de aanleg van de weg, die ook voor ons gebied van belang is, te bevorderen". Schiffelers zei dat de voorfinanciering alleen tot stand komt als dat ook inderdaad een versnelde aanleg van de weg tot gevolg heeft.

„Eigenlijk zou de A-2, de autoweg door Maastricht, ook naar voren gehaald moeten worden in het uitvoeringsprogramma. De autoweg door de provinciehoofdstad is namelijk geen Maastrichts, maar een Limburgs probleem en het is goed voorstelbaar dat de oplossing daarvan - bijvoorbeeld de Luikse variant - sneller uitgevoerd moet worden", meent Schiffelers.

Sneller

Zoals bekend stonden de aanleg van de A-73 en het oplossen van de verkeersproblematiek in Maastricht voor midden jaren negentig op de lijst van Verkeer en Waterstaat. In het kader van bezuinigingsronden besloot de minister ze echter op te schuiven tot na het jaar 2000. Provincie en regio pikten dat voor wat betreft de A-73 niet. Limburg wil eerder snellere uitvoering dan vertraging en daarom heeft Limburg aangeboden de weg voor te financieren, hetgeen betekent dat het eerste geld voor de aanleg niet van het rijk, maar uit Limburg komt.

● *John Abbas bij de 'vervanger' van de vernielde zeppelin.* Foto: DRIES LINSSEN

Zeppelin doorn in oog automobilisten

Van onze verslaggeefster

BRUNSSUM – De zeppelin die maandag in Brunssum werd vernield, is waarschijnlijk het slachtoffer geworden van een boze automobilist. Dat zegt ballon-operator John Abbas, die het zwevende gevaarte onder zijn hoede heeft. „De ballon slokt een heleboel parkeerplaatsen op en dat zet kwaad bloed," meent hij. „Ik heb daarover al heel wat scheldpartijen moeten aanhoren de laatste tijd."

De vernielde luchtballon - die door supermarktketen Edah is ingehuurd om bekendheid te geven aan de opening van haar nieuwe filiaal aan de Kerkstraat - is inmiddels vervangen. De zeppelin is eigendom van het luchtreclame-bedrijf Public Air uit het Noordhollandse Laren. „Ons bedrijf verhuurt al jaren grote ballonnen," vertelt Abbas. „We hebben nog nooit problemen gehad."

In Brunssum is dat blijkbaar anders. De lege parkeerplaatsen rond de zeppelin zijn volgens Abbas veel automobilisten een doorn in het oog. „Wij kunnen er ook niets aan doen dat er zoveel ruimte verloren gaat," legt hij uit. „Het is wettelijk verplicht dat het gebied binnen veertig meter van de opstijgplaats vrij is.

Omdat onze ballonnen zijn gevuld met ongevaarlijk helium, kunnen we enigszins van deze afstand afwijken. Maar dan nog gaat dat ten koste van parkeerplaatsen. Dat is onvermijdelijk. Daarom vind ik het gewoonweg misselijk om zo'n streek uit te halen."

Wijk wil maatregelen tegen gevaar verkeer

Van onze verslaggever

LANDGRAAF – De wijkvereniging Lichtenberg in de Landgraafse kern Schaesberg wil maatregelen tegen het harde rijden op Op de Heugden en het sluipverkeer door de Lichtenbergstraat. De bewoners vinden dat de gemeente daarvoor geld moet reserveren op de begroting voor het volgend jaar.

„Het oversteken van Op de Heugden is levensgevaarlijk", zegt Susan van Overveld. Zij is secretaris van de wijkvereniging en woont zelf aan Op de Heugden. Die weg vormt een onderdeel van de verbinding tussen Landgraaf en Heerlen. „Er is wel een oversteekplaats met verkeerslichten, maar sommige automobilisten lijken die niet te zien en rijden gewoon door rood."

Op de Lichtenbergweg/Veldstraat is het sluipverkeer de wijkvereniging een doorn in het oog. Van Overveld: „Vooral vrachtverkeer omzeilt op die manier het lastige Streeperkruis (de kruising Op de Heugden met de Pasweg en de Heerlenseweg). Als die vrachtwagens eenmaal denderen, denderen ze door. En dat terwijl er veel kinderen in die buurt wonen en de Lichtenbergweg veel zijstraten heeft."

Hard

Gesprekken met de gemeente en de politie hebben volgens Van Overveld nog niets opgeleverd. „De veiligheid van de kinderen vindt de politie een zaak van de ouders. Maar het gaat niet alléén om de weg van en naar school, of om heel kleine kinderen. Het verkeer rijdt gewoon té hard en daar moet de gemeente iets aan doen."

Desnoods met acties wil de wijkvereniging de gemeente tot maatregelen bewegen. Samen met twee scholen in de buurt, de St. Jozefschool en de Prins Willem-Alexanderschool, heeft De Lichtenberg volgende week een gesprek met Nic Odekerken, de verantwoordelijke wethouder. „Dat gesprek wachten we eerst af", zegt Van Overveld. „Harde acties zullen er niet gauw komen. We zullen er eerder voor kiezen om de knelpunten goed te laten zien."

Informatieavond

De wijkvereniging en de twee scholen beleggen morgen eerst nog een informatieavond voor de bewoners. Die begint om acht uur en vindt plaats in het Hobbyclublokaal aan de Lichtenbergerstraat 7.

'Werkloze is geen McDonald-prikker'

GELEEN – Het inzetten van bepaalde langdurig werklozen voor het opruimen van zwerfvuil in Geleen, stuit op groot verzet van de fractie van Groen Links. De fractie reageert daarmee op het plan van Geleen om banenpoolers bij de gemeentelijke onderhoudsdienst te laten werken.

Fractievoorman van Groen Links Muijtjens heeft ook al een bijnaam voor deze banenpoolers in petto. Hij noemt het schamperend 'de McDonald-prikkers'. Muijtjens schetst het beeld dat de banenpoolers vooral gebruikt worden voor het opruimen van het verpakkingsmateriaal dat klanten van de McDrive aan de Rijksweg in Geleen weggooien. Ook wijst Muijtjens erop dat het prikwerk weinig bijdraagt tot een betere kans op een baan.

Muijtjens' bezwaren worden niet door iedereen gedeeld. Burgemeester Lurvink vindt dat Muijtjens met zijn opmerkingen stigmatiserend bezig is (een etiket opplakt, red.) Ook is niet onbelangrijk dat in de banenpool mensen zitten, die ondanks intensieve pogingen niet aan werk komen.

Jo Theunissen, voorzitter Projectgroep Sociale Vernieuwing, zegt dat het om een begin gaat. Theunissen denkt dat het best tot mogelijkheden behoort dat de 'banenpoolers' breder ingezet worden.

'Flat met de gele bol' viert feestje rond opknapbeurt

'Smeerboel' sociaal vernieuwd

Van onze verslaggeefster

BRUNSSUM – „Vroeger was het hier een enorme smeerboel. Er zaten zeker dertig drugdealers in de flat, het stikte van de thuislozen die in het trappenhuis overnachtten en er woonden de nodige alcoholisten. Deze mensen zorgden voor een onmogelijk leefklimaat. Andere bewoners durfden 's avonds hun huis niet te verlaten uit angst lastig te worden gevallen. Om over de troep die deze probleemgroep maakte nog maar te zwijgen. Winkelwagentjes, bankstellen, ondergoed, frites met mayonaise, je kon het zo gek niet bedenken, of ze gooiden het gewoon vanaf de galerij naar beneden. Zo de parkeerplaats op. Geen mens durfde er zijn auto nog neer te zetten. Het was één grote bende."

René van den Berg (39), één van de vier huismeesters van de 'flat met de gele bol' aan de Henri Dunantstraat in Brunssum, hoeft niet ver in zijn geheugen terug te grijpen voor zijn verhaal. De situatie die hij beschrijft dateert van nog geen drie jaar geleden. Toen werden hij en zijn drie collega's door de woningvereniging aangesteld om het leefklimaat in de probleemflat te verbeteren. „En dat is gelukt," zegt Van den Berg met enige trots. „De problemen met drugs en criminaliteit zijn voor 99 procent opgelost."

December vorig jaar begon het opknappen van het flatgebouw zelf. Een nieuwe, afgesloten entree, een 'vandalismebestendige' intercom, een portiersvertrek compleet met videobewaking en enkele ferme, frisse verfstreken gaven het gebouw een nieuw aanzicht. Vorige week was de klus geklaard. „Iedereen vindt het prachtig," lacht Van den Berg. „De huurder voelt zich steeds meer betrokken bij het wel en wee van de flat en haar bewoners. Bij de ingang hebben ze al het gevoel thuis te zijn. Ze zeggen elkaar vriendelijk goedendag." „Dat was vroeger ondenkbaar," vult huurster Nancy Tiber (27) aan. „Toen stonden de mensen in de lift naar het plafond te staren, om maar niks te hoeven zeggen."

Bewonerscommissie

Om dat nieuwe onderlinge contact ook warm te houden, zag twee maanden geleden een bewonerscommissie het licht. Twaalf mannen en vrouwen steunen bij toerbeurt de huismeesters in hun 'sociaal-maatschappelijke taak', zoals René van den Berg zijn werk omschrijft. De commissie ontvangt nieuwe huurders, maakt hen wegwijs in wijk en flat, helpt met de verhuizing en organiseert sociale activiteiten.

De eerste 'sociale activiteit' krijgt vandaag tussen één en zeven haar vuurdoop. Dan vieren de bewoners het feit dat hun flat zo mooi is opgeknapt. Iedereen die ook maar iets met de woonverbetering te maken heeft gehad, is uitgenodigd. Voor René van den Berg is het dubbel feest: hij viert vandaag zijn negenendertigste verjaardag.

Of hij z'n veertigste ook als huismeester in de 'gele bol-flat' viert, ligt helemaal aan de huurders. Het experiment van de ministeries van justitie, binnenlandse zaken en volkshuisvesting, waarin door het hele land honderdvijftig huismeesters werden aangesteld in het kader van de sociale vernieuwing, loopt binnenkort af. Met andere woorden: de geldkraan wordt dichtgedraaid. Een enquête onder de flatbewoners peilt daarom de bereidwilligheid om de huismeester zelf te betalen. Dat komt neer op een verhoging van bijna zes gulden per maand.

Van den Berg verwacht dat hij zijn baan wel houdt. „Het is hier stukken veiliger geworden," meent hij. „Dat willen de mensen zo houden." Tamara Muyres (19) van de bewonerscommissie knikt bevestigend. „Tot voor kort ging ik 's avonds niet alleen de straat op. Zelfs overdag was ik bang om mijn huis uit te gaan. Ik ging pas weg als het echt niet anders kon. Met de schroevedraaier in de hand. Maar nu is het hier gelukkig heel anders. Ik ken een heleboel mensen, heb vrienden gemaakt. En alles is netjes verzorgd, schoon. Dat moet zo blijven."

● *Huismeester Van den Berg: „Problemen zijn voor 99 procent opgelost."* Foto: DRIES LINSSEN

†

Heden overleed onze vader, schoonvader en opa

P.C. de Groot

op de leeftijd van 83 jaar.

Heerlen: Rudi en Marjan de Groot-Beckman
Heerlen: Hannie en Jan Dederen-de Groot
Heerlen: Jan en Arendina de Groot-van Schijndel
Heerlen: Theo en Annie de Groot-van Duinhoven
Kerkrade: Henk en Toos de Groot-Buijs
Sittard: Peter en Ili de Groot-van Roekel
Geleen: Nico en Tiny de Groot-van Haarlem
Heerlen: Betsy en Jos Senden-de Groot
De kleinkinderen

Heerlen, 16 september 1991
J.F. Franklinstraat 30
Corr.-adres: Maandagstraat 16, 6416 BJ Heerlen

De crematieplechtigheid zal plaatshebben op vrijdag 20 september om 13.30 uur in de aula van het crematorium Heerlen Imstenraderweg 10.
Bijeenkomst in voornoemd crematorium.
U kunt afscheid nemen in een der rouwkamers van De Universele Hoofdstraat 100 Hoensbroek. Bezoekgelegenheid dagelijks van 14.00 tot 15.00 uur en van 19.00 tot 20.00 uur.
Zij die geen kennisgeving mochten hebben ontvangen gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

---

†

Wij geven met droefheid kennis dat na een geduldig en voorbeeldig gedragen ziekte temidden van haar gezin van ons is heengegaan voorzien van het h. oliesel onze lieve en zorgzame moeder, schoonmoeder, oma, zuster, schoonzuster, tante en nicht

Elly Roumimper-Loderichs

weduwe van

Willy Roumimper

op de leeftijd van 60 jaar.

Kinderen en kleinkinderen
Familie Loderichs
Familie Roumimper

16 september 1991
Hengelostraat 43, 6415 BB Heerlen
Liever geen bezoek aan huis.

De plechtige uitvaartmis zal gehouden worden op zaterdag 21 september a.s. om 13.30 uur in de parochiekerk van de H. Geest aan de Kasteellaan Heerlen waarna aansluitend begrafenis op de Algemene Begraafplaats te Imstenrade.
Gelegenheid tot schriftelijke condoléance achter in de kerk vanaf 13.10 uur.
Rozenkransgebed waarna avondmis vrijdag 20 september om 18.45 uur in de parochiekerk Verschijning van de Onbevlekte Maagd te Molenberg-Heerlen.
Mamma is opgebaard in de rouwkamer van het Uitvaartcentrum v/h Crombach Oliemolenstraat 30 Heerlen (ingang St. Antoniusweg).
Gelegenheid tot afscheidnemen aldaar dagelijks van 19.30 tot 20.00 uur.
Zij die onverhoopt geen kennisgeving mochten hebben ontvangen gelieven deze annonce als [illegible]

Verdrietig maar vredig hebben wij afscheid genomen van

†

Charles Marie

geboren 10 september 1991 en overleden op 13 september 1991 te Maastricht.

Karin, Anjo en Julie Petit-[illegible]

Met leedwezen hebben wij kennis genomen van het overlijden van de heer

M.Th.P. van Oeffelen

Sedert 1973 was hij voorzitter van de voormalige Stichting Limburgse R.K. Kindertehuizen en vanaf de oprichting in 1980 tot 1989 van de Dr. O.A. Driessen Stichting, waaronder het Medisch Kleuterdagverblijf Gliesenhoeve ressorteert.
Zijn inzet en betrokkenheid bij het welzijn van de kinderen zal altijd in onze herinnering blijven.
Wij wensen zijn echtgenote en familie veel sterkte toe om dit verlies te dragen.

Bestuur, directie en medewerkers
Dr. O.A. Driessen Stichting

Met verslagenheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van de heer

M.Th.P. van Oeffelen

Op inspirerende wijze heeft hij het voorzitterschap van de voormalige Federatie van Medische Kleuterdagverblijven inhoud gegeven.
Ons medeleven gaat uit naar de nabestaanden.

Namens de directeuren van de Medische Kleuterdagverblijven [illegible]

---

†

Dankbaar voor hetgeen zij voor ons heeft betekend geven wij u kennis dat kalm en vredig van ons is heengegaan mijn lieve vrouw, onze zorgzame moeder, schoonmoeder, oma, zuster, schoonzuster, tante en nicht

Clara Josepha Jansen

echtgenote van

Michel Veldman

Zij overleed in de leeftijd van 67 jaar, voorzien van het h. sacrament der zieken.

De bedroefde familie:
M. Veldman
haar kinderen en kleinkinderen
Familie Jansen
Familie Veldman

6371 HK Landgraaf, 16 september 1991
Melchersstraat 8

De plechtige uitvaartdienst zal gehouden worden op donderdag 19 september a.s. om 11.00 uur in de parochiekerk O.L. Vrouw van de Berg Carmel te Schaesberg-Leenhof waarna aansluitend de begrafenis zal plaatsvinden op het r.k. kerkhof aldaar.
Bijeenkomst in de kerk alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.
Avondwake tot intentie van onze dierbare overledene heden woensdag om 19.00 uur in voornoemde parochiekerk.
Gelegenheid tot afscheidnemen in de rouwkapel van het De Weverziekenhuis te Heerlen, dagelijks van 16.00 tot 17.00 uur.
Zij die geen kennisgeving mochten hebben ontvangen gelieven deze annonce als zodanig te willen beschouwen.

Met verslagenheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van ons oud-lid, mevrouw

Veltman-Janssen

Vrouwenbond Leenhof

Enige en algemene kennisgeving

†

Na een liefdevolle verzorging in de Verpleegkliniek te Heerlen is plotseling van ons heengegaan mijn lieve moeder, onze schoonmoeder, oma, zus, schoonzus, tante en nicht

Mieneke Bruns

weduwe van

Toon Opgenhaffen

Zij overleed in de leeftijd van 69 jaar voorzien van het h. oliesel.

Mullingar (Ierland): Ria Cawley-Opgenhaffen
Enda Cawley
Seamus en Laura
Familie Bruns
Familie Opgenhaffen

Landgraaf, 15 september 1991
Corr.adres: Burg. Gijsenstraat 52
6373 LD Landgraaf

De plechtige uitvaartdienst zal plaatsvinden heden woensdag 18 september om 11.00 uur in de parochiekerk O.L. Vrouw Hulp der Christenen te Nieuwenhagen waarna aansluitend begrafenis zal plaatsvinden op het r.k. kerkhof aldaar.
Bijeenkomst in de kerk alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.

---

†

Tot onze grote droefheid, [illegible] voor het vele dat hij voor ons betekend [illegible] mede dat heden van ons is [illegible] van de h. sacramenten [illegible] en zorgzame vader, [illegible] ger, oom en neef

Twan Starmans

echtgenoot van

Lena Coonen

[illegible] leeftijd van [illegible] jaar.

In dankbare herinnering:
Genhout: Lena Starmans-Coonen
[illegible]: Jan en [illegible] Starmans-[illegible]
[illegible]
[illegible]: [illegible] Starmans-[illegible]
Claudia - Eric
Genhout: Jo en Ria Starmans-Vonken
Sarissa - Paul
Heidy - Roy
Familie Starmans
Familie Coonen

17 september 1991
Past. Hutschemakersstraat 31,
6191 NK Beek-Genhout

De plechtige uitvaartdienst zal plaatshebben op zaterdag 21 september om 10.30 uur in de parochiekerk van de H. Hubertus te Genhout-Beek gevolgd door de begrafenis op de r.k. begraafplaats aldaar.
Bijeenkomst in de kerk alwaar gelegenheid tot schriftelijk condoleren.
Vrijdag a.s. om 19.00 uur avondwake in voornoemde kerk.
U kunt afscheidnemen in een der rouwkamers van De Universele Hoofdstraat 100 Hoensbroek. Bezoekgelegenheid dagelijks van 14.00 tot 15.00 uur en van 19.00 tot 20.00 uur.
Zij die geen kennisgeving mochten hebben ontvangen gelieven deze annonce als zodanig te beschouwen.

---

†

Tot ons groot verdriet moesten wij afscheid nemen van onze zorgzame vader, schoonvader, opa, broer, schoonbroer, oom en neef.

Hendrik Hubert Geurts

weduwnaar van

Wilhelmina Geertruida Schoonenberg

Hij overleed vrij plotseling, 1 dag na zijn 80e verjaardag, in het De Weverziekenhuis te Heerlen.

Klimmen: H.H. Geurts
Klimmen: Peter Geurts
José Geurts-Kicken
Ivo
Klimmen: Jan Geurts
Lenie Hendriks
Klimmen: Riet Oostings-Geurts †
Albert Oostings
Wil
Klimmen: Marcel Geurts
Mariet Geurts-Moonen
Harie
Wijnandsrade: Truus Smeets-Geurts
Jef Smeets
Maurice en Paul
Klimmen: Marinus Geurts
Klimmen: Thien Geurts
Ria Geurts-Mohnen
Voerendaal: Annie Aelmans-Geurts
Jo Aelmans
Jos
Voerendaal: Dymph Grond-Geurts
Wim Grond
Manon, Sanne
Weustenrade: Josef Geurts
Toos Geurts-van de Laarschot
Patrick en Dorien
Klimmen: Dorie Hamers-Geurts
Ger Hamers
Klimmen: Henk Geurts
Marian Geurts-Vromen
Remy, Linda
Familie Geurts
Familie Schoonenberg

6343 PD Klimmen, 17 september 1991
Putweg 35

De plechtige eucharistieviering zal plaatsvinden zaterdag 21 september om 11.00 uur in de parochiekerk St. Remigius te Klimmen waarna aansluitend de begrafenis op het r.-k. begraafplaats aldaar.
Samenkomst in de kerk alwaar gelegenheid is tot schriftelijk condoleren.
Avondwake ter intentie van de overledene donderdagavond om 18.30 uur in voornoemde kerk.
Vader is opgebaard in een der rouwkamers van de begrafenis- en crematievereniging Voerendaal Kerkplein 43 Voerendaal alwaar gelegenheid tot afscheid nemen dagelijks van 18.00-19.00 uur.
Zij die geen kennisgeving mochten hebben ontvangen, gelieven deze advertentie als zodanig te beschouwen.

---

†

Met droefheid delen wij u mede dat op 15 september 1991 is overleden

ing. Elly C.M.Ch. Strouckens

* te Heerlen 20-12-1914 † te [illegible] 15-9-1991

echtgenote [illegible]

en moeder van

Carel

5624 KA Eindhoven
Berlioweg 22

De plechtige [illegible] parochiekerk van de H. [illegible] aan de Oude Bossche Baan [illegible] waarna begrafenis op de algemene begraafplaats „de Oude Toren" aan de Oude Torenstraat te Eindhoven.
Samenkomst in de kerk alwaar gelegenheid is tot schriftelijke condoléance.
U kunt een laatste groet brengen in het uitvaartcentrum van Dela [illegible] te Eindhoven heden woensdag en donderdag van 18.00 tot 18.00 uur.

---

†

In de duisternis schijnt het licht. Allicht!

Voor de vele blijken van warmte, betrokkenheid en medeleven, ondervonden na het overlijden en de begrafenis van onze lieve mama en oma

Maria Teneij-Martens

willen wij u allen heel hartelijk danken.

Familie:
Ruijters-Teneij
Teneij-Willems
Arets-Teneij
Helligers-Teneij

Neerbeek, september 1991

De plechtige zeswekendienst zal met de jaardienst voor papa worden gehouden op zaterdag 21 september om 19.00 uur in de parochiekerk van St. Callistus te Neerbeek.

---

†

Algemene kennisgeving

Een beetje.
Sterven doe je niet ineens,
maar af en toe een beetje,
en alle beetjes die je stierf,
't is vreemd, maar die vergeet je.
Het is je dikwijls zelf ontgaan.
Je zegt: „Ik ben wat moe",
maar op een keer dan ben je
aan je laatste beetje toe....

Na een werkzaam en liefdevol leven, dat getekend werd door oprechte levensvreugde, goedheid, eenvoud en hulpvaardigheid, is heden geheel onverwacht van mij heengegaan, mijn zorgzame man

Chris Hoeppertz

echtgenoot van

Jetty Hoeppertz-Pötgens

Hij overleed in de leeftijd van 61 jaar.

Kerkrade: Jetty Hoeppertz-Pötgens

6464 BM Kerkrade, 13 september 1991
Jan Steenstraat 31

Overeenkomstig de wens van de dierbare overledene heeft de uitvaartdienst en de crematieplechtigheid in besloten kring plaatsgevonden op dinsdag 17 september.

Op vrijdag 13 september is onze penningmeester, de heer

Chris Hoeppertz

overleden.

Als bestuurslid heeft hij, als mede-oprichter van De Koepel, een belangrijke bijdrage geleverd aan de opbouw en de groei van de onafhankelijke huurdersorganisaties in de gemeente Kerkrade.
Zijn inzet, oprechtheid en behulpzaamheid zullen steeds in onze herinnering blijven.
Wij wensen zijn vrouw Jetty en de familie veel sterkte toe om het verlies te dragen.

De Huurders Organisatie
De Koepel

Met grote verslagenheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van ons bestuurslid

Chris Hoeppertz

Hij zal in onze herinnering blijven voortleven als een goede vriend.
Wij wensen zijn vrouw veel sterkte toe met het dragen van dit voor haar zo grote verlies.

Bestuur en leden
Huurdersbelangen Vereniging
Kloosterbos te Kerkrade

OVERLEDEN

† [illegible], 87 jaar, echtgenote van Johan Cremers. Corr.adres: Jesuitenstr. 11, 6041 ED Roermond. De plechtige eucharistieviering zal worden gehouden op donderdag 19 september om [illegible] uur in de O.L.V. Munsterkerk te Roermond.

† Guus Wintjens, 66 jaar, echtgenoot van Wilhelmina Versteeg. Longinastraat 66, 6225 AL [illegible] zal gehouden worden op donderdag 19 september om 11.00 uur in de parochiekerk van de H. Walburga te Amby-Maastricht.

† [illegible] echtgenote van Henri Mail[illegible] [illegible]plein 12B, 6217 LA [illegible] eucharistieviering zal ge[illegible] op [illegible]dag 19 september om 11[illegible] het H. Hart van Jezus (K[illegible])

† [illegible], 84 jaar, weduwe van G.L.L. Pop. Corr.adres: Oleanvankelweg 42, 6212 ES Maastricht. De plechtige eucharistieviering zal gehouden worden op donderdag 19 september om 11.30 uur in de parochiekerk van St. Petrus St. Pieter [illegible] te Maastricht.

---

†

Wij geven u kennis van het overlijden op de leeftijd van 90 jaar na een liefdevolle verpleging in [illegible] Tobias te Heerlen voorzien van de h. sacramenten der zieken van onze moeder

Josefa Zibret

weduwe van

Johan Jochems

weduwe van

Franz Jagodic

en weduwe van

M.J. Wijnands

Kinderen, klein- en achterkleinkinderen

Heerlen, 16 september 1991

De plechtige eucharistieviering zal plaatsvinden zaterdag 21 september om 11.00 uur in de parochiekerk Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand te Kunrade, waarna aansluitend de begrafenis op de r.k. begraafplaats aldaar.
Wegens omstandigheden geen condoleren.

Tot ons leedwezen vernamen wij het bericht van het overlijden van de heer

E.J. Genten

Hij was een integer mens, die in zijn betere jaren zijn taak als penningmeester van onze vereniging met zorg vervulde.
Hij moge rusten in vrede.

Kerkrade, 17 september 1991

Bestuur en leden
Ziekenzorg Heilust

Voor uw zeer gewaardeerde blijken van deelneming ons betoond bij het overlijden en de crematie van mijn lieve man, vader en opa

Hein Jacobs

betuigen wij u onze oprechte dank.

Mevr. E. Jacobs-Müller
kinderen en kleinkinderen

De zeswekendienst zal worden gehouden zaterdag 21 september a.s. om 19.00 uur in de parochiekerk St. Johannes de Doper te Gelshoven.

Voor uw blijken van medeleven na het overlijden en voor uw aanwezigheid bij de uitvaartdienst en crematieplechtigheid van onze zus, schoonzus, tante en nicht

Mientje Pommé

zeggen wij u hartelijk dank.

Familie Pommé

Hulsberg, september 1991

De zeswekendienst zal gehouden worden zaterdag 21 september a.s. om 19.00 uur in de parochiekerk van de H. Clemens te Hulsberg.

Dankbetuiging

Graag willen wij iedereen oprecht danken voor de vele blijken van deelneming en medeleven tijdens de ziekte, het overlijden en de begrafenis van mijn dierbare man, onze goede vader en lieve opa

Hubert Hendriks

Het is voor ons een grote troost te weten dat hij ook voor anderen veel betekend heeft.

Lemiers, september 1991

Mevr. R. Hendriks-Limpens
kinderen en kleinkinderen

De plechtige zeswekendienst zal gehouden worden op zaterdag 21 september a.s. om 19.00 uur in de parochiekerk St.-Catharina te Lemiers.

Wij zouden u graag allen persoonlijk willen bedanken voor uw steun en medeleven bij het overlijden van mijn lieve vrouw, onze moeder, schoonmoeder en oma

Maria Josephina van Rumpt-Derrez

Helaas is ons dit niet mogelijk.
Uw belangstelling, de troostende woorden en de vele condoléances hebben ons bijzonder getroost.

Johan van Rumpt
kinderen en kleinkinderen

Heerlen, september 1991

De zeswekendienst zal gehouden worden op zaterdag 21 september om 19.00 uur in de parochiekerk van de H. Gerardus Majella te Heerlen-Hel[illegible]senberg.

Vertraging aanbesteding Oost-westbaan

DEN HAAG - Bij de aanbesteding van de werkzaamheden voor de aanleg van de Oost-westbaan bij Luchthaven Maastricht is vertraging opgetreden. De aanbesteding kan niet eerder plaats vinden dan in 1994, zo meldt minister Hanja Maij-Weggen in de begroting 1992 van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Volgens het vorig jaar uitgebrachte tijdschema voor de aanleg van de Oost-westbaan zou uiterlijk mei 1993 de Raad van State uitspraak moeten doen over ingebrachte bezwaren tegen de verlening van een bouw- en aanlegvergunning voor de Oost-westbaan, waarna dus de weg vrij zou moeten zijn voor de daadwerkelijke aanbesteding van de werkzaamheden.

Die aanbesteding zou nu dus op zijn vroegst in 1994 kunnen plaats vinden. Volgens de woordvoerder van Maij-Weggen houdt dit echter geen vertraging in voor de aanleg van de Oost-westbaan, die volgens het oorspronkelijke schema in februari 1997 gereed zou moeten zijn. Met de werkzaamheden moet in september 1995 worden begonnen. Volgens een woordvoerder van de provincie is er zelfs geen sprake van vertraging bij de aanbesteding zelf. Maij-Weggen liet een paar weken geleden al weten geen tijdverlies te verwachten bij de aanleg van de Oost-westbaan, ondanks een opgelopen vertraging van een jaar bij een vereiste wijziging van de Luchtvaartwet.

Zie verder pagina 29
● Conflict fonds isolatiekosten 'Beek'.

Voor de sanering van het eigen bedrijfsterrein

Staat eist 4,3 miljoen van Edelchemie Panheel

Van onze correspondente

ROERMOND - Als het aan de Nederlandse Staat ligt, moet het bedrijf Edelchemie in Heel en Panheel bijna 4,3 miljoen gulden betalen voor de sanering van het eigen bedrijfsterrein. Het Rijk heeft uit onderzoeksrapporten geconcludeerd dat de bodem bij Edelchemie sterk verontreinigd is en ernstig gevaar oplevert voor de volksgezondheid en het milieu. Dat bleek gisteren tijdens een civiele procedure van de Nederlandse Staat tegen Edelchemie voor de rechtbank in Roermond. Het Rijk had eerder al beslag laten leggen op de bedrijfsgebouwen van Edelchemie.

Edelchemie verwerkt chemische afvalstoffen. Volgens raadsman mr H. Venema van de Nederlandse staat is het Middenlimburgse bedrijf de afgelopen jaren slordig met het milieu omgesprongen, omdat een deel van het afval in de bodem en het grondwater terecht is gekomen. De vervuiling werd door de provincie Limburg in 1988 en 1989 aan het licht gebracht door bodemmonsters te nemen van het bedrijfsterrein in Heel. De raadsman zei gisteren in Roermond dat de provincie op basis van de resultaten van dit onderzoek heeft besloten dat sanering op korte termijn noodzakelijk is. „Er is weliswaar geen sprake van acuut gevaar voor de volksgezondheid en het milieu, maar wel van ernstig gevaar. Had Edelchemie volgens de regels van de hinderwetvergunningen gehandeld, dan was deze verontreiniging voorkomen", aldus Venema gisteren.

'Kolderiek'

Advocaat mr E. Marres van Edelchemie noemde de vordering van bijna 4,3 miljoen gulden 'volstrekt kolderiek'. Volgens de raadsman zou uit de onderzoeken nergens blijken dat de bodemvervuiling een ernstig gevaar voor de volksgezondheid en het milieu oplevert. Bovendien, zo meende mr Marres, heeft de provincie Limburg nooit laten weten de bodemsanering noodzakelijk te vinden op basis van de gepleegde onderzoeken. „Deze vordering stoelt dus op loze beweringen en moet nietig worden verklaard".

De procedure, die de Staat tegen het bedrijf heeft aangespannen en het beslag op de bedrijfsgebouwen, noemde mr Marres 'hoogst onwaardig'. Door deze 'actie' van de Staat zou het overleg tussen Edelchemie en de provincie Limburg over de milieuproblematiek 'bruusk zijn verstoord'. Edelchemie zou de 4,3 miljoen gulden bovendien niet kunnen betalen, omdat de financiële positie van het bedrijf niet goed zou zijn. Het bedrijf zou in 1990 fors verlies hebben geleden vanwege dure, milieuvriendelijke investeringen voor in totaal 7,5 ton.

De Roermondse rechtbank doet binnenkort uitspraak in deze zaak.

Huiszoeking op twee adressen in Born en Geleen

Onderzoek kinderporno breidt zich verder uit

BORN – De politie deed gisteren huiszoeking op twee adressen in Geleen en Born. Bij dit onderzoek naar nieuwe feiten in de zaak van de 'kinderporno-postbussen' in Born en Grevenbicht zijn geen aanhoudingen verricht.

Hiermee breidt het onderzoek zich uit naar Geleen. Tot nu toe richtte de aandacht van justitie zich in deze zaak op personen in Born en Grevenbicht.

Volgens vervangend pers-officier van justitie H. Smalburg wilde men middels deze huiszoekingen feiten verzamelen voor de Duitse politie. In Duitsland loopt, los van het onderzoek in Born, een onderzoek naar de handel in kinderporno.

In het Nederlandse deel van het onderzoek zit nog weinig schot, zo meldt Smalburg. Justitie heeft de namen van enkele mensen die haar mogelijk meer kunnen vertellen over de vraag of via Nederlandse postbussen kinderporno wordt verhandeld. Maar die mensen zijn niet regelmatig in Nederland.

ZDF

De zaak kwam medio juni aan het rollen. Toen toonde het ZDF-programma 'Studio 1' in een reportage beelden van handelaren in en producenten van de sexfilms. De rijkspolitie besloot daarop een onderzoek in te stellen naar de in de reportage genoemde postbus in Born. Die stond op naam van Van E. in Grevenbicht.

Later bleek dat de handel mogelijk nog via een tweede postbus, op naam van V. uit Born, werd gedreven. Justitie liet de inhoud van beide postbussen in beslag nemen.

De inhoud bestond uit videobanden met kinderporno en bestellingen. De opdrachten bleken vanuit Duitsland verstuurd te zijn. Justitie sluit niet uit dat de opnames, waarvoor kinderen van naar schatting 10 jaar zijn gebruikt, in Nederland zijn gemaakt.

Advocaat staakt pleidooi

Van onze verslaggever

MAASTRICHT – Terwijl zijn raadsman mr J. Coumans druk doende was hem vrij te pleiten van feiten waarvoor de officier tevoren negen maanden gevangenisstraf had geëist, maakte een 20-jarige verdachte gisteren in de Maastrichtse rechtszaal duidelijk dat hij ogenblikkelijk terug wilde naar de cel. Hij bleek niet tevreden over zijn raadsman!

De man was afkomstig uit Ethiopië en werd in de rechtszaal bijgestaan door een Engelssprekende tolk. Het contact tussen beiden verliep zonder waarneembare moeilijkheden. Ook het pleidooi van de raadsman leek goed bij de verdachte over te komen. Uitgerekend echter op het moment dat mr Coumans met een feitelijk verweer in de richting van vrijspraak aanstuurde, liet zijn cliënt weten geen prijs meer te stellen op zijn bijstand. „Hij begrijpt het waarschijnlijk niet", opperde mr Coumans. Na een korte door president Sijmonsma ingelaste pauze deelde de raadsman mee niet langer in staat te zijn in deze zaak te pleiten. Daarin volhardde hij, ook nadat de verdachte op een vraag van de president erin had toegestemd 'de zaak nu toch maar af te maken'.

Ontkenning

De man stond terecht op de beschuldiging in het asielzoekerscentrum te Schinnen een vrouwelijk personeelslid te hebben aangerand en een ander met aanranding te hebben bedreigd. Voorts zou hij op 4 juni met een microfoonstandaard hebben geslagen in de richting van de dienstdoende receptionist en met zijn vingers een stekende beweging hebben gemaakt naar diens ogen. Met veel omhaal van woorden ontkende de man de hem verweten feiten. Officier van justitie mr Vos achtte echter het wettig en overtuigend bewijs in voldoende mate geleverd.
Over veertien dagen volgt de uitspraak van de rechtbank.

Eenmansactie in Sittard

● *Van den Berg op zijn eenzame post voor het stadhuis van Sittard.* Foto: PETER ROOZEN

SITTARD – Voor het Sittardse stadhuis zit één actievoerder. G. van den Berg gaat op zijn plekje fel in discussie met iedereen die maar wil horen waarom hij het niet eens is met de bezuinigingen. „Stel dat u uw hele leven premie betaald heeft voor een levensverzekering. Dan kan de verzekeraar toch ook niet zeggen: we betalen maar de helft, want er zijn te veel mensen die gebruik maken van onze voorziening. Dat wao-geld is niet van de regering, daar moeten ze van afblijven!"

Van den Berg werkte 20 jaar als verpleger en daarna nog acht jaar als hoofdverpleger. Toen hij dat werk niet meer kon doen, ging hij bij een grafisch bedrijfje werken. Drie jaar geleden moest hij stoppen met werken. Door een erg weinig voorkomende ziekte heeft hij geen controle meer over zijn spieren. „En dan gooit het kabinet je ook nog terug op het sociaal minimum," constateert hij bitter.

Een omstander die de koningin had horen zeggen dat wao-ers er niet op achteruit gaan, krijgt de wind van voren. „Ze laten de koningin vaak de grootste leugens vertellen. De troonrede dekt de lading niet."

● Zie ook pagina 15

Brandstichter aangehouden

MAASMECHELEN - De 51-jarige L.M. uit Munstergeleen heeft bekend in de nacht van zondag op maandag een kantoorpand in Maasmechelen in brand te hebben gestoken. De man was huurder van het pand waar 'Maaslands Verhuur' gevestigd was.

Hervaccinatieactie tegen hondsdolheid

HEERLEN - Het ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij en het ministerie van welzijn, volksgezondheid en cultuur houden op zondag 6 oktober een orale vaccinatieactie tegen hondsdolheid bij vossen. Het is de zesde vaccinatie in een campagne die in september 1988 begon. Daartoe zullen jagers 4.000 vaccindoses, verpakt in lokaas, in het gebied ten zuiden van de autoweg A76, Geleen-Duitse grens, uitleggen. Het lokaas bestaat uit vismeel en vet. Het bevat bovendien een capsule met het opschrift: 'Vorsicht Tollwut Impfstoff Rage'. Het vaccin is onschadelijk voor mens en huisdieren. Om elk risico te voorkomen dient echter elk kontakt te worden vermeden.

Aan de politie is verzocht om gedurende de eerste weken na het uitleggen van het lokaas verscherpte controle uit te oefenen op de naleving van ent- en aanlijnplicht voor honden.

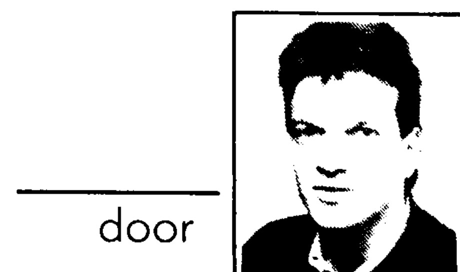
Widdershoven wil niet getuigen in Bratislava

KERKRADE/MAASTRICHT – René Widdershoven uit Kerkrade wil niet geconfronteerd worden met de moordenaars van zijn echtgenote Gabriëlle. Het verzoek van de Tsjechische rechter Kandera om Widdershoven als kroongetuige op te roepen in het nu in Bratislava lopende proces tegen de verdachten Jan Molnar, Lubor Masar en Jan Balazyk zal dan ook door de weduwnaar niet worden ingewilligd. „Wel is René bereid zowel de rechter als de verdediger in dit proces opnieuw in Kerkrade te woord te staan," verduidelijkt Hans van de Wetering uit Maastricht, woordvoerder van de familie Widdershoven. Overigens heeft Widdershoven nog geen officiële uitnodiging of getuigenoproep ontvangen.

Dat de getuigenis van René Widdershoven op video plotseling niet door de rechter als bewijsmateriaal wordt geaccepteerd omdat de verdediging daarbij destijds in Kerkrade niet aanwezig was, verbaast Van de Wetering zeer. „De officier van justitie vond het toen niet nodig. Bovendien, zo herinner ik me, wilde de advocaat van de verdachten ook niet komen."

Van de familie Widdershoven woont niemand het proces in Bratislava bij. „Wij hebben alle vertrouwen in de Tsjechische rechtspraak. Zeker nu ons verzekerd is dat de moordenaars van Gabrille levenslang zullen krijgen." Deze zekerheid neemt volgens Van de Wetering bij René ook en vooral de angst weg dat het drietal ooit nog een keer wraak zal nemen, omdat hij hen herkend heeft.

Tsjechische verdachten beschuldigen elkaar van moord op Kerkraadse

door jos van den camp
vanuit bratislava

BRATISLAVA – „Weet u waarover deze heren zich zo druk maken", zegt advocaat mr Andrej Lehotan even voordat hij in zijn auto wil stappen. Hij is de raadsman van Lubor Masar, een van de verdachten in het proces over de moord op de Kerkraadse vrouw Gabriëlle Widdershoven en de poging tot moord op haar man René. „Het antwoord is simpel", zegt hij. „Molnar krijgt gewoon levenslang. Dat weet iedereen. De vraag is alleen of de verdachte Lubor Masar die ik verdedig, 25 jaar celstraf boven het hoofd hangt of levenslang. Dat is alles", probeerde hij het gedraai en de over-en-weer-beschuldigingen tijdens de tweede zittingsdag tegen de verdachten in het paleis van justitie in Bratislava na afloop samen te vatten.

De 49-jarige in Hongarije geboren Jan Molnar en zijn 35-jarige Tsjechische compaan in het kwaad, Lubor Masar, wordt de vorig jaar eind augustus in Oostenrijk gepleegde moord op Gabriëlle Widdershoven ten laste gelegd. En ook voor de poging tot moord op haar man René zijn beiden aangeklaagd. Molnar en Masar zijn begin 1990 vrijgekomen bij gelegenheid van de door president Havel afgekondigde amnestie. Masar zat voor kruimeldiefstallen, Molnar voor moord op een jonge vrouw, een misdrijf dat veel overeenkomsten heeft met de moord op Gabriëlle Widdershoven.

Lubor Masar is maandag op de eerste zittingsdag begonnen met het toeschuiven van alle kwalijke daden aan zijn metgezel. Masar verklaarde bijvoorbeeld dat Molnar de in een camper vakantie vierende René Widdershoven met een mokerhamer op het hoofd heeft geslagen, hem daarna heeft bewerkt met een bijl en half had begraven in een bos in de achteraf verkeerd gebleken veronderstelling dat de 28-jarige Kerkradenaar morsdood zou zijn. Snikkend van slecht gespeeld verdriet vertelde de 49-jarige Molnar gisteren echter precies het tegenovergestelde, soms tot in de kleinste details.

Niet hij maar die 'idioot van een Masar' zou René Widdershoven plotseling met een moker op het hoofd hebben geslagen en de andere verwondingen hebben toegebracht.

Huilend en snikkend stamelde de al eerder voor vrouwenmoord veroordeelde Molnar tegen de rechters: „Ik wilde weg uit de camper waarin Masar de jonge en gezonde buitenlander opeens begon te slaan. Het was verschrikkelijk", acteerde Molnar in een poging de zeskoppige stadsrechtbank overduidelijk een rad voor ogen te draaien. „Ik heb hier helemaal niets mee te maken gehad. Die arme jongen kon zich niet meer bewegen".

De inmiddels van ernstige hersenbeschadigingen herstelde René Widdershoven heeft enkele maanden geleden verklaard dat niet Molnar maar Masar de klappen met een hamer heeft uitgedeeld, maar verder zou René wel hebben kunnen waarnemen dat Molnar de man was die hem met een grote bijl in het onderbeen en daarna nog zelfs op het hoofd heeft geslagen om hem daarna te gaan begraven.

Ten aanzien van de verkrachting en de moord op Gabriëlle Widdershoven geldt er eigenlijk eenzelfde verhaal. Molnar vertelde gistermiddag in vogelvlucht een tegenovergestelde versie van de verkrachting en de moord. In zijn verhaal voor de rechtbank was Masar natuurlijk de man die Gabriëlle urenlang had verkracht, uiteindelijk had gewurgd en in zijn eentje weggebracht zou hebben naar een plek die later een hooimijt bleek te zijn. Gabriëlle Widdershoven werd daar weken later en na zeer intensieve zoektochten door de Oostenrijkse politie gevonden.

Slordig

Voordat Molnar deze verklaringen aflegde, was Masar nog in de ochtenduren aan de beurt de rechtbank verslag te doen van de rooftocht die Masar en een derde Tsjech, Jan Balazik, in de weken na de moord door West-Europa aflegden. uit die verklaring kwam naar voren dat o.a. Balazik en Masar na de moord en de poging tot moord in Amsterdam zijn geweest, zich verplaatsend in de camper die notabene eigendom is geweest van het echtpaar Widdershoven. Juist in die dagen had Interpol de politie in West-Europa opgedragen goed uit te kijken naar de camper van Widdershoven. Het toeval wil dat een patrouille van de Amsterdamse politie minstens een half uur achter de camper heeft gestaan. Maar toen blijkbaar niets verdachts aan de vakantiewagen is opgevallen. De verhoren worden deze week nog voortgezet.

Optredens Iglesias en Kravitz uitverkocht

Van onze verslaggever

GELEEN – Het optreden dat de Spaanse zanger Julio Iglesias op 15 oktober in het Maastrichtse congrescentrum MECC zal verzorgen, is met ruim achtduizend verkochte zitplaatsen volledig uitverkocht. Ook voor het concert dat popidool Lenny Kravitz in het kader van zijn Europese tournee op 18 november in de Kerkraadse Rodahal geeft, zijn alle 3500 kaarten reeds in de voorverkoop van de hand gegaan. Volgens woordvoerster M. Somers van het organiserende Buro Pinkpop in Geleen zijn er voorlopig wel nog voldoende plaatsbewijzen verkrijgbaar voor het concert van de Britse popformatie Level 42 op 3 november, eveneens in de Rodahal.

ERC wordt pretpark

Van onze verslaggever

GENK – De raad van bestuur van de Kempense Steenkoolmijnen (KS) heeft besloten het geplande familiepark ERC op de voormalige mijnterreinen van Waterschei een meer commerciële vorm te geven. In het concept van de voormalige KS-manager Thyl Gheyselinck moest het park een educatief, recreatief en cultureel karakter (ERC) dragen. Het amusementsaspect werd daaraan ondergeschikt gemaakt.

Een delegatie van de raad van bestuur van KS gaat eind deze maand naar de Verenigde Staten en denkt daar nieuwe ideeën op te doen voor het project. „Het moet van zijn intellectuele mantel worden ontdaan," aldus de KS-top.

„We hebben Gheyselinck de kans gegeven zijn concept uit te werken en te verkopen. Maar dat is niet gelukt en daar moeten wij onze conclusies uit trekken," aldus een woordvoerder van de raad van bestuur van KS.

Opvang drugverslaafden is essentieel

Station Heerlen al stuk veiliger

Van onze verslaggever

HEERLEN – Er zijn al heel wat maatregelen genomen om de veiligheid op en rond het station in Heerlen te vergroten. De politie heeft ter plekke een kantoortje betrokken en de NS knapt de tunnel onder het station op. Een groot aantal instellingen probeert op die manier 'de slechte naam' die het Heerlense station heeft, enigszins te zuiveren.

Essentieel daarbij is echter het verwijderen van drugverslaafden, dakвen thuislozen en straatprostituées. Dat is althans de conclusie van een rapport van de werkgroepo Sociale Veiligheid Stationsomgeving. Het rapport is gisteren aangeboden aan burgemeester en wethouders van Heerlen.

De werkgroep vindt dat er op korte termijn in Heerlen dagopvang moet komen voor drugverslaafden en dak- en thuislozen, zodat ze niet meer rond het station hoeven rond te hangen. Ook de straatprostitutie moet gekanaliseerd worden, vindt de werkgroep. De Heerlense politiek heeft echter een 'heilige' afspraak gemaakt dat het gedogen van prostitutie in een bepaald gebied, nooit zal worden toegestaan. Heerlen wil de prostitutie uit het centrumgebied verdrijven.

Verder beveelt de commissie aan om in de tunnel van het station dagwinkels te vestigen.

● *De tunnel bij het NS-station in Heerlen wordt opgeknapt.* Foto: DRIES LINSSEN

Geerards (DSM) commissaris bij Afvalsturing NV

HEERLEN – DSM-directeur J. Geerards (Veiligheid, Milieu, Gezondheid en Technologie) wordt de externe deskundige in de raad van commissarissen van de NV Sturing Afval Verwijdering Limburg. Deze NV wordt een groot Limburgs bedrijf - opgezet door de provincie en gemeenten - dat de afvalverwerking in de provincie ter hand gaat nemen. Er zijn elf commissarissen, vijf worden door de provincie benoemd, vijf door de deelnemende gemeenten en dan nog de externe deskundige, die dus een doorslaggevende stem in de raad krijgt.

De voorzitter van de Kamer van Koophandel in de Mijnstreek, W. Schiffelers noemde gisteren de naam van Geerards gisteren. De Kamer blijft er bij het provinciaal bestuur op aandringen ook mensen uit het bedrijfsleven te benoemen als commissarissen in de raad van commissarissen van de NV die de afvalverwijdering gaat regelen. „In Brabant hebben ze voor eenzelfde NV vier mensen in de raad van commissarissen benoemd die niet van de overheid komen. Dat lijkt mij een betere constructie", aldus Schifferlers. De Kamer heeft inmiddels in een brief aan Provinciale Staten en aan de gemeenten in Limburg, de wens naar voren gebracht.

Resolutie Raeren tegen wegvallen van EG-grenzen

Van onze verslaggever

RAEREN – De gemeenteraad van het Belgische Raeren, vlak over de grens bij Aken, heeft een resolutie aangenomen, waarin wordt aangedrongen op een aantal maatregelen in verband met het wegvallen van de binnengrenzen in de Europese Gemeenschap per 1 januari 1993. De raad heeft de resolutie gezonden aan het Europees Parlement, de Belgische regering, de Waalse deelregering en vertegenwoordigers van de Duitstalige gemeenschap in België.

De raad stelt dat het wegvallen van de Europese binnengrenzen met name nadelige gevolgen heeft voor douanepersoneel en werknemers van expeditiebedrijven. In de resolutie wordt onder meer gepleit voor compenserende maatregelen voor alle beroepsgroepen die als gevolg van het EG-besluit in de problemen dreigen te komen.

In Raeren zijn ongeveer 350 mensen werkzaam in expeditiebedrijven en zijn 147 personen werkzaam bij de douane. De gemeente eist eveneens ook vervangende werkgelegenheid voor andere beroepsgroepen.

BRT ontkent extra geld voor junks

MAASMECHELEN – In een dinsdag via het persagentschap Belga verspreid bericht ontkent de Vlaamse televisie het bericht dat de makers van het tv-programma 'Ommekaar' geld zouden gegeven hebben aan drugsverslaafden om daar in Nederland heroïne mee te kopen. De BRT zegt dat tijdens de opnamen in de woning van de junkies in Maasmechelen, per dag 5.000 Belgische frank vergoeding werd betaald voor gebruik van de kamer, elektriciteit en zo meer. Dat is een heel gebruikelijke vergoeding en ontkennen dat er buiten deze vergoeding nog geld aan het tweetal is gegeven. Van haar kant heeft de rijkswacht van het district Maaseik bevestigd dat er wel degelijk proces-verbaal tegen de BRT is opgemaakt.

Akkerbouwers op lössgronden telen steeds meer groenten

Van onze verslaggever

HORST - Door de dalende aardappel-, bieten- en graanprijzen stijgt de belangstelling van akkerbouwers voor vollegrondsgroenteteelten; ook in Zuid-Limburg. Tot die vaststelling komt in Horst ing. Piet Mutsers (51), bedrijfsdeskundige van de Dienst Landbouwvoorlichting.

„De Limburgse löss leent zich uitstekend voor vollegrondsgroententeelten", vindt Mutsers. „Je moet alleen gewassen telen die bovengronds kunnen worden geoogst. In de grond krijg je rooiproblemen."

„Witte en rode kool doen het op löss uitstekend. Ook het areaal bloemkool en broccoli breidt zich uit. Een goede vervanger voor prei die in toenemende mate op zandgronden wordt geteeld en de akkerbouwers in de winter goed bezig houdt, is Chinese kool. Zij kan in de winter uit de koelcel worden gehaald, ontbladerd en geseald."

Ook registreerde Piet Mutsers in Zuid-Limburg een toenemende belangstelling voor de groene-aspergeteelt. „Afgelopen maand vroegen zeven boeren een teeltbeschrijving op. Ik zie het areaal dan ook uitdijen."

De ervaringen van Jo Kerckhoffs, bedrijfsleider van de proefboerderij in Wijnandsrade en diens zwager Jef Crijns, bedrijfsdeskundige van de Dienst Landbouwvoorlichting, op een lap löss op Terworm, waarop Piet Mutsers zijn prognose stoelt, zijn positief.

In tegenstelling tot witte asperges worden groene asperges niet in ruggen, maar vlakvelds geteeld. Het voordeel hiervan is dat zij eerder kunnen worden geoogst en dat de oogstprestatie bij vlakveldse teelt aanzienlijk hoger ligt. Zelfs een schoolkind kan twintig kilo per uur snijden, terwijl in bedden slechts zes tot zeven kilo per uur kan worden gestoken.

Anderzijds zijn groene asperges erg nachtvorstgevoelig en komt veel kromgroei voor. Een lichte bries is voldoende. Ook zijn de stengels van groene asperges dunner dan die van witte. De productie ligt dan ook 30 tot 40 procent lager dan bij witte asperges. De hogere veilingprijs voor groene asperges compenseert dit productieverlies enigermate.

De afzet van de in Zuid-Limburg geteelde vollegrondsgroenten hoeft, volgens Piet Musters, geen probleem te zijn. „Wel zal akkerbouwers meer kwaliteitsbesef moeten worden bijgebracht."

Symposium 'Gezonde Steden' Maastricht

Van onze verslaggever

HEERLEN - Met als thema 'Gezonde Steden' vindt morgen, donderdag 19 september, aan de Rijksuniversiteit Limburg (RL) te Maastricht een symposium plaats. Dit symposium is georganiseerd door de faculteit der gezondheidswetenschappen ter gelegenheid van de publikatie van het boek 'Gezonde steden'.

Het project van Gezonde Steden (Healthy Cities) werd in 1986 gestart door het Europese kantoor van de Wereldgezondheidsorganisatie. Uitgangspunten daarbij waren dat lokale gezondheidsbevordering politieke en maatschappelijke prioriteit dient te krijgen en dat er nieuwe mogelijkheden werden gezocht om gezondheid te bevorderen. Het project gaat daarmee verder dan preventie.

Gezondheidsbevordering richt zich ook op het voorkomen van gezondheidsbedreigende factoren in het fysieke milieu (bijvoorbeeld huisvesting, vervuiling, verkeersveiligheid), de sociale omgeving (bijvoorbeeld vereenzaming, werkgelegenheidsproblematiek) en leefwijzen (bijvoorbeeld veilig vrijen, gokverslaving) en op een bredere rol van het gezondheidszorgsysteem.

Activiteiten in dit kader moeten voldoen aan drie criteria: participatie van de bevolking, integratie van voorzieningen, regelgeving en voorlichting, naast samenwerking tussen verschillende maatschappelijke sectoren.

Bij het symposium worden meer dan 200 personen verwacht. Onder hen bevinden zich zowel ambtenaren volksgezondheid van gemeenten, provincies en rijksoverheid als ziektekostenverzekeraars, wethouders, gezondheidsvoorlichters, planologen en milieudeskundigen. De grote interesse illustreert het enthousiasme dat in brede kring voor het Healthy Cities-project bestaat. Onlangs werd de gemeente Rotterdam nog toegelaten tot de selecte kring van steden die dit officiële predikaat van World Healthy City, slechts dertig Europese steden mogen zich zo noemen, mag dragen. De zogenaamde kern-steden hebben onder meer als taak om landelijke netwerken van gezonde steden op te zetten.

Over de hele wereld zijn inmiddels bijna 500 steden bij deze netwerken aangesloten. Ook in ons land bestaat zo'n netwerk. De activiteiten daarvan worden door het Ministerie van WVC ondersteund en aangemoedigd, onder meer via het Sociale Vernieuwingsprogramma en de Collective Preventie.

Informatie over het symposium wordt verstrekt door het servicebureau Contractactiviteiten, Faculteit der Gezondheidswetenschappen, mevrouw F. Hein en de heer T. Kuiper, telefoon 043-887396.

officiële mededeling

WATERSCHAP ZUIVERINGSCHAP LIMBURG

BEKENDMAKING

Het Dagelijks Bestuur van het Waterschap Zuiveringschap Limburg maakt bekend dat bij hem is ingekomen een aanvraag om vergunning ingevolge de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (ingeschreven onder nummer V91-140) van de gemeente Maastricht voor het lozen van overstortwater op de waterlossing, genaamd Jeker te Maastricht.

Dat de aanvraag en andere ter zake zijnde stukken van 19 september 1991 tot en met 18 oktober 1991 ter inzage liggen en wel:

- op het kantoor van genoemd zuiveringschap, Kapelaan Sarsstraat 2 te Roermond, op werkdagen van 09.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur (afdeling Vergunningen);
- ten gemeentehuize van de gemeente Maastricht, Stadhuisstraat 5 te Maastricht (Stadskantoor I, begane grond), gedurende de kantooruren van 09.00 tot 16.00 uur en bovendien elke donderdag tot 19.00 uur, alsmede tijdens de kantooruren na bovengenoemde datum op het kantoor van genoemd zuiveringschap en het gemeentehuis van de gemeente Maastricht tot het einde van de termijn waarbinnen beroep kan worden ingesteld tegen de aanvraag.

Dat bij de ter inzage gelegde stukken is aangegeven tot wie men zich voor een mondelinge toelichting kan wenden.

Dat tot het einde van de termijn waarbinnen de stukken ter inzage liggen tegen het verlenen van de aangevraagde vergunning gemotiveerde bezwaren kunnen worden kenbaar gemaakt:

- hetzij schriftelijk bij het Dagelijks Bestuur van het Waterschap Zuiveringschap Limburg, Kapelaan Sarsstraat 2 te Roermond, onder vermelding van het nummer van de aanvraag;
- indien daarom telefonisch wordt verzocht (afdeling Vergunningen, telefoon 04750-94349), kunnen tot één week voor bovengenoemde datum mondeling bezwaren worden ingebracht, waarbij dan tevens gelegenheid wordt gegeven tot een gedachtenwisseling over de aanvraag tussen het bevoegd gezag, de aanvrager en de overige aanwezigen.

Dat degene die een bezwaarschrift indient, kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Dat alleen degenen die bezwaren hebben ingebracht op de wijze als boven omschreven, en eenieder die aantoont dat hij daartoe redelijkerwijs niet in staat is geweest, bezwaren tegen de ontwerpbeschikking kunnen indienen en alsdan later tot het instellen van beroep gerechtigd zijn.

Roermond, 18 september 1991

Het Dagelijks Bestuur vnd.

● In de Dominicanerkerk werd flink met borden en stickers gezwaaid.
Foto: FRITS WIDDERSHOVEN

Manifestatie tegen wao-plannen in Maastricht

'Vieze smaak in de mond? Hier koffie'

MAASTRICHT – In de Dominicanerkerk in Maastricht kwamen gisteren enkele honderden mensen samen om tijdens een werkonderbreking op twee grote beeldschermen te kijken naar de Troonrede en te luisteren naar toespraken van vakbondsleiders. Er waren gratis broodjes en warme dranken. 'Vieze smaak in de mond?' stond er op het spanboek boven de ketels: 'Hier koffie.'

De voorzitter van de Industriebond FNV, Bé van der Weg, haalde in zijn rede nog eens fors uit naar het kabinet. „Er is grof geschut ingezet om de rampenplannen erdoor te drukken," aldus Van der Weg. „Kok durft te stellen dat de wao veel te aantrekkelijk is voor mensen. Alsof arbeidsongeschikt zijn een lolletje is!" Tijdens de persconferentie na afloop maakte de bondsvoorzitter de balans op: „Triest. Er is geen enkele basis meer om op centraal niveau welke afspraak dan ook te maken. De verhoudingen tussen partijen die elkaar nodig hebben, zijn totaal verziekt." De door het kabinet voorgestelde loonontwikkeling van drie procent voor het volgende jaar, is volgens Van der Weg ondenkbaar.

Onder de toehoorders in de Dominicanerkerk (volgens de vakcentrales 1200) bevonden zich onder andere Belgische en Duitse werknemers, 65 werknemers van de vleesfabriek Coveco in Weert, 40 scholieren uit Roermond, 70 werknemers van de Rijksuniversiteit Limburg en een viertal politievertegenwoordigers uit Maastricht.

● De vakorganisaties boden het Volvo-personeel gisteren een muzikaal verzetje, maar niet iedereen was er blij mee.
Foto: PETER ROOZEN

Opkomst bij acties niet overal succes

Teksten:
peter bruijns
geert dekker
pierre rousseau
han brinkman

MAASTRICHT - In Limburg kwamen gisteren duizenden mensen in actie tegen de wao- en ziektewetplannen van het kabinet. Toch viel de opkomst hier en daar nogal tegen. In de Dominicaner Kerk in Maastricht, waar de voorzitters van de Industriebond FNV (Bé van der Weg) en Unie BLHP (Cees Michielse) een toespraak hielden, kwamen slechts duizend mensen opdagen, terwijl er 1500 werden verwacht. Het busvervoer heeft in grote delen van de provincie een uur platgelegen.

Bij het ABP keken en luisterden ruim 1700 ambtenaren naar de troonrede en naar toespraken van vakbondsmensen. Bij Volvo kwamen zo'n 1500 werknemers opdagen. De meesten van hen bleven gedurende de hele demonstratie aanwezig.

Slap

In het St.-Maartensgasthuis in Venlo, waar een grote manifestatie was gepland, deden slechts 15 leden van het verplegend personeel mee aan een werkonderbreking.

Op industrieterrein Heide-Roerstreek in Roermond keken ruim 200 mensen naar een deel van de troonrede. Zo'n 300 mensen deden hetzelfde op industrieterrein Spekholzerheide in Kerkrade. Ondanks een verbod door de burgemeesters in de Oostelijke Mijnstreek, reden ambulances van de GGD met loeiende sirenes langs diverse actiepunten in de provincie.

Gevangenis

De Geerhorst in Sittard was de enige Nederlandse gevangenis die meedeed aan de acties. Directeur J. Gorissen sprak enkele tientallen personeelsleden toe voordat er gezamenlijk naar de troonrede werd gekeken. Veel gevangenispersoneel komt vroegtijdig in de wao terecht.

● De wao-manifestatie op industrieterrein Heide-Roerstreek in Melick-Herkenbosch werd gisteren een vrolijke happening.

Op de muziek van een popgroep dansten werknemers en werkneemsters van Volvo Roermond alle zorgen van zich af.
Foto: JEROEN KUIT

Stickers en veel lawaai bij Volvo

BORN – Bij de muziektent op het Volvo-parkeerterrein in Born gebeurt lange tijd niks. Gestoken in blauwe, groene en grijze overalls wachten zo'n 1500 werknemers van Reko Beek, Philips Sittard en vooral Volvo Car om half twaalf op wat komen gaat. Maar de geluidstechnicus is nog onderweg met een paar pluggen. Spandoeken met teksten als 'Handen af van vakantiedagen' en 'Geen straf op ziek zijn' hangen aan de muziektent en het hek rond het parkeerterrein. Kaderleden delen stickers uit.

Pas rond twaalf uur komt er eindelijk geluid uit de immense boxen. De popgroep Red Buttons trekt met veel lawaai een dikke streep door de stilte van het afgelopen halfuur. Het personeel staat op een veilige afstand toe te kijken. Ondertussen verlaten trailers vol met nieuwe automobielen het terrein. Als de hardrock is afgelopen neemt vakbondsman Wim Gersen het woord. Zijn betoog over de 'aanval' van het kabinet op de ziektewet en de wao wordt – tot hilariteit van de toehoorders – onderbroken door een nieuwe technische storing. Maar even later krijgt hij veel mensen enthousiast aan het joelen als hij oproept tot een 24-uursstaking volgende week vrijdag.

Directeur Jan Smeets, bezig aan zijn laatste maand bij de autofabriek, kijkt honderd meter verder in zijn kantoor gelaten toe.

Als de Red Buttons even later weer zoveel mogelijk geluid uit hun instrumenten persen, keren de meesten de muziektent de rug toe. „Dat hele wao-gedoe interesseert me niks", zegt er een. „Kom we gaan een potje kaarten."

Scholieren trotseren directeur

MAASTRICHT – Met de leraren hebben ze afgesproken op vrije uren en dagen de gemiste lessen in te halen, maar officieel spijbelen ze: de veertig scholieren van het Overmaascollege in Roermond die met spandoeken en gejuich duidelijk aanwezig zijn in de Dominicanerkerk hebben van hun schooldirectie geen toestemming gekregen om naar Maastricht te trekken. „Jullie zijn op die reis niet verzekerd," zou de directeur als reden hebben aangevoerd. Waarop de organiserende jongerenafdeling van het FNV een verzekering regelde. Maar ook toen bleef toestemming uit.

„Er waren ook genoeg leraren die mee gewild hadden om ons te begeleiden," zegt woordvoerder Dave Kellenaers, „maar die mochten ook niet."

Met leerlingen uit drie klassen van de afdelingen civiele dienst, conservatieve technieken en activiteitenbegeleiding zijn ze 's ochtends in de bus gestapt.

Tijdens de Troonrede zitten de scholieren vooraan op de grond, voor de rijen stoelen, bestemd voor degenen 'die niet goed ter been zijn'. De scholieren – „ook wij kunnen later arbeidsongeschikt raken" – komen niet alleen protesteren tegen de voornemens van de regering om de wao te beperken en de Ziektewet te veranderen. Op hun spandoeken is een hoofdrol weggelegd voor minister Jo Ritzen van onderwijs en wetenschappen.

Als zijn hoofd op televisie verschijnt, klinkt het traditionele boegeroep. Zijn plannen om studiegelden te verhogen en beurzen te verlagen stuiten in de hele onderwijswereld op verzet. Dus ook bij studenten in het middelbaar beroepsonderwijs.

Landelijk

Op minstens 400 scholen door het hele land is gisteren actie gevoerd. Volgens de Algemene Bond voor Onderwijspersoneel (Abop), met 45.000 leden de grootste onderwijsbond, is dat aantal een minimale schatting, omdat alleen scholen zijn meegeteld die hun actie bij de onderwijsvakbonden hebben gemeld.

De leraren onderbraken hun les om te kijken naar de Troonrede of gaven een les over de kabinetsplannen. Volgens de Katholieke Onderwijsvakorganisatie KOV (36.000 leden) is er vooral in het noorden van het land en de Randstad door de leraren „flink" deelgenomen aan de acties. In het zuiden van het land bleef het echter „nogal rustig", aldus een woordvoerder.

Volgens de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) deden dinsdag duizenden studenten mee aan de acties. In meer dan tien studentensteden werden protestbijeenkomsten georganiseerd, aldus de LSVb.

Wao-ers verwelkomen rondtoerende ambulances

'Het gaat om ons, daarom zijn we er'

BRUNSSUM – Als de ongeveer honderd actievoerders naar buiten gaan om de ambulances te verwelkomen, probeert men met olé-olégezang wat vrolijkheid te brengen. Het is de laatste poging, gistermorgen in de Schoenfabriek Emma in Treebeek.

In de kantine hebben zich van tevoren werknemers van de sociale werkvoorziening verzameld, ambtenaren van de DGD en arbeidsongeschikten en uitkeringsgerechtigden uit de omgeving. Na de aankomst van de vier ambulances, komt men daar weer samen om te luisteren naar de rede van de AbvaKabo-bestuurder die zich met het werkvoorzieningschap bezig houdt. „Als de grootste bond in dit land zegt dat iets onaanvaarbaar is, dan menen we dat," zegt hij met gebroken stem. Zijn emotie slaat over op de toehoorders, want het blijft doodstil, ook bij de mededeling dat er in de komende tijd eventueel een stakingsoproep komt.

„Ik heb een aarzeling gezien bij staatssecretaris Elske Ter Veld van sociale zaken, een aarzeling toen ze de argumenten van de vakbonden aanhoorde. Ik ben ervan overtuigd dat we die plannen van tafel krijgen, maar dat kan alleen als de acties onverkort doorgaan."

Onverkorte doorgang vond in ieder geval de ambulance-actie, tegen de uitdrukkelijke wens in van burgemeester Piet van Zeil van Heerlen. Vier ambulances toerden 's ochtends en 's middags door Zuid-Limburg, waarbij verschillende actielokaties werden aangedaan. „Heerlen is maar een van de twaalf gemeenten in de regio," smaalt een van de verpleegkundigen over de tegenwerking van Van Zeil. Hij wijst erop dat er nog steeds drie ambulances paraat staan en dat twee van de actievoerende ziekenwagens oproepbaar zijn.

„De chauffeurs en verpleegkundigen die nu meerijden hadden anders een vrije dag gehad."

Ernstig

Een aparte categorie demonstranten – niet overal herkenbaar – werd gisteren gevormd door de arbeidsongeschikten zelf. „Wij zijn degenen waarom het op dit moment gaat, daarom moeten we ook aanwezig zijn," zegt de 41-jarige John Walraven uit Brunssum. Hij werkte als ambtenaar bij de PTT, tot hij arbeidsongeschikt werd verklaard. Lid van de bond is hij gebleven. „Juist wij zouden ons moeten organiseren." Ook hij is ernstig, dit is geen tijd voor pret.

Busfile in Maastricht

MAASTRICHT – Personeelsleden van de Maastrichtse Stadsbus hebben gisteren tijdens de Troonrede het werk onderbroken.

In Maastricht stond rond half twee tussen het NS-station en het Vrijthof een file van tientallen bussen. De passagiers waren uitgestapt en gingen te voet verder. Zij hadden over het algemeen begrip voor de actie. Na 14.00 uur liep het busvervoer weer normaal.

De treinen reden volgens het boekje. Het spoorwegpersoneel heeft het werk niet onderbroken.

In Heerlen hebben op het station drie personeelsleden de dienst enkele uren onderbroken.

Er waren gisteren wel minder passagiers. Volgens NS-woordvoerder Jo Purnot heeft een aantal mensen bewust de trein gemeden om oponthoud te voorkomen.

De bus kwam niet

● De bussen van het Verenigd Streekvervoer Limburg (VSL) hebben gisteren anderhalf uur niet gereden. De werkonderbreking ter gelegenheid van de Troonrede en de daarin aangekondigde plannen om de wao-uitkeringen in duur en hoogte te beperken, was massaal. Wachtende passagiers bij het busstation in Heerlen.
Foto: FRANS RADE

Koningin tot zwijgen gebracht

KERKRADE – Het tweepersoons orkest 'Just for fun' houdt de stemming er goed in op industrieterrein Spekholzerheide in Kerkrade. Driehonderd werknemers van Caja, Teska, Dentex, Gartner, CBS, Herschi, Globon, Stelrad, Het Anker, Mayfran, de Kerkraadse gezinszorg, het Missionair Centrum en Ornatex staan, beplakt met stickers en buttons, mee te wiegen. Dan kraakt de deftige stem van de koningin door de luidsprekers. Langzaam leest ze voor wat ons de komende tijd te wachten staat.

Maar na tien minuten vindt Harm Duursma van de Industriebond FNV het wel genoeg geweest. De koningin wordt bot weggedraaid en Duursma krijgt meteen de menigte mee als hij roept dat het aantal wao-ers beter kan worden teruggedraaid door de oorzaken aan te pakken dan door de wao-ers te korten: „We zien liever verbetering van de arbeidsomstandigheden en verlaging van de werkdruk." Applaus is zijn deel. Duursma gaat door: „Elske ter Veld (PvdA) liegt als ze zegt dat het aantal wao-ers explosief groeit. De kosten voor de wao zijn juist gedaald. We betalen al jaren premies. Dat laten we ons door de overheid toch niet afpakken!"

Aan het eind van zijn speech laat Duursma alvast blijken wat de vakbonden de komende tijd van plan zijn: „Ik kan niet garanderen dat we deze strijd tegen de wao-plannen winnen. Als ze niet worden bijgesteld, dan slaan we bij de cao-onderhandelingen keihard terug. Wat we moeizaam hebben opgebouwd, laten we niet met een pennestreek doorstrepen."

bioscopen

● HEERLEN

Royal: Pointbreak, dag. 18.30 en 21 uur. **Rivoli:** Backdraft, dag. 20.30 uur. **Maxim:** Oscar, dag. 18.30 en 20.45 uur. **H5:** Robin Hood; prince of thieves, dag. 14.30 18 en 21 uur. The naked gun 2 1/2, dag. 14.15 18.45 en 21.15 uur. One good cop, dag. 14 19 en 21.30 uur. Dances with wolves, dag. 20 uur. Teen Agent, dag. 14 en 18 uur. Assepoester, wo 14 en 15.30 uur. Switch, dag. 19 en 21.30 uur, do ook 14 uur.

● SCHAESBERG

Autokino: The Naked Gun 2 1/2, dag. 20.30 uur. Dances with wolves, wo en do 20.30 uur.

● MAASTRICHT

Mabi: Backdraft, wo en do 21 uur, wo ook 14.30 uur. One good cop, wo en do 21 uur, wo ook 14.30 uur. Life stinks, wo en do 21 uur. Teenage Mutant Ninja Turtles 2, wo 14.30 uur. Point Break, wo en do 21 uur, wo ook 14.30 uur.
Ciné-K: Dances with wolves, dag. beh. wo 20 uur. **Cinema-Palace:** Robin Hood; prince of thieves, dag. 17.15 en 20.45 uur, wo ook 14 uur. The Naked Gun 2 1/2, dag. 19 en 21.30 uur, wo ook 14 uur. Switch, dag. 18.30 en 21.15 uur. Assepoester, wo 14 en 16 uur. **Lumière:** Halfaouine, wo en do 20 en 22.30 uur. An angel at my table, wo en do 20.30 uur.

● GELEEN

Roxy: Backdraft, wo 20.30 uur. **Studio Anders:** The Naked Gun 2 1/2, wo 20.30 uur.

● SITTARD

Forum: Robin Hood; prince of thieves, dag. 20.30 uur. Dances with wolves, dag. 20.30 uur. **Filmhuis Sittard:** The Grifters, wo 20.30 uur.

● ECHT

Royal-MicroRoyal: One good cop, do 20.30 uur. Dances with wolves, do 20.30 uur.

● ROERMOND

Royal: Robin Hood; prince of thieves, dag. 20.30 uur. **Royaline:** Backdraft, dag. 20.30 uur. Assepoester, wo 14.30 uur.

exposities

● HEERLEN

Openbare Bibliotheek, Raadhuisplein 20. Expositie met schilderijen en tekeningen van Theo Lenssen. T/m 23/9, geopend ma t/m do 16-20 uur, di, wo en vr 14-17 uur, za 10-13 uur. **Bezoekerscentrum Schrieversheide**, Schaapskooiweg 99. Expositie 'Roofvogels in Nederland'. T/m 29/9, geopend van di t/m zo van 11-17 uur. **Stadsgalerij Heerlen**, Raadhuisplein 19. Tentoonstelling 'De stijl van Hendrik Valk' open di t/m vr van 11-17 uur en za en zo van 14-17 uur. **Luciushof**, Putgraaf 5. Kunstenaarscollectief in Konfrontatie. T/m 22/9, za en zo van 14-17 uur. **Geologisch Museum**. Voskuilenweg 131. Bibliotheca Hermetica van Jeroen van Westen. T/m 10/1, ma t/m vr 9-12 en 14-16 uur. **Thermenmuseum**, Coriovallumstraat 9. Tentoonstelling 'Archeologisch Limburg 1987-1989'. T/m 20/10, geopend di t/m vr van 10-17 uur, za en zo van 14-17 uur. **Galerie 't Wevertje**, De Weverziekenhuis. Expositie van Mieke Winants en Miriam Wetzels. T/m 30/9. **Galerie Signe**, Akerstraat 82a. Expositie van Trudy van Soest. T/m 27/10, geopend do t/m zo van 14-17 uur. **Ontmoetingscentrum Welterhof**. Expositie van Kees van Ekelenburg. T/m 27/9, open dag van 14-21 uur, in het weekeinde van 13-19 uur.

●HOENSBROEK

Fotogalerie 68, Poortgebouw v/h kasteel. Expositie van Joop Julicher. Van 5/10 t/m 17/11, open ma t/m vr 10-12 uur en 13.30-17 uur, za en zo 13.30-17 uur.

●VOERENDAAL

Gemeentehuis. Expositie met schilderijen van Rob Hanssen. T/m 27/9, open ma t/m vr van 8.30-12.30 uur en di van 13.30-16.30 uur. **Galerie Schiltaere**, Jan Peukensweg 13. Tentoonstelling van schilderijen uit de 19e en 20e eeuw. T/m 6/10, open ma t/m vr 15-20 uur, za en zo 14-20 uur.

● LANDGRAAF

Raadhuis. De Bokkerijders in de literatuur. T/m 27/9, open ma t/m vr 9-12 uur, ma en do ook 14-16 uur, do ook 17-19 uur. Galerie Gaudi. Hereweg 83, Lenie van Vugt, objecten en Petra Dijkers, tekeningen en schilderijen. T/m 6/10, do t/m zo van 10 tot 17 uur. **Galerie Ipomal**, Kerkberg 2. Expositie van May Ernes. T/m 22/9, geopend vr 17-20 uur, za en zo 14-17 uur. Expositie van Bert Mullenders. Van 29/9 t/m 10/11, open vr 17-20 uur, za en zo van 14-17 uur.

● BRUNSSUM

d'r Brikke-Oave, Lindeplein 5a, hommage aan een tuin, werken van Paula Janken-Wolfs, tot 23/9, ma t/m vr van 10-12, van 14-17 en van 19-21 uur. Zo van 15-17 uur. **Galerie 'Het Kijkraam'**, Akerstraat 124. Expositie van Leo Peeters, Jose van der Reijden en Hein Sepaniak. T/m 29/9, open di t/m zo van 14-18 uur.

● MAASTRICHT

Natuurhistorisch Museum, De Bosquetplein 6-7. Tentoonstelling 'Ogen bedrogen', allerlei vormen van gezichtsbedrog. Open ma t/m vr 10-12.30 en 13.30-17 uur, za en zo 14-17 uur. **Dominicanerkerk**. Sierpo. De slangenwereld tentoongesteld. **Amarna**, Rechtstraat 84. Sieraden en objecten van Yvonne Savelkoul. T/m 30/9, di t/m vr 11 tot 18 uur, do tot 21 uur en za van 11 tot 17 uur. **Gouvernement**, Limburglaan 10. Keuzewerk 4, hedendaagse kunst van Frank Halmans, Norbert Heyers, Martha Laugs en Egied Simons. T/m 4/10, op werkdagen van 9 tot 17 uur. **Galerie Dis**, Tafelstraat 28, Marijke de Goey, t/m 25/9, wo t/m zo van 13-19 uur. **Galerie Artisart**, Grote Gracht 43. Schilderijen van Jos van Wunnik en ijzerplastieken van Ed Sleijpen. T/m 5/10, di t/m zat 13.30-17.30 uur. **In Situ/Ardi Poels** Alvalaan 10, Panamarenko, objecten, tekeningen, t/m 5/10, wo t/m zat 14-18 uur. **Kamer van Koophandel**, Het Bat 2, werken van Joop Vughs, t/m 21/10 ma t/m vr 8.30-16 uur. **Galerie Anny van den Besselaar**, Tafelstraat 6a. Expositie van Thea Houben en Nell Heins. T/m 29/9, geopend van do t/m zo 13-17.30 uur. **Kadekelders**, Bassin. Acht kunstwerken in acht kadekelders. T/m 29/9, geopend van do t/m zo 13-17 uur. **Galerie Fab**, Brusselsestraat 80. Expositie met recent en gouaches van Karl Brandstätter. T/m 14/10, open wo t/m zo 13-17 uur. **Perroen Aktuele Kunst**, Vrijthof 29. 'Visions Des Artistes', vijftig kunstenaars uit binnen en buitenland exposeren. Vanaf 14/9, open wo t/m zo 13-18 uur, za 13-17 uur.

Gemeentebegroting met 3,4 miljoen investeringen

Milieubelasting in Voerendaal omhoog

Van onze verslaggeefster

VOERENDAAL – De gemeente Voerendaal gaat de milieuheffingen in de komende jaren fors verhogen. Het rioolrecht gaat in 1992 met 35 gulden omhoog. De afvalstoffenheffing stijgt met 52,16 gulden voor eenpersoonsgezinnen en 32,20 gulden voor grotere huishoudens. Dit is nodig om de kosten van de riolering en de inzameling van afvalstoffen te kunnen betalen. De onroerend goed belasting (ogb) wordt niet verhoogd.

„De kosten van het milieubeheer zullen de komende jaren nog stijgen. Om ervoor te zorgen dat die kosten de huishoudelijke uitgaven van de gemeente niet onevenredig onder druk zetten is een tariefverhoging noodzakelijk", aldus burgemeester Hub Strous.

De gemeente gaat voor een bedrag van 3,4 miljoen investeren. Het zwaartepunt van deze investeringen ligt in de onderdelen automatisering, wegen en riolering. Deze posten vormen zeventig procent van het totale investeringsbedrag.

In de meerjarenraming en de gemeentebegroting is een uitgavepost van 850.000 gulden gereserveerd voor een adequaat informatiseringssysteem. Strous: „De huidige apparatuur van de gemeente is technisch aan het eind. Om aan onze taak te voldoen is een aanpassing aan de moderne tijd noodzakelijk."

Kernplan

De uitvoering van het kernplan Oud-Voerendaal en de ontwikkeling van een voorbeeld-bestemmingsplan voor het buitengebied zijn van grote betekenis voor Voerendaal. „De uitvoering van deze plannen zal de nodige tijd, geld en mankracht vergen. Een planmatige aanpak van de taken van de gemeente is daarom hoogste prioriteit", zegt Strous.

De gemeente moet haar kosten en baten scherp analyseren en eerst uitgaaf van de taken die zij zeker moet vervullen. Het geld dat daarna overblijft kan gebruikt worden voor 'extra's'. De manier van besturen maakt het mogelijk om prioriteiten te stellen, die recht doen aan de financiële mogelijkheden en de politieke wensen. Die planmatige aanpak is ook belangrijk om de aanzienlijke uitgavenposten, zoals het rioolfonds, in de greep te houden. Ook hierbij is de geplande informatisering van wezenlijk belang volgens de gemeente.

Acht auto's opengebroken

ECHT - In Echt en St.-Joost zijn in totaal acht personenauto's opengebroken. Uit al deze auto's werden de radio-cassetterecorders ontvreemd en de portiersloten vernield. De auto's stonden niet op parkeerplaatsen, maar in woonwijken op straat en opritten.

● *In februari 1983 ging Heerlen al eens massaal wandelen door Terworm. Toen om te protesteren tegen plannen voor een pretpark.*
Archieffoto: DRIES LINSSEN.

IVN en Groen Links vrezen aantasting Terwormgebied

Wandeling tegen plan bebouwing Geleendal

Van onze verslaggever

HEERLEN - 'Terworm wordt weer bedreigd'. Die noodkreet slaakt een groep verontruste Heerlenaren, afkomstig uit kringen van het IVN en de politieke partij Groen Links. Beide groeperingen bereiden een protest-wandeling voor aanstaande zondag voor. De geschiedenis herhaalt zich. Begin jaren tachtig klonk hetzelfde geluid in Heerlen. Toen ging het om plannen voor een pretpark in het natuurgebied. Nu gaat het om de bouw van 18000 m2 meter kantoorruimte en 500 woningen in het Geleendal. Dat is het agrarisch gebied tussen de weg Nieuw Eyckholt en de bosrand van Terworm.

Drie projectontwikkelaars, Stienstra, Muermans en Bouwfonds Woningbouw willen dat terrein voor 7,5 miljoen van de gemeente Heerlen kopen en Heerlen koopt het op zijn beurt voor dat bedrag van het ABP. Dit pensioenfonds was ooit van plan op deze plaats een nieuw kantoor neer te zetten, maar die plannen zijn van tafel.

„Het kantorencomplex, de woningen en de bijbehorende straten en groenvoorzieningen zullen naar schatting zo'n 25 hectare grond in beslag nemen. Dit betekent het einde van in totaal 30 hectare groot landschappelijk waardevolle gebied", melden IVN en Groen Links.

Politiek

Voor 1 oktober moet de Heerlense gemeenteraad in een speciale vergadering beslissen over de toekomst van het Geleendal. In principe ligt er een overeenkomst met genoemde projectontwikkelaars, maar de politiek moet nog ja of nee zeggen. Een duidelijk 'ja' komt van de zijde van het CDA en de VVD en ook de Groepering Heerlen-Noord heeft geen echte bezwaren. De PvdA twijfelt hevig, naar verwachting is D'66 tegen en Groen Links is zelfs mordicus tegen. De komende dagen zullen de politieke partijen bekijken hoe ze zich zullen opstellen.

IVN en Groen Links willen niet wachten tot die vergadering plaatsvindt, maar nu al in het geweer komen tegen het plan. Beide groeperingen vinden de bebouwing van het Geleendal aan de de rand van Terworm een aantasting van het natuurgebied. „Er vindt een uitbreiding plaats van het te bebouwen oppervlak en dat is planologisch zeer aanvechtbaar. In eerdere plannen waarin over het gebied gesproken werd, was die bebouwing veel beperkter".

Valk

De plannen die het Van der Valk-concept in het Terwormgebied heeft, voelen de verontruste Heerlenaren ook als bedreigend. „Nog steeds zijn er plannen voor de bouw van vakantiebungalows nabij het Motel. Er kan worden geconcludeerd dat daarover door de politiek al toezeggingen zijn gedaan."

„Het is van groot belang dat de gemeenteraad stelling neemt tegen grootschalige bouwprojecten in Terworm. De gemeente mag bij eventuele verzoeken om wijziging van het bestemmingsplan niet meer toestaan dan het absoluut minimaal noodzakelijke. Daarvoor is druk nodig van buitenaf, van de natuurbeschermingsorganisaties en de bevolking", stellen IVN en Groen Links.

Om die druk uit te oefenen wordt zondag 22 september een demonstratieve wandeling gehouden door Terworm. In 1983 gebeurde dat ook al eens en toen kwam de Heerlense bevolking massaal opdagen. De wandeling start bij bejaardenhuis Douvenrade om 13.30 uur. Tijdens de wandeling leggen IVN-gidsen uit waarom Terworm een waardevol natuurgebied is en Harry Wintraeken van de fractie Groen Links in de Heerlense gemeenteraad zal uitleggen wat de politiek wil met het Geleendal en Terworm.

De initiatiefnemers streven ook naar de oprichting van een werkgroep die zich gaat bezighouden met vervolgacties. Er is al aangekondigd dat bezwaar aangetekend zal worden tegen een eventuele wijziging van het bestemmingsplan.

Vijftig banen kazernepersoneel op de tocht

ROERMOND - Voor vijftig man personeel van de Ernst Casimirkazerne dreigt een onzekere toekomst nu de sluitingsdatum van de kazerne, 1 mei aanstaande, in zicht komt. Het gaat om arbeidsplaatsen in de administratieve sector en verzorging.

De sluiting van de Ernst Casimirkazerne is een rechtstreeks gevolg van de bezuinigingsoperatie bij Defensie die in de voorjaarsnota bekend werd. De technische specialistenopleiding (200 man) verhuist naar de Koninklijke Militaire School in de Van Hornekazerne Weert en die moet daar in mei ondergebracht zijn. Het ministerie van defensie heeft het vrijkomende kazernecomplex in Roermond op de lijst geplaatst van nieuwe asielzoekerscentra (AZC). Over de termijn waarop het kazernegebouw voor dat doel gebruikt gaat worden, is nog geen duidelijkheid. Het ministerie wil eerst vier andere kazernes als AZC inrichten.

Kapel Luchtmacht eert Hoogland

BRUNSSUM – De kapel van de Koninklijke Luchtmacht geeft donderdagavond om acht uur een concert ter ere van scheidend burgemeester Louw Hoogland van Brunssum. De muzikale ode vindt plaats in de Rumpen Sporthal aan de Heugerstraat.

Onder leiding van dirigent Lex van Diepen, brengt de luchtmachtkapel blaasmuziek die varieert van jazz tot volksmuziek. Gratis kaarten zijn af te halen bij het VVV-kantoor aan het Lindeplein.

Voerendaal maakt winst

VOERENDAAL – De gemeente Voerendaal sluit het jaar 1990 af met een 'winst' van 10.675 gulden. Dat blijkt uit de jaarrekening.

Het overschot van de gemeente was eigenlijk veel groter, namelijk ruim twee ton. Een groot deel van dit bedrag is gebruikt om het bodemonderzoek naar Villa Rustica en het rekonstructieplan Daelsweg/Dalstraat te betalen. Het resterende bedrag van 10.675 gulden is toegevoegd aan de algemene reserve van de gemeente Voerendaal.

Manifestatie tamboerkorpsen in Meijel

MEIJEL – In Meijel vindt in het weekend van zaterdag 28 en zondag 29 september een manifestatie plaats voor drum- en showbands. Met dit evenement wil de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen vieren dat de bond 25 jaar geleden door de flinke toename van het aantal aangesloten korpsen haar werkgebied verdeelde in districten. Daaronder ook het district Weert waartoe ook Meijel behoort. De festiviteiten omvatten ondermeer een concours voor drum- en showbands op zondag 29 september.

Op zaterdag zullen er vanaf 18 uur een twintigtal drum- en showbands door de straten van Meijel trekken. De aankomst van de stoet is op het Alexanderplein. Daar volgt dan een receptie en huldiging van de jubilarissen. Vanaf 20 uur beginnen de optredens van de diverse korpsen op het Alexeanderplein en in gemeenschapshuis 't Kloster. Op die lokaties zal zondag ook het concours

Het programma start zondag al om 11.30 uur. Dan beginnen de bands uitkomende in de derde divisie aan het concours. De prijswinnaar zal rond 13.45 uur bekend zijn. De korpsen in de tweede divisie beginnen om 15 uur met de wedstrijden. De eerste divisie is om 16.15 uur aan de beurt, de eredivisie begint om 17.15 uur. De prijsuitreiking zal geschieden om 18 uur door burgemeester G. Kirkels van Meijel.

Heerlens brandweerkorps bestaat 50 jaar

Niet alleen 'blusser' maar ook hulpverlener

HEERLEN – Een brandweerman anno 1991 is niet alleen 'blusser' maar ook hulpverlener. Reddingswerkzaamheden bij (auto)ongelukken, opruimen van gevaarlijke stoffen, maar ook het redden van een kat uit de dakgoot behoren tot de taak van een brandweerman. Het takenpakket van de brandweer is belangrijk uitgebreid in de nieuwe brandweerwet van 1983. Het huidige verzorgingsgebied van de Heerlense brandweer omvat ook de gemeenten Voerendaal en Nuth. Een heel andere situatie dan bij de oprichting van het korps beroepsbrandweer, 50 jaar geleden.

Het is nauwelijks voor te stellen: een vrijwillige brandweer die voornamelijk bestaat uit winkeliers, alarm slaat met een toeter, beschikt over één enkele brandweerspuit op een fietskar en afwisselend huist in de Pancratius- en de Lambertuskerk. Toch was dat de situatie van de Heerlense vrijwillige brandweer in 1900. Het legertje winkeliers werd omstreeks 1922 ondergebracht bij de gemeentepolitie. Die nam ook het bluswerk op haar schouders omdat het vrijwillige korps té klein was geworden voor Heerlen, toen al een groeigemeente.

Dubbel

Bij een grote brand in november 1937, waarbij twee doden vielen en vier kinderen op het nippertje uit de vuurzee konden worden gered, werd duidelijk dat de politie-brandweer niet opgewassen was tegen haar dubbele taak. In oktober 1941 werd de toenmalige hulpbrandweer - 27 personen - benoemd tot beroepskorps. De inspecteur van de Heerlense politie J. Bongaerts werd de commandant van het korps.

Zowel de politie-brandweer als de luchtbeschermingsbrandweer werden opgeheven. De eerste brandweerkazerne werd gebouwd aan de Akerstraat, in het pand waar nu het Liass is gevestigd. De huidige kazerne aan de Burgemeester Gijzelslaan is in 1965 in gebruik genomen.

In vergelijking met vroeger is de werkdruk ongeveer gelijk gebleven volgens hoofdbrandwacht-functioneel A. Savelsberg, 'want branden doet het nog evenveel'. Wél verschilt het werk aanmerkelijk. „De bouw van de huizen was vroeger totaal anders, zodat het alleen mogelijk was een brand van buiten uit te bestrijden. Ook hoogwerkers waren er in de beginperiode nauwelijks", vertelt Savelsberg.

Techniek

Met de voortgang van de techniek is het beroep eenvoudiger geworden door de beschikbare middelen, maar óók gevaarlijker, juist door al-le 'nieuwigheden'.

Savelsberg: „In de woningen van twintig, dertig jaar geleden werden eenvoudigere materialen toegepast, zodat de rookontwikkeling veel minder was. Nu zijn er zoveel soorten kunststof in een woning verwerkt dat perslucht - een voordeel van het technisch vernuft - onontbeerlijk is om de rook te kunnen trotseren."

„Ook het ontploffingsgevaar is stukken groter door de toename van elektrische apparaten in het huishouden, zoals een frituurpan of een magnetron", zegt Savelsberg.

De tankautospuit, het kamgaren bluspak (geheel met wol gevoerd), hoogwerkers, kranen en metaalspreiders om mensen uit autowrakken te bevrijden zijn voorbeelden van technisch vernuft, die de brandweermen de helpende hand reiken.

Juist die uitrusting van de brandweerwagens maakt het noodzakelijk dat elke auto bemand wordt door vier brandweerlieden. Savelsberg: „De bevolking denkt nog steeds dat wij menskracht verspillen, door wagens volledig bemand te laten uitrukken. Dat is een hardnekkig misverstand. Al die mensen zijn juist nodig om het materiaal op de wagen te kunnen bedienen."

Wie de brandweer in actie wil zien kan dit weekeinde terecht op het Kerk- en Emmaplein. Ter gelegenheid van het vijftigjarig jubileum geeft de brandweer een groot aantal demonstraties. Zaterdag van 11-18 uur en zondag van 14-18 uur.

In de brandweerkazerne aan de Burgemeester Gijzelslaan is een expositie ingericht met historische foto's, brandweerhelmen en voertuigen. Deze tentoonstelling is vrij toegankelijk van 23 september tot 4 oktober op werkdagen van 10.30-12 uur, 14-16.30 uur en 19-21 uur. Zaterdag en zondag 11-17 uur.

monique parren

● *Het rijdend materieel van de pas opgerichte beroepsbrandweer in 1941.*
Archieffoto: A. SAVELSBERG

Verdachten zonder 'allure' voor rechtbank

Dreigbrieven met kogel 'verzwaard'

MAASTRICHT – In de Maastrichtse rechtszaal vertoonden de Kerkradenaren J. (22) en V. (24) gisteren weinig gelijkenis met de zware criminelen die schuil leken te gaan achter de tegen beiden uitgebrachte dagvaarding. Waren dat nu de lieden die een Kerkraadse fabrikant tot tweemaal toe een dreigbrief hadden gestuurd met een pistoolkogel als 'bijlage'?

De verdachten zelf deden alle moeite zich van criminele smetten te ontdoen. Zij leken zowaar met hun figuur verlegen te zijn. Ten opzichte van elkaar toonden zij weinig tekenen van vriendschap. V. verklaarde zelfs onomwonden zich door de ander bedrogen te voelen. "Ik heb hem geholpen omdat hij in geldnood zat. Ik weiger echter de rol van hoofdverdachte op me te nemen". Die rol leek hem inderdaad te zijn toegemeten, zeker nadat zijn maat al geruime tijd geleden op vrije voeten was gesteld en hij nog steeds in voorarrest was gebleven. In officier van justitie mr L. Ummels leek V. een medestander te hebben gevonden. In zijn strafeis maakte deze namelijk geen onderscheid: twaalf maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor ieder.

Geen van beide mannen kende de fabrikant die later het slachtoffer van hun bedreigingen zou worden. J. had wel eens wat van hem gehoord omdat een vriendin 'zwart' bij hem had gewerkt. In gezelschap had hij ooit opgemerkt: "Zullen we eens bij hem met een vrachtauto binnenrijden en alles leeghalen?" Het zou bedoeld zijn geweest als een grapje. Ernstiger was echter het idee om de man door middel van een dreigbrief twintigduizend gulden lichter te maken. Het bleef gissteren in de rechtszaal onduidelijk wie van beiden het initiatief daarvoor mocht opeisen.

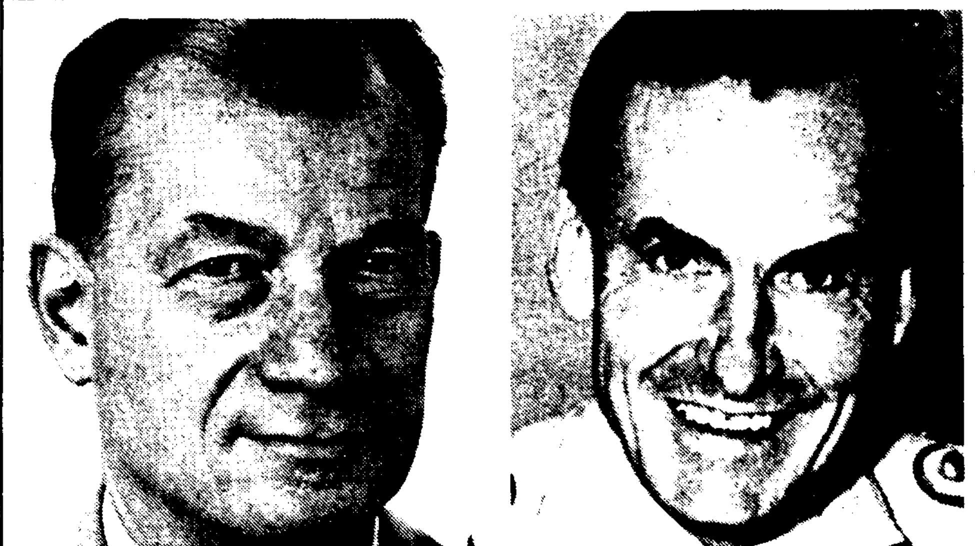
Wel kwam vast te staan dat op 21 mei een brief werd getypt waarin de ondernemer werd gelast 20.000 gulden te deponeren in een met een wit kruis gemarkeerde afvalbak in de buurt van Kasteel Erenstein. In de brief werd gezinspeeld op het onthullen van zwarte zakenpraktijken en werden concrete dreigementen geuit aan de zakenman en diens familie. Een bijgesloten kogel was bedoeld om de geloofwaardigheid te versterken. Op de aangeven avond lagen beide mannen urenlang in de struiken nabij Erenstein te wachten, maar er verscheen niemand om iets in de afvalbak te deponeren.

Excuses

In de veronderstelling dat de dreigbrief verkeerd was geadresseerd, rolde een week later een tweede exemplaar uit de schrijfmachine. Ook ditmaal werd er een kogel bij gedaan. De brief werd naar het huisadres van de fabrikant gestuurd en kwam daar de volgende dag inderdaad aan. De man stelde zich onmiddellijk in verbinding met de politie en deze zegde toe het spel te zullen spelen op een manier die de fabrikant naar lichaam en beurs buiten schot zou houden.

Op de aangegeven avond en plaats stopte een agent in burger een lege enveloppe in de prullebak. In de veronderstelling te doen te hebben met hun slachtoffer, wilden de twee afpersers vanuit hun schuilplaats naderbij komen toen plotseling een auto op de afvalbak kwam toerijden en de bestuurder daarvan in de bak begon te graaien. Prompt flitsten links en rechts politielampen aan en werd de man met getrokken dienstpistool gearresteerd. „Toen de politie ons even later opmerkte, liet zij ons ongemoeid. De agenten verontschuldigden zich zelfs tegenover ons...", zeiden beide verdachten gisteren. De volgende dag waren zij eigenerbeweging naar bureau gegaan om te zeggen wie zij waren. De politie was toen reeds aan het twijfelen of zij de avond tevoren wel de juiste persoon als verdachte had aangehouden. Toen men er uiteindelijk achter kwam dat de ingeslotten man domweg uit nieuwsgierigheid had gehandeld, kwam de verdenking allengs op de twee anderen te vallen. Veertien dagen later belandden zij in de cel.

servé overhof

● *Generaal Hans-Hennig von Sandrart* ● *Henning von Ondanza*

Opperbevelhebber Von Sandrart verlaat Afcent:

'Navo moet opnieuw beleid bijstellen'

Van onze verslaggever

BRUNSSUM – Voor Afcent en Navo blijven voldoende redenen tot waakzaamheid over nu de Koude Oorlog ten einde is en een nieuwe wereldorde intreedt. De Navo concentreerde zich de laatste twee jaar op een nieuw beleid, maar na de coup en het mislukken daarvan in de Sovjetunie moet de aandacht uitgaan naar een 'nieuw-nieuw beleid'. Dat zegt generaal Hans Henning von Sandrart, opperbevelhebber van de Geallieerde Strijdkrachten in Midden-Europa (Afcent) in Brunssum, bij gelegenheid van zijn afscheid.

De Duitse generaal Von Sandrart verlaat zaterdag 27 september officieel het Brunssumse Afcent-hoofdkwartier wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Die dag geeft hij met het gebruikelijke ceremonieel het commando over aan zijn opvolger generaal Henning von Ondarza.

De vele etnische conflicten in Europa en de burgeroorlog in Joegoslavië tonen volgens Von Sandrart aan dat West-Europa gebaat is bij een samenwerking op het gebied van de veiligheid. „Dat moet dan wel een sterk verband zijn. En dat is de Navo", aldus de scheidende opperbevelhebber. „Het zijn geen conflicten die op een wereldoorlog uitdraaien, maar toch is het goed dat het Atlantisch bondgenootschap de controle behoudt. Ook dat de Verenigde Staten en Canada, weliswaar geen Europese landen, een vinger aan de pols blijven houden."

Zaterdag 27 september wordt de overdracht van het commando om 14.30 uur bij de Afcent Officers Club in Brunssum om 14.30 uur ingezet met een militaire en muzikale parade. Voorts wordt er een zogenoemde 'flypass', het overvliegen van een squadron gevechtsvliegtuigen, en een receptie gehouden. Een van de vele hoogwaardigheidsbekleders die in Brunssum aanwezig zullen zijn is Navo-opperbevelhebber John Galvin.

Nota's vestigingsplaatsen sneller opstellen

Campina: 'Ontslagen niet uit te sluiten'

Van onze verslaggever

HEERLEN - Ontslagen als gevolg van een reorganisatie zijn niet uit te sluiten. Aldus verklaarde gisteren, desgevraagd, een woordvoerder van de pers- en voorlichtingsdienst van Campina Melkunie. De hoofddirectie van Nederlands grootste zuivelgigant heeft de directies van de elf divisies gevraagd om de vestigingsplaatsennota's versneld op te stellen. Oorspronkelijk zouden die pas begin volgend jaar klaar hoeven te zijn.

De hoofddirectie wil zo snel mogelijk met de centrale ondernemingsraad en de vakbonden praten over een reorganisatie. Deze is onontkoombaar nu de aanvoer van melk drastisch terugloopt. Per 1 april is het melkquotum met twee procent gekort. Voorts hebben 400 leden van de Melkunie hun lidmaatschap per 1 januari 1992 opgezegd. Zij kunnen zich niet verenigen met de financiering van de expansieplannen van de directie. De leden van Campina en Melkunie werden verplicht daarvoor het benodigde kapitaal op tafel te leggen.

Bij Campina zegden tot nu toe twintig leden hun lidmaatschap op. Dat aantal kan nog oplopen, omdat de opzegtermijn tot november loopt. Bij de Melkunie moest het lidmaatschap vóór 1 juli worden opgezegd.

Inkrimpen

Met het oog op die ontwikkelingen wil de hoofddirectie van Campina Melkunie het productieproces inkrimpen. Ook is het niet uitgesloten dat productiebedrijven worden gesloten. In de 27 productiebedrijven van de BV, die de melk van de leden van Campina en Melkunie verwerkt en vermarkt, werken momenteel 6.367 mensen.

De ruim 13.000 leden van beide coöperaties voerden in 1990 3.325 miljoen kg melk aan. De omzet beliep *f* 4,6 miljard. Hiervan werd *f* 34,5 miljoen aan de algemene reserve toegevoegd.

Om verder verloop van melkaanvoerders tegen te gaan hebben de besturen van beide zuivelcoöperaties, Campina en Melkunie, inmiddels water bij de wijn gedaan. De ledenbewijzen, waartoe de leden in vijf jaar tijd een tientje per honderd kg melk zouden moeten afdragen, is niet langer verplicht. Ledenbewijzen kunnen nu op vrijwillige basis worden aangekocht. Daartegenover staat dat aanvoerders met ledenbewijzen een hogere melkprijs zal worden uitbetaald. Het verschil zal plusminus *f* 1,60 per 100 kg bedragen. De hoofddirectie van Campina Melkunie verwacht dat hiervan zoveel aantrekkingskracht uitgaat dat het beoogde doel toch zal worden bereikt.

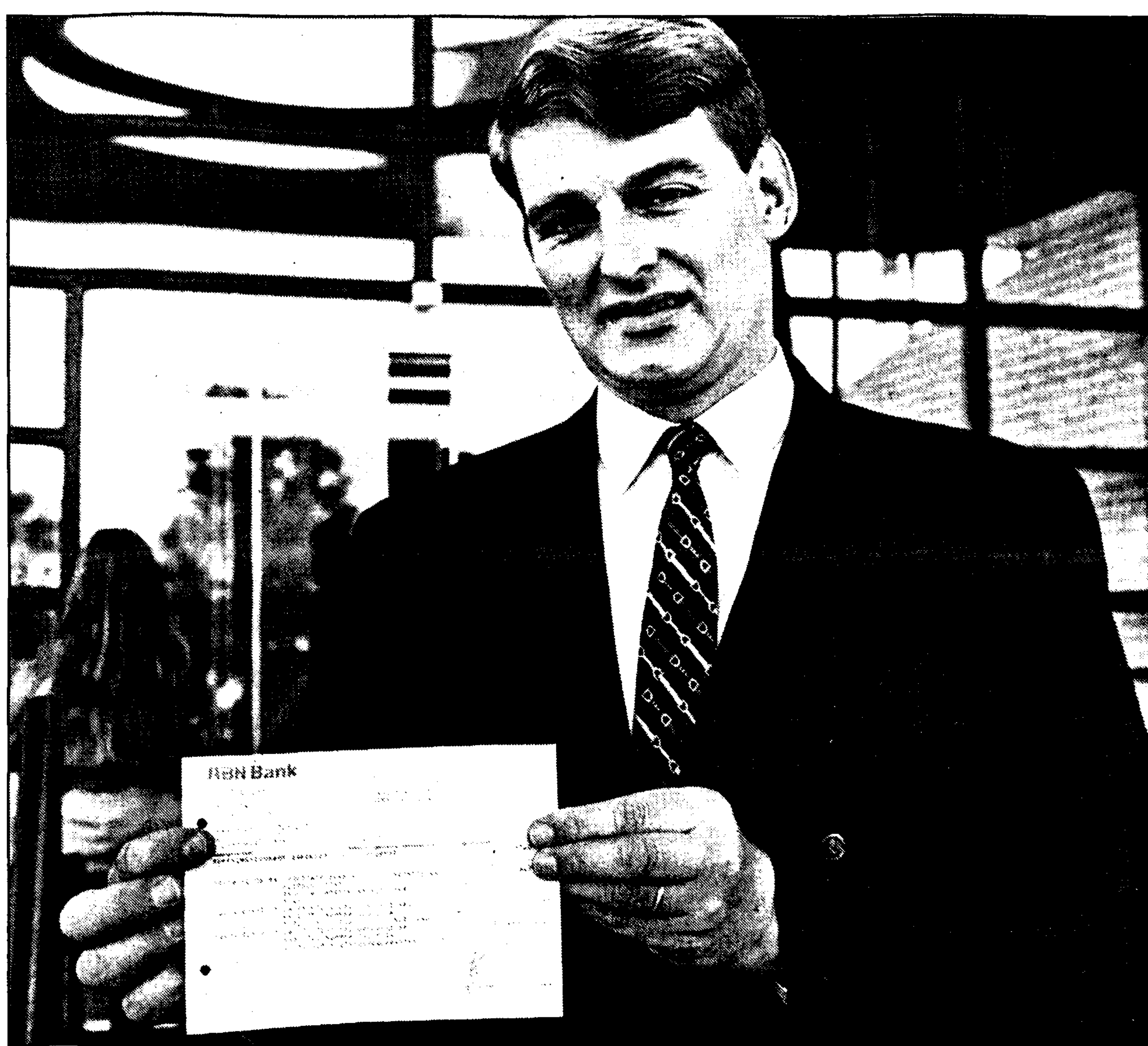
Statuten

Momenteel wordt achter de scherme de fusie van de beide coöperatieve verenigingen van Campina en Melkunie voorbereid. Op 22 oktober zal de algemene vergadering van beide coöperaties de statuten van de nieuwe coöperatieve vereniging worden voorgelegd. Op 18 december hoopt het bestuur zich aan de pers te kunnen presenteren.

Vals Belgisch geld ontdekt

MAASTRICHT – In vier zaken in de Maastrichtse binnenstad zijn zaterdag jongstleden vijf valse bankbiljetten van 5000 Belgische franken uitgegeven. Bankinstellingen die maandag de dagopbrengst van de betreffende zaken natelden bemerkten de valse biljetten. Op de biljetten ontbreekt het voelbaar reliëf en een watermerk.

Hotel even multimiljonair

BORN – Directeur Frans Wiggers van Hotel Born heeft even de ijdele hoop gehad dat zijn bedrijf vele miljoenen rijker was geworden. Vorige week ontving hij een bankafschrift van de ABN, waaruit bleek dat het saldo met niet minder dan bijna 165 miljoen gulden (om precies te zijn 164.900.095,00 gulden) was aangevuld. Wiggers werd evenwel snel uit zijn droom geholpen na een telefoontje van de bank: er was duidelijk een vergissing in het spel. De drie nullen achter de 9 waren foutief ingetikt, zo werd hem meegedeeld. Op de foto: Directeur Frans Wiggers van Hotel Born toont het bankafschrift met de storting van bijna 165 miljoen gulden..

Eis van zes jaar na schietpartij in Turkse erekwestie

Van onze verslaggever

ROERMOND – Zes jaar gevangenisstraf eiste de officier van Justitie tegen de 52-jarige Turkse verdachte H.G. uit Gennep. De officier achtte poging tot moord met voorbedachte rade bewezen.

De verdachte bevond zich in Turkije op het moment dat zijn oudste zoon financiële problemen kreeg. De zoon huurde een pizzeria in Gennep van N.K. eveneens van Turkse afkomst. Bij de afwikkeling van de huurovereenkomst rezen er problemen over de terugbetaling van de borgsom ter grootte van 10.000 gulden. De eigenaar van het pand weigerde deze terug te betalen omdat de zoon een week te lang in het pand gezeten zou hebben. Deze kwestie speelde enkele maanden. Volgens de verdachte enkele maanden te lang.

Als hoofd van de familie en dus, naar goede Turkse traditie, verantwoordelijk voor het welzijn van alle leden besloot hij zich met de zaak te gaan bemoeien want de eer en de veiligheid van de familie stond op het spel.

N.K. beloofde hem het geld over te maken. Toen dat niet gebeurde was de maat vol voor H.G. Hij zwoer een eed die hem duur kwam te staan. „Tussen drie en negen", zo verklaarde hij tegenover zijn vrouw, „is hij dood of ik!" Hij maakte een afspraak in de pizzeria met N.K.

Suikerziek

Omdat hij al geruime tijd aan suikerziekte leed en daardoor een gedeelte van zijn gezichtsvermogen had verloren en bovendien door de ziekte uitzag als een oude man, besloot hij een pistool bij zich te steken. Het pistool zou hij ergens gevonden hebben.

Eenmaal in de pizzeria bleek N.K. vergezeld te zijn van twee andere mensen. Het gesprek vlotte niet erg. Toen beschimpingen en seksuele toespelingen vergezeld gingen van obscene gebaren ging voor H.G. het licht uit. Hij schoot twee keer in de lucht. In de worsteling die daarop volgde schoot hij de drie mannen neer. H.G. gaf zichzelf vervolgens direct bij de politie aan. De drie mannen moesten in het ziekenhuis opgenomen worden. Een was in de borststreek geraakt. De ander in de lies en de derde kwam er met een lichte armwond vanaf. Geen van de mannen heeft blijvend letsel overgehouden aan dit drama.

In de rechtzaal verdedigde H.G. zich met de opmerking dat hij weliswaar iets gedaan had wat niet mocht maar dat hij daardoor nog geen slecht mens was. „Ik heb mijn familie verdedigd zoals de Verenigde Staten Koeweit te hulp kwamen na de Iraakse inval."

Noodweer

Zijn advocaat pleitte voor ontslag van rechtsvervolging op grond van noodweer exces. Een veroordeling tot zes jaar leek hem een ondragelijke last voor de verdachte en zijn familie, mede door de slechte gezondheid van de man. „Mijn cliënt is een uiterst correcte huisvader die in de 26 jaar dat hij in Nederland woont en werkt nog nooit met justitie in aanraking is gekomen."

Uitspraak is over twee weken.

Tweede procesdag slaapverwekkende vertoning

Otti R.: 'Ik zit er maar voor spek en bonen bij'

door **frank seuntjens** vanuit canterbury

CANTERBURY - Een serie getuigenverhoren waar geen einde aan leek te komen, een officier van justitie die zonder dat er enige logische lijn in te ontdekken viel, voorlas uit een dikke stapel dossiers.

De tweede dag van het proces tegen de van drugsmokkel verdachte ex-wereldkampioen karate Otti R., drie andere Nederlanders en een Brit voor de Crown Court in Canterbury was een slaapverwekkende vertoning.

Aanklager mr Corkery had een stoet getuigen opgeroepen. Onder hen de douaniers die in maart de lading van 435 kilo hasj vonden in een tractorwiel op een vrachtwagen, de politiefotograaf die de buit op de gevoelige plaat vastlegde, de chauffeur die de onderschepte truck bestuurde en zelfs de monteur die destijds de wieldoppen van de band schroefde. Van de laatste wilde hij alleen maar weten hoe hij dat precies had gedaan. Toen mocht de goede man weer vertrekken.

Ook de politiefotograaf stond al heel snel buiten. Hij hoefde slechts te bevestigen dat hij de bewuste foto's had gemaakt. De Nederlandse vrachtwagenchauffeur kon maar met moeite een glimlach onderdrukken toen mr Corkery bloedserieus informeerde of hij voor elke rit ook altijd exact controleert of de lading overeenstemt met de gegevens op de vrachtbrief. „Ongelooflijk," schamperde de chauffeur na afloop. „Die man denkt zeker dat als in de papieren staat dat ik 50.000 blikjes limonade moet vervoeren, ze allemaal ga tellen." Zelfs rechter mr Rooke greep af en toe vertwijfeld naar zijn pruik bij sommige vragen van de aanklager. Hij maande mr Corkery ook enkele keren wat meer haast te maken en meer ter zake doende vragen te stellen.

Voor de vijf verdachten was het gisteren opnieuw een lange zit. Ook nu hoefden zij hun mond niet open te doen en zaten ze stijf in het beklaagdenbankje. Otti R. belegde na de zitting nog een eigen 'persconferentie'.

„Wat een saaie bedoening, ik verveel me dood. Als ik nu nog iets met de zaak van doen zou hebben, zou ik me nog zorgen maken. Maar ik ben onschuldig, ik zit er maar voor spek en bonen bij," zegt Otti R., die er nog altijd van uitgaat dat hij onschuldig wordt verklaard en binnenkort weer als vrij man zijn sportschool in Heerlen kan binnenstappen.

Het proces gaat vandaag verder. Dan zal ook de Engelse tractorenhandelaar worden gehoord op wiens erf Otti R. drie dagen nadat het drugtransport was onderschept, werd gearresteerd.

Limburgs Dagblad

sport

Manager Ploegsma: 'We kunnen ons beter bij Belgische bond aansluiten'

PSV laakt verloop competitie

ISTANBUL - Door het uitvallen van de wedstrijd VVV-PSV is de achterstand van de landskampioen gegroeid tot vijf wedstrijden op het basis competitieprogramma.

Manager Kees Ploegsma noemde die situatie onmogelijk. „Nog even, zeg een week of vier en je hebt helemaal geen voetbalcompetitie meer. Het feit dat wij zondag pas vier wedstrijden zullen hebben gespeeld, is niet in de eerste plaats ons probleem, maar dat van het Nederlandse voetbal. Je hoort ook al dat er bezwaren zijn voor onze ontmoetingen met Willem II, Feyenoord en Ajax. Die laatste willen wij op 20 oktober graag in de late middag spelen om een rechtstreeks TV-uitzending mogelijk te maken." Ploegsma vroeg zich af waarom op dit punt in Nederland alles verkeerd gaat, zoals hij zich nog steeds verbaast over het gegeven dat zijn PSV risicoclub is.

Ploegsma was, op verzoek van VVV, bereid de uitwedstrijd in een thuisduel om te zetten. Omdat PSV, gezien zijn internationale verplichtingen, een beetje in de pas wil blijven met de andere clubs. Ook om VVV, na het burgemeesterlijke verbod, niet het gevaar te laten lopen een wedstrijd zonder publiek te moeten spelen. De KNVB verbood die omzetting om geen precedent te scheppen dat nog vaker tot verbieden zou kunnen leiden.

„Wat in Nederland gebeurt, vindt nergens anders plaats, wij kunnen ons misschien beter bij de Belgische bond aansluiten", constateerde de manager van een bedrijf waar jaarlijks in de directe huishouding zo'n dertig miljoen omgaat. „Italië heeft moeilijkheden met toeschouwers, Duitsland, Engeland, België ook, maar de competitie gaat door. Afgelopen zaterdag: 123 arrestaties na Hamburger SV - Bayern, maar iedere Duitse stad ziet het als een erezaak dat er binnen zijn grenzen topvoetbal wordt gespeeld. Düsseldorf heeft Ajax ingehaald om daar zijn volgende Europese wedstrijden af te werken."

„PSV speelt tachtig jaar competitie, maar wanneer er pal bij ons stadion een beurs is, dan moet het voetbal wijken, dat is toch belachelijk. De situatie van nu kan op twee manieren worden opgelost. Of de club betaalt voor de inzet van politie, of je laat geen supporters meer toe van de bezoekende vereniging."

„In Engeland moeten de clubs per wedstrijd ongeveer 30.000 gulden afdragen voor de ordemaatregelen die de politie treft. In Duitsland dient er geld op tafel te komen indien de politie van mening is dat er meer mensen nodig zijn dan een bepaald vastgesteld aantal."

„Persoonlijk ben ik een voorstander van de maatregel, die Luton Town ooit genomen heeft, het terrein alleen toeganklelijk maken voor de leden van Luton. Het zal even een probleem geven, als je een dergelijke stap in Nederland neemt."

„Het is toch niet meer dan door de zure appel heenbijten. Wat heeft een club aan een aantal aanhangers van de tegenpartij, als je zeker weet dat tenminste evenveel mensen bij wedstrijden wegblijven door de heisa die ontstaat wanneer je rivaliserende supportersgroepen in en om je stadion hebt."

„Voor het seizoen begon, is er overleg geweest met alle partijen, maar de eerste bal was nog niet getrapt, of de kat zat al in de boom. De burgemeester wil dit niet, de politie kan dat niet, de spoorwegpolitie is niet in staat meer dan 750 bezoekende toeschouwers te begeleiden. En wat blijkt dan vóór PSV - Ajax? Dat er 1100 of 1200 mensen uit Amsterdam komen, omdat men niet in staat zou zijn die extra-hoeveelheid buiten Eindhoven te houden."

„Aan de andere kant wordt de club wel verplicht, door weer een andere beleidsmaatregel, zijn tribune te verhuren. Wij hebben een vak gereserveerd voor de tegenpartij, voor die ene wedstrijd moet het dan plotseling anderhalf keer zo groot zijn. Werkelijk wat in Nederland allemaal rond het betaalde voetbal gebeurt, is overal elders absoluut onmogelijk."

Nog geen datum voor VVV-PSV

ZEIST - Twee eredivisiewedstrijden die door een burgemeestersverbod geen doorgang vonden, zullen niet voor 15 oktober worden ingehaald. Het bestuur betaald voetbal van de KNVB heeft nog geen nieuwe datum vastgesteld voor VVV-PSV en FC Groningen-Ajax. Het is de KNVB onmogelijk gebleken de wedstrijden binnen dertig dagen vast te stellen. In een eerder stadium had de KNVB besloten de van het programma afgevoerde ontmoetingen binnen dertig dagen, eventueel op een ander terrein en desnoods zonder publiek in te halen. Binnen een maand zijn er door het drukke internationale programma geen data (woensdag en in het weekeinde) meer beschikbaar.

Robson al blij met één treffer

ISTANBUL - De laatste keer dat Bobby Robson in Turkije was, won hij met 0-8. Robson was toen nog bondscoach van het Engelse elftal, dat Turkije ongenadig te pakken nam. Een dergelijke uitslag lijkt vanavond bij Besiktas-PSV uitgesloten. Robson is al blij met een doelpunt van zijn ploeg.

De voetballiefhebber kon de PSV-trainer in elk geval het beloven. Europa-Cup wedstrijden zijn over het algemeen het aankijken niet waard. Niet zelden bepaalt alleen de spanning de amusementswaarde. Manager Ploegsma heeft berekend dat meedoen aan de kwartfinales vijf à zes miljoen gulden gaat opleveren. Voetbal op het niveau van de Europa Cup heeft dan ook nog maar weinig met sport van doen.

Robson zou er als Engelsman anders over kunnen denken. Clubs als Liverpool, Nottingham Forest, Everton, Aston Villa en Manchester United heersten de laatste 20 jaar in de Europa Cup, ondermeer op basis van een aanvallend spelconcept in uitwedstrijden. De trainer van PSV gaat Besiktas in Istanbul echter met de nodige voorzichtigheid bestrijden. „Al is het duidelijk dat het heel belangrijk voor ons is te scoren. Maar hoe ik dat wil doen, zeg ik niet."

Robson zei gisteren sowieso niet veel. Over blessures, pech of een slechte vorm van de kernspelers heeft hij ook weinig te klagen. „Het is anders dan een jaar geleden tegen Montpellier. Toen hadden we wel zeven geblesseerden. Nu zijn Koeman en Valckx nog kleine vraagtekens, de rest is topfit."

● HSV-speler Beiersdorfer belaagt de Gornik-verdediging.

Goed debuut Kaiserslautern

KAISERSLAUTERN - Het debuut in het Europese bekertoernooi voor landskampioenen is FC Kaiserslautern meegevallen. De zware avond tegen de Bulgaarse ploeg Etar Tarnovo werd afgesloten met een geruststellende overwinning van 2-0. Kaiserslautern had het moeilijk tegen de stug verdedigende spelers van Etar Tarnovo. Pas kort voor rust werd een gat in de defensie gevonden. Met behulp van de Portugese arbiter Azevedo, die de bal op stip legde nadat verdediger Getow de bal uit een hoekschop ongelukkig op zijn arm kreeg. Verdediger Funkel zette de thuisclub op 1-0. Ook na de rust drong Kaiserslautern aan, maar het duurde tot de 73ste minuut voor de bevrijdende tweede treffer viel. Opnieuw moest de 33-jarige Funkel zich daarvoor in het strafschopgebied van de tegenstander melden.

Enkele honderden kilometers noordelijker verspeelde Hamburger SV in de eerste wedstrijd van het UEFA-bekertoernooi de steun van de slechts 5.000 fans. Tegen de Poolse vertegenwoordiger Gornik Zabrze werd het 1-1. De Duitsers kwamen na de rust op achterstand, toen Jegor de bal uit een vrije trap in het doel deponeerde. Invaller Eckel maakte een kwartier later gelijk.

● Milko Djurovski terug in de basis.

Westerhof overtuigd van zege Groningen

GRONINGEN - De belangstelling voor het UEFA-bekerduel tussen FC Groningen en Rot Weiss Erfurt valt tegen. Volgens directeur Henk Nienhuis zijn 10.000 van de beschikbare 18.000 kaarten verkocht. Nienhuis verwacht vanavond maximaal 13.000 toeschouwers. FC Groningen heeft de NOS toestemming gegeven om de Europa Cup-wedstrijd Besiktas-PSV woensdagmiddag vanaf half zes rechtstreeks uit te zenden.

In ruil daarvoor krijgt FC Groningen een financiële vergoeding. Bovendien zal de NOS minimaal een samenvatting van een half uur van het duel in Groningen uitzenden. Milko Djurovski en Harris Huizingh keren terug in het elftal van FC Groningen. Djurovski miste de laatste competitiewedstrijd wegens een knieblessure. Huizingh was drie competitiewedstrijden absent door spierklachten.

Alleen aanvoerder Jan van Dijk is wegens een slepende achillespeesblessure niet beschikbaar. Andrei Zigmantovitsj is door trainer Hans Westerhof tot vrije verdediger aangesteld. De voormalige Sovjet-international staat voor de eerste maal in het Oosterpark in de basis.

Westerhof heeft Erfurt geobserveerd in de competitiewedstrijden tegen FC Homburg en Carl Zeiss Jena. Erfurt verloor beide duels met 0-1 en staat met slechts één punt uit negen wedstrijden stijf onderaan in de tweede Bundesliga Zuid.

Dat FC Groningen zal winnen staat voor Westerhof vast. „We mogen tevreden zijn met een marge van twee doelpunten. We moeten in een hoog tempo spelen, de tegenstander geen opbouw toestaan en de flanken zullen we redelijk bezet moeten houden."

EUROPACUP I

Rode Ster-Portadown	4-0
Kaiserslautern-FC Veliko	2-0
Besiktas-**PSV**	
US Luxemburg-Olympique	
Bröndby-Zaglebi Lubien	
Kispest Budapest-Dundalk	
Sparta Praag-Glasgow Rangers	
Barcelona-Hansa Rostock	
Un. Craiova-Apollon Limassol	
IFK Göteborg-Flamurtari	
Sampdoria-Rosenborg	
Hamrun Spartans-Benfica	
Arsenal-Austria Wien	
HJK Helsinki-Dinamo Kiev	
Fram Reykjavik-Panathinaikos	
Anderlecht-Grasshoppers	

EUROPACUP II

Valur Reykjavik-Sion	0-1
Hajduk Split-Tottenham	1-0
Glenavon-Ilves Tampere	3-2
Swansea City-Monaco	1-2
Partizan-**Feyenoord**	
Omonia-Club Brugge	
Norrköping-Jeunesse d'Esch	
Katowice-Motherwell	
Odense-Banik Ostrava	
Levski Sofia-Ferencvaros	
Athinaikos-Manchester United	
Eisenhüttenstadt-Galatasaray	
Bacau-Werder Bremen	
La Valetta-FC Porto (19/9)	
Fyllingaen-Atletico Madrid	
CSKA Moskou-AS Roma	

EUROPACUP III

AA Gent-Lausanne Sport	0-1
Ikast-Auxerre	0-1
Famagusta-Steaua	1-2
Slavia Sofia-Osasuna	1-0
Hamburger SV-Gornik Zabrze	1-1
Hask Gradjanski-Trabzonspor	2-3
Xamax Neuchatel-La Valetta	2-0
Sturm Graz-**FC Utrecht**	
Ajax-Orebro	
FC Groningen-RW Erfurt	
Cork City-Bayern München	
Vaci Izzo-Dinamo Moskou	
Aberdeen-BK'03 Kopenhagen	
Real Madrid-Bratislava	
Eintr. Frankfurt-Spora	
Salgueiros-Cannes (19/9)	
FC Reykjavik-Torino (19/9)	
VfB Stuttgart-PECS Munkas	
Celtic-Germinal Ekeren	
Lyon-Osters Växjö	
FC Halle-Torpedo Moskou	
Bangor-Sigma Olomouc	
Liverpool-Kuusyi Lahti	
Spartak Moskou-Mikkeli	
FC Tirol-Tromsö	
PAOK Saloniki-KV Mechelen	
CFKA Sofia-Parma (19/9)	
Sp. Gijon-Part. Belgrado	
Sporting-Din. Bukarest	
Vlaznia Shkoder-AEK Athene	
Real Oviedo-Genua (19/9)	
Boavista-Internazionale	

Heerenveen praat opnieuw met Roda over huren Been

Van onze sportredactie

KERKRADE - Heerenveen hoopt alsnog tot overeenstemming te komen met Roda JC over het huren van Mario Been. De eerstedivisionist heeft opnieuw de onderhandelingen met de Kerkraadse club aangeknoopt. Gisteren trainde Been alvast twee keer mee met de selectie van Heerenveen. Volgens Yme Kuiper, bestuurslid technische zaken van Heerenveen, worden de onderhandelingen met Roda JC vandaag afgerond. Heerenveen bereikte reeds een persoonlijk accoord met Mario Been.

„We zijn met Roda JC nog over een punt aan het praten. Als we tot overeenstemming komen, zullen we Been in ieder geval huren," antwoordt Yme Kuiper desgevraagd. Volgens woordvoerder Albert Scholte van Roda JC is er op bestuurlijk vlak nog niets gebeurd tussen beide clubs. „Het initiatief ligt bij Heerenveen."

Haylock afgetest

MAASTRICHT - MVV zal Locksley Haylock, de spits afkomstig van de Cayman eilanden geen contract aanbieden. Coach Sef Vergoossen kwam tot dit besluit na de laatste test die de aanvaller onderging bij de MVV-reserves in de uitwedstrijd tegen Borussia Mönchengladbach. De MVV-beloftes verloren met 2-0.

Fortuna stoeit met Gulpen

Van onze medewerker
MAARTEN DE KEVER

GULPEN - Fortuna Sittard heeft gisteren tegen de amateurs van vierdeklasser Gulpen het ritme enigszins teruggevonden. Vooral na rust speelden de Fortunezen met veel overtuiging. Dat resulteerde in een 0-5 eindstand. In de eerste helft daarentegen was het spel van Fortuna niet sterk. Pas in de laatste tien minuten de amateurs kracht tekort kwamen, kon Jerry Taihuttu twee maal scoren. Eerder hadden zowel Boogers als Sneekes lijn mogelijkheden maar de uitstekend keepende Wim Packbiers leek niet te kloppen. Na rust kwam er meer lijn in het spel van Fortuna. Via enkele uitgespeelde aanvallen konden Richard Sneekes, Fred de Jong en Etienne Barmentloo de score uitbouwen tot 0-5. Fortuna's trainer Han Berger stapte na afloop tevreden van het veld: „Het was in ieder geval veel beter dan vorige week tegen GSC," vertelde hij. „Zeker na rust liep het erg goed." Huub Driessen (griep), Anton Janssen (spierblessure), Henk Duut, Richard Custers en Robert Kicken (allen tweede elftal) ontbraken.

● De spits van Fortuna's tweede elftal Jerry Taihuttu gaat niet naar Racing Mechelen. Gisteren, na afloop van de wedstrijd tegen Gulpen, werd bekend dat Taihuttu zelf 'geen zin' had in een overgang naar de Belgische tweedeklasser.

Patstelling bij LK-dammen

Van onze medewerker
EDDY BUDÉ

BRUNSSUM/GELEEN - Het bestuur van de Limburgse Dambond (LDB) staat volledig achter het besluit van haar wedstrijdcommissie om de wedstrijd van De Vaste Zetspelers Joost de Heer-Maarten de Heer en Dieter van Gortel-Mico Verjans uit de eerste ronde van het LK 0-0 te verklaren. Het provinciale bestuur stelde zich op het standpunt dat het eigenmachtig verplaatsen van de wedstrijd door De Vaste Zet-spelers van het VOS-lokaal naar het eigen lokaal in Geleen terecht door wedstrijdleider Jac Derksen is gesanctioneerd. Volgens De Vaste Zet-secretaris Dieter van Gortel zullen de betrokken spelers zich zeker terugtrekken uit het LK waarvan vrijdag de tweede ronde op het programma staat.

„Dit is een droevige geschiedenis. Nu beweert de wedstrijdcommissie ineens dat er nooit een verzoek van ons om een eigen lokaal te mogen spelen, gedaan is. Dat is een volstrekte leugen. Het is niet onwaarschijnlijk dat behalve de vier betrokken spelers nog meer De Vaste Zetters zich zullen terugtrekken uit het LK. Ik zal daarop aandringen."

Het spreekt voor zich dat de drie vastgestelde LK-ronden in ons clublokaal natuurlijk geen doorgang zullen vinden. We zullen geen contacten met de Limburgse Dambond nu helemaal op een laag pitje zetten," aldus Van Gortel.

scorebord

eerste divisie

NEC-Telstar	1-2
Helmond Sp.-NAC	2-4

Heracles	8	5	3	0	13	20- 7
Cambuur L	8	6	0	2	12	17- 8
Den Bosch	8	6	0	2	12	17- 9
AZ	8	5	1	2	11	18-11
Wageningen	8	3	4	1	10	8- 5
Haarlem	8	4	2	2	10	15-14
NAC	7	3	3	1	9	10- 7
Telstar	8	4	1	3	9	21-15
Heerenveen	8	4	1	3	9	15-10
RBC	6	3	2	1	8	13- 8
Helmond Sp	8	3	2	3	8	13-13
FC Zwolle	8	3	2	3	8	13-12
NEC	7	2	2	3	6	9-12
Excelsior	8	2	1	5	5	12-18
Eindhoven	8	1	3	4	5	7-14
Emmen	8	1	3	4	5	6-16
TOP	8	2	1	5	5	7-19
Zeeland	8	1	2	5	4	6-12
GA Eagles	8	1	2	5	4	9-17
Veendam	8	1	1	6	3	6-15

Heracles 1ste periodekampioen

Hattrick Haan

KERKRADE - Het tweede team van Roda JC heeft gisteravond in het kader van de beloftencompetitie 4-4 gelijk gespeeld tegen de reserves van Borussia Dortmund. Dank zij een onvervalste hattrick van Michel Haan konden de Kerkradenaren in de slotfase nog van een 1-4 achterstand op gelijke hoogte met de Duitsers komen.

Na 35 minuten keek Roda reeds tegen een 0-3 achterstand aan. De doelpunten werden telkens door Jurgen Wehman gescoord. Roda probeerde terug in de wedstrijd te komen. In de 43e minuut tekende Michel Haan 1-3 aan. Ruim 1 minuut na rust bracht Borussia de stand op 1-4. Wilson Ogechukwu en Michel Haan scoorden 2-4 en 3-4. In de 85e minuut joeg Michel Haan - wederom hij - de verlossende gelijkmaker in de touwen.

Hoofdrol voor Duut

Willem II 2-Fortuna Sittard 2 0-2 (0-1). 20. Deckers 0-1; 73. Duut 0-2. Scheidsrechter: Van Haasten.

TILBURG - Fortuna Sittard-elftalleider Ed van 't Oost was vol lof over de wedstrijd tussen de reserveteams van Willem II en Fortuna Sittard: 0-2. „Geweldig! Een prima pot van beide kanten en een arbiter die de sfeer prima aanvoelde waardoor het tempo lekker hoog kon blijven. Dit was minstens eerstedivisieniveau," aldus Van 't Oost.

Halverwege de eerste helft slaagde Fortuna er in de score te openen. Henk Duut en Patrick Deckers demonstreerden een gaaf een-tweetje door het Tilburgse centrum, waarna Deckers met een droge knal vanaf de rand van het strafschopgebied de bal in het Tilburgse doel deponeerde: 0-1. Een kwartier voor tijd zette Henk Duut orde op zaken. De voorzet van Kicken smoorde, waarna Duut attent zijn voet tegen het leer zette: 0-2.

VVV 2 -PSV 2	**0– 2**
Den Bosch 2 -Vitesse 2	**0– 1**
RKC 2 -TOP 2	**6– 2**
RBC 2 -Eindhoven 2	**2– 1**
Willem II 2 -Fort. Sittard 2	**0– 2**
MVV 2 -Helmond Sp. 2	**uitg.**

Fort. Sittard 2	2	2	0	0	4	13– 1
RKC 2	2	2	0	0	4	10– 4
PSV 2	2	1	1	0	3	4– 2
Vitesse 2	1	1	0	0	2	1– 0
Den Bosch 2	2	1	0	1	2	2– 2
RBC 2	2	1	0	1	2	3–12
Willem II 2	2	0	1	1	1	2– 4
Helmond Sp. 2	0	0	0	0	0	0– 0
Roda JC 2	0	0	0	0	0	0– 0
MVV 2	0	0	0	0	0	0– 0
VVV 2	1	0	0	1	0	0– 2
Eindhoven 2	2	0	0	2	0	3– 6
TOP 2	2	0	0	2	0	3– 8

Programma voor dinsdag 19.30 u.:
VVV 2 -Willem II 2
Roda JC 2 -MVV 2
Helmond Sp. 2 -Den Bosch 2
Vitesse 2 -RKC 2
TOP 2 -RBC 2
Eindhoven 2 -Fort. Sittard 2

Rotterdammers diep getroffen door ellende in Albanië

Limburgs echtpaar vangt Feyenoord op

TIRANA - Het enige dat Feyenoord gistermiddag bij aankomst in Albanië toelachte, was de zon. Het vrijwel autoloze straatbeeld, de bevolking, de kleding, het vliegveld, de huizen en de wegen gaven een trieste aanblik. De vele bedelende kinderen op de stoep van het gebouw werden bij het arriveren van de Nederlandse delegatie van tachtig man door de portier weggeschopt. Sommigen hadden nauwelijks kleren aan het magere lijf, anderen waren sterk vervuild, één droeg een slapende baby. „Hier word je niet vrolijk van", verzuchtte reisleider en interim-manager Fred Blankemeijer. „We kunnen het beste onze tijd in het hotel verdoen."

Technisch directeur Wim Jansen reageerde nuchter op de gruwelijke armoede. „Deze ellende is voor mij niet nieuw", zei de tijdelijke vervanger van coach Hans Dorjee. „Ik ben ooit met Feyenoord in Indonesië geweest en heb daar ook vreselijke toestanden meegemaakt. We mogen ons door de treurige omstandigheden niet laten afleiden. We zijn hier voor het voetbal gekomen. We moeten ons concentreren op de wedstrijd tegen Partizan Tirana, hoe moeilijk dat misschien ook is."

De training op het smalle en stugge veldje in het 'Stadiumi Kombetar Quemal Stafa', dat woensdagmiddag met 20.000 toeschouwers vol zit, verliep bij een temperatuur van dertig graden zonder mankeren. „Eerlijk gezegd, had ik deze medewerking niet verwacht", bekende Jansen. „Ik vreesde het ergste, omdat we in de afgelopen maanden niet één keer fatsoenlijk contact met de clubleiding hadden gekregen. We zijn echter vriendelijk ontvangen. Binnen de beperkte mogelijkheden proberen de mensen van Partizan het ons naar de zin te maken."

De soepele afhandeling van de formaliteiten dankte Feyenoord mede aan het meegereisde echtpaar Meijer uit Tegelen. Het duo bestiert al vele jaren een bureau (Scope), dat gespecialiseerd is in reizen en handelsbetrekkingen met Oost-Europa. In 1981 werd voor de eerste keer Albanië in het pakket opgenomen en sindsdien heeft het tweetal een zwak voor het landje.

„Albanië was vroeger één grote boerderij", gaf Hugo Meijer aan. „Overal waar je kwam, zag je enorme velden met mais, komkommer, tomaten, zonnebloemen en vee. Helaas is het hele land leeggeroofd. Sinds december wordt er bijna niet meer gewerkt. De bevolking heeft de eigen voorraden opgemaakt. Er heerst nu een groot gebrek aan voedsel. De mensen verwachten van de nieuwe regering een pasklare oplossing, maar ze beseffen niet dat ze zelf verantwoordelijkheid kunnen en moeten nemen. De houding van de bevolking is passief. Ze beschikken nu over de vrijheid die ze altijd hebben gewild, maar kunnen er nog niet mee omgaan. En vrijheid zonder voedsel is ook niet alles."

Bundesliga staat weer volop in de belangstelling

Fortuna Düsseldorf wil Ron Willems

Düsseldorf - Ter versterking van de aanval heeft Fortuna Düsseldorf het oog laten vallen op Ron Willems. De bij Ajax min of meer overbodig geworden speler, die twee jaar geleden voor 1,8 miljoen gulden werd overgenomen van FC Twente, zou voor-iets meer dan de helft van dat bedrag uit de Meer mogen vertrekken.

Een paar dagen geleden deed de hekkesluiter van de Bundesliga nog een vergeefse poging Klaus Allofs los te weken bij Werder Bremen. „We hebben dringend versterking nodig", klaagde trainer Schafstall bij voorzitter Förster. „Ik zou liever een aanvaller willen huren, maar een bedrag van één miljoen is voor ons te overzien", verwijst de voorzitter naar de transfersom van de 25-jarige Ajacied.

Rinus Michels gaf op verzoek van het Franse weekblad France Football vorige week zijn mening over het nationale team van Frankrijk, dat zich zo goed als zeker gekwalificeerd heeft voor het EK-92. „ De aanwezigheid van Platini is niet alleen voldoende om een verklaring te geven. Dit Frankrijk bestaat uit een mentaal gerijpte groep spelers. Een vergelijking met het Nederlands Elftal van de jaren zeventig is zeker niet onterecht. Toen vormde Ajax een belangrijke clubmoot, nu is dat het geval met de spelers van Olympique Marseille. Deze groep wordt aangevuld met de beste spelers van het land. Daarbij ben ik zeer onder de indruk van Jean-Pierre Papin. Zoals hij dit jaar speelt, behoort hij tot de beste spelers van Europa. Dit Frankrijk moet heel ver kunnen komen op het EK".

Rabah Madjer, fameus vanwege zijn hakbal in de EC-finale van 1987 tegen Bayern, heeft nog altijd geen club gevonden om zijn loopbaan af te sluiten. Toch wil de Algerijnse international tenminste tot januari actief blijven. Dan vindt in Senegal het Afrikaanse kampioenschap voor landenteams plaats. Algerije moet daar de vorig jaar gewonnen titel verdedigen.

De Bundesliga staat in de belangstelling. Na negen speeldagen hebben de wedstrijden 30 procent meer toeschouwers getrokken dan vorig seizoen. De absolute koploper is Schalke '04 met 264.000 toeschouwers in vijf thuiswedstrijden, een gemiddelde van bijna 53.000. Ver achter de promovendus volgen Borussia Dortmund (39.500 gemiddeld), VfB Stuttgart (38.500), Bayern München, kampioen Kaiserslautern en koploper Eintracht Frankfurt met een gemiddeld bezoekersaantal van 38.000. Dynamo Dresden en Hansa Rostock, de twee voormalige Oostduitse clubs, vertoeven met een moyenne van respectievelijk 20.000 en 16.000 in de staart van het klassement.

Voetbalrellen in Rio de Janeiro zijn aan de orde van de dag. Afgelopen zondag raakten 51 personen gewond. Vier mensen werden met schotwonden in het ziekenhuis opgenomen. Drie uur voor het begin van de wedstrijd Flamengo - Vasco da Gama gingen de twee supportersgroepen elkaar te lijf met stokken, messen, pistolen en zelfgemaakte bommen. Zeven mensen werden gearresteerd.

Erik Groeleken heeft zich in de markt geprijsd bij Hertha BSC. Trainer Bernd Stange van de tweede Bundesliga-club, die al weken op zoek is naar een scorende spits, heeft de 25-jarige Enschedeër uitgenodigd voor een tiendaagse stage. Van 24 september tot 5 oktober krijgt de ex-voetballer van FC Twente, FC Groningen, Maccabi Haifa en NEC de kans om in Berlijn een contract in de wacht te slepen. Hertha BSC heeft inmiddels al bij FC Groningen geïnformeerd naar de transfersom. Over de hoogte daarvan wil manager Henk Nienhuis zich niet uitlaten.

sport in cijfers

HANDBOOGSCHIETEN

BEEK ereklasse; 1. Willem tell, Beek, 1388 pnt.; 2. Alpenjagers, Sittard, 1379 pnt.; 3. St. Hubert, Elsloo 1379 pnt. A-klasse; 1 De Batavieren, Heerlen, 1329 pnt.; 2. Robin Hood, Brunssum, 1328 pnt.; 3. Willem Tell, Hoensbroek, 1295 pnt. C-klasse; 1. St. Sebastiaan, Maastricht, 1218 pnt.; 2. Romeinen, Geleen, 1205 pnt.; 3. St. Hubert, Elsloo, 1205 pnt. Hoogste schutter was J. Schuman van Willem Tell (Geverik) 239 punten.

WIELRENNEN

Soumagne, amateurs: 1. Wim Vervoort 100 km in 2.29 uur, 2. Danny Allaerts, 5. Ben Fey, 7. John Troisfontaine, 14. Marcel Nuy.

TENNIS

Parijs. vrouwen, 300.000 gulden, eerste ronde: Jagerman-Fulco 1-6 6-3 6-2, Martinez-Tarabini 6-1 6-3, Frankl-Paquet 6-2 6-0, Halard-Dechaume 6-4 0-6 6-2, Garrone-Housset 6-1 7-6, Bonsignori-Szabova 6-3 6-7 6-0, Testud-Rajchrtova 6-4 4-6 6-1, Meier-McQuillan 6-4 3-6 6-4, Goodbridge-Pampoulova 6-1 6-4.

HOCKEY

Berlijn. Champions Trophy, vijfde dag: Vrouwen: Duitsland-Zuid-Korea 4-2; Australië-Spanje 4-2. Stand: 1. Duitsland 3-6 (9-3), 2. Nederland 2-4 (5-1), 3. Australië 2-4 (6-3), 4. China 2-0 (2-4), 5. Zuid-Korea 2-0 (3-7), 6. Spanje 3-0 (2-9). Mannen: Australië-Groot-Brittannië 0-0. Stand: 1. Duitsland 2-4 (7-3), 2. Australië 3-3 (4-3), 3. Groot-Brittannië 3-3 (3-4), 4. Pakistan 2-2 (5-5), 5. Nederland 2-2 (3-4), 6. Sovjetunie 2-0 (2-5).

BOKSEN

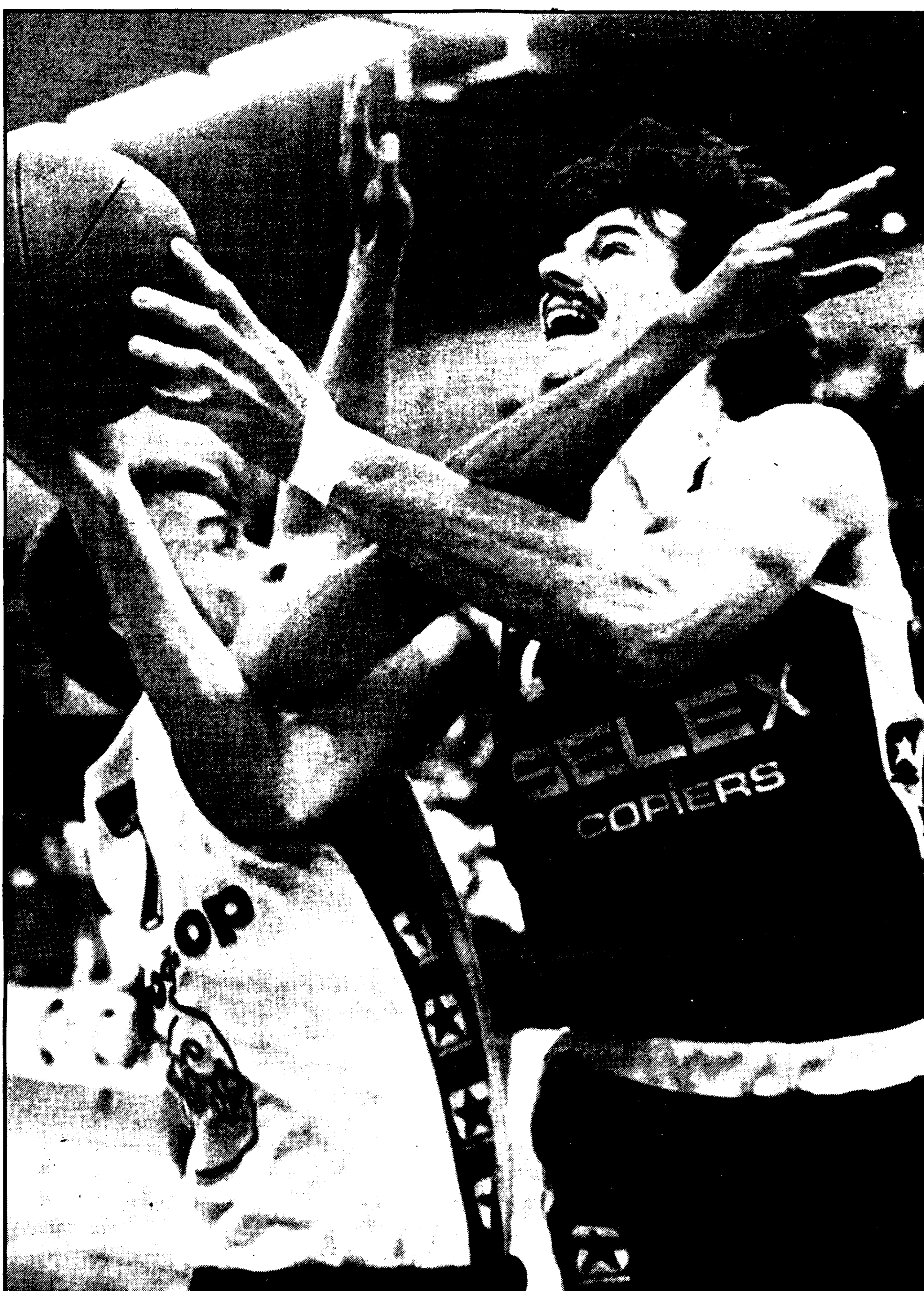
Heerlen, nationale aspirantenboksdag: Theo van Wissing (BVH) v.o.p. S. Ildiys; Renier Zwakhalen (BVH) onbesl. Janssen; Antonio Thelen (BVH) v.o.p. Mesters; Reinier Snijders (BVH) onbesl. Okatan; Marc Riethra (BVH) w.o.p. Fens.

Handbalsters stappen op

Van onze medewerker FRITS FEULER

HEERLEN - De zusjes Monique en Miriam Grond, als ook keepster Karin Arndts hebben Sittardia verlaten. De oorzaak van het opstappen van dit drietal ligt in de controverse met de nieuwe trainer Leo Kleijnen. Miriam Grond: „Gelet op de inzet en alle moeite die ik me getroost heb voor het team, vind ik de handelwijze van de trainer niet acceptabel. Dat ik eens een keertje wat minder speeltijd krijg, is voor mij geen probleem. Maar de manier waarop de trainer afgelopen zondag tijdens het toernooi met ons omging, vraagt om zo'n beslissing. Vorig jaar heb ik ook al heel wat problemen meegemaakt. Gelukkig heeft de groep zich toen goed weten samen te pakken. Voor mij hoeft het op deze manier niet meer. Ik was bezig aan mijn laatste seizoen. De gebeurtenissen van afgelopen zondag hebben mijn afscheid alleen maar versneld". Trainer Leo Kleijnen was voor commentaar niet bereikbaar.

Opsteker Selex BSW

● *Selex BSW, dat op de foto via Rob Korthout de weg naar de basket zoekt, heeft in eigen huis een klinkende 87-75 overwinning behaald op debutant BV Docshop uit Doesburg. In de eerste minuten kwam de thuisclub overweldigend uit de startblokken. Met o.a. vijf driepunters op rij door de Amerikaan Cooper verwierf de ploeg een voorsprong van 21-12 na zeven minuten. Gedurende de laatste minuten voor de pauze (rust 48-32) werd er nauwelijks gescoord. Wat coach Van Kempen tijdens de thee verteld had is niet duidelijk, maar er stond wel binnen een minuut een verschil van 20 punten op het scorebord: 52-32. De Weertenaren speelden echter ineens verkrampt en misten op belangrijke momenten. Vier minuten voor tijd was het verschil geslonken tot 12 punten: 79-67.*

Foto: JEROEN KUIT

Ten Kortenaar in Grand Prix Nations

HEERLEN/PARIJS - Jaap ten Kortenaar is als enige Nederlandse amateur geselecteerd voor de Grand Prix des Nations van zijn categorie, die aanstaande zaterdag in Bretagne wordt verreden. Aanvankelijk zou ook Bart Voskamp aan de individuele tijdrit over 57 kilometer deelnemen, maar de nationale kampioen tijdrijden heeft zijn kandidatuur vanwege een griepaanval moeten intrekken. Ten Kortenaar en Voskamp wonnen afgelopen weekeinde nog een koppeltijdrit in het Zwitserse Basel. Beiden maakten in het WK in Stuttgart deel uit van het Nederlandse kwartet, dat in de ploegentijdrit over 100 kilometer beslag legde op de vijfde plaats. Aan de Grand Prix des Nations nemen zaterdag 25 amateurs deel, verdeeld over 10 nationaliteiten.

Veldrijders trainen in Valkenburg

HEERLEN - Met het oog op het nieuwe veldrit- en ATB- seizoen starten vanaf dinsdag 1 oktober de traditionele trainingsavonden - elke dinsdag en donderdag van 19.00 tot 20.30 uur - op de terreinen van Appartementenverhuur Koningswinkelhof aan de Plenkerstraat 59 in Valkenburg. Alle Limburgse coureurs kunnen aan de trainingssessies deelnemen. De trainingsavonden staan onder leiding van districtscoach Ton van der Leij, tel. 04455-1476.

sport kort

● OBERHOFEN - De Mexicaanse roeier Juan Antonio Gomez is geschorst voor drie maanden. Vorige maand werd hij betrapt op het gebruik van doping tijdens de Pan Amerikaanse Spelen. Gomez won samen met zijn broer Joaquin de gouden medaille in de dubbel twee. De broers moesten deze inleveren nadat sporen van ephedrine in de urine van Juan Antonio Gomez was gevonden. Volgens de Internationale Roei Federatie had Gomez een tablet tegen hoofdpijn geslikt zonder zich te realiseren dat dit ephedrine bevatte.

● **Rob Reekers,** verdediger van VfL Bochum, heeft onverwacht een pleitbezorger gekregen. Frank Benatelli heeft een lans gebroken voor de Nederlandse verdediger en Jupp Nehl, die bij trainer Holger Osieck in ongenade zijn gevallen. „Reekers en Nehl zijn ervaren profs, die de ploeg nodig heeft. Zonder die twee redden we het dit seizoen niet", houdt Benatelli de trainer de spiegel voor. De reactie van Osieck is voorspelbaar: „Voor mij telt alleen de prestatie, niets anders".

Parijs-Brussel, vluchtkoers voor sprinters

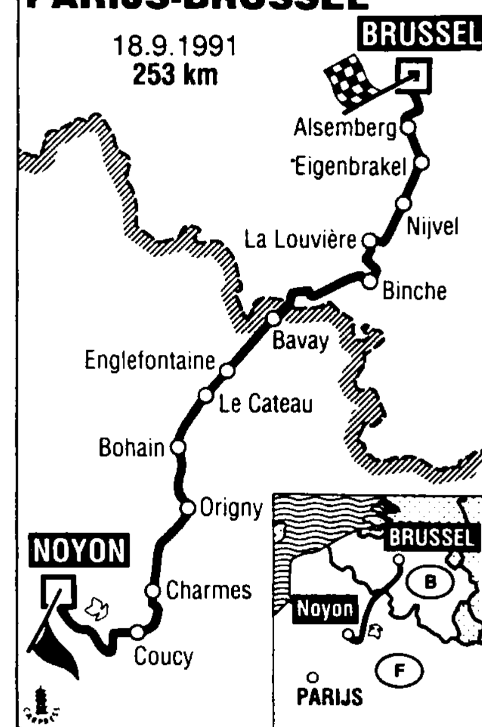
door wiel verheesen

PARIJS - Voor het vijfde achtereenvolgende jaar ligt de eindstreep van Parijs-Brussel vandaag in het hart van de Belgische hoofdstad. Deze verandering ten opzichte van vroegere jaren, toen de Brusselse randgemeente Sint Genesius-Rode aankomstplaats was, heeft aan de Herfstklassieker méér allure gegeven. Ook het decor speelt immers mee waar het de uitstraling van een evenement betreft. De traditie, dat de wedstrijd vooral een vluchtkoers is waarin de sprinters hun kansen hebben is blijven bestaan. „Zo hoort het ook," aldus de organisatoren. Elke klassieker heeft iets specifieks. In de ene wedstrijd spelen de kasseien een grote rol. Weer andere koersen worden gekenmerkt door het slopende werk op de hellingen. Waarom zouden de sprinters bij voorbaat uitgeschakeld moeten worden?"

Toch leert de geschiedenis van Parijs-Brussel dat er veel meer komt kijken dan alleen de explosie in de laatste honderden meters. Meer dan eens hebben lange ontsnappingen succes opgeleverd, zoals in 1982 en 1983 toen respectievelijk Jacques Hanegraaf en de Zweed Tommy Prim zegevierend uit de strijd tevoorschijn kwamen, nadat zij met een stel andere durvers praktisch vanaf de start aan de leiding hadden gereden. Hanegraaf was overigens niet de eerste Nederlander, die de wedstrijd won. Jan Raas, de huidige chef d'equipe van de Bucklers, was hem in 1978 al voorgegaan. Adrie van der Poel (1985) en Jelle Nijdam (1989) zijn de andere landgenoten voor wie de hoofdprijs was weggelegd. De zege van Nijdam kwam in een massale eindrush tot stand, welgeteld één jaar nadat zijn toenmalige Duitse teamgenoot Rolf Gölz in een sprint à deux had afgerekend met vluchtgezel Laurent Fignon.

Wie weet zou Jelle Nijdam ook vorig jaar de overwinning hebben behaald indien zich tijdens de slotfase niet iets had voorgedaan waardoor hij voor een hernieuwd succes werd uitgeschakeld. Op het moment dat hij in gezelschap van Michel Dernies en de latere winnaar Franco Ballerini de concurrentie in de steek had gelaten, bemerkte hij te laat dat ergens op de weg tussen Nijvel en Alsemberg plotseling rechts afgedraaid moest worden. Aan de kop van het groepje stormde Nijdam in de stromende regen keihard door, ook al omdat op het bewuste punt een Belgische signaleur niet al te duidelijk de juiste route aanwees. Dernies en Ballerini hadden beter opgelet. Bevreesd voor de krachtsexplosie van hun ex-metgezel trapte het Belgisch-Italiaanse duo nog eens extra hard op de pedalen. „Hebben is hebben en krijgen is de kunst", luidde het motto van de twee. In ieder geval, Nijdam zag de spits van de wedstrijd niet meer terug.

Drie dagen nadat hij met Frans Maassen en enkele andere Bucklers in Eindhoven de ploegentijdrit om de GP de la Liberation won, is Jelle Nijdam gebrand op revanche voor de vergissing van vorig jaar.

● *De route van Parijs-Brussel in beeld.*

Behalve genoemd tweetal brengt chef d'equipe Jan Raas vandaag ook Zuyderwijk, De Vries, Veenstra en het Belgische kwartet Vanderaerden, Van Hooydonck, De Keulenaer en Mario de Clercq aan de start. Het Panasonic-negental bestaat uit Ludwig, Ekimov, Dhaenens, Hanegraaf, De Koning, Van Lancker, Lubberding, Sergeant en Van de Vin. Bij PDM heeft men Kelly, Van Poppel, Cordes, Boden, Raab, Talen, Verhoeven en Van den Akker opgeroepen en de TVM-selectie wordt gevormd door Theunissen, Schurer, Capiot, Vandenbossche, de beide Denen Skibby en Meindert, alsmede de Sovjets Konychev, Uslamin en Idanov. Tot buitenlandse formaties behoren de Nederlanders Nijboer, Wijnands, Arntz, Veldscholten (Telekom), Cornelisse (La William), Lammerts (Z), Manders, Stevenhaagen (Helvetia). Adrie van der Poel, Jacques van der Poel en Pieters (Tulip).

In totaal komen bijna 200 renners uit 23 ploegen van minimaal zes en maximaal negen man aan de start. Daarbij weliswaar niet wereldkampioen Bugno, Bauer, Le Mond, Mottet en vrijwel zeker ook niet Fignon, maar wel Chiappucci, Argentin, Roche, Criquielion, Kappes, Ballerini, Anderson en Abdoesjaparov, die na zijn val op de Champs Elysées tijdens de aankomst van de Tour de France weer goed in vorm steekt.

De start van Parijs-Brussel om half elf vindt net als vorig jaar plaats in het ruim tachtig kilometer ten noorden van de lichtstad gelegen Noyon. Na 150 kilometer passeert de karavaan de Frans-Belgische grens, waarna slecht geplaveide wegen in Henegouwen, alsmede de beklimming van de Alsemberg nog het een en ander van de renners vergen voordat zij in Brussel-centrum de rest van het verkeer tijdelijk lamleggen. Finish na 253 kilometer omstreeks kwart voor vijf.

SERVICE VAN A TOT Z

Overzicht van belangrijke adressen voor de lezers van het Limburgs Dagblad

AANHANGERS

Mic. Dassen aanhangwagens
Verk., verh., repar., speciaalbouw, onderd. v. alle merken. Stationsstr. 8-10 Kerkrade, tel. 045-455088/452501.

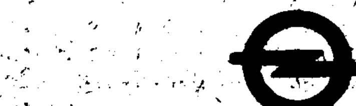
Aanhangwagens Jo Knops
400 stuks in voorraad. Tevens alle onderdelen en reparaties. Rijksweg Zuid 105 Sittard. Tel. 046-512718.

AIRCONDITIONING

Techn. buro Jos Smeets b.v. Kampstr. 4 Geleen. 046-743865. **Frigo-metal b.v.** 043-216616. Fort Willemweg 53-59 Maastricht.

APK

Opel Bergsteyn
APK-keuringsstation, Rijksweg 61, Berg en Terblijt, tel. 04406-41700.

Garage Sebregts en Co.
Off. APK-keuringsstation 1 en 2, dealer [illegible] wande 8, Voerendaal. 045-752888.

AUTOACCESSOIRES

Beevers carrosseriedelen
Originele onderdelen alle Europ. auto's. [illegible] pers.auto's. Nuth. Thermiekstr. 1, 045-244242.

AUTOBANDEN

Automaterialen; APK-keuringen, accu's, [illegible] Kampstraat 59, Landgraaf. Tel. 045-311794. 's Zaterdags gesloten.

Autobanden Van Son
Auto's, banden, schokdempers, auto-onderdelen, balanceren, uitlijnen. [illegible] 16 Brunssum. 045-253741.

AUTOBEDRIJVEN

Bij Donny kijken is kopen!
U vindt bij Donny alle voor: bestellers, bedrijfsauto's en bussen, groot of klein. Steeds 25 à 30 stuks gesloten bestellers, bussen en minibusjes, stationcars en kleine bestellers, open [illegible] en nieuwe bestelauto's. Ook diverse luxe auto's. Donny Klassen b.v. In- en verkoop. Meerssenerweg 218 Maastricht. Tel. 043-635222 of 043-634615.

Auto Koenigs b.v.
[illegible] Vranckenstraat 20 Sittard. Tel. 046-[illegible]

Nouwens b.v. autobedrijf, [illegible] 3 Nieuwstadt. 04498-[illegible]

Autosport Brouns
Schelsberg 175, Heerlen. Tel. 045-725507.

Automobielbedrijf Ten Schuijren.
Rötscherweg 60 Landgraaf. 045-313588.

AUTO-LEASING

Uw specialist voor autoleasing. Vraag vrijblijvend offerte.

AUTORIJSCHOOL

Chris Adams
ANWB erkende auto- en motorrijschool. Mirbachstraat 14, 6367 CW Voerendaal. Tel. 045-751718.

Autorijschool Sjef Dörenberg
Bovag erk. motor en autorijschool. [illegible] Sparstr. 7 Hrl. 213735.

Sjaak Heisman 045-423728
Na 18.00 uur Peter Schunckstraat 528, Heerlen. [illegible] rijschool, rijksgediplomeerd voor [illegible] motor.

Verkeersschool Leo Cremers
F.A.M. erk. motor, auto, vrachtauto, bus. [illegible] 120 Landgr. 319474-312858.

Auto/motorrijschool Sturmans
Rdr. Hoenstraat 181, 6433 EE Hoensbroek. Tel. 045-220166.

Autorijschool Ger Scheyen
BOVAG-erkend. Tel. 045-415601. Al 29 jaar een begrip. J. v. Maerlantstr. 21, 6416 TV Heerlen.

AUTOSCHADEBEDRIJVEN

Autosch.herstelbedrijf Jo Koenen
Verlengde Klinkertstraat 22, Hoensbroek, tel. 045-215450 Focwa-lid.

AUTOVERHUUR

Autop Autoverhuur Sittard B.V.
Verh. van pers.auto's, bestelauto's, busjes, kampeerauto's en autoambulance, leasing, long-rent en groepsvervoer. Geeneweg 2A Sittard. 046-522424. Zandstraat 58 Montfort. 04744-2245.

Garage Vencken B.V.
Verhuur van persw., bestelauto's en busjes, jong wagenpark, 25 stuks. Heesbergstr. 60 Heerlen. 045-412641.

BABY-ARTIKELEN

Babyhuis Petra
Kwaliteit en service en betaalbare prijzen. Adres: Kerkstraat 67 promenade Brunssum. Tel. 045-252269.

BOUWMACHINES

Bouwmachines Damoiseaux
Verkoopt en verhuurt méér dan u denkt! Industrieterrein de Beitel 108 Heerlen. Tel. 045-411930.

Hollanders-Nieuwsma verhuur
Nijverheidsstr. 20 Hoensbroek. 045-218888. Verhuur van materialen en machines voor het maken van een oprit en het bouwen van een huis.

BOUWMAT. TEGELHANDEL

Rutters & Smits
Beitel 76 Heerlen, tel. 045-426633. Bezoek vrijblijvend onze showroom.

BOUW EN HOUT

Willems Bouwservice Geleen
Alle tim. bouwkundige werkzaamh. Inbraakschade, deuren hangen, metselwerk. Hasseltkerstr. 1, 046-743791.

DAKBEDEKKINGEN

Kwaliteitsdak. Tel. 424050
Voor al uw pannendaken, platte- en leiendaken, lood- en zinkw., isolatie en dakbeschot. Vraag vrijbl. prijsopg.

G. [illegible] b.v.
[illegible]

Zuidlimb. b.v. Landgraaf
[illegible] daklekkages. Indus.terr. Strijthagen, Ampèrestr. 5. Tel. 045-314218.

DRUKKERIJEN

Drukkerij Greven B.V.
Voor al uw handels-, reclame- en fam.-drukw. [illegible] bv. 045-327150. Vogelzangweg 244 Landgraaf.

Drukkerij „Landlaart"
[illegible] voor alle fam.-, handels- en verenigingsdrukwerk. Hei-grindelweg 43 (v.h. Groene Ster-terrein), 6414 BC Heerlen. Tel. 045-213105.

Drukkerij Schreurs
Handels-, fam.- en textieldrukwerk, fotocopie, stickers en kant.boekh. Grasverstr. 68 Kerkrade. Tel. 045-413045.

DRUKWERKVERSPREIDING

Huis-aan-huis verspreiding
Voor reclamedrukwerk en weekbladen. Fabriekstraat 7 Horst. Tel. 04709-84222. Fax 04709-84333.

GLAZENWASSERIJ

R.O. Dolmans glazenwasserij
en schoonmaakbedr. Vak. onderh. van gebouwen e.a. schoonmaakwerkzaamh. Akerstr. N. 136, H'broek. 04450-3104.

GROND STRAATWERKEN

Reeman Sittard. 046-515852
Handelsstraat 32, Handelscentrum Bergerweg. Leveringen van zand, grind, teelaarde, cement, betontegels, sierlegels, maaskeien, klinkers, bielzen enz. Ook op zaterdag geopend.

HOUTWAREN

Het zagen van emballage en pallethout. Fabricage van gereedschapstelen en houtdraaiwerk. Rooien van bomen. Goedk. stookhout. Te koop gevr. populieren. Fax 045-753754.

INSTALLATIEBEDRIJVEN

M. Ramakers. Tel. 04406-12352
Sanitair, c.v., gas, water, ontkalken van leidingen en geisers. Koningswinkelstr. 13 Valkenburg.

INTERIEUR

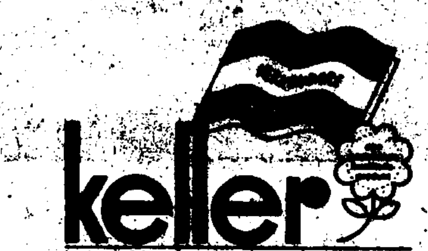
Deskundig advies en perfecte afwerking. Vraag vrijblijvende offerte. Sumpelsplein 39 Landgraaf. Tel. 045-312613.

KEUKENS

Keukens+sanitair-bouwmarkt. Industriestr. 10. Tel. 045-211885, 6433 JX Hoensbroek.

Keukenstudio Alwin v. Balkom
Holzstraat 36, 6461 HP Kerkrade. Tel.: 045-461127

Bosch keukenstudio A. Eggen
Akerstraat Noord 160, 6431 HR Hoensbroek. Tel. 045-213027. Levering Bosch inbouwapparatuur.

Nijverheidsweg 17-18 Stein, industrieterrein „Kerensheide". 046-331367. Voor compl. install. van keukens - san. - tegels - kasten.

R en J Keukens 045-242602
Kwaliteitskeukens voor normale prijzen. Tevens alle inbouwapparatuur. Stationsstraat 294 Nuth.

Tomzon Keukens - Sanitair
Ook uw adres voor Svedex kasten. Holdwarsweg 69 Geleen. 046-742516. Nieuwstr. 25 H'broek. 045-211889.

KEUKENRENOVATIE

Vossen Keukens
Vernieuwen van defecte werkbladen, spoelunits, alle inbouwapparatuur als koelkasten, ovens, kookplaten etc. m. gar. Glaspaleis, Kerkplein en Eikenderweg 77 Heerlen, 045-717555.

KOERIERDIENST

B&M Koeriers-Sneltransport
Nu gebeld wordt direct besteld. Laag in prijs door geheel Europa. Tel. + fax nr. 045-464021

KOZIJNEN

De Gaas BV tel. 045-442726
Bezoek vrijbl. onze showroom met uitsl. in eigen fabriek op maat gefabr. kozijnen. Bocholtzerw. 14, Simpelveld.

LOODGIETERS

H. Hoeppermans C.V.
Sanitair, c.v., dakwerk, gas, water. [illegible] Heerlen. Tel. 045-[illegible]

MAKELAARDIJ

L.W. Lenders Makelaar o.g. Bedrijfsmakelaardij, tax. Adres: O.L. Vrouwepl. 25 Voerendaal. Tel. 045-750612.

Makelaarskantoor van Wersch
Bemiddeling bij aan- en verkoop taxaties, bemiddeling bij hypotheken. Stationsstr. 54, Kerkrade. 045-452234.

NAAIMACHINES

Veldman naai- en breimachines
Heerlen, Nobelstr. 6, 045-716100. Hoensbroek, Kouvenderstr. 68, 045-213538. Geleen, Raadhuisstr. 14, 046-746480. Anker, Bernina, Husqvarna, Lewenstein. Rep. alle merken, geen voorrijkosten. Roermond, Neerstr. 62, 04750-31012.

PARTYSERVICE

Catering Service
Restaurateur/traiteur Latten b.v. Thuis en uit serveren al 25 jaar. Munstergeleen. 046-515841.

PLAFONDSYSTEMEN

Het adres voor wand- en plafondsystemen. Hoofdstraat 66 Hoensbroek. Tel. 045-214507.

REFORMARTIKELEN

„Marjoleins" natuurcentrum
De speciaalzaak bij uitstek in vitaminen, homeopatische geneesmiddelen en natuurvoeding. Geleenstraat 59 Heerlen, 045-713024.

RIOLERINGEN

N.K. Verweijst 045-213758
Hoofdstr. 382/384 Hoensbroek. Wij ontst. uw riool en afvoer [illegible] moderne app. Tev. dakgoot [illegible] met onderhoudsvr. alu. plaat in div. kleur.

RIJWIELEN

Rijwielzaak Beckers
Barrier 81, 6343 RA Klimmen, tel. 04405-3422. Erk. accessoires en reparatie.

Raleigh Cycle-Center Helgers
Rumpenerstraat 62-60 Brunssum. 252709. Raleigh Mountainbikes 625,-. Sport- en stadsfietsen v. reparaties. Zonder aanbetaling mogelijk.

ROLLUIKEN

Beitel 110A, 6422 PB Heerlen; postbus 21099, 6369 ZH Simpelveld, tel. 045-423848/442129.

MICA Zonwering
Rolluiken * jaloezieën * zonneschermen. Vraag vrijbl. prijsopgave. Showroom: Sittarderweg 116 Heerlen. Tel. 045-721658.

Mithra-Reroal b.v.
Het vertrouwde adres voor al uw rolluiken of onderdelen, kunststof [illegible], service of reparaties. Beitel 4, 6466 GZ Kerkrade. 045-413049.

SCHOORSTEENVEG.

Math. Linssen. Tel. 045-24158
Bergerw. 20, Nuth. Onderh. Ontkalk. waterleid., geiser, gas-water-install. Erk. schoorsteenveger.

STRAALWERK

G.V.L. Restauratie, 045-226
Stralen van meubels, autoplaat, velgen, chassis etc. Spec. gevel[illegible]ging, renov., kelderafdichting, vochtwering. 10 jr. schrift. gar.

TAXATIE

Taxatiekantoor van Wersch
Bemiddeling bij aan- en verkoop [illegible]ties, bemiddeling bij hypotheken. Stationsstr. 54, Kerkrade. 045-4522

TAXIBEDRIJF

Bude Taxi
Klimmen. Tel. 04405-1603. stoel/kleinbus vervoer.

VERANDA'S DAKEN

Daemen Kunststoffen
Verandadakplaten, plexiglas of thermoclear. Holdwarsweg 7, [illegible] Tel. 046-753685.

VERHUIZINGEN

Moberts Verhuizingen b.v.
Internationaal verhuis- en transp[illegible]drijf, kantoor- en projektverh[illegible] Adres: Kissel 56 Heerlen, 045-72

ZONWERINGEN

zonweringskonstrukties, jaloe[illegible] markiezen en roll. in alu., staal [illegible] Kipstr. 30-32 Kerkrade. 045-453

Zonweringsbedrijf Salemink
Voor al uw zonweringsprobl. [illegible] wij een oplossing. 045-[illegible] Wattstr. 20 Landgraaf.

ZUIVERING DRINKWATER

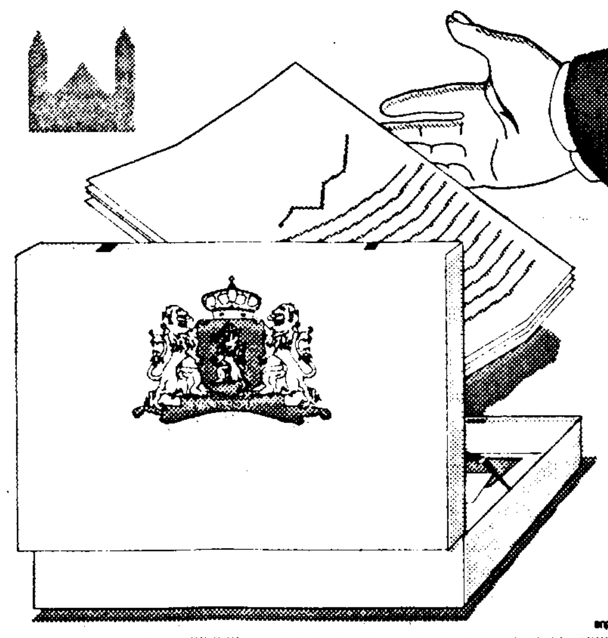
De Vlieger Imp. Exp. 04455-
Stationsstr. 9, Schinnen. Fax [illegible] Reverse osmose-techniek. [illegible] vrijbl. info, en/of wateranalyse.

Uw servicebeleid begint bij de servicepagina van het Limburgs Dagblad.

Meer weten?

045-739380

imburgs agblad

MILJOENENNOTA '91/92

Minister Andriessen trekt ten strijde tegen doemdenken:

'We mogen niet van rampjaar spreken'

EN HAAG – „Wij Nederlanders kijken altijd zo somber naar onszelf. Het buitenland heeft een veel opgewekter beeld van Nederland". Minister Andriessen van Economische Zaken wil duidelijk niet meedoen aan het doemdenken over 1992. Het wordt ook geen 'rampjaar' zoals velen voorspellen. „Dat is overdreven. Het wordt een moeilijk jaar", weet de bewindsman.

„Er is een aantal dingen dat er niet goed bijstaat. De werkgelegenheid ontwikkelt zich niet zo voorspoedig als in de afgelopen jaren. De werkloosheid stijgt een heel klein beetje. Er is ook meer prijsstijging dan voorheen. De economische groei zal slechts 1 procent zijn. In de eerste helft van volgend jaar iets minder, in de tweede helft iets meer".

„Bij elkaar dus geen goed nieuws, toch wil ik het beeld wat relativeren. In heel veel landen is de economische dip (neergang, red.) veel groter en het is de internationale conjunctuur die ons dit aandoet. In alle westerse geïndustrialiseerde landen is de economische groei dit jaar gemiddeld een procent. Wij komen daar ietsje later op, maar je kunt voor 1992 niet van een rampjaar spreken. In Groot Brittannië en de Verenigde Staten is de economie ingezakt. Aan de andere, positieve, kant staat Duitsland. Onze economie heeft de neiging aan de positieve kant te zitten".

Problemen

Andriessen signaleert tevens twee typisch Nederlandse problemen: de geringe arbeidsparticipatie en de grote overheidssector. „Daar lijden we aan. Daar moeten we iets aan doen. Dat zijn extra problemen. Natuurlijk kun je zeggen, had dat dan in het regeerakkoord geregeld. Maar toen ging het economisch goed, was er financiële ruimte om iets meer te doen. Daar zijn later geweldige tegenvallers overheen gekomen, die niemand had voorzien. De rentestijging. De uitgaven in de sociale zekerheid. Het regeerakkoord was eigenlijk niet meer uit te voeren. Dus werden wij gedwongen tot de Tussenbalans".

In die Tussenbalans lag het accent op minder overheidsuitgaven en het terugdringen van de grote overheidssector.

„Ik had de Tussenbalans ook liever gehad in een andere conjunctuur maar we moeten er mee door. Die tegenvaller moeten we nemen", aldus Andriessen nu.

Dat geldt ook voor de lastenverzwaringen die in de Tussenbalans zaten.

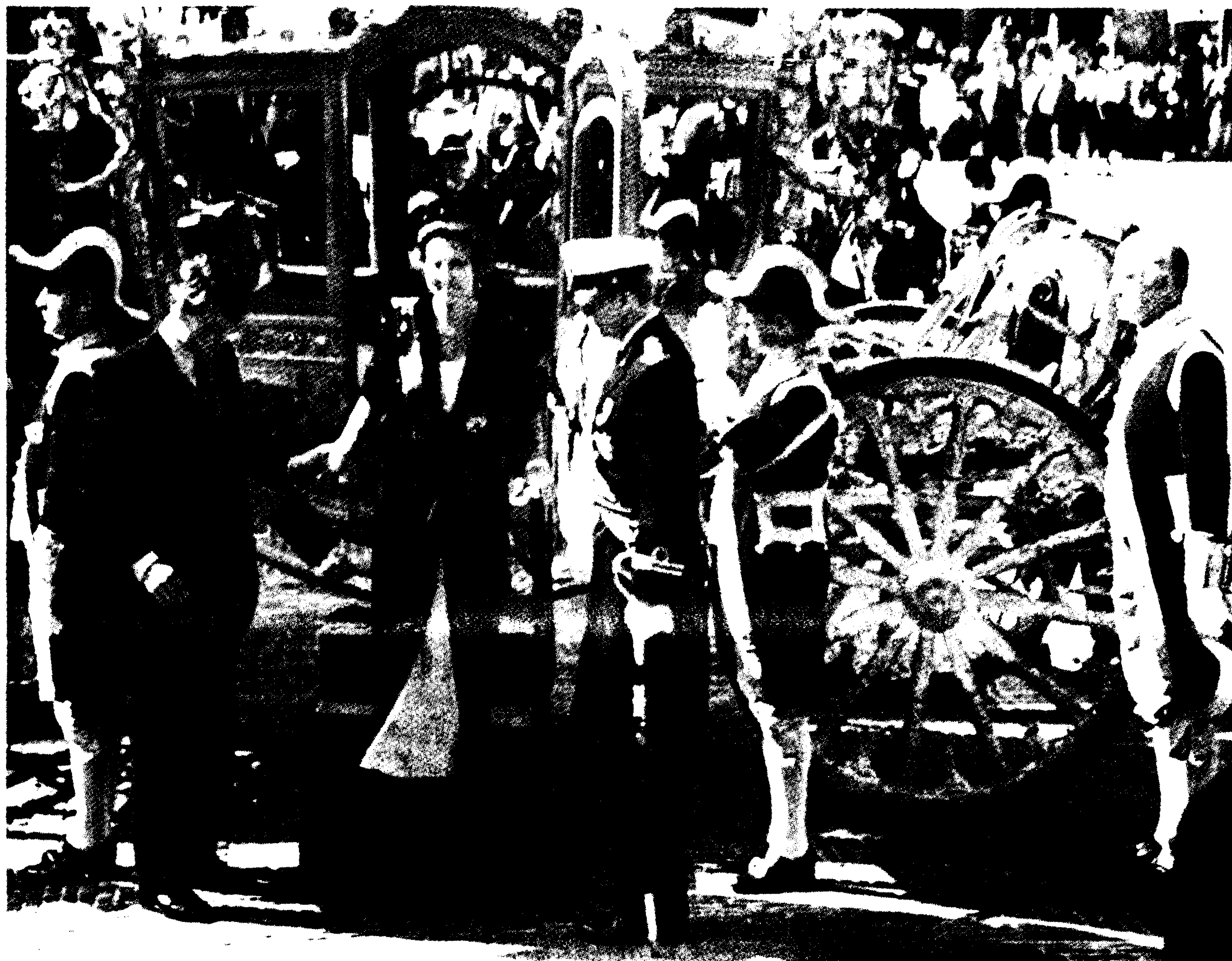
„Inkrimping van de overheid betekent altijd een lastenverzwaring voor de burgers, of het nu via hogere lasten dan wel minder subsidies verloopt. Ik zou ook niet weten hoe het anders zou moeten. Iemand zei mij eens, ik kan bezuinigen zonder dat iemand er iets van merkt. Dat is een onzinnige uitspraak".

Dus mikt het kabinet met de Miljoenennota 1992 op minder ambtenaren, het afstoten van taken naar derden, het snijden in subsidies en een hardere aanpak in de sociale zekerheid.

Legt uitvoering van de Tussenbalans al een extra druk op de begroting 1992, de loonstijging doet dat zeker. Het Centraal Planbureau voorspelt een gemiddelde loonstijging van 3,75 procent. Veertig procent van de cao's zit daar al op. Het kabinet kan dat niet betalen. Ambtenaren, trendvolgers en uitkeringstrekkers kunnen er hoogstens 3 procent bijkrijgen. Vanuit dat gezichtspunt worden werkgevers en vakbonden opgeroepen de lonen tot drie procent te matigen.

Bewegingen

Of het pleidooi van het kabinet succes zal hebben durft Andriessen niet te voorspellen. „Ik zie twee bewegingen. Van de ene kant zullen werknemers zeggen dat de prijsstijging hoger is dan gedacht en wellicht meer loon vragen. Van de andere kant treedt er een ontspanning op de arbeidsmarkt op nu de economische groei minder wordt en er ook minder banen bijkomen".

● *Koningin Beatrix verlaat de Gouden Koets om zich naar de Ridderzaal te begeven.*

„Hoe dat uitwerkt? Ik weet het niet. Ik weet niet welke tendens sterker zal werken. Mijn rechtvaardigheidsgevoel zegt, als we dan moeten beperken, laten we dan allemaal beperken. De loonmatiging uit de jaren tachtig heeft ons honderdduizenden banen opgeleverd. Is het dan zo gek dat wij dat evangelie prediken? Wij doen een beroep op werkgevers en vakbonden en hopen dat zij luisteren. Matiging is goed voor het bedrijfsleven, de economie en de overheid. En niet zo goed voor sommige werknemers, dat erken ik. Het is het verhaal van werk boven inkomen. Ik weet niet hoe dat nu, in de jaren negentig, wordt opgepakt. Maar ik wil het wel horen".

De tijd voor een nieuw Centraal Akkoord acht Andriessen niet daar. „Daar is de stemming niet naar. Werkgevers en bonden zijn beide ontevreden. Zij willen de zaken in de bedrijfstakken regelen", is zijn overtuiging. Iets anders om sociale partners over de streep te trekken heeft de minister niet in zijn achterzak. Geen maatregelen buiten een verbale oproep. „Dan zou de overtuiging van de boodschap ook veel geringer worden. Dan wordt je ongeloofwaardig. Je moet geloven in je eigen gedragslijn en niet meteen met maatregelen dreigen".

Concensus

Andriessen ziet echter nog een gevaar: het einde van het consensusmodel. „Ik klamp mij daar niet aan vast. Het kost tijd.

Het gaat traag, maar heel vaak werkt het. Ik ken ook geen alternatief. De Amerikaanse methode? Hier gebeuren nog dingen die elders allang uitgesloten zijn. Vorig jaar om deze tijd riep ook iedereen, het heeft geen zin meer. Er werd een loonexplosie voorspeld. Die is er dus niet gekomen. Het werkt wel, dat op elkaar inpraten. Ik ben ook niet moedeloos. Er bestaat de neiging naar elkaar te luisteren, ook al zal er wel weer over rituele dansen gesproken worden".

Verder kijkend dan 1992 ziet Andriessen een zonnige toekomst voor ons land. „Op langere termijn ziet het er niet zo slecht uit", meent hij. De bewindsman noemt de eenwording van de EG, de kansen in Oost-Europa al zijn die in economisch opzicht priegelwerk. „De hele import van de hele Sovjetunie is niet groter dan de onze", onthult hij. Nee, vooral het 'Duitsland-effect', de hereniging van Duitsland waarvan ook ons land economisch (via export) profiteert, moet helpen. De recessie in Amerika zal aflopen en het buitenland ziet Nederland wel zitten. „Wij zijn niet slecht geplaatst. Ik ben niet somber. De trend onder economen is ook: het kan best goed worden".

Maatregelen

Het kabinetsbeleid zal daar verder behulpzaam bij zijn, meent Andriessen. Het terugbrengen van het financieringstekort gaat volgens plan. De lastendruk stijgt in 1992 wel, maar daalt in de twee jaren daarna. En ondanks tegenvallers slaagt het kabinet erin om in 1992 de begroting rond te krijgen. Hiervoor zijn mede incidentele maatregelen nodig, doch minder dan in voorgaande jaren. „We doen geweldig ons best. Ja, en wat merkt de burger er dan van? Die moet meer betalen. Dat kan niet anders, maar daar wees ik al eerder op ".

Blijft de vraag of het de CDA-PvdA-coalitie gegund zal zijn de rit af te maken. Of het gekrakeel binnen de PvdA niet tot brokken leidt. De spanningen van de laatste weken binnen het kabinet vormen geen goed voorteken. Andriessen wil niet ingaan op de situatie bij de PvdA. „Als er bij de buren iets aan de hand is, moet je je daar niet mee bemoeien".

In ieder geval is er binnen het kabinet geen sprake van onenigheid, geruzie. „De verhoudingen zijn erg goed. We vallen elkaar natuurlijk niet elk moment als vrienden om de hals, maar er wordt in een zakelijke en plezierige atmosfeer gewerkt. Er valt nooit een onvertogen woord. Iedereen trekt de kar en ook in een moeilijke fase komt er geen nurksigheid ten op zichte van elkaar. Er zijn geen ruzies. Kijk, zo'n moeilijke wao-zaak is iets van de laatste vier, vijf maanden. Wat echt heel zwaar was, waren die voortdurende bezuinigingen. We hebben nu zeven ronden gehad sinds ons aantreden".

Het woord wao is gevallen. Andriessen: „Er was een structurele hervorming van het systeem nodig. Zo konden wij er niet mee doorgaan. En we hebben er echt mee geworsteld. Vooral met die moeilijke gevallen. Als daar iets voor kon gebeuren, hadden we het gedaan. Maar het kon niet op een redelijke manier, zonder dat je ingewikkelde juridische processen krijgt. Een beleid dat redelijk lijkt blijkt vaak geen stand te houden als je bij de zaak zelf komt".

Er is echter groot maatschappelijk verzet. Allereerst constateert de bewindsman dat degenen die voelen dat er iets met de wao moet gebeuren 'niet zo veel zeggen". Verder wijst hij erop dat het kabinet in de Tweede Kamer het draagvlak heeft gekregen voor het beleid. Ten derde verwijst hij naar de Tussenbalans. Daar stond 3,8 miljard gulden als bezuiniging genoemd. Zonder maatregelen, hetgeen het kabinet toen kwalificaties als 'boterzacht' opleverde. „En als we het invullen krijgen we dit over ons heen", verzucht de bewindsman. „Ik ben er niet voor om het maatschappelijk verzet te meten. Dat is in eerste instantie een zaak van Sociale Zaken. Je moet je concentreren op de Tweede Kamer. Daar was een meerderheid en dat was het dan. Het pakket is aangenomen. Iedereen heeft zijn eigen verantwoordelijkheid. Zij en wij. Op de lange duur leiden de besluiten tot minder lasten in de sociale zekerheid. En dat willen we toch allemaal?".

carel goseling
henri kruithof

In dit nummer:

Een polemische uitspraak

DEN HAAG - Premier Lubbers heeft enige jaren geleden alom het verwijt gekregen dat hij de koningin in de Troonrede zo niet heeft laten liegen, alswel haar in elk geval de waarheid geweld heeft laten aandoen. Het ging over milieu. Het kabinet vond dat het beter ging met lucht en water. Het waarheidsgehalte van die mededeling werd nogal in twijfel getrokken.

Het is altijd een heikele zaak als de koningin mededelingen doet, in opdracht van het kabinet, die omstreden zijn. Er ontstond destijds dan ook nogal wat commotie over de milieupassage in de Troonrede. De kersttoespraak die de koningin wat later hield en waarin juist grote bezorgdheid over het milieu werd uitgesproken, werd als een 'rectificatie' op de Troonrede gezien.

Lubbers loopt dit jaar weer het risico wat opwinding te veroorzaken met een passage uit de Troonrede. Letterlijk liet hij de majesteit over de sociale zekerheid zeggen: „Werken aan de kwaliteit van het bestaan en investeren in de toekomst is niet eenvoudig. Heel begrijpelijk is immers het verlangen nu niet lastig gevallen te worden met de zorg voor morgen. Heel begrijpelijk is eveneens het verzet tegen verandering van wetten, regelingen en voorzieningen als groepen burgers daarvan ook nadelen zullen ondervinden". En dan komt het: „Toch wil en kan de regering niet anders dan kiezen voor de toekomst".

'Conservatief'

Deze passage kan licht worden opgevat als kritiek op de vakbeweging en de critici in de PvdA. Zij kiezen kennelijk niet voor de toekomst. Zij zijn kennelijk conservatief en hebben te weinig oog voor de problemen waar ons land in verkeert. Een niet geringe beschuldiging uit de mond van de koningin.

Is de kritiek daarmee onterecht? Daarover valt te twisten. Het is natuurlijk zo dat regering en parlement een andere verantwoordelijkheid hebben dan belangengroeperingen als vakbonden en politieke partijen. En het is ook heel begrijpelijk dat deze laatste opkomen voor deelbelangen van bepaalde groepen burgers.

Sterker nog: het is de plicht van regering en parlement om het algemeen belang te dienen en niet een deelbelang. Als het kabinet en de meerderheid van het parlement oprecht menen (en waarom zouden we daaraan twijfelen) dat ingrepen in de sociale zekerheid nodig zijn om het stelsel houdbaar te maken, dient men die ingrepen te doen.

Kabinet en regeringspartijen hebben natuurlijk het recht om te vinden dat zij gelijk hebben. Maar om impliciet te melden dat degenen die iets anders vinden eigenlijk conservatief zijn, niet verder kijken dan hun neus lang is, gaat wel iets verder. Daarmee laden ze de verdenking op zich niet meer te willen luisteren naar de argumenten van anderen in de samenleving. Zelfs al laat het kabinet de koningin zeggen dat het gaat om een 'gezamenlijke toekomst' en 'gebaseerd op verbondenheid' - Lubbers is sterk in dit soort vage termen - dan nog laadt het de verdenking op zich de koningin te misbruiken om het eigen gelijk te halen.

En daar zit eigenlijk het grootste bezwaar tegen deze passage in de Troonrede. Lubbers en de zijnen hebben natuurlijk het recht om met redenen omkleed te vinden dat de harde ingrepen in de sociale zekerheid noodzakelijk zijn, ook al tast dat de inkomenspositie van groepen burgers aan. Maar het is nog iets heel anders, als de koningin een dergelijke polemische uitspraak doet.

Het kabinet is verantwoordelijk voor alle doen en laten van de koningin. Dat is zo in de Grondwet vastgelegd. Maar juist om die reden heeft het kabinet ook de plicht het staatshoofd buiten de publieke discussie te houden. Door haar te laten zeggen dat de regering kiest voor de toekomst, daarmee impliciet anderen verwijtend dat niet te doen, maakt het kabinet het staatshoofd juist kwetsbaar voor de publieke discussie.

henri kruithof

nieuws analyse

Tijdbom

Hoewel de Miljoenennota 1992 een aantal nivellerende tijdbommetjes bevat – bijvoorbeeld voor mensen met midden- en hogere inkomens – tikt het uurwerk van de grootste explosieve lading elders, bij de regeringspartner PvdA. Op het naderend partijcongres van 28 september zal moeten blijken of de explosieven-opruimingsdienst van minister van Financiën Wim Kok deze tijdbom onschadelijk kan maken zonder kleerscheuren of schroeiplekken op te lopen.

Het leek eerst zo mooi. Voorzitter Rutten van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid schreef nog deze week in de Staatscourant dat de voorgestelde, ingrijpende maatregelen in wao en ziektewet 'een trendbreuk ten goede in het denken over het sociaal-economisch beleid, in het bijzonder bij de PvdA' betekenen. Hij ziet daarin een nieuw en breed fundament voor verdere saneringen van de openbare financiën en de welvaartsstaat.

De wens lijkt de vader van deze gedachte. Uit de acties die gisteren gehouden werden, en uit de reacties op de Miljoenennota blijkt dat de achterban van de PvdA absoluut nog geen afscheid van de oude „trend" genomen heeft en het kabinetsbeleid waar zij mede verantwoordelijk voor is, niet wenst te steunen.

Er moet daarom snel duidelijkheid komen over de vraag welke PvdA in het kabinet zit: die van Wim Kok en de andere socialistische bewindslieden of die van de leden die al weken hun gal spugen over de voornemens van hun leiders.

De Miljoenennota 1992 voorziet moeilijke economische tijden en legt daarom pijnlijke ombuigingen en lastenverzwaringen op. Onder die omstandigheden kan een kabinet met vleugellamme PvdA-bewindslieden niet functioneren; vooral niet wanneer er komend jaar opnieuw moeilijke keuzes gemaakt moeten worden op het terrein van de collectieve lasten en de koppeling.

Als de partijleiding van de PvdA er aan het eind van deze maand niet in slaagt de onderlinge verdeeldheid ongedaan te maken, rest deze regeringspartner geen andere keus dan snel uit het kabinet te stappen en de kiezer aan het woord te laten. Het is immers even absurd als uniek dat minister Kok gisteren een Miljoenennota aan de Tweede Kamer aanbood in de wetenschap dat parlementariërs die misschien nooit zullen bespreken.

En er valt best wel wat te discussiëren, bijvoorbeeld over de dubieuze verhoging van het lesgeld, en het enerzijds verhogen van de milieulasten voor het bedrijfsleven en het autorijden en het anderzijds duurder maken van het openbaar vervoer. In ieder geval is het kabinet op een aantal fronten niet opzij gegaan voor impopulaire ingrepen die de overheidsfinanciën een gezondere tint moeten geven en de geldverslindende sociale voorzieningen wat moeten indammen.

De noodzaak voor die maatregelen staat dan ook buiten kijf, al dient de inhoud nog kritisch bekeken te worden. Maar de discussie daarover moet nu wachten op het 'vonnis' van het PvdA-congres. Op zijn zachtst gezegd een merkwaardige gang van zaken.

R.B.

Ondanks bezwaren op onderdelen

Raad van State weer positief over Nota

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - De Raad van State, het hoogste adviesorgaan van de regering, is voor het eerst sinds jaren weer eens positief over de Miljoenennota. Vorig jaar nog leverde de Raad vernietigende kritiek op het feit dat veel financiële problemen niet werden opgelost. Nu spreekt hij over „een reëel beeld van de financiële, economische en sociale situatie van ons land".

Toch levert de Raad van State nog wel forse kritiek op onderdelen van het beleid voor 1992. Zo vindt hij onder meer dat het kabinet tegenstrijdige beslissingen heeft genomen. „Het kabinet onderkent dat de binnenlandse bestedingen achterblijven, maar worden tegelijkertijd maatregelen genomen, die juist tot beperking van die bestedingen leiden", aldus de Raad van State in zijn advies over de Miljoenennota. Ook wordt meer aandacht voort technologie en onderwijs gewenst geacht, maar worden subsidies voor technologiebeleid afgeschaft en lesgelden verhoogd. De Raad is bezorgd over de toenemende inflatie. Ook hier constateert hij een tegenstrijdigheid. Terwijl het kabinet de inflatie wil afremmen, wordt deze in 1992 voor minstens de helft veroorzaakt door overheidsmaatregelen op het gebied van prijzen voor openbaar vervoer, autorijden en zaken als accijns op sigaretten en shag.

Ernstige kritiek heeft het adviescollege op veel te grote incidentele bezuinigingen. Het kabinet past in veel gevallen 'trucs' toe, om de begroting sluitend te krijgen. Betalingen worden uitgesteld en inkomsten worden vervroegd. „Dit leidt niet tot een structurele verbetering van de financiële situatie van het Rijk, maar slechts tot een verschuiving van de problemen," aldus de Raad.

'Gigantische uitgaven leggen domper op economie'

Sociale partners zijn bang voor 'rampjaar'

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Zowel de centrale organisaties van werkgevers als die van de vakbeweging wijzen op verschillende gronden de Miljoenennota af. De ondernemers beklagen zich vooral over de lastenverzwaring en andere maatregelen die volgens hen een behoorlijke groei van de economie in de weg staan. Aan werknemerskant richt zich de kritiek in de eerste plaats op de plannen ter beteugeling van de wao- en Ziektewetuitgaven.

De grootste vakcentrale, de FNV, stelt dat de „gigantische bezuinigingen en lastenverzwaringen" die volgend jaar worden doorgevoerd, een domper leggen op de economie. Het kabinet belijdt met de mond dat meer mensen aan werk moeten worden geholpen, maar daar komt in de praktijk bitter weinig van terecht, zegt de vakcentrale. Volgend jaar stijgt de werkloosheid voor het eerst sinds lange tijd, „maar van een actief werkgelegenheidsbeleid kan niet worden gesproken", aldus de FNV.

Het CNV vindt dat de kabinetsplannen „een zware hypotheek" leggen op het cao-overleg van het komende halfjaar. Het jaar 1992 dreigt „een absoluut dieptepunt" te worden, zo wordt in een verklaring gezegd. Het zal volgens het CNV „heel moeilijk worden om in het cao-overleg tot een beheerste loonontwikkeling en tot afspraken over meer werkgelegenheid te komen."

'Vraatzucht'

FNV en CNV stonden gisteren trouwens, samen met de derde vakcentrale, de MHP (hoger personeel), naast elkaar in hun protest tegen de wao- en Ziektewetplannen van het kabinet. De MHP zegt de Miljoenennota te beschouwen „als een ramp voor de midden- en hogere inkomensgroepen omdat ze doorspekt is met inkomensnivellerende maatregelen" (waardoor de verschillen tussen wat mensen netto van hun loon over houden, steeds kleiner worden).

De grootste onder de werkgeversorganisaties, het VNO, spreekt in een reactie op de Miljoenennota van „de vraatzucht" van de collectieve sector (het totaal aan belastingen en premies dat moet worden opgehoest om alle uitgaven van de overheid en de sociale verzekeringen te kunnen bekostigen). „Als ook de kosten van een nieuwe volksverzekering tegen ziektekosten worden doorgezet, zal de hele economische groei van volgend jaar worden opgeslokt door de collectieve sector."

Met het Nederlands Christelijk Werkgeversverbond NCW zegt het VNO te vrezen dat het loonoverleg zeer moeilijk zal worden. Ze verwijten het kabinet dat het nu al aan de sociale partners (werkgevers en werknemers) een oproep doet om de loonstijgingen niet meer te laten stijgen dan 3 procent, omdat anders verschillen zullen ontstaan in de mate waarmee lonen in het bedrijfsleven omhoog gaan en die waarmee de salarissen van ambtenaren kunnen stijgen. „Daarmee wordt en bodem in de markt gelegd." Een soortgelijk verwijt maakten de werkgevers minister Kok vorig jaar eveneens, nadat hij loonstijgingen van meer dan 3 procent ook al ongewenst had genoemd.

Onrecht

De organisaties in het midden- en kleinbedrijf zeggen met verontrusting kennis te nemen van maatregelen die stimuleringsregelingen beperken. Ze vinden dat daarmee onrecht wordt aangedaan aan een sector die jaarlijks goed is voor tienduizenden nieuwe banen.

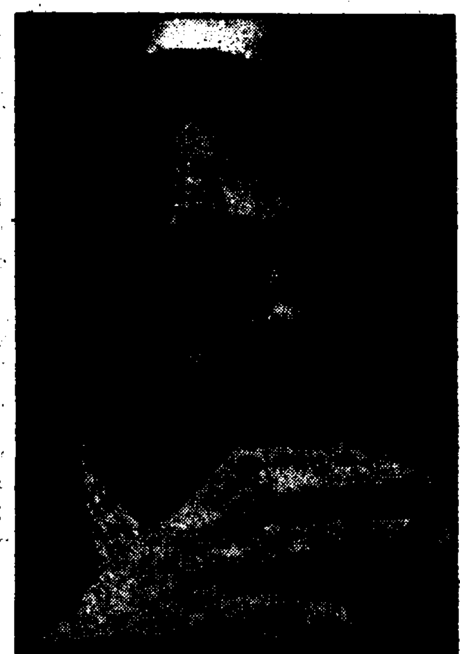
Bovendien vreest het midden- en kleinbedrijf voor ernstige nadelen van de Ziektewet- en wao-plannen. De groei van de werkgelegenheid zal er ernstig door in het gedrang komen, zo menen de organisaties.

Ritzen reageert op consternatie:

'Lesgeldverhoging een kleinigheidje'

Van de redactie binnenland

DEN HAAG - „Een kleinigheidje." Zo noemt minister Ritzen van Onderwijs de lesgeldverhoging van 287 gulden voor leerlingen van zestien jaar en ouder. „Ik snap al die verontwaardigde commentaren in de kranten niet", aldus de bewindsman in een toelichting op zijn begroting.

MINISTER RITZEN
...een Godswonder...

„Voor mensen die het kunnen betalen, wordt onderwijs duurder. Als je ziet wat Nederlanders uitgeven aan cosmetica en vakantiereisjes, dan kunnen ze heus wel dat lesgeld betalen," zo redeneert Ritzen. De bewindsman benadrukt dat de verhoging van het lesgeld met pakweg 300 gulden tot 1450 gulden feitelijk niet of nauwelijks geldt voor de lagere inkomens. Ouders met een inkomen tot anderhalf maal modaal krijgen de gewraakte 300 gulden volledig gecompenseerd via de regeling Tegemoetkoming Studiekosten, zolang hun kind nog geen 18 jaar is.

Als de leerling 18 is of ouder wordt de lesgeldverhoging grotendeels (voor 200 gulden) gecompenseerd via de studiefinanciering. Voor het restant (100 gulden) kan via de studiefinanciering een rentedragende lening worden afgesloten. In beide gevallen geldt de voorwaarde dat het inkomen van de ouders onder de 70.000 gulden bruto ligt. Daarboven moet de volle mep worden betaald. „Sommigen noemen dat ordinaire inkomenspolitiek. Dat is het inderdaad," zegt een lachende Ritzen.

Omweg

Bovenop de 'gewone' lesgeldverhoging van 300 gulden komt een boete van 250 gulden voor leerlingen die meer dan één jaar extra nodig hebben voor hun schoolopleiding. Op die manier hoopt Ritzen het zittenblijven terug te dringen. Ook wil hij leerlingen ontmoedigen om na het behalen van het mavo-diploma door te stromen naar de havo of het havo-diploma als opstapje te gebruiken naar het vwo. Deze 'omwegen' in het onderwijs kosten de bewindsman te veel geld. Voor de trage scholier gaat het lesgeld dus met 550 gulden omhoog van 1150 gulden nu naar 1700 gulden.

Ook voor de boete van 250 gulden worden de lagere inkomensgroepen tot anderhalf maal modaal gecompenseerd, hetzij volledig via de regeling Tegemoetkoming Studiekosten (voor leerlingen van 16 tot 18), hetzij voor 150 gulden via de studiefinanciering (voor 18-jarigen en ouder).

De 250 gulden boete voor de trage scholier wordt niet in rekening gebracht, zodra hij of zij voor de tweede keer blijft zitten, maar op het moment dat de havo-leerling ouder dan 18 wordt en de vwo-leerling ouder dan 19.

„De lesgeldmaatregel is de enige echte bezuinigingsmaatregel in de onderwijsbegroting. Een Godswonder," vindt Ritzen.

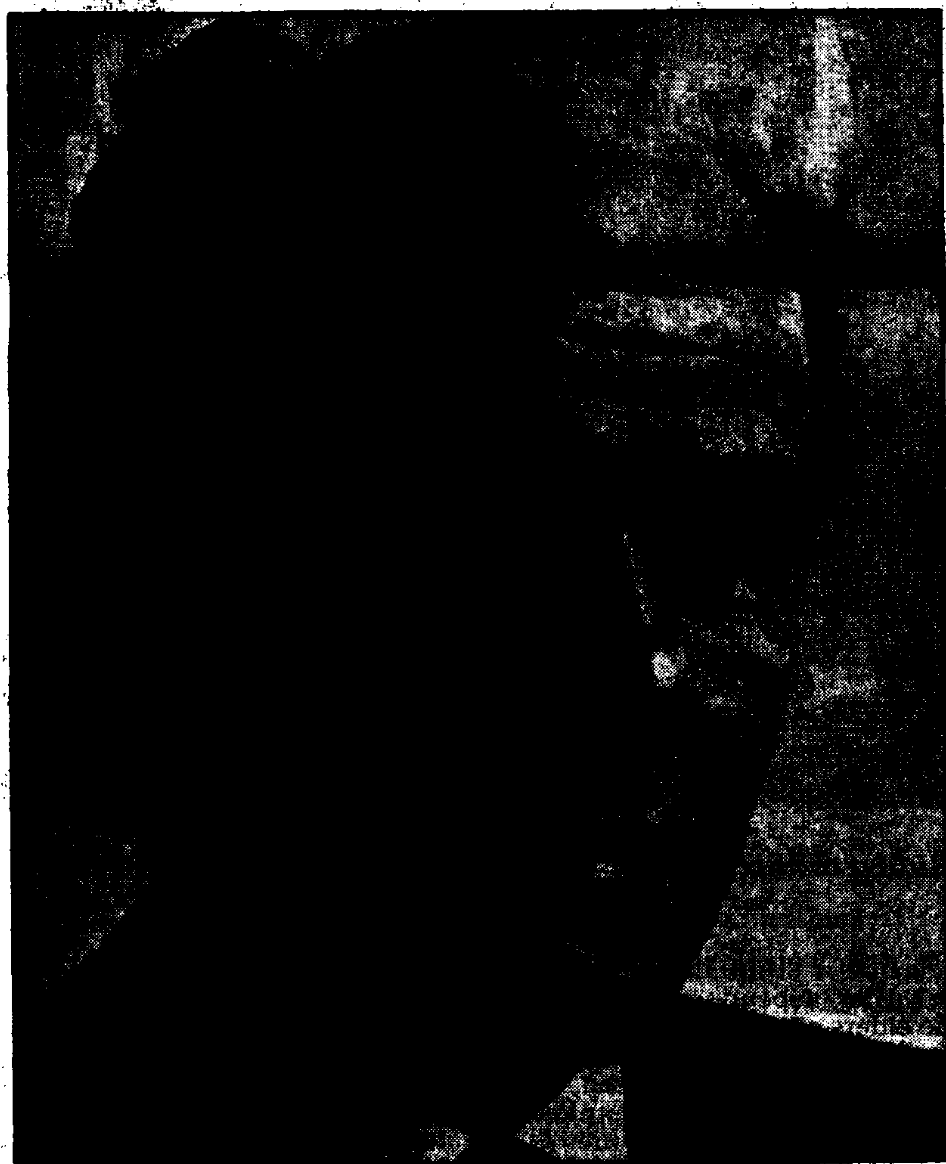
CDA heeft haast, PvdA zwijgt

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - Het door het kabinet voorgenomen beleid voor de wao en Ziektewet moet 'spoedig daadwerkelijk en in de beoogde mate gerealiseerd worden'. Dit zei CDA-fractieleider Brinkman in een reactie op de Miljoenennota 1992.

Volgens Brinkman is haast geboden, uit een oogpunt van behoud van werkgelegenheid en voor voldoende draagvlak onder onze sociale voorzieningen. „Tenslotte zit niemand te wachten op premieverhoging", zo zei hij.

PvdA-fractieleider Wöltgens ging in zijn reactie helemaal niet in op het problemen rond Ziektewet en wao. VVD-leider Bolkestein hamerde erop dat de beoogde ingrepen „op tijd en met vaste hand worden uitgevoerd". Van Mierlo (D66) herhaalde zijn eerdere plan om de ingrepen bij Ziektewet en wao nog met twee jaar uit te stellen.

PROF. F. RUTTEN
...koppelingsdiscussie kan hoog oplaaien...

Voorzitter WRR, professor Rutten:

'Miljoenennota kan trendbreuk zijn'

Van de redactie binnenland

DEN HAAG - Volgens voorzitter Rutten van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid betekenen de voorgestelde, ingrijpende maatregelen in wao en ziektewet „een trendbreuk ten goede in het denken over het sociaal-economisch beleid, in het bijzonder bij de PvdA."

In een artikel in de Staatscourant van gisteren schrijft de voormalige ambtelijk topadviseur van het kabinet dat „bij handhaving van de politieke stabiliteit een nieuw en breed fundament is gelegd voor verdere sanering van de openbare financiën en de welvaartsstaat."

Rutten vindt dat het kabinet onvoldoende heeft beseft welk beleid nodig was tot een houdbare ontwikkeling te komen, door te kiezen voor „dure" vormen van „vernieuwing" (bij voorbeeld de koppeling), al was dat natuurlijk nodig om de PvdA uit de oppositie te halen. „Het kabinet had nu geen andere keus dan door corrigerende maatregelen weer op koers zien te komen."

Rutten schrijft dat de Miljoenennota 1992 na de gemaakte fouten niet anders dan een zure appel kan zijn. Tegenover 23 miljard gulden aan beleidsintensivering tot 1994, staan nu ombuigingen en lastenverzwaringen van 22 miljard, „wat bevestigt dat de tijd voor extra gemeenschapsuitgaven niet rijp was."

Rutten waarschuwt dat komend voorjaar de koppelingsdiscussie hoog kan oplaaien. De uitkomst daarvan, en die van het wao-debat, is medebepalend voor de vooruitzichten van het kabinet in volgende jaren. Er past enig optimisme voor 1993 en 1994, maar dan moet het kabinet de financiële kerngegevens die in deze Miljoenennota zijn opgenomen, bindend achten en de economie niet tegenzitten.

„De lakmoesproef is of de coalitie zich sterk wil maken voor verlaging van het aandeel van de collectieve lasten (geld dat via overheid en sociale fondsen wordt uitgegeven). Alleen dan kan het kabinet na een „slechte eerste helft toch nog een happy end krijgen," aldus Rutten, die omstandig wijst op de onzekerheden en wellicht te hoopvolle inschattingen over bijv. de loonontwikkeling. „Anders vaart de coalitie slechts op hoop van zegen verder."

Ook D66 kritisch over aard van de bezuinigingen

Liberalen wijzen pakket lastenverzwaringen af

Vervolg van pagina 1

DEN HAAG - Brinkman zal tijdens de algemene politieke beschouwingen in oktober, alternatieve bezuinigingsmaatregelen aandragen, die hetzelfde bedrag in de begroting opleveren.

Wöltgens (PvdA) heeft waardering voor het kabinet dat in een moeilijke tijd financieel-economisch orde op zaken stelt. Ondanks de pijnlijke maatregelen ziet hij een rechtvaardige inkomensverdeling met koopkrachtbehoud. „Dat is een keurmerk van dit kabinet," aldus de PvdA-voorman. Hij bepleit meer snelheid bij de sociale vernieuwing. Verder roept hij het kabinet op met pensioenfondsen te bezien hoe hun financiële reserves gebruikt kunnen worden voor investeringen in de economie.

VVD-fractieleider Bolkestein verwijt het kabinet te veel te vertrouwen op eenmalige financiële maatregelen en lastenverzwaringen. In feite wordt de financieringstekort-doelstelling niet gehaald, aldus de VVD'er.

Hij wijst het nivellerende pakket lastenverzwaringen van de hand, net als de extra milieulasten voor het bedrijfsleven. De liberaal vindt dat het kabinet ook de netto-koppeling voor de uitkeringen moet loslaten zijn te broos. „Het kabinet dreigt meer te beloven dan het waar kan maken", aldus Bolkestein.

'Weggeschoven'

Ook D66-voorman Van Mierlo uit kritiek op het wegschuiven van uitgaven naar latere jaren door het kabinet. Alhoewel pijnlijke beslissingen 'onvermijdelijk' zijn, hekelt hij bezuinigingen op het gebied van onderwijs, milieu en sociale vernieuwing. De Democraat meent dat het kabinet een te geringe bijdrage levert aan een goed sociaal klimaat dat onontbeerlijk is willen er meer banen komen. Van Mierlo bepleit een meerjarig akkoord tussen overheid en sociale partners, inclusief loonmatiging.

Ria Beckers (Groen Links) verwijt het kabinet gebrek aan visie en idealen. Het dictaat van tabellen en berekeningen zegeviert, meent zij. De maatschappelijke werkelijkheid met fel verzet wordt uit het oog verloren. Een record aan bezuinigingen en lastenverhogingen voor de burger zijn het gevolg. Aan de oplopende werkloosheid wordt niets gedaan, de inflatie wordt door kabinetsmaatregelen zelf aangewakkerd. Het kabinet vervreemdt zich van de samenleving, aldus Beckers.

'Stagnatie'

GPV-voorman Schutte constateert dat sociale vernieuwing, het aanscherpen van het milieubeleid en het saneren van de overheidsfinanciën 'stagneren'. Hij haalt uit naar 'boekhoudkundige kunstgrepen' die volgens hem tegen de achtergrond van oplopende inflatie en werkloosheid 'zorgelijker dan ooit' zijn.

SGP'er Van der Vlies hekelt in zijn reactie het ontbreken van vrijwel elke aandacht voor geestelijke belangen van het volk. Ook hij verwijt het kabinet zich op financieel-economisch terrein rijk te rekenen. De effectiviteit van veel maatregelen wordt overschat, aldus de SGP'er.

Leerling (RPF) acht het kabinetsbeleid ter bestrijding van werkloosheid 'ongeloofwaardig'. Hij verwacht een negatief economisch effect van de vele lastenverhogingen die het kabinet voorstaat.

Topambtenaar Financiën: inflatiecijfer van 4,5 procent is onjuist

DEN HAAG – Degenen die beweren dat de inflatie in ons land op 4,5 procent ligt gebruiken de statistieken over de prijsstijging verkeerd, al dan niet bewust. Dat gebeurt zelfs wel eens van bevoegde zijde. Het verkeerde gebruik van het cijfer kan echter grote nadelige gevolgen hebben.

Dit zei drs C. Maas, thesauriër-generaal op Financiën, gisteren tijdens een lezing over de Miljoenennota 1992 bij Van Lanschot bankiers. De topambtenaar wees erop dat het percentage van 4,5 ontstaat als de prijsstijging tussen september 1990 en september 1991 wordt berekend.

Overal ter wereld wordt de inflatie echter gemeten als een jaarlijks gemiddelde stijging van de prijzen. Gebeurt dat, dan is de inflatie dit jaar 3,25 procent. Komend jaar zal dat percentage gelijke hoogte liggen.

Gevolgen

Door het hanteren van het verkeerde cijfer ontstaat het gevaar dat ook de loonontwikkeling daarop wordt afgestemd, aldus Maas. Omdat ook de overheid stanties over het hoge inflatiecijfer heeft, kan dit gevolgen hebben op financiële markten. De rente kan gaan stijgen. Daarnaast kan het effecten hebben in het buitenland.

„Met andere woorden, laten we de stijging van de inflatie toch vooral niet erger maken dan ze toch al is. Sterker nog, laten we iets aan die inflatie doen", aldus Maas.

Hij riep werkgevers en vakbonden dan ook op de lonen te matigen om zo een bijdrage aan een lagere inflatie te leveren. Daarvoor is een strak monetair beleid gewenst.

Lasten stijgen met half procent

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – De lasten voor burgers en bedrijfsleven zullen het komend jaar met 0,5 procent, omgerekend 2,5 miljard gulden, stijgen. De lastenstijging is vooral toe te schrijven aan oplopende sociale premies. Die gaan met een vol procent omhoog als gevolg van het optrekken van de wao-premie van twaalf naar dertien procent. Door de lastenstijging komt de collectieve lastendruk (het beslag van belastingen en premies op elke verdiende gulden) in 1992 uit op 53,4 procent. Dat is net onder de grens van 53,6 procent welke het kabinet zich in het regeerakkoord had gesteld. Tussen beide percentages zit nog een ruimte van omgerekend 1 miljard gulden.

WIM KOK
...betaalt duur voor de failliete boedel van zijn voorganger...

ONNO RUDING
...afscheidscadeautje van vier miljard aan de kiezers...

DEN HAAG - Wat is toch dat noodlot van de PvdA? Mogen ze van tijd tot tijd eindelijk eens meeregeren, loopt de beoogde maatschappijhervorming prompt vast op financiële grenzen. Het overkwam Den Uyl, en nu is Kok de pineut. Den Uyl werd twee keer gevloerd door de gevolgen van een oliecrisis, Kok ziet zich geconfronteerd met de erfenis van Ruding.

Onder zijn voorganger groeide de staatsschuld met 125 miljard gulden tot 300 miljard. Kok moet daar dit jaar 25 miljard gulden rente over betalen. Veel meer dan hij in het najaar van 1989, ten tijde van het opstellen van het regeerakkoord, wilde weten. Om nog enige financiële ruimte te vinden voor nieuw beleid, ging Kok er toen - tegen beter weten in - van uit dat de Staat wel geld zou kunnen lenen tegen zes procent. In werkelijkheid betaalt hij nu bijna negen procent. En het ziet er niet naar uit dat de rente de komende jaren veel zal zakken.

Ruding verwierf zijn faam als zuinige schatkistbewaarder onder het eerste kabinet-Lubbers (1982-1986). Uitkeringen en ambtenarensalarissen gingen omlaag; ondanks tegenvallers hield de bewindsman de uitgaven nauwgezet binnen de begroting. Die faam is hij nooit meer kwijtgeraakt, hoewel in de periode 1985-1989 de begroting onder directe verantwoordelijkheid van Ruding met in totaal meer dan 15 miljard gulden is overschreden. Dat het tekort op de begroting desondanks daalde, was uitsluitend te danken aan de voorspoedige gang van zaken in de economie, aan gigantische belastingmeevallers en de uitverkoop van staatsbezit. Het tekort had sneller omlaag gekund, maar Ruding gebruikte ruim vier miljard van de belastingmeevallers voor een afscheidskadootje aan de kiezers, die op 1 januari 1990 bij de Oort-operatie een belastingverlaging van vier miljard gulden kregen toegestopt.

Nadat de VVD ruzie had gemaakt met het CDA gaf Lubbers - die weleens nieuw bloed in zijn kabinet wilde - in het najaar van 1989 Kok zijn kans. Het PvdA-congres klapte de handen blauw voor een regeerakkoord dat tien miljard extra uitgaven beloofde voor sociale vernieuwing in de oude wijken en in de portemonnee van de uitkeringsontvangers. Voortaan zouden de uitkeringen weer mee stijgen met de cao-lonen (koppeling).

Terwijl het congres juichte, moet Kok het een en ander duidelijk zijn geworden. Beter dan velen besefte hij aan een krankzinnig avontuur te zijn begonnen. In de jaren 1983-1989 groeiden de overheidsuitgaven reëel nog met twee procent per jaar. In het Lubbers-Ruding tijdperk was er dus geen sprake van krimp, maar van groei. Volgens het regeerakkoord Lubbers-Kok mogen de overheidsuitgaven in de jaren 1989-1993 maar half zo snel groeien, met één procent per jaar. Kok realiseerde zich dat er geen enkele rek meer in de begroting zat om de gebruikelijke tegenslagen op te vangen.

Tegenslagen

Die tegenvallers dienden zich nog sneller aan dan de PvdA-leider in zijn bangste dromen had voorzien. Al binnen enkele maanden na de beëdiging bij de koningin zakte het regeerakkoord door zijn zwakke fundamenten. Haarscherp kwam aan het licht dat de opstellers van onverantwoord optimistische veronderstellingen waren uitgegaan. Niet alleen ten aanzien van de rentestand, maar ook bij de prognose van de toekomstige overheidsuitgaven voor andere bestemmingen. Bovendien groeiden het ziekteverzuim en het aantal arbeidsongeschikten veel harder dan waarop bij het schrijven van het regeerakkoord was gerekend.

Lubbers en het CDA wisten drommels goed dat het akkoord met de PvdA op budgettair drijfzand was gebouwd. Om de nieuwe coalitiepartner te dwingen tegenvallers te compenseren door onpopulaire bezuinigingen, zette het CDA een driedubbel slot in het regeerakkoord. Het peil van belastingen en sociale premies mocht niet omhoog. Net zoals in 1990 zou de overheid hooguit 53,6 cent van elke in Nederland verdiende gulden mogen heffen. De vluchtweg van extra leningen werd geblokkeerd door de bepaling dat het financieringstekort jaarlijks moest dalen. De herstelde koppeling van de uitkeringen aan de cao-lonen zou alleen in stand blijven bij gematigde loonsverhogingen en als het aantal uitkeringsontvangers niet sneller zou groeien dan het aantal werkenden.

Scherven

Terwijl het CDA de zaken verder op hun beloop liet, en het PvdA-kader zich warmde aan het strovuur van de sociale vernieuwing, zag minister van Financiën Kok binnen luttele maanden de voorspelbare ramp over zich heen komen.

De uitgaven puilden aan alle kanten uit het nauwe financiële keurslijf van het regeerakkoord, terwijl de belastingontvangsten miljarden guldens tegenvielen. Door het driedubbele CDA-slot zag Kok zich binnen anderhalf jaar gedwongen de tussenbalans op te maken. Het afgelopen voorjaar besloot het kabinet op zijn voorstel om zestien miljard gulden te bezuinigen en de belastingen met vijf miljard gulden te verhogen.

Daarmee lagen alle linkse dromen in scherven. Het bedrag aan bezuinigingen is zes miljard hoger dan het geld dat een jaar eerder voor nieuw beleid was gereserveerd. De gevolgen laten zich raden. De sociale vernieuwing wordt deels teruggerold. De koppeling van de uitkeringen aan de cao-lonen is verbroken. De bescheiden reële groei van de overheidsuitgaven tot 1996 (acht miljard gulden) gaat helemaal op aan de stijgende rentelasten, die over vier jaar zijn opgelopen tot bijna 35 miljard gulden per jaar. Kok betaalt duur voor de failliete boedel van Ruding. Maar hij toont zich door echt te bezuinigen een veel betere nationale penningmeester dan zijn voorganger. Terwijl het tweede kabinet-Lubbers de begroting jaarlijks met drie tot vier miljard gulden overschreed, hield Kok in 1990 zijn collega's in toom, terwijl de overschrijding in 1991 slechts een miljard gulden bedraagt.

Hels karwei

Kok mag zich dan een bekwame boekhouder tonen, maar hij miste de afgelopen maanden de tijd om zijn achterban met de onaangename cijfers vertrouwd te maken. De leden bleven tot het bittere einde illusies koesteren ondanks verontrustende signalen, zoals forse huurverhogingen en plannen om vier miljard gulden te bezuinigen op WAO en Ziektewet (zie inzet).

De gisteren bekend geworden rijksbegroting voor 1992 bevestigt hoe moeilijk het is om de uitgaven binnen de perken van het regeerakkoord te houden. Op papier lukt het om het financieringstekort terug te brengen tot de afgesproken 4,25 procent van het nationaal inkomen. Het peil van belastingen en sociale premies blijft net beneden het plafond uit het regeerakkoord.

Bijna alle partijen in de Tweede Kamer zijn het erover eens dat het belastingpeil niet omhoog mag. Hogere belastingen en premies worden veelal afgewenteld op de winsten, waardoor bedrijven minder kunnen investeren in nieuwe arbeidsplaatsen. Hoge loonkosten ontmoedigen werkgevers voorts om extra personeel aan te nemen. Stijgende belastingen en premies vergroten tevens de kloof tussen loonkosten van de werkgever en het netto loon ('wig'). Het grote verschil tussen vuil en schoon loon bevordert zwart werken en kost derhalve witte banen.

Hoewel een deel van de bezuinigingen bestaat uit Rudingiaanse kunstgrepen (uitverkoop van staatsbezit, verschuiving van betalingen), en nog niet alle maatregelen concreet zijn ingevuld, vraagt Kok van de burgers een hoge prijs om de overheidsfinanciën op orde te houden. De belastingen gaan omhoog, de subsidies omlaag. Na de benzine worden ook de sigaretten een stuk duurder. Hoge inkomens gaan meer inkomstenbelasting betalen, omdat het tarief niet wordt aangepast aan de inflatie.

Prikkeling

Ondanks deze lastenverzwaringen schiet het nationale belastingpeil niet door het in het regeerakkoord vastgelegde plafond, omdat de opbrengst van andere belastingen tegenvalt. Bovendien profiteren alle belastingbetalers van een verhoging van de belastingvrije voet met 425 gulden. Die voet is het eerste deel van het inkomen waarover geen belasting hoeft te worden betaald (nu: 4660 gulden). Werknemers krijgen bovendien een hogere aftrek voor beroepskosten (450 gulden). Het kabinet wijst erop dat - bij een gelijk bruto inkomen - economisch actieven door de hogere kostenaftrek netto meer overhouden dan uitkeringsontvangers. Zo hoopt minister De Vries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uitkeringsontvangers te prikkelen om aan het werk te gaan.

Deze fiscale maatregel onderstreept hoeveel zorgen het kabinet heeft over de steeds grotere scheefgroei tussen het aantal werkenden en het aantal uitkeringsontvangers. Die wanverhouding is nodeloos groot. Uit de Rapportage arbeidsmarkt 1991 blijkt dat het steeds moeilijker wordt om vacatures te vervullen, ook en juist bij aangeboden banen waarvoor nauwelijks enige scholing vereist is. Dat zijn er ruim 50.000. Het aangekondigde speldeprikje via de fiscus zal volstrekt onvoldoende blijken om mensen te stimuleren een baan te pakken. Er is duidelijk iets mis met de motivatie van sommige uitkeringsontvangers. Het sanctiebeleid wordt daarom aangescherpt.

Opvallend is, dat acht van de tien arbeidsbureaus op dit moment weinig of geen sancties toepassen. Van de sociale diensten was al langer bekend dat zij een laks sanctiebeleid voeren. Zouden die 50.000 moeilijk vervulbare vacatures waarvoor geen opleiding is vereist morgen worden bezet, dan leidt dit automatisch tot een bezuiniging van bijna anderhalf miljard gulden.

Om vacatures sneller te kunnen vervullen, wordt ook het begrip 'passende arbeid' verruimd. Daardoor zullen academici die langdurig werkloos zijn en weigeren zich te laten omscholen, op den duur elke aangeboden baan moeten accepteren, op straffe van een korting van hun uitkering. Niet de ingenieur komt terug op de tram, hooggeschoolde technici hebben we in Nederland hard nodig, maar misschien wel de academisch gevormde agoog. De conducteur krijgt geitewollen sokken, en daar is niets op tegen. Een goed werkende arbeidsmarkt en een groeiende beroepsbevolking zijn voorwaarden om de koopkracht van de uitkeringen in stand te houden.

Scheefgroei

Brokkelt het draagvlak voor de sociale premies af, en mogen de premiepercentages niet omhoog teneinde de loonkosten beheersbaar te houden, dan zullen de uitkeringen omlaag moeten. Dat staat volgend jaar te gebeuren met de uitkeringen bij ziekte en die van veel arbeidsongeschikten. In 1992 hapert de sterke groei van de werkgelegenheid; er komen slechts 15.000 banen bij. Het aantal uitkeringsontvangers neemt veel sterker toe. Omdat de verhouding tussen werkenden en mensen met een uitkering verslechtert (elke duizend werkers onderhouden volgend jaar 867 uitkeringsontvangers in plaats van 855 nu), blijft bovendien de verhoging van de uitkeringen een half procent achter bij de stijging van de cao-lonen (ontkoppeling). Toch behouden de sociale minima hun koopkracht, ondanks de prijsstijging van benzine en sigaretten, de huurverhoging met 5,5 procent en de zes procent duurdere trein- en buskaartjes. Dat komt door de extra verhoging van de belastingvrije voet voor iedereen. Maar de minima moeten erop rekenen dat zij blij worden gemaakt met een dode mus. Vorig jaar werd hun eveneens koopkrachtbehoud voorgespiegeld. Door de aantrekkende inflatie verliezen de laagstbetaalden in 1991 echter een half procent koopkracht (ongeveer een tientje in de maand). De modale werknemer (die netto 2500 gulden per maand verdient) gaat er evenmin in koopkracht op vooruit. Ook hij kan zich bedrogen voelen, omdat hij dit jaar enige koopkracht verliest (ruim een tientje in de maand). De plaatjes worden niet alleen doorkruist wanneer de inflatie aantrekt, ze hebben tal van andere manco's. Bij de berekeningen wordt bij voorbeeld gemakshalve aangenomen dat mensen het hele jaar in dezelfde positie zitten. Maar veel werknemers maken promotie. Of ze veranderen van baan, worden ziek of werkloos. Dat veroorzaakt grote, individueel bepaalde inkomensschokken, die in Haagse nota's onzichtbaar blijven.

Het inkomensverloop van de hoogstbetaalden en zelfstandigen hangt zo van individuele omstandigheden af, dat voor deze groepen geen inkomensplaatjes worden gemaakt. Dat is maar goed ook, want uit andere bron, het Centraal Bureau voor de Statistiek, is bekend dat deze groepen hun koopkracht de afgelopen jaren met vele procenten zagen stijgen. Wat niet weet, wat niet deert. Kok zou de groeiende inkomensverschillen tussen hoog- en laagbetaalden (denivellering) zeer moeilijk aan zijn aanhang kunnen verkopen.

Milieuschuld

Inkomensplaatjes tonen wel de aantasting van de koopkracht maar niet die van het milieu.

De Miljoenennota 1992 signaleert dat de milieuschuld (die door sommigen is geraamd op 350 miljard gulden) net zoals de staatsschuld (toevallig ook 350 miljard gulden) nog dagelijks toeneemt. Dat komt door onze ligging aan de open riolen van Europa, de grote bevolkingsdichtheid, de energie-intensieve industrie en de intensieve landbouw (mest, bestrijdingsmiddelen). Industrie en landbouw zijn samen met de dienstverlenende sector de kurken waarop de economie en de collectieve voorzieningen drijven.

De komende jaren zullen de pleidooien toenemen voor nieuwe belastingen op vervuiling en energieverbruik. Ook het kabinet wenst de milieuheffingen aanzienlijk te verzwaren. De ondernemers schreeuwen moord en brand. Zij voorzien een verslechtering van de Nederlandse concurrentiepositie, omdat die heffingen de kostprijs van hun produkten zullen verhogen. De miljoenennota verzwijgt de mogelijke nadelige gevolgen van een nationale voortrekkersrol bij de invoering van nieuwe milieubelastingen. Dat betekent ongetwijfeld het einde van een aantal vervuilende en energieintensieve bedrijfstakken, zoals de varkensmesterij en de chemische industrie, waardoor de werkloosheid in de nabije toekomst sterk kan toenemen. Zo brokkelt het draagvlak van de collectieve voorzieningen verder af. Daarom zal, als puntje bij paaltje komt, ook Den Haag - ondanks alle retoriek over het milieu - de vieze kippen die gouden eieren leggen niet durven slachten.

frans nypels
en flip de kam

Voor eerst sinds begin jaren tachtig toename

Werkloosheid stijgt dit jaar met 20.000

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – De werkloosheid zal in 1992 met 20.000 mensen stijgen tot gemiddeld 345.000. Voor het eerst sinds het begin van de jaren tachtig stijgt de werkloosheid weer.

De werkgelegenheid in arbeidsjaren gemeten daalt komend jaar met 8.000. Door het ontstaan van steeds meer deeltijdbanen kunnen nog wel 15.000 mensen extra aan de slag. Die groei is echter niet genoeg om het aantal nieuwelingen op de arbeidsmarkt (45.000) op te vangen.
In zijn begroting 1992 doet minister De Vries (Sociale Zaken) een klemmend beroep op de sociale partners om de loonstijging in 1992 tot 3 procent te beperken. Door deze loonmatiging moeten, net als in de jaren tachtig, meer banen ontstaan.
De Vries verwijst verder naar de belastingplannen van het kabinet voor komend jaar. Daardoor ontstaan op korte termijn (een jaartal noemt De Vries niet) 5.000 nieuwe banen, op langere termijn 20.000. Bovendien wordt door het pakket (goed voor een koopkrachteffect van nul tot 1,15 procent) loonmatiging 'wat meer aanvaardbaar gemaakt'.

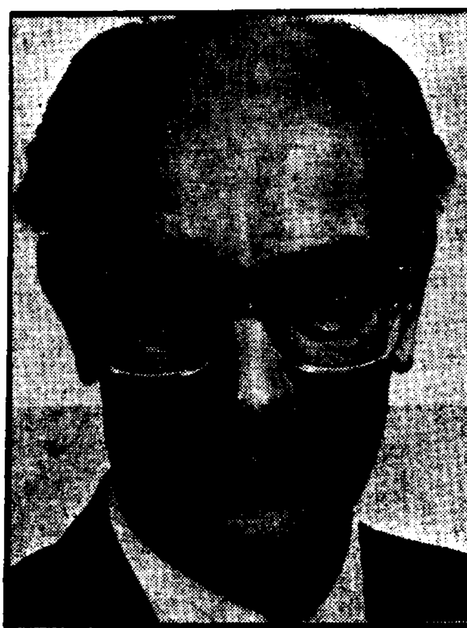
Nieuwe banen moeten volgens de bewindsman niet in de overheidssector ontstaan. De overheid moet juist afslanken. Bovendien zou het scheppen van extra werkgelegenheid bij de overheid alleen leiden tot hogere overheidsuitgaven en dus hogere lasten of een oplopend financieringstekort.

De Vries stelt verder geen nieuwe werkgelegenheidsmaatregelen voor. Integendeel: hij kondigt een bezuiniging aan op het Centraal Bestuur Arbeidsvoorziening (CBA) van 150 miljoen gulden. Het CBA bepaalt de hoofdlijnen van het beleid van de arbeidsbureau's in Nederland.

Categorieën

Wel wil hij het arbeidsmarktbeleid anders inrichten. Nu moeten de arbeidsbureau's prioriteit geven aan zóveel groepen, dat daar 85 procent van alle ingeschreven werkzoekenden (515.000 mensen) onder valt. De Vries wil het beleid beperken tot drie categorieën:
- werklozen die langer dan een jaar zonder werk zitten,
- allochtonen, ook als zij korter dan een jaar zonder werk zitten,
- gedeeltelijk arbeidsongeschikten.

Daarmee wordt de groep waaraan arbeidbureau's voorrang moeten geven teruggebracht tot 60 procent van het totale bestand (435.000 mensen). Vrouwen zullen geen aparte aandacht meer krijgen. De Vries gaat ervan uit dat zij naar evenredigheid mee zullen profiteren van het algemene beleid.

MINISTER DE VRIES
...geen nieuwe maatregelen...

Meer belasting op bloemen van de baan

Kabinet in problemen door duurder roken

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Het kabinet zit in de maag met het besluit om het roken in 1992 fors duurder te maken. Er is bewust gekozen om de prijsverhoging niet ineens, maar in drie stappen door te voeren, om de rokersmarkt niet te hard aan te pakken. Bij een forse terugval in het roken zou de maatregel niet de gewenste opbrengst hebben.

„Het is inderdaad wat hypocriet", aldus minister Andriessen (Economische Zaken). „We hebben zo meer opbrengst en dat geld hebben wij hard nodig". De bewindsman geeft toe dat de overheid nu 'verdient' aan slecht gedrag. „Maar als we dat niet zouden doen, zou ik niet weten hoe we financieel de eindjes aan elkaar zouden moeten knopen. Dan hadden we vandaag nog een kabinetscrisis", aldus de bewindsman.
Opvallend genoeg staat het hele besluit om het roken durder te maken niet in de begroting van WVC. Wel maakt staatssecretaris Simons (Volksgezondheid) bekend de uitgaven voor het beleid om roken te ontmoedigen in 1992 terug te brengen tot 1,6 miljoen gulden. Dat is 0,3 miljoen gulden minder dan dit jaar. Over een beperking van de subsidie aan de Stichting volksgezondheid en roken rept hij niet.

Een plan om de BTW op bloemen op te trekken van 6 naar 18,5 procent is voorlopig teruggezet in de ijskast. Dat zal nu pas op 1 januari 1993 gebeuren. In dat jaar levert de idee 230 miljoen gulden op, blijvend 415 miljoen. Ook het voornemen om een belastingen op pleziervaartuigen in te voeren is voor 1992 van de baan. Ook dat wordt nu 1993.

Belastingmaatregelen die wel doorgaan zijn de volgende:
- verhoging van de basisaftrek in de belastingen met 425 gulden op 1 januari 1992,
- verhoging van de belastingaftrek wegens arbeidskosten van 4 naar 5 procent (omgerekend 450 gulden),
- het eenmalig afzien van de inflatiecorrectie in de belastingen,
- het vervallen van de nog bestaande alleenstaandentoeslag in de belastingen op 1 januari 1992. Die toeslag is dit jaar nog 845 gulden.

Het bedrijfsleven zal te maken krijgen met een versnelde inning van belastingen. Bij voorlopige aanslagen zal het bedrag met 4 procent worden verhoogd. Dat levert komend jaar 1200 miljoen gulden op.

KOOPKRACHT

koopkracht 1992	in procenten
UITKERINGSGERECHTIGDEN:	
- sociale minima (21.200)	+0,1
- bovenminima, gehuwd, modaal (26.400)	-0,1
- bovenminima, alleenstaand, modaal (21.200)	-2,9
ACTIEVE ALLEENVERDIENERS MET KINDEREN:	
- werknemers, gehuwd, minimum (25.200)	+0,9
- werknemers, gehuwd, modaal (33.200)	-0,2
- ambtenaren, gehuwd, modaal (33.200)	+0,1
- werknemers, gehuwd, 2x modaal (53.000)	0,0
- ambtenaren, gehuwd, 2x modaal (53.000)	-0,2
ACTIEVE ALLEENSTAANDEN:	
- werknemers, alleenstaand, modaal (27.800)	-1,2
ACTIEVE TWEEVERDIENERS MET KINDEREN:	
- modaal + 1/4 minimumloon (37.800)	-0,4
- modaal + minimumloon (51.200)	-0,7
- 2x modaal + minimumloon (71.200)	-1,0

'Ik zie niet hoe we andere keuzen moeten maken'

Kok: ingrijpende maatregelen nodig

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Er zijn in 1992 ingrijpende maatregelen nodig die niet zonder pijn zijn. Die zijn echter onontkoombaar nu het kabinet kiest voor de toekomst. Dit zei minister Kok (Financiën) op een persconferentie over de Miljoenennota 1992.

Kok zei zich niet te schamen voor de gemaakte keuzen. „Ik zie niet hoe wij andere keuzen hadden kunnen maken", zo stelde hij. „We horen overal dat de sanering van de overheidsfinanciën prioriteit moet hebben. Die opvatting deel ik. Dat kan alleen met deze keuzen waarbij je de consequenties voor lief moet nemen. Bijvoorbeeld hogere lasten voor de burgers. Bijvoorbeeld een rem op de binnenlandse bestedingen".
De bewindsman keerde zich tegen het alternatief van de huidge plannen: het voor een jaartje afzien van de reduktie van het financieringstekort met een half procent (2,5 miljard gulden) per jaar. „Als ik een keer die vinger geef ben ik meteen een halve arm kwijt. Dan gooit heel 'Den Haag' de remmen los. Dat heb ik wel geleerd. Dus zit ik er als een terrier bovenop", aldus Kok.

Volgens Kok is hij erin geslaagd de reduktie van het financieringstekort te bereiken op een verantwoorde manier, zonder kaalslag of botte bijl. Hij wees er ondermeer op dat investeringen in infrastructuur en milieu stijgen, de kinderopvang overeind blijft, en een gelijkwaardige inkomensverdeling is bereikt.

Uitgaven

In de Miljoenennota 1992 wordt voor bijna 6 miljard gulden gesneden in de uitgaven. Dat bedrag loopt op tot bijna 16 miljard in 1994. Daarnaast worden belastingmaatregelen genomen die komend jaar 1,5 miljard gulden opleveren. In 1994 zal dat 4,7 miljard gulden zijn. Onder de kop 'overige tekortbeperkende maatregelen' boekt Kok komend jaar 2,9 miljard gulden aan baten. Dat bedrag daalt tot 1,1 miljard in 1994. Het snijden in uitgaven betreft vrijwel steeds een uitwerking van al eerder in de Tussenbalans aangekondigde maatregelen.
Het rijk geeft komend jaar 204,5 miljard gulden uit. Sociale Zaken vergt daarvan het meeste: 38,2 miljard gulden. Het rijk ontvangt 183,4 miljard gulden, waarbij de loonbelasting (57,7 miljard gulden) de belangrijkste geldbron is.

CPB speculeert op verbreken band mark-gulden

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Het Centraal planbureau (CPB), de rekenmeesters van het kabinet, sluit niet uit dat er op termijn een herschikking komt in de waarde van de gulden ten opzichte van de Duitse mark (DM). Dit blijkt uit de Macro Economische Verkenningen (MEV) 1992. Tot nu toe zijn de waarden van beide munten onverbrekelijk met elkaar verbonden.

Letterlijk schrijft het CPB: „De kans op een herschikking van de gulden ten opzichte van de Duitse mark wordt op korte termijn dan nihil geacht, maar kennelijk op langere termijn door marktpartijen nog steeds niet volledig uitgesloten". Een nadere motivering voor de stelling geeft het CPB niet. Noch in de Miljoenennota, noch in enig begrotingsstuk wordt verder op de zaak ingegaan.

Het CPB meent wel dat er op korte termijn zeer weinig mogelijkheden zijn om de rente in ons land ten opzichte van de rente in Duitsland te verlagen. De rente in Duitsland heeft de neiging steeds verder te stijgen door het restrictieve monetaire beleid bij onze oosterburen en de noodzaak om steeds meer geld te lenen in verband met de hereniging.

Steun voor Philips

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Philips krijgt volgend jaar 68 miljoen gulden steun voor twee grote technologische projecten: HDTV (high definition tv) en Jessi (de ontwikkeling van superchips). Daarnaast kan Philips voor beide projecten nog tot een bedrag van 40 miljoen gulden financiële verplichtingen aangaan die in latere jaren betaald moeten worden.

Minister Andriessen (Economische Zaken) heeft dit in zijn begroting 1992 onthuld. Tot nu toe was de steun aan Philips geheim. In 1990 kreeg de onderneming voor beide projecten al 37 miljoen, dit jaar is dat 70,5 miljoen. De ruimte voor financiële verplichtingen die het concern mocht aangaan ten bate van HDTV en Jessi was in beide jaren hoger: in 1990 bijna 60 miljoen, dit jaar 30 miljoen.

Ook koopkracht minima stijgt bij beperkte stijging lonen

Ambtenaren gebaat bij loonmatiging bedrijven

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – De sociale minima en de ambtenaren zullen hun koopkracht komend jaar alleen zien stijgen indien de lonen in de bedrijven met niet meer dan gemiddeld 3 procent stijgen. In dat geval gaan de minima en de ambtenaren er 0,1 procent in koopkracht op vooruit. Anders blijft men in koopkracht stabiel of gaat men terug.

Dit blijkt uit het 'koopkrachtplaatje' dat minister De Vries (Sociale Zaken) in zijn begroting 1992 heeft opgenomen. De Vries spreekt van 'evenwichtige inkomensverhoudingen'.
De bewindsman noemt een koopkracht-achteruitgang onder omstandigheden aanvaardbaar. Die omstandigheden zijn: behoud en creatie van werkgelegenheid, het ongedaan maken van ongewenste voordelen voor bepaalde groepen, en milieudoeleinden.

De koopkracht van een minimumloner zal komend jaar met 0,8 procent stijgen. Indien de gewenste loonmatiging tot stand komt wordt dat 0,1 procent hoger.

Een werknemer met een modaal inkomen (40.000 bruto) ziet de koopkracht zonder loonmatiging met 0,3 procent stijgen. Treedt loonmatiging wel op, dan ontstaat een koopkrachtdaling met 0,2 procent. Bij twee maal modaal (inkomens van 80.000 gulden bruto en meer) neemt de koopkracht zonder loonmatiging met 0,5 procent toe. Treedt loonmatiging wel op dan blijft de koopkracht stabiel.

Tweeverdieners gaan er, met of zonder loonmatiging, komend jaar in koopkracht op achteruit. Zonder loonmatiging is de daling tussen 0 en 0,6 procent, met loonmatiging tussen 0,4 en 1 procent.
De Vries geeft verder aan dat iedereen er dit jaar (1991) in koopkracht op achteruit zal gaan, behalve een alleenstaande werknemer met een modaal inkomen. Die kent koopkrachtbehoud. Voor anderen lopen de koopkrachtdalingen uiteen van 0,1 tot 0,9 procent. Het meest terug in koopkracht zakken wao'ers die een bovenminimale uitkering hebben en alleenstaand zijn.

Huurwaardeforfait

De Vries waarschuwt er voor te veel waarde aan koopkrachtplaatjes te hechten. Ze bevatten slechts algemeen geldende elementen. Inkomensveranderingen die ontstaan door individuele omstandigheden zijn er niet in verwerkt.
Bovendien valt een aantal maatregelen die wel effect hebben op de koopkracht buiten de berekeningen. De voornaamste is de verhoging van het huurwaardeforfait (de belastingtoeslag voor eigenaar-bewoners van huizen). Het hogere forfait treft 2,4 miljoen Nederlanders. Er treedt voor hen een extra koopkrachtnadeel door op van 0,5 procent.

Gasbaten lopen op

Van onze parlementaire redactie

**DEN HAAG – De gasbaten voor de overheid zullen met ingang van 1992 jaarlijks zo'n 800 miljoen gulden hoger liggen dan tot nu toe verwacht. In 1992 komt 6,6 miljard gulden uit het gas binnen.
Oorzaak vormt de geleidelijk stijgende olieprijs tot 22 dollar per vat van 159 liter in 1996. In de berekening is ervan uitgaan dat de waarde van de dollar constant blijft op 1,95 gulden. Tevens is rekening gehouden met extra exporten waartoe al eerder is besloten.
Over 1991 heeft de verkoop van gas al 1,1 miljard gulden meer opgebracht dan voorzien.**

Minister Andriessen meldt tevens dat er in het kabinet overeenstemming is bereikt over de besteding van de extra gasgelden. Uitgaande van het Plan van Gasafzet 1990 van de Gasunie, met een looptijd van 25 jaar, wordt alle gas dat meer wordt afgezet, gezien als extra exporten.

De baten die daarbij ontstaan zullen besteed worden aan een verlaging van de staatsschuld dan wel grote infrastructurele projecten zoals verkeerstunnels, de hoge snelheidsspoorbaan en de Betuwe-spoorlijn.

Kinderbijslag verder omhoog

[illegible]

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Minister Kok (Financiën) heeft voor een bedrag van 2,3 miljard gulden aan eenmalige maatregelen getroffen om de rijksbegroting 1992 rond te krijgen. Volgens de bewindsman was toepassing van deze financiële 'handigheidjes' onontkoombaar. Het was niet mogelijk om nog eens voor dat bedrag te bezuinigen, na alle ingrepen die al verwerkt waren.

Talrijke handigheidjes toegepast in begroting

Bij de eenmalige maatregelen gaat het om een versnelde inning van belastingen in 1992 voor een bedrag van 1,7 miljard gulden. Daarnaast wordt voor 625 miljoen gulden aan Staatsaandelen in bedrijven verkocht. In de begroting 1991 waren nog eenmalige maatregelen voor een bedrag van 3,6 miljard gulden opgenomen.
Uit de Miljoenennota blijkt dat het kabinet afziet van de verzelfstandiging van studieleningen. Die worden nu op de begroting van Onderwijs gezet. De kosten (zo'n 600 miljoen gulden per jaar) worden echter niet relevant voor de berekening van het financieringstekort geacht. Zij tellen dan ook niet mee. De Raad van State heeft hier kritiek op.
Het kabinet heeft verder besloten 500 miljoen gulden per jaar als bezuiniging te kunnen boeken op de uitgaven voor de arbeidsvoorwaarden van werknemers in de gesubsidieerde en gepremieerde sector (trendvolgers). Het pensioenfonds van betrokkenen (PGGM) moet dat bedrag financieren door een verlaging van de premies. Dat kan volgens het kabinet omdat het fonds, dat zelfstandig is, genoeg reserves heeft. Ook is hier kritiek op van de Raad van State.
Naast zogenoemde 'kasschuiven' in begrotingen, waarbij betalingen naar latere jaren worden geschoven, wordt ook rekening gehouden met de eenmalige baten van de verkoop van schoolgebouwen om de begroting rond te krijgen (700 miljoen gulden). Het totaal aan kasschuiven beloopt circa 2 miljard gulden.

Hierop is kritiek van de Raad van State en het CPB.

Ombuigingen

Door het optrekken van milieuheffingen met 700 miljoen gulden (blijvend 1,1 miljard) slaagt het kabinet erin vrijwel alle milieuuitgaven met die heffingen te financieren. Zo gaan de rijksuitgaven kunstmatig omlaag en wordt het financieringstekort gediend.

Groei openbaar vervoer zet verder door

Tevredenheid troef bij minister Maij

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – De nieuwe begroting van minister Maij (Verkeer en Waterstaat) ademt een grote tevredenheid uit. Met de groei van het openbaar vervoer en de vermindering van het autogebruik gaat het volgens de bewindsvrouw de goede kant uit. De tweede helft van de kabinetsperiode staat daarom vooral in het teken van de uitvoering van het op de rails gezette beleid. Het versterken van Nederland als 'hét transport- en distributieland van Europa' en een verdere verbetering van wegen en spoorrails staan daarbij centraal.

De bezuinigingen van de Tussenbalans hebben ook op Verkeer en Waterstaat een stempel gezet. De tariefsverhoging op 1 januari 1992 met 6 procent voor trein, bus en tram zijn er een rechtstreeks gevolg van. Door de gebruiker meer aan het kaartje mee te laten betalen, wil Maij de overheidsbijdrage aan het openbaar vervoer verminderen. Voor Verkeer en Waterstaat is voor 1992 desondanks weer 261 miljoen gulden meer nodig dan dit jaar. Dat geld is vooral bestemd voor de uitvoering van de verkeers- en vervoersplannen.

De trend, die is ingezet met de daling van de groei van het autogebruik met 3 procent in 1990, hoopt de minister voort te zetten. Door de groei van het wagenpark en de verkoop van grotere auto's, loopt de uitstoot van stikstof wat minder terug dan verwacht. Ook de doelstelling van het verkeersveiligheidsbeleid, om in 2010 de helft minder verkeersdoden te hebben, dreigt niet gehaald te worden. Wel is het aantal file-meldingen vorig jaar gedaald.

Vertraging

Zwartrijden in het openbaar vervoer zal zowel preventief als (in overleg met Justitie) repressief voortvarender worden aangepakt. Ook is het de bedoeling alle informatie over reistijden en routes voor reizigers van trein en bus samen te voegen in een geautomatiseerd systeem. Volgend jaar moet het systeem gereed zijn. Twee jaar later moet het publiek er gebruik van kunnen maken.

MINISTER MAIJ
...zwartrijden harder aanpakken...

Meer samenwerking in strijd tegen zware misdaad

Politie overbelast door criminaliteit

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Terwijl de veel voorkomende 'kleine' criminaliteit langzaam daalt, vormt de zware en georganiseerde misdaad een steeds groter probleem voor de politie. De ministers Hirsch Ballin (Justitie) en Dales (Binnenlandse Zaken), samen verantwoordelijk voor de politie, beklemtonen daarom het belang van samenwerking, goede organisatie en specialistische (bij)scholing van politie, Justitie en overheid op dit terrein.

In hun beleidsvoornemens voor het komend jaar staat de aanpak van de georganiseerde, vaak internationaal opgezette criminaliteit centraal. Toenemende drughandel, autodiefstallen en computer- en milieufraude dwingen de politie professioneler en internationaler te werken. Misdaad-analyse, automatisering en verbetering van de kennis op financieel en milieu-technisch gebied zijn vereisten voor de politie. Ook de internationale samenwerking en informatie-uitwisseling vraagt steeds meer aandacht.

Vacatures

Aan de andere kant kent de politie nog steeds een aantal lokale knelpunten: een groot aantal onvervulde vacatures in de Randstad, een hoog afvalpercentage bij de selectie van personeel en vergrijzing van de beroepsbevolking. Dat dwingt tot beleidswijziging, aldus de bewindslieden.

Zo dient de instroom van nieuw personeel sneller op gang te komen.

Voor het toezicht op straat en bijstand in drukke perioden zijn politie-assistenten en vrijwillige politie een noodzakelijke aanvulling op de reguliere politie. Volgend jaar wordt over de introductie van deze nieuwe politiehulp met de Kamer gesproken.

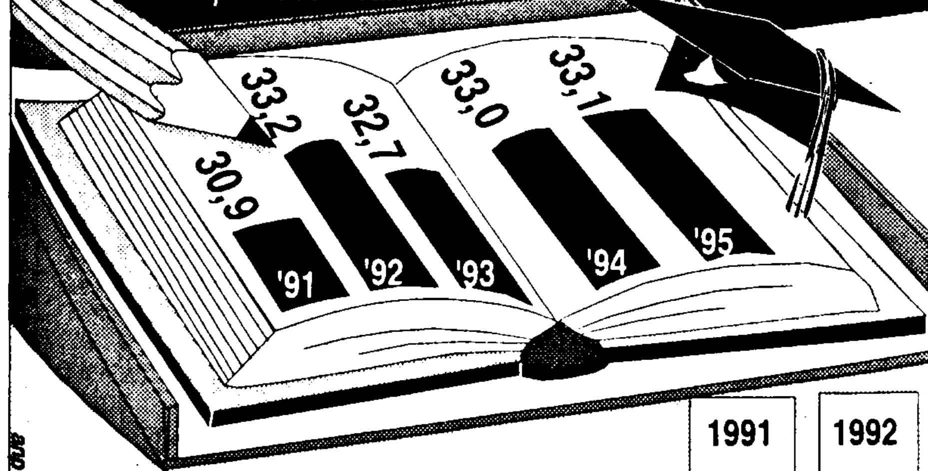
Ook de instroom van vrouwen en allochtonen dient bevorderd te worden.

Alarmeren

Op korte termijn komen de politieministers ook met een wet die de doorberekening van de kosten van politie-inzet (bij manifestaties, voetbalwedstrijden en dergelijke) regelt. Volgend jaar wordt de Kamer geïnformeerd over maatregelen om het toenemend 'nodeloos alarmeren' van de politie tegen te gaan. Een onderzoek naar de huisvesting en zorg van arrestanten in politiecellen wordt begin volgend jaar afgerond. Eind dit jaar worden ook de resultaten van een onderzoek naar de aanpak van het toenemend illegaal wapenbezit verwacht.

ONDERWIJS en WETENSCHAPPEN

1991 = vermoedelijke uitkomst — in miljarden guldens
1992 t/m 1995 = raming

in miljoenen guldens

	1991	1992
Ministerie algemeen	793	1.044
Basisonderwijs	6.610	6.919
Speciaal onderwijs	1.562	1.626
Algemeen voortgezet en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs en lager beroepsonderwijs	5.666	5.831
Beroepsonderwijs en volwassenen educatie	2.671	2.845
Huisvesting voortgezet onderwijs	789	767
Huisvesting hoger onderwijs	400	403
Hoger beroepsonderwijs	1.628	1.832
Universiteiten en academische ziekenhuizen	4.487	4.750
Wetenschapsbeoefening	710	739
Voorzieningen ten behoeve van het onderwijs	379	365
Wetenschapsbeleid	142	174
Studiefinanciering, rechtspositionele uitkering en examens	5.089	5.887

Tekorten in onderwijs sterk gedaald door forse bezuinigingen

Ritzen zet het mes in studiebeurzen

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – „De geraamten zijn opgeruimd", sprak minister Ritzen van Onderwijs opgewekt bij de presentatie van zijn begroting voor 1992. De eeuwig durende tekorten op onderwijs lijken weggewerkt. Zonder akelige bezuinigingen in de klas, want Ritzen en Wallage hebben de onderwijsconsument ontdekt als mede-financier van hun begroting.

Behalve de 'gewone' verhoging van het lesgeld met bijna 300 gulden voor leerlingen vanaf 16 jaar hebben de bewindslieden op Onderwijs de volgende prijsverhogingen in petto:

- Het collegegeld voor het deeltijd hoger onderwijs stijgt met fl. 325 tot fl. 1.475 in het cursusjaar 91/92. Daarna gaat 't jaarlijks met 75 gulden omhoog tot het collegegeld in 95/96 fl. 1.700 bedraagt.
- De cursusprijs voor de Open Universiteit wordt meer dan verdubbeld voor mensen die al een diploma hebben „waarmee ze op de arbeidsmarkt terecht kunnen". Een 'module' gaat fl. 500 kosten in plaats van fl. 220. Een complete studie gaat naar schatting fl. 30.000 kosten.

- De studiebeurs voor scholieren (mavo, havo, vwo en lbo) gaat omlaag. Voor thuiswonenden wordt de beurs 120 gulden per maand in plaats van fl. 235 nu. De uitwonenden gaan terug naar fl. 455 per maand (nu fl. 570). De lagere inkomens kunnen 't verschil in de vorm van een rentedragende lening bijlenen.
- Ook de tijdsduur van de basisbeurs voor scholieren van 18 jaar en ouder (inclusief het mbo) wordt beperkt. Voor het lager beroepsonderwijs, mavo en havo kunnen scholieren van 18 jaar of ouder nog maar één jaar een basisbeurs krijgen. Voor het vwo geldt 2 jaar en voor het middelbaar beroepsonderwijs geldt 5 jaar.
- Er komen boetes voor trage studenten en leerlingen. Het lesgeld van leerlingen die tweemaal doubleren gaat omhoog met 250 gulden extra (in totaal 550 gulden). Dat geldt ook voor leerlingen die een 'omweg' maken, bij voorbeeld door met een havo-diploma door te stromen naar het vwo.
- Van studenten die hun propaedeuse niet in één jaar halen, wordt vanaf 1995 de basisbeurs stopgezet. De student moet de volle mep aan studiefinanciering gaan lenen (tegen commerciële rente). De beurs begint weer te lopen als de propaedeuse is gehaald.

Om de maatregel geleidelijk aan in te voeren, mogen studenten in 1992 achttien maanden over de propaedeuse doen, in 1993 zestien maanden en in 1994 veertien maanden.

Onevenredig

In het recente verleden besloot Ritzen al tot een serie lastenverzwaringen voor de onderwijsconsument:

- Verhoging van de lesgelden in het leerlingwezen met fl. 250.
- Verhoging van de college-gelden met fl 100 per jaar, vijf jaar achtereen.
- Bevriezing van de basisbeurs.
- Verhoging van het rente-percentage over studieleningen van 8,7 procent naar een commercieel tarief (circa 11,3 procent).

Als het aan Ritzen ligt, blijft het daar niet bij. Te pas en te onpas verklaart de bewindsman dat een onevenredig groot deel van 't budget studiefinanciering terecht komt bij de hogere inkomens.

'Rijk te laks met afstaan geld en bevoegdheden'

Sociale vernieuwing ligt onder vuur

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Minister Dales en staatssecretaris De Graaff-Nauta (Binnenlandse Zaken) vinden de vernieuwing van het openbaar bestuur ook voor 1992 'richtsnoer' voor hun beleid. Kern ervan is de afslanking en taakafstoting van de rijksoverheid (de zogenaamde 'grote efficiency'), het overdragen van taken en bevoegdheden aan provincies en gemeenten (decentralisatie) en het geven van kansen aan gemeenten om beter te kunnen inspelen op problemen van mensen in een achterstandsituatie. Deze sociale vernieuwing – ooit paradepaardje van het kabinet – wordt evenwel door steeds meer gemeenten onder vuur genomen.

De drie 'operaties' zijn in volle gang, maar over de afloop valt nog weinig te zeggen. De minister komt dit najaar met een rapportage over de stand van zaken met betrekking tot het doelmatiger maken van de overheid. In 1994 moet dit – zoals in de Tussenbalans al is afgesproken – 660 miljoen gulden en 6.000 arbeidsplaatsen opleveren.
Over het stimuleren van afstoten van rijkstaken naar de lagere overheden wordt nog met vertegenwoordigers van provincie en gemeenten overlegd. Het kabinetsvoorstel behelst nu een overheveling van taken waarbij 8,5 miljard gulden gemoeid is.

Veel gemeenten hebben forse kritiek op de voortgang van de sociale vernieuwing. Volgens hen is het rijk te laks met het geven van geld en bevoegdheden. Niettemin voegen zich begin volgend jaar 144 nieuwe gemeenten bij de 350 die al afspraken hebben gemaakt over meer vrijheid bij de besteding van rijksgeld. Een wettelijke regeling en de instelling van een fonds voor de sociale vernieuwing wordt medio volgend jaar ingediend.

Paspoorten

Het bij Buitenlandse Zaken uit de hand gelopen paspoortproject is nu bij Binnenlandse Zaken gestald. Het beter beveiligde paspoort en een nieuw te ontwikkelen Europese reiskaart moeten in de loop van 1994 klaar zijn. Volgend jaar krijgen bedrijven de kans zich in te schrijven voor de produktie ervan. Voor de nieuwe reisdocumenten is 11 miljoen gulden beschikbaar.
De nieuw ingezette openheid van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) betekent ook meer parlementaire controle. Volgend jaar zal de BVD een openbaar overzicht gegeven van de risico's die na de val van de Muur onze staat nog bedreigen. Ook zal worden gemeld welke activiteiten de BVD onderneemt.

MINISTER DALES
...sociale vernieuwing verloopt stroef...

Meer geld voor verpleging van dementerende bejaarden

DEN HAAG – Tussen nu en 1994 wil minister D'Ancona (Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur) extra geld uittrekken voor verpleging en behandeling van dementerende bejaarden.

Via nieuwbouw en uitbreiding van verpleeghuizen zullen er 3.550 plaatsen bijkomen in de psychogeriatrie. In die periode wordt f 255 miljoen gulden extra uitgetrokken voor de exploitatie van de instellingen. Van 1 januari 1990 tot nu kwamen er al 1.000 psychogeriatrische plaatsen in verpleeghuizen bij.
Eén van de grootste uitgavenposten op de WVC-begroting is die voor de bejaardenzorg, bijna drie miljard. Deze raming is maar weinig hoger dan die voor dit jaar, omdat er volgens de zogeheten Tussenbalans voor f 22,5 miljoen aan ombuigingen moet worden gepleegd. Daar staat tegenover dat de bejaardenoorden zes miljoen krijgen om de doelmatigheid van hun werken te stimuleren en f 25 miljoen om meer personeel aan te trekken.
Die budgetkorting op de bejaardenoorden moet oplopen tot f 75 miljoen in 1994. De instellingen moeten vooral door schaalvergroting en meer samenwerking proberen met wat minder geld beter te werken.

Heerma moet 300 miljoen inleveren

Forse bezuinigingen op stadsvernieuwing

DEN HAAG – Staatssecretaris Heerma van Volkshuisvesting wil vanaf 1993 tot 1996 150 miljoen bezuinigen op de stadsvernieuwing. Voor 1992 blijft het budget voor de stadsvernieuwing waarschijnlijk op peil, ook al trekt minister d'Ancona (WVC) haar bijdrage van 15 miljoen gulden per jaar terug. Maar zeker is dat niet, want vanaf 1992 wordt een jaarlijks bedrag van 40 miljoen binnen de stadsvernieuwingsgelden afgezonderd als reserve voor mogelijke tegenvallers.

Bij de begroting van vorig jaar kondigde Heerma aan in 1991 30 miljoen op de stadsvernieuwing te willen bezuiningen. Onder druk van de Tweede Kamer besloot de bewindsman deze ingreep uiteindelijk achterwege te laten. Maar nu Heerma opnieuw forse bezuinigingen krijgt opgelegd (300 miljoen in 1994) kan en wil de bewindsman de stadsvernieuwing vanaf 1993 niet langer ontzien.
Samen met de kortingen die Heerma bij de Tussenbalans (bij voorbeeld de huurverhoging van 5,5 procent) kreeg opgelegd (1,4 miljard in 1994) moet de bewindsman tot 1994 1,7 miljard ophoesten.
Om zijn begroting sluitend te krijgen, halveert Heerma het budget voor niet-ingrijpende woningverbetering van oude particuliere huurwoningen tot 75 miljoen. De particuliere verhuurders genieten immers extra inkomsten als gevolg van de huurverhoging van 5,5 procent, zo redeneert Heerma.

Kleinere bezuinigingen zijn: het afschaffen van het budget voor de verbetering van de studentenhuisvesting (opbrengst: 25 miljoen in 1996) en het korten van de subsidie-pot voor bijzondere bouwkosten met 30 miljoen.
Het bouwprogramma wordt ietwat opgehoogd met 3.400 extra woningen in de sociale sector tot 1996. Het programma voor de premie-C woningen (met een eenmalige subsidie van 5.000 gulden voor de koper) wordt eveneens opgevoerd, met 2.500 in 1992 en nog eens 2.500 in 1993.

STAATSSECRETARIS HEERMA
...geen mogelijkheid om stadsvernieuwing te ontzien...

Speciaal fonds Justitie voor hulp aan slachtoffers

Hardere aanpak van illegale werknemers

Van onze parlementaire redactie

DEN HAAG – Minister Hirsch Ballin en staatssecretaris Kosto (Justitie) verwachten de komende tijd een hele reeks wetsvoorstellen te kunnen aanbieden aan de Tweede Kamer. De meeste van die wetsontwerpen zijn bekend. Justitie beperkt zich in 1992 tot het uitvoeren van de reeks plannen die dit jaar is bekendgemaakt. Zo heeft Justitie al aangekondigd binnen afzienbare termijn te komen met wetsvoorstellen om illegale werknemers en hun werkgevers aan te pakken.

Het sofi-nummer zal als controle-middel worden gebruikt en een beperkte identificatieplicht (beperkt tot de werkplek) moet illegale werknemers ook afschrikken.

De zware, georganiseerde criminaliteit wordt het hoofd geboden door strafbaarstelling van de anonieme verdachte en heling. Voor de politie wordt de mogelijkheid gecreëerd richtmicrofoons te gebruiken om tot criminele organisaties door te dringen.

Verder wordt een wetsvoorstel voorbereid om 'misdrijven in vereniging begaan' aan te pakken. Voorbeeld hiervan is de krakersrel in Groningen, waar niet duidelijk was welke personen de vernielingen aanrichtten. In het wetsvoorstel wordt daar een oplossing voor gevonden: wie deelneemt aan de activiteit van de groep, kan worden aangeklaagd voor misdrijven door anderen uit de groep begaan.

Bescherming

De slachtoffers van misdrijven worden door Hirsch Ballin niet vergeten. De bescherming van getuigen en schadevergoeding aan slachtoffers moeten beter geregeld, vindt de bewindsman. Bovendien komt er bovenop elke geldboete die de rechter oplegt een zogenoemde 'slachtoffertax'. Met dat geld kan een fonds worden opgericht om slachtoffers van misdrijven te helpen.
Kosto heeft plannen om de dienstverleningen (die geheel of gedeeltelijk in de plaats komen van gevangenisstraf) uit te breiden. Op het moment wordt in 6.500 gevallen dienstverlening opgelegd en de staatssecretaris wil dat aantal tot 10.000 laten stijgen. De rechter moet meer mogelijkheden krijgen een 'cocktail-straf' op te leggen, vindt Kosto. Op elke veroordeelde kan dan een combinatie van celstraf, geldboete en dienstverlening worden toegesneden.

Landbouwbeleid is gericht op herstel milieu

DEN HAAG - Het landbouwbeleid is de komende jaren gericht op herstel van het milieu. Mest, ammoniak, bestrijdingsmiddelen en grondontsmettingsmiddelen worden aangepakt als onderdeel van een beleid dat de afgelopen jaren in gang is gezet en dat nauwgezet wordt bewaakt. De milieumaatregelen zullen in fasen worden uitgevoerd, waarbij het behoud van een sociaal-economische gezonde agrarische sector voorop blijft staan.
Al eerder is zorg uitgesproken over de voortgang van het mestbeleid, dat eind 1992 moet worden bekeken op de haalbaarheid. Nu al tekent zich af dat, wil men de doelstellingen in 1995 halen (het verwerken van 6 miljoen ton mest tot een droge bruikbare stof) de mestregels het komende jaar al moeten worden aangescherpt. In 1992 zullen dan ook een aantal maatregelen worden genomen om te voorkomen dat de mestproduktie verder stijgt.
Het terugdringen van de verzurende ammoniakuitstoot krijgt extra aandacht in gebieden waar de verzuringsproblemen het grootst zijn. Het ministerie zal een uitvoeringsplan opstellen dat moet aangeven hoe het terugdringen van de ammoniakuitstoot de komende vier jaar moet worden uitgevoerd. In de loop van 1992 zal tevens een 'nota gebiedsgericht verzuringsbeleid' worden uitgebracht. Hierbij zal de vermindering van de hoeveelheid stikstof in bodem, water en lucht centraal staan.
Om het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de land- en tuinbouw terug te dringen wordt een bestemmingsheffing voorbereid op het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Bovendien zullen producenten, handelaren en importeurs alles wat ze met die bestrijdingsmiddelen doen, moeten registreren. Ook zal het gebruik van grondontsmettingsmiddelen in 1993 aan een wettelijk maximum worden gebonden.

Alle krijgsmachtonderdelen leveren in

Defensie bezuinigt 275 miljoen extra

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - Defensie levert komend jaar 275 miljoen gulden extra in. Dat bedrag komt bovenop de jaarlijkse verlaging van het budget met twee procent. De landmacht, het grootste krijgsmachtdeel, levert traditioneel het meeste in (166 miljoen). Marine en luchtmacht dragen respectievelijk 87,5 en 78 miljoen gulden bij.

De krijgsmachtdelen moeten opnieuw inleveren, na de bijstellingen die de begin dit jaar gepubliceerde Defensienota al voorschreef. De landmacht bezuinigt op de materiële exploitatie en overweegt, in samenspraak met de bondgenoten, de nucleaire taken van de 8-inch houwitser en de Lance-raket te beëindigen. Het leasen van bewapende helikopters, met het oog op de vorming van de luchtmobiele brigade, wordt verder met één jaar uitgesteld. Van de aanschaf van onbemande, computergestuurde vliegtuigjes wordt afgezien.
Bij de marine verdwijnt een derde standaardfregat. Twee mijnenjagers worden een jaar eerder aan de kant gelegd dan in de Defensienota bepaald. Verder wordt de betaling van de vervanger van het bevoorradingsschip Poolster en de M-fregatten vooruit geschoven en de opbouw van munitie-voorraden vertraagd.
De luchtmacht trekt de Groepen Geleide Wapens (bewapend met Patriot-raketten) terug uit Duitsland, een operatie die in 1997 moet zijn voltooid. Verder wordt de betaling van de modernisering van de F-16 gevechtsvliegtuigen vooruit geschoven. De F-16's zullen op drie bases worden geconcentreerd, een maatregel die al in de Defensienota was aangekondigd.
In de defensie-begroting wordt overigens de mogelijkheid geopperd om méér F-16's ter beschikking te stellen aan de 'Ace Mobile Force', een NAVO-eenheid die zeer snel inzetbaar moet zijn. Op het moment draagt Nederland met één squadron bij aan deze eenheid. Eén van de groepen geleide wapens kan verder aan multinationale NAVO-eenheden worden afgestaan voor de luchtverdediging.

Van den Broek ergert zich aan Genscher

'EG moet meer met één mond spreken'

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - Het zit minister Van den Broek (Buitenlandse Zaken) dwars dat de Europese Gemeenschap te weinig met één mond spreekt als het om buitenlands beleid gaat. Van den Broek heeft sinds juli meermalen moeten meemaken dat de 'grote' EG-lidstaten hem in zijn functie van EG-(tijdelijk) voorzitter in de wielen rijden.

Vooral Duitsland, in de persoon van minister van buitenlandse zaken Genscher, heeft het - volgens de minister - de afgelopen maanden bont gemaakt. Bij de crises in Joegoslavië en de Sovjetunie trok Genscher zich weinig aan van het voorzitterschap. De Duitser kwam keer op keer met eigen initiatieven, zonder dat daarover in de EG overeenstemming bestond.

Unie

Van den Broek liet tijdens een persconferentie naar aanleiding van de Miljoenennota blijken daarover geïrriteerd en teleurgesteld te zijn. „Met de politieke eenheid van de Twaalf is het niet zo rooskleurig gesteld", aldus de minister. Met het realiseren van de Politieke Unie (een gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid) zijn de problemen dan ook niet voorbij, zo verwacht de minister. „Hopelijk kunnen we wel tot een discipline komen in de consultaties over het buitenlandse beleid en de spelregels verduidelijken, zodat de EG in de toekomst met één stem spreekt".
Het is volgens Van den Broek van groot belang om „de economische en politieke zwaargewicht Duitsland" stevig in de EG en de NAVO te verankeren, een opvatting die door de Duitse bondskanselier Kohl ook wordt gehuldigd. De Duitse kennis en ervaring met de landen in Centraal- en Oost-Europa kan de EG van pas komen, denkt Van den Broek.

'Tussentop'

Omdat de situatie in de Sovjetunie ook aan het eind van dit jaar onvoldoende zal zijn uitgekristalliseerd, verwacht Van den Broek dat de NAVO in november, tijdens de top in Rome, geen volledig nieuwe strategie kan presenteren. De bijeenkomst in Rome wordt daarom door de minister als 'tussentop' gekarakteriseerd; definitieve besluiten zullen er niet worden genomen.
De EG zal de komende jaren van de huidige twaalf lidstaten uitgroeien tot 18 tot 20 leden, verwacht Van den Broek. Begin 1993 zullen Zweden en Oostenrijk het lidmaatschap aanvragen. Cyprus, Malta en Tukrije worden weliswaar niet op korte termijn binnen de EG verwacht, maar hun toetreding is een kwestie van tijd.

De groep landen waarmee de EG associatie-verdragen aangaat (Polen, Hongarije en Tsjechoslowakije) zal binnenkort met Roemenië, Bulgarije en de Baltische staten worden uitgebreid. Albanië zal niet achterblijven.

Preventie centraal in nota Gezondheidsbeleid

Kabinet stuurt aan op bestrijding wao-kwaal

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - Staatssecretaris Simons (Volksgezondheid) stuurt binnenkort de Tweede Kamer een nota Gezondheidsbeleid, die betrekking heeft op de problemen van de arbeidsongeschikten. De manier waarop de gezondheidszorg nu functioneert draagt ook bij aan de omvang van het aantal arbeidsongeschikten (onder meer door wachttijden). Maatregelen van WVC kunnen daarom bijdragen aan verlichting van de ziektewet- en wao-problemen, zo meldt Simons in de WVC-begroting.

WVC heeft ook een zekere betrokkenheid bij de kansarme groepen in de samenleving en dus ook op de arbeidsmarkt.

Daarbij gaat het om langdurig werklozen, gehandicapten, minderheden en (her-)intredende vrouwen. Ten tweede speelt WVC een rol bij de preventie van arbeidsongeschiktheid en ziekteverzuim. Ten derde vormen de WVC-sectoren samen een belangrijk deel van de Nederlandse arbeidsmarkt.

De zorg van het kabinet over de groei van het aantal arbeidsongeschikten raakt dan ook het WVC-beleid, schrijft Simons. De ziektewet en de wao zijn in het verleden vaak onterecht gebruikt om sociale en/of arbeidsproblemen op te lossen. Het op die manier omgaan met niet-medische problemen is uit een oogpunt van volksgezondheid, het welzijn van de werknemers en de kosten in de gezondheidszorg ongewenst.
In de nota van Simons worden enkele hoofdlijnen geschetst. Daarbij gaat het om preventie: ziekmakende en risico-factoren in de werksituatie, algemeen preventiebeleid. De rol van de gezondheidszorg: wachttijden in de zorginstellingen, deskundigheid van hulpverleners ten aanzien van de relatie arbeid-gezondheid. De sociaal-medische begeleiding: formuleren van een kabinetsstandpunt op het advies van de Nationale Raad voor de Volksgezondheid.
Aandacht zal ook worden besteed aan het terugdringen van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid in de zorgsector. Dat gebeurt mede door een gericht arbeidsmarktbeleid. Daarvoor is extra geld uitgetrokken met (mede) de bedoeling het aantal verplegenden en verzorgenden uit te breiden door het inschakelen van kansarmen.

Volgens Simons is arbeidsongeschiktheid voornamelijk een probleem voor de zwakste groepen op de arbeidsmarkt. Voor hen is de kans op terugkeer op de arbeidsmarkt gering. De tweedeling van de samenleving in 'actieven' en 'inactieven' dreigt daarmee onomkeerbaar te worden.

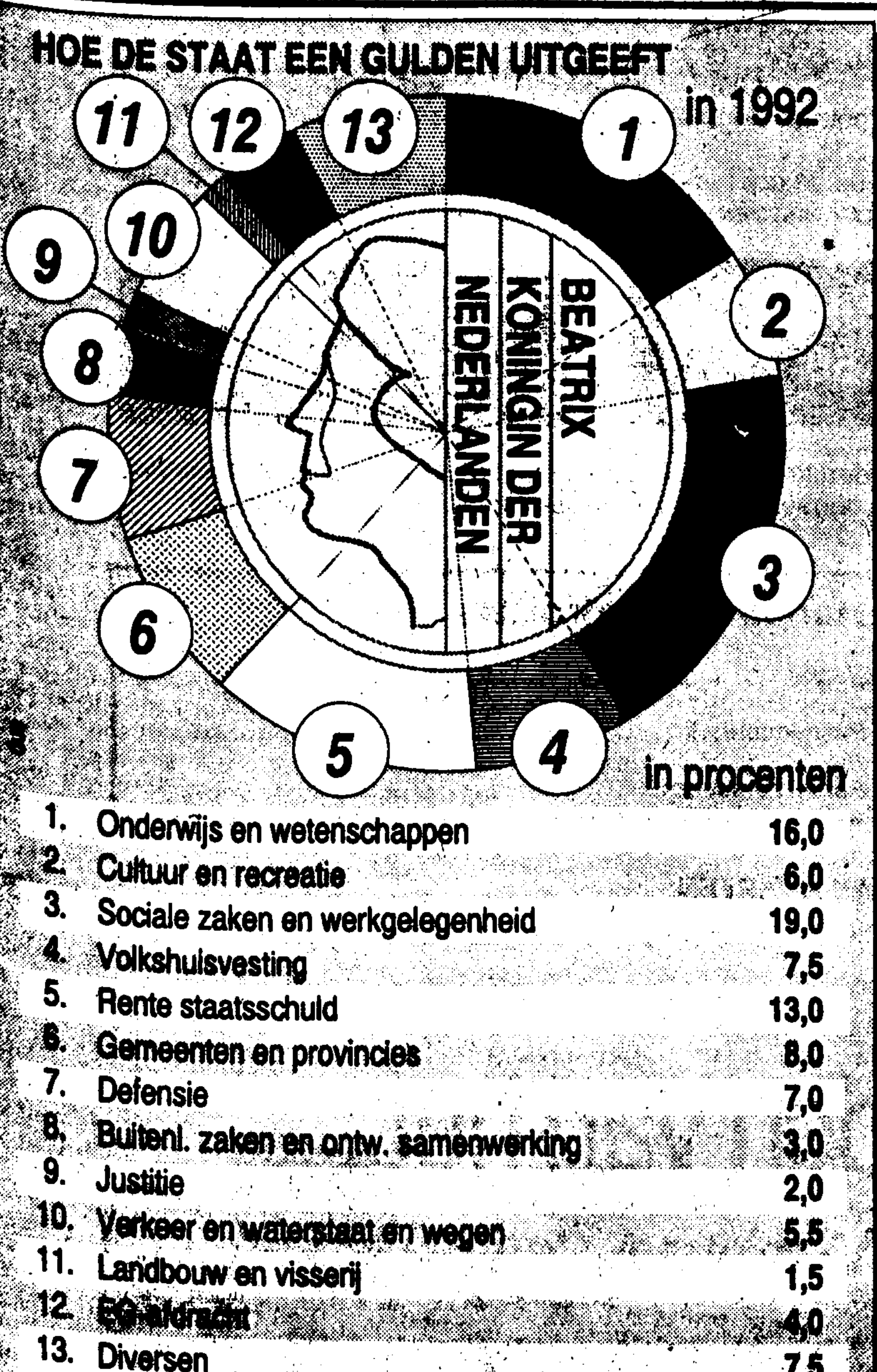

STAATSSECRETARIS SIMONS
...arbeidsongeschiktheid voornamelijk probleem voor de zwakste groepen op de arbeidsmarkt...

Werkgevers voor ingreep Ziektewet

DEN HAAG - De werkgevers willen een heroverweging van het bestaande regime waarbij zij gedurende de eerste zes weken ziekte van de werknemer, de uitkering aanvullen tot 100 procent van het loon. „Zij verwachten daar kennelijk heil van", aldus minister De Vries (Sociale Zaken) bij de presentatie van zijn begroting 1992.
De bewindsman heeft nu via een wijziging van het burgerlijk wetboek de mogelijkheid om éénmalig tot nieuwe onderhandelingen over het aanvullen van de uitkering Ziektewet in cao-kader te komen. Dat kan na het aflopen van de huidige cao. Met de nieuwe bepaling blijft het werkgevers vrij om de uitkering Ziektewet tot 100 procent van het loon aan te vullen, net als nu. De uitkering zelf bedraagt 70 procent van het loon.
Kringen rond De Vries wezen er op dat bij de stelselherziening sociale zekerheid 1987 al een soortgelijke maatregel is genomen. Toen werd de uitkering Ziektewet verlaagd van 80 naar 70 procent van het loon en moest ook opnieuw tussen werkgevers en bonden gepraat worden over een aanvulling tot 100 procent. In alle cao's werd die aanvulling toen klakkeloos opgenomen. De werkgevers namen de extra 10 procent zonder meer voor hun rekening.

Het doorzetten van het nu geldende regime zou de werkgevers niets extra's kosten. Verwacht wordt echter dat zij een deel van de kosten in rekening willen brengen bij de werknemers.
De nu door De Vries mogelijk gemaakte ingreep geldt niet voor zogenoemde 'kleine' werkgevers. Voor hen (werkgevers met maximaal 15 man personeel) gaat het om de eerste drie weken ziekte.

1.	Onderwijs en wetenschappen	16,0
2.	Cultuur en recreatie	6,0
3.	Sociale zaken en werkgelegenheid	19,0
4.	Volkshuisvesting	7,5
5.	Rente staatsschuld	13,0
6.	Gemeenten en provincies	8,0
7.	Defensie	7,0
8.	Buitenl. zaken en ontw. samenwerking	3,0
9.	Justitie	2,0
10.	Verkeer en waterstaat en wegen	5,5
11.	Landbouw en visserij	1,5
12.	EG-afdracht	4,0
13.	Diversen	7,5

Meer onderzoek naar relatie gezondheid en vervuiling nodig

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - Meer onderzoek is nodig naar de relatie tussen de gezondheid van de mens en de luchtvervuiling. Daarom zet WVC samen met VROM een programma 'Mens en lucht' op, zo meldt staatssecretaris Simons (Volksgezondheid) in zijn begroting. Het Rijksinstituut Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM) in Bilthoven zal daarbij het voortouw nemen.

Aids

Het RIVM zal ook een basisdocument volksgezondheidstoekomstverkenning (VTV) opstellen. In die rapportage wordt de gezondheidstoestand van de Nederlandse bevolking beschreven en zullen mogelijke toekomstige ontwikkelingen worden aangegeven. Simons wil volgend jaar een ontwikkelingsplan voor de preventieve zorg presenteren.

In het aids-beleid zullen volgend jaar verslaafden uit minderheidsgroeperingen, verslaafde gedetineerden en partners van drugsgebruikers extra aandacht krijgen. Omstreeks de jaarwisseling verschijnt een voortgangsnotitie over de aids-bestrijding. Simons zal samen met de ministers Hirsch Ballin (justitie) en Kok (financiën) het parlement een standpunt sturen over de kwestie van aidstesten en levensverzekeringen.

Onderzoeken staan op het programma op het gebied van de niet te genezen sexueel overdraagbare aandoeningen (SOA). De preventie van de geslachtsziekte chlamydia (200.000 geïnfecteerden in ons land) krijgt extra aandacht. Volgend jaar wordt de Wet op de bloedtransfusie nader ingevuld.

Daarmee worden EG-regels (zoals voor registratie van bloedprodukten) uitgevoerd. Ook worden donoren en mensen aan wie het (bloed)produkt wordt toegediend beschermd.

Het wetsvoorstel Medische Experimenten (op mensen) wordt komend najaar bij de Tweede Kamer ingediend, zegt Simons. Hij bekijkt nu of dat ontwerp kan worden uitgebreid met een regeling voor experimenten met embryo's. In de loop van 1992 verschijnt een wetsvoorstel over vruchtbaarheidstechnieken.
Daarin worden regelingen getroffen voor kunstmatige donorinseminatie en enkele aspecten van de zogeheten reageerbuistechniek (IVF).
De de uitgaven voor de zorgsector worden omgebogen: in 1992 met 364,5 miljoen; in 1993 met 750 miljoen en in 1994 met 1045 miljoen. Deze (al in de Tussenbalans voorziene) besparingen worden ingevuld door terugdringing van het ziekteverzuim en maatregelen bij gezinszorg/kruiswerk, eigen bijdrage verpleeghuizen, hulpmiddelen, rekenrente, bejaardenoorden en academische ziekenhuizen.

Budget hulp Derde Wereld wat lager

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - Het budget voor Ontwikkelingssamenwerking steeg tot nog toe jaar na jaar. Maar in 1992 is er voor het eerst minder geld: het totale budget daalt met 160 miljoen gulden tot ruim 6,3 miljard gulden. De daling is het gevolg van de maatregelen uit de Tussenbalans. Voor 1993 wordt weer een stijging van het budget verwacht; dan komt de Nederlandse ontwikkelingshulp weer op anderhalf procent van het netto nationaal inkomen.

„De daling is uniek", zei minister Pronk bij de presentatie van zijn begroting. „Het is een minpunt. Maar het pluspunt is: daar is het bij gebleven, er is niks verder verminderd". Pronk is tevreden dat in het kabinet is afgesproken dat hij niet meer dan 420 miljoen gulden per jaar hoeft bij te dragen aan de opvang van asielzoekers en dat de hulp aan Oost-Europa niet ten laste komt van Ontwikkelingssamenwerking.

De verlaging van het budget wordt veroorzaakt doordat een einde wordt gemaakt aan het verstrekken van 'zachte' leningen aan ontwikkelingslanden. Voor de korte termijn betekent dit dat er minder geld beschikbaar is, maar op langere termijn komen meer middelen beschikbaar voor schenkingen.
Pronk trekt in zijn begroting meer geld uit voor milieubeleid in ontwikkelingslanden (van 95 miljoen in 1991 naar 200 miljoen komend jaar) en voor noodhulp (van 95 naar 140 miljoen gulden).

Maar de Tussenbalans-maatregelen noodzaken de minister ook om te bezuinigen: aan vijftien landen wordt (alleen in 1992) geen nieuwe bilaterale hulp aangeboden. Eén land is toegevoegd aan de lijst: Haïti.

Keuze

De vijftien landen die het komend jaar Nederlands ontwikkelingsgeld alleen krijgen via multilaterale en particuliere organisaties zijn de zogenoemde Mekong-landen (Viëtnam, Laos, Cambodja, Myanmar en Thailand), vier andere landen in Azië (Filippijnen, Nepal, China en Sri Lanka), vijf Afrikaanse landen (Soedan, Lesotho, Mauretanië, Tsjaad en Malawi) en El Salvador. Pronk heeft deze landen gekozen vanwege gebrek aan overeenstemming over het binnenlandse (economische) beleid, inclusief de mensenrechten.

Pronk wil vanaf 1 januari 1992 nieuwe eisen stellen aan de uitvoering van het Nederlandse beleid. De Nederlandse hulp dient gericht te zijn op bestrijding van de armoede, mag geen bijdrage leveren aan milieuvervuiling en dient de autonomie van vrouwen te bevorderen.
Per regio en per land worden verder doelstellingen geformuleerd, gericht op de ontwikkeling van vrouwen, de plattelandsontwikkeling en bevordering van onderzoek.

Tevredenheid over uitvoering Nationaal Milieubeleidsplan Plus

Nieuwe energieheffingen

Van onze parlementsredactie

DEN HAAG - Minister Alders (Milieubeheer) verwacht per 1 januari 1993 nieuwe energie-heffingen in te voeren. De heffingen moeten zo hoog zijn dat de burger er financieel flink bij gebaat is om zuinig te zijn met energie.

Alders overweegt ook heffingen op wegwerpartikelen en (gewone) gloeilampen om de verkoop van spaarlampen te bevorderen. Dat blijkt uit zijn nieuwe begroting.
Alders is tevreden over de uitvoering van het Nationaal Milieubeleidsplan Plus. „De eerste resultaten zijn geboekt", aldus de bewindsman. Het gebruik van de ozon-gevaarlijke stoffen als CFK's (vooral in spuitbussen) is met 38 procent teruggedrongen en de uitstoot van dioxine uit vuilverbrandingsinstallaties is zelfs met de helft verminderd.

Volgend jaar wordt een milieukeur ingevoerd en er komt een logo voor klein chemisch afval (denk bijvoorbeeld aan nagellak). Vanaf juli 1992 is een katalysator verplicht voor nieuwe auto's.

Klimaat

Minister Alders hoopt dat 1992 vooral in het teken staat van het klimaat. De bewindsman wil dat de EG onder Nederlanders voorzitterschap een draaiboek opstelt voor het terugdringen van het broeikasgas CO-2, dat verantwoordelijk is voor de langzame opwarming van de aarde. Over de grote lijn zijn de EG-staten het wel eens: dat er in het jaar 2000 per saldo niet meer aan CO-2 de lucht in geblazen mag worden dan in 1990: dat betekent dat het energieverbruik drastisch terug moet. Maar is het eerlijk om van de armere lidstaten een even grote bijdrage te vragen als de rijkere?

Overeenstemming binnen een relatief kleine club als de EG acht Alders een „noodzakelijk breekijzer" om in juni 1992 in Brazilië een wereldwijd klimaatverdrag te kunnen ondertekenen.
Nog dit jaar komt het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid met een grondige verkenning van de toestand van ons milieu. Dat wordt de opvolger van het dramatische rapport 'Zorgen voor morgen', dat destijds de basis vormde voor het Nationaal Milieubeleidsplan.

Als voorschot daarop schrijft minister Alders dat ons milieu er ten opzichte van 1980 in een aanal opzichten op vooruit is gegaan. De uitstoot van gassen die een langzame opwarming van de aarde veroorzaken is gedaald met 16 procent. Stoffen die de ozonlaag aantasten, zijn met bijna 50 procent teruggebracht sinds 1980. En de verzuring is verminderd met 30 procent. Onze afvalproblemen, de mestproblemen en geluids- en stankoverlast zijn toegenomen. Het aantal Nederlanders dat gekweld wordt door herrie en stank is de laatste 10 jaar met 12 procent toegenomen.

KWANTUM HAALT CHINA IN HUIS

ONTDEK CHINA BIJ KWANTUM

RONDE EN RECHTHOEKIGE MANDEN
In naturel, in diverse maten vanaf 1.95 *1.50*

OPMAAK MANDEN
In de vorm van diverse dieren en modellen, vanaf 2.95 *1.95*

SET VAN 5 RIETEN KIPPEN
39.95 *29.95*

RIETEN UILEN-MANDEN
van 17 tot 29 cm vanaf 9.95 *7.95*

RIETEN MANDEN
In de vorm van diverse dieren en in diverse maten 4.95 *3.95*

8-DELIGE WOKSET*
24.95 *17.95*

DECORATIEF CHINEES RIETWERK
In de vorm van een eend. In diverse maten

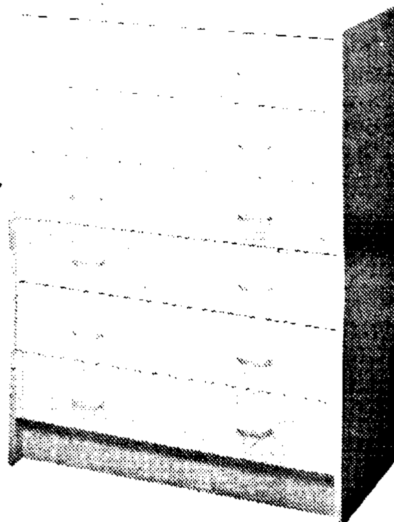
PLANTENBAK
vanaf 1.50 *1.-*

SCHAAL
vanaf 6.95 *5.95*

SCHAAL MET HENGSEL
vanaf 9.95 *7.95*

RONDE MAND
In diverse maten vanaf 3.95 *2.95*

CHINESE VOORRAADBUSSEN MET GOUDOPDRUK*
Klein 1.50 *1.-*
Middel 1.75 *1.25*
Groot 1.95 *1.50*
Theebusje 0.95 *0.50*

GROTE 6-LADENKAST
Uitstekende kwaliteit. in wit of zwart.
Afm. 74 x 100 x 40 cm
139.95

89.-

SUPER STUNT
219.-
99.-

SKATEBIKE MAX
De nieuwe rage voor sportieve jonge mensen. Met dit fietsje is werkelijk alles mogelijk! Acrobatie op de fiets, voor iedereen! 219.-

BEKEND VAN T.V.

LUXE ZIT-SLAAPBANK
Met metalen armleggers en opbergvakken voor tijdschriften. Modern motief. Afmeting slaapbank 130 x 200 cm
499.-

375.-

99.-

1-PERSOONS ZIT-SLAAPFAUTEUIL
Makkelijk voor logé's. In diverse motieven
139.-

VLOERKLEEDJE
100% zware katoenen chenille. Handgeweven. Wasbaar. In licht-blauw, geel, mint of pink.
Afm. ca. 50 x 90 cm
22.-

8.95

GEDESSINEERD SLAAPKAMERTAPIJT
400 cm breed. 100% synthetisch op zelfleggende foam rug. In licht-blauw, licht-beige of licht-grijs
MEENEEMPRIJS per strekkende meter 98.-

39.95

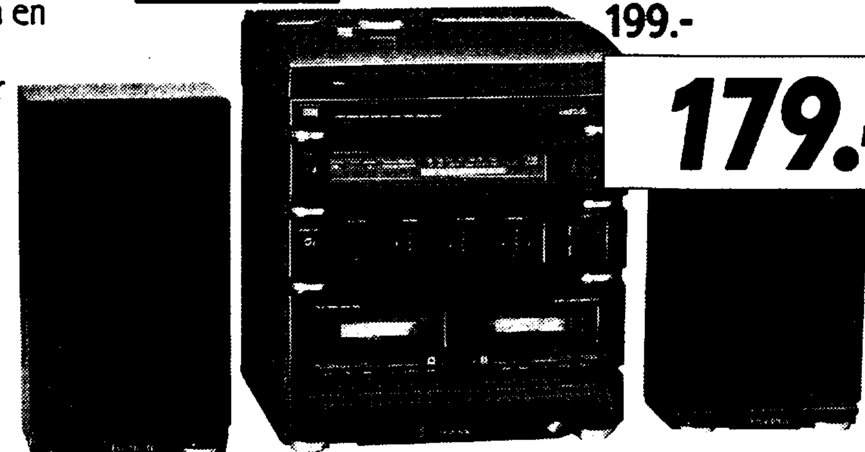
5 JAAR GARANTIE

VINYL
200 cm breed. PVC-slijtlaag op stevige, egaliserende jute vilt rug. In diverse motieven en kleuren
MEENEEMPRIJS per strekkende meter
23.90

14.95

1 JAAR GARANTIE

Frontech

FRONTECH MIDISET
Stereo AM/FM radio, dubbel cassettedeck, platenspeler en boxen.
199.-

179.-

INCLUSIEF AFSTANDSBEDIENING

DOE MEE WIN MEE

MAAK DE MOOISTE TANGRAM EN WIN EEN VAN DE VELE PRIJZEN

Een uitdagende wedstrijd voor alle bezoekers en klanten van Kwantum. U maakt kans op een van de vele honderden prijzen.

HAAL EEN WEDSTRIJDFORMULIER BIJ KWANTUM!

89.-

HAAKSE SLIJPER
Voor slijpschijven van 115 mm. 220 Volt, 600 Watt. Onbelast toerental 10.000 t.p.m.
119.-

Aanbiedingen geldig van 17 september t/m 23 september 1991. Zolang de voorraad strekt. Zetfouten voorbehouden.
De met een * aangeduide artikelen zijn niet verkrijgbaar bij Kwantum behang.

KWANTUM

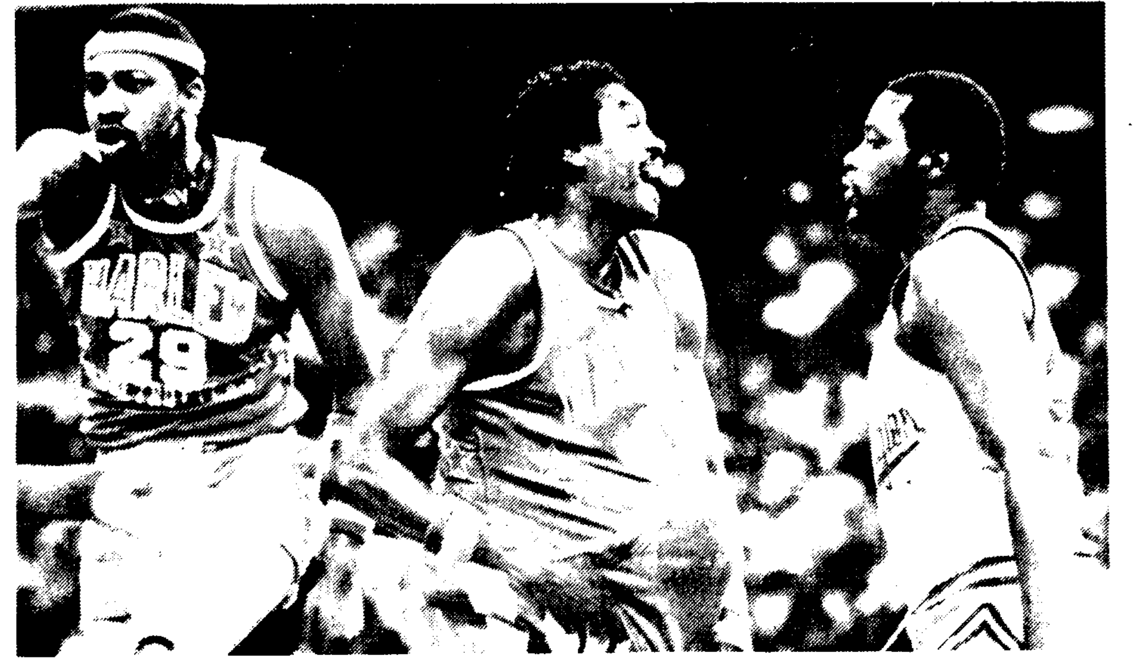
WAAROM ZULLEN WE DUUR DOEN

* W O R L D * T O U R * 1 9 9 1 *

Korting voor vrienden van het Limburgs Dagblad

SITTARD STADSSPORTHAL

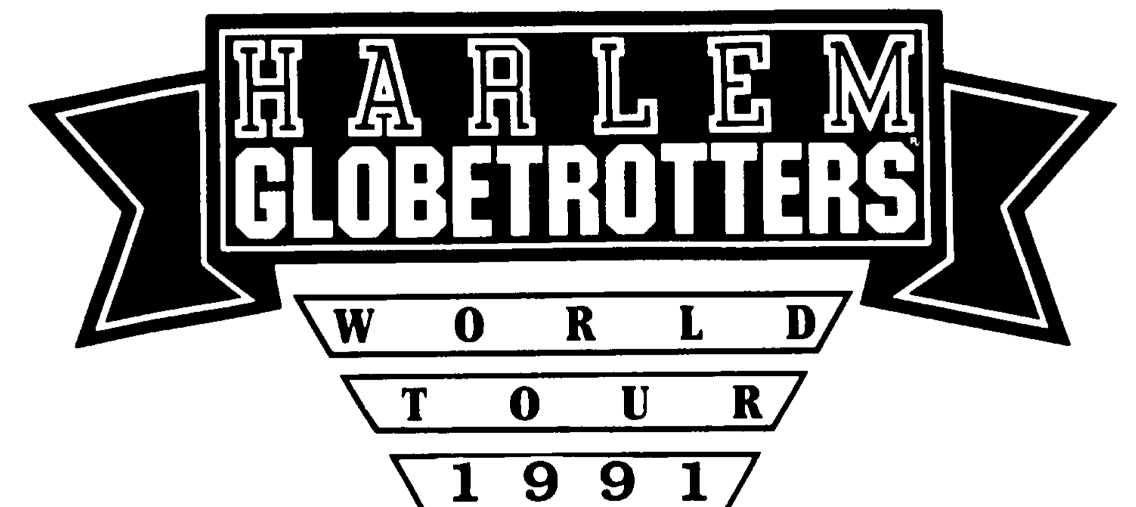
Woensdag 30 oktober en donderdag 31 oktober a.s.
Beide avonden aanvang: 20.00 uur

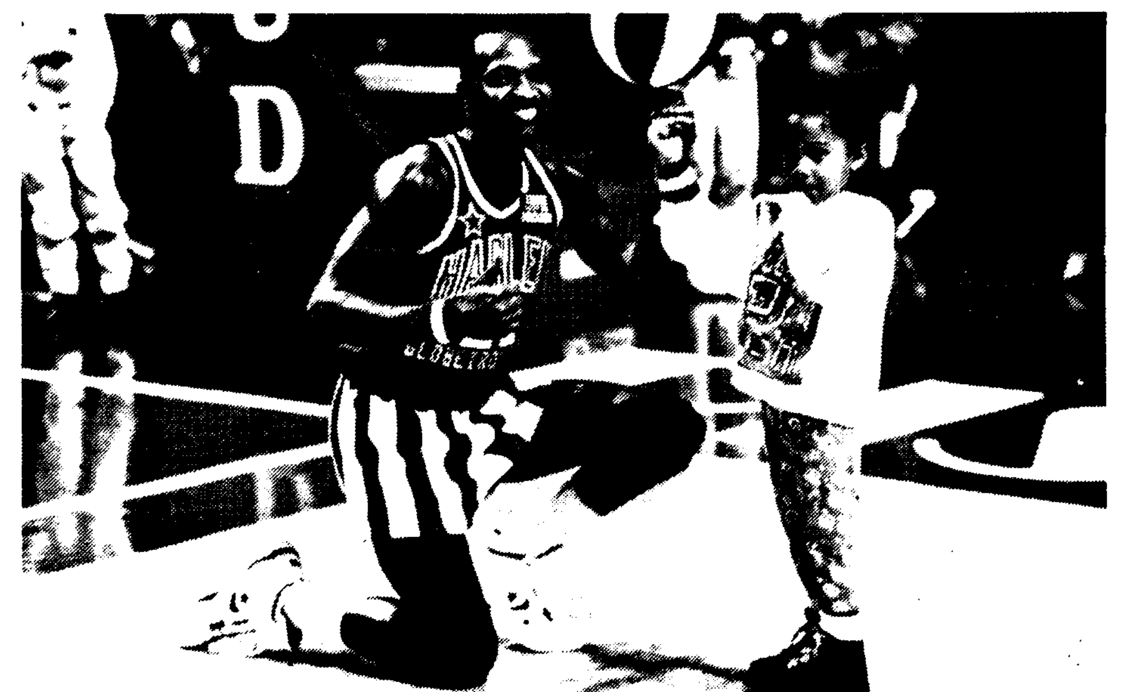
Wie kent ze niet, die wervelende basketball-goochelaars. De bekendste en meest komische sportploeg ter wereld:

DE HARLEM GLOBETROTTERS

Al 65 jaar verbazen en verblijden ze de wereld met hun kunsten en stunts. Ze spelen een type spel dat hun eeuwige rivalen, de Boston Shamrocks, steeds weer onderuithaalt. Ook in Sittard zullen ze hiermee de lachers op hun hand hebben en het publiek in extase brengen.

De Amerikaanse basketball-ambassadeurs hebben dit jaar in hun spel weer nieuwe verrassingen opgenomen. Het publiek kan rekenen op ongeloofelijke kunststukjes met de basketball. Menige humoristische stunt zal de handen op elkaar brengen; het belooft een avond vol bewondering en lachsalvo's te worden.

Vrienden van het Limburgs Dagblad maken kans op een complete Harlem Globetrotters outfit.
Tijdens de show zal uit de door vrienden gekochte kaarten het winnende getal getrokken worden door één van de spelers.

Alle entree-kaarten ƒ 29.50

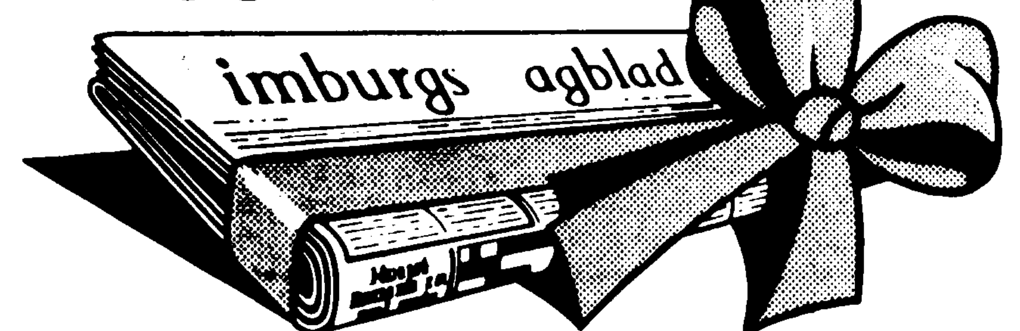
Vriendenkorting ƒ 2.50

Bij inlevering van onderstaande, volledig ingevulde bon kunt u op vertoon van uw vriendenpas een onbeperkt aantal kaarten met vriendenkorting kopen.

BON	Harlem Globetrotters
	Naam: ....
	Pasnummer: ....
	Aantal personen: ....

VOORVERKOOP VAN KAARTEN:

- Alle kantoren van het Limburgs Dagblad, de VVV Vaals en de VVV Simpelveld.

Van Rooy komt terug op gemaakte afspraken

EZ schrapt tien miljoen

Vervolg van pagina 1

DEN HAAG – Het kabinet besloot vorig jaar dat de Oostelijke Mijnstreek tot en met 1994 nog zestig miljoen gulden rijkssteun zou krijgen. Jaarlijks gaat het om een bedrag van 15 miljoen gulden. Het kabinet achtte verlenging van de steunverlening aan de Oostelijke Mijnstreek op zijn plaats omdat de werkloosheid er nog boven het landelijk gemiddelde lag en ligt.

De bezuinigingsdrift leidt er nu echter toch weer toe dat op het hulpprogramma voor de Oostelijke Mijnstreek wordt beknibbeld. EZ verlaagt de in 1993 en 1994 toe te kennen bedragen van 15 naar 10 miljoen gulden. Deze rijkssubsidies zijn bedoeld om de verwezenlijking van projecten mogelijk te maken.

Het ministerie van EZ bezuinigt niet op de twintig miljoen gulden die het heeft uitgetrokken voor de isolatie van woningen na aanleg van de Oost-westbaan bij Luchthaven Maastricht. Ook deze bijdrage wordt gerekend tot het hulpprogramma voor de Oostelijke Mijnstreek.

● *Staatssecretaris Yvonne van Rooy van Economische Zaken, verantwoordelijk voor het regionaal economisch beleid.*

Het ministerie kort verder maar weinig op de voor Zuid-Limburg zeer belangrijke IPR, een subsidieregeling voor bedrijven die in de regio investeren. Zuid-Limburg kan nog tot en met 1992 van deze regeling profiteren. EZ haalt in 1992 vijf miljoen gulden uit deze landelijke pot, waar verschillende regio's uit kunnen putten.

Bewerkt

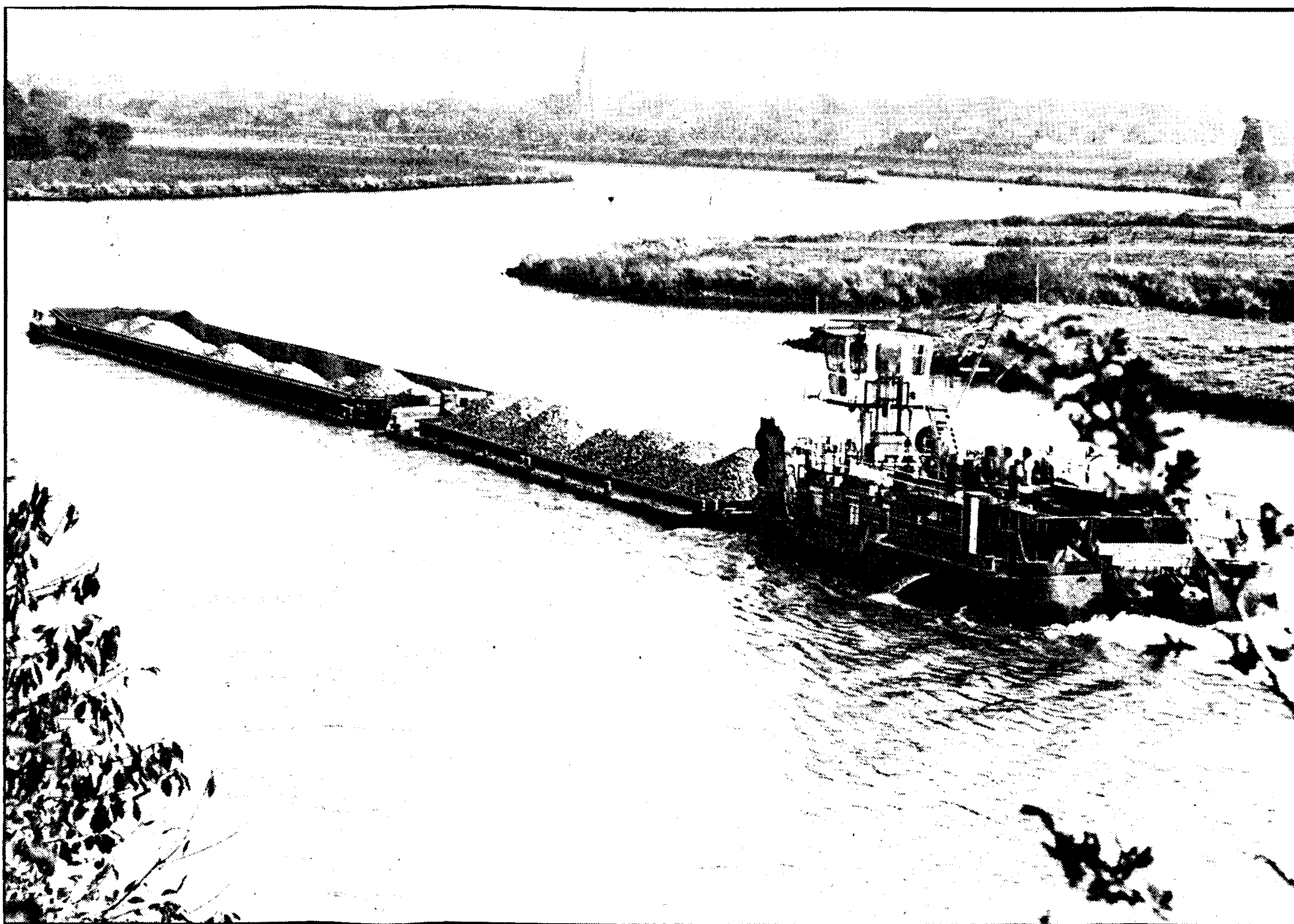
Het zogenoemde instrument voor de 'bedrijfsomgeving' wordt echter wel degelijk met het bezuinigingsmes bewerkt. Deze regeling is erop gericht om het internationale concurrentievermogen van regio's bij het behouden en aantrekken van nieuwe bedrijven te versterken. Hiertoe moet het vestigingsklimaat worden verbeterd. Het kabinet had hiervoor in de periode 1991-1996 in totaal 504 miljoen gulden uitgetrokken, maar haalt er nu 104 miljoen (ruim 20 procent) van af.

Deze maatregel komt niet als een verrassing. Staatssecretaris Yvonne van Rooy van Economische Zaken werd dit voorjaar door de Tweede Kamer op de vingers getikt toen zij op de IPR wilde bezuinigen. De Kamer voorkwam die ingreep en maakte de bewindsvrouw meteen duidelijk dat zij bij nog komende bezuinigingen vooral naar het nieuwe instrument voor de bedrijfsomgeving moest kijken.

De waarde daarvan is immers nog niet aangetoond, zo redeneerde de Kamer. Bovendien kunnen niet alleen de economisch zwakke, maar álle regio's in Nederland van de nieuwe subsidieregeling profiteren, zo kreeg Van Rooy te horen.

Met name de 'stedelijke knooppunten', in Limburg de combinatie Maastricht/Heerlen, kunnen van het nieuwe instrument gebruikmaken. Het is ook de bedoeling dat de knooppunten in de nabije toekomst de uitvoering van de regeling van het rijk overnemen.

Maasoevers worden 'natuurvriendelijk'

● *Bocht in de Maas bij Neer. De oevers van de rivier worden in de komende jaren aangepakt.*

Van onze verslaggever

MAASTRICHT - Rijkswaterstaat heeft voor de verhoging van natuurwaarden langs de Maas heeft Rijkswaterstaat diverse plannen ontwikkeld. Zo worden de huidige stenige en steile oevers geschikter gemaakt voor dieren en planten. Voor het uittesten van een aantal mogelijke varianten is recentelijk een proefvak bij het kanaal Wessem-Nederweert ingericht.

Alleen bij Lith en Linne zijn moderne vispassages aanwezig. De overige stuwen in de Maas bij Grave, Sambeek, Belfeld, Roermond en Borgharen zullen ook worden uitgerust met goed werkende vispassages, zodat vissen zich over de gehele lengte van de Maas kunnen bewegen.

Rijkswaterstaat is daarnaast in samenwerking met de provincie en de direktie LNO van het ministerie van Landbouw plannen voor natuurontwikkeling langs de Grensmaas uit aan het werken. Gedacht wordt om bepaalde trajecten de stroomgeul te verbreden en het winterbed te verlagen. Uitvoering van deze plannen kost 2400 hectare landbouwgrond, maar levert wel grind op voor de nationale behoefte. Daarnaast kunnen op die manier overstromingen langs de Maas worden tegengegaan.

Grabbelton

commentaar

Zuid-Limburg als grabbelton voor een rijksoverheid die naarstig op zoek is naar bezuinigingsmogelijkheden.

Dat beeld dringt zich op bij bestudering van de rijksbegroting 1992. Het ministerie van Economische Zaken schrapt in de periode 1991-1994 tien (van de zestig) miljoen gulden directe hulp aan de Oostelijke Mijnstreek. De Oostelijke Mijnstreek zou nog vier jaar hulp krijgen omdat de werkloosheid er als gevolg van de mijnsluitingen nog steeds boven het landelijk gemiddelde ligt, zo werd vorig jaar pas afgesproken tussen het kabinet en het provinciebestuur. Met een simpele pennestreek breekt EZ die overeenkomst open, kennelijk vanuit de gedachte dat het inmiddels toch beter gaat met de regionale economie.

Dat er moet worden bezuinigd staat als een paal boven water. Dat Limburg daar zijn steentje aan bij moet dragen, zeker nu het economisch beter gaat, eveneens. De provincie en vooral het zuidelijk deel daarvan worden echter duidelijk meer dan evenredig aangeslagen door het rijk. Niet alleen wordt er bezuinigd op het regionaal beleid, ook dreigen het hoofdkantoor van de Algemene Inspectiedienst in Kerkrade (90 arbeidsplaatsen) en het Voedselvoorzienings In- en Verkoopbureau in Hoensbroek (100 banen) uit Limburg te verdwijnen. Die laatste ontwikkeling vloeit voort uit de afslankingsoperatie bij de rijksoverheid. Die operatie dreigt de Oostelijke Mijnstreek ook meer dan evenredig te treffen. De aangekondigde personeelsinkrimpingen bij het CBS in Heerlen (vermoedelijk ruim 100 banen) en het Defensiekantoor in Kerkrade (zo'n 50 arbeidsplaatsen) zijn dan weliswaar niet 'bovenmatig', maar komen ook zo al hard genoeg aan in de Oostelijke Mijnstreek.

We hebben het dan nog niet gehad over het leuks dat minister Hedy d'Ancona van WVC in petto heeft voor het welzijnswerk in Limburg. De bewindsvrouw wil 34 miljoen gulden besparen door 600 arbeidsplaatsen te schrappen. Ook die PNL-banen waren bedoeld om de gevolgen van de mijnsluitingen op te vangen. d'Ancona heeft nu weliswaar toegezegd de maatregel - al in de begroting 1992 vastgelegd - voorlopig van tafel te halen, maar zeer waarschijnlijk zal er uiteindelijk nog wel een fors deel van het oorspronkelijke bezuinigingspakket overeind blijven. Ook d'Ancona kijkt met een begerig oog naar de Zuidlimburgse vleespotten en denkt stevig mee te kunnen eten uit die ruif nu het economisch tij in dat deel van de provincie is aangetrokken.

Al met al ligt er een stevig pakket bezuinigingsmaatregelen klaar voor met name de Oostelijke Mijnstreek. Dankzij de jarenlange steun van het rijk is die regio bijna uit het economische dal gekropen. De kans dat die ontwikkeling in de tegengestelde richting wordt omgebogen door een opeenstapeling van onevenredig zware rijksbezuinigingen, is echter niet denkbeeldig. Dat kan toch onmogelijk de bedoeling zijn. De Haagse politiek lijkt aan geheugenverlies te lijden. Aan de Limburgse bestuurderen en politici de taak om dat geheugen op te frissen.

T.S.

Heerlen belast met vreemdelingentoezicht

Andere taak voor de marechaussee

Van onze Haagse redacteur

DEN HAAG – De afdeling Grensbewaking van de Koninklijke marechaussee in Heerlen wordt op niet al te lange termijn opgeheven. De brigade Heerlen krijgt er dan echter een nieuwe taak bij: vreemdelingentoezicht. Een aantal manschappen van de afdeling grensbewaking wordt voor de uitoefening van die taak 'uitgeleend' aan (het hoofd van) de gemeentepolitie in Heerlen. Op die manier wordt het banenverlies bij de marechaussee in Heerlen beperkt, laat een woordvoerder van het ministerie van Defensie weten. Cijfers kan hij niet verstrekken.

De reden voor de opheffing van de afdeling Grensbewaking is het wegvallen van de controles aan de Nederlands-Duitse grens als het Akkoord van Schengen wordt uitgevoerd. Dat zal op zijn vroegst in de tweede helft van volgend jaar het geval zijn.

Opheffen

Uitvoering van het verdrag leidt ertoe dat in Nederland vier complete marechaussee-brigades worden opgeheven, zo staat in de defensiebegroting 1992 te lezen. Onder de vier te verdwijnen brigades behoort ook die van Gennep in Noord-Limburg. De 37 marechaussees die daar werken, worden overgeplaatst. Wat ze precies moeten gaan doen, is nog niet bekend. Een mogelijkheid is dat ze werk vinden bij de brigades in Arnhem en Nijmegen. Maar ook bestaat de mogelijkheid dat ze terecht kunnen op Schiphol, waar de marechaussee in 1993 de niet-luchtvaartgebondenn taken van de Rijkspolitie overneemt. Ook het vreemdelingentoezicht bij de gemeentepolitie behoort weer tot de mogelijkheden.

Kazerne

Bij de brigade in Venlo verdwijnt, evenals in Heerlen, de afdeling Grensbewaking. Daar zijn 25 arbeidsplaatsen mee gemoeid. In Roermond tenslotte wordt zoals bekend de gehele marechaussee-brigade (33 man) opgeheven. Dat is niet alleen het gevolg van het wegvallen van de grenscontroles, maar ook van de sluiting van de Ernst Casimirkazerne in Roermond. Daardoor vallen ook de politietaken van de marechaussee-brigade Roermond weg.

Maasroute wordt fors aangepast

Van onze veslaggever

MAASTRICHT – In de komende vijf jaar vertimmert Rijkswaterstaat voor 130 miljoen gulden aan de Maas en het Julianakanaal. Dat is nodig om de zogeheten Maasroute beter geschikt te maken voor de tweebaks-duwvaart en de containervaart. Dit kost in totaal 600 miljoen gulden.

De modernisering en verruiming van de Maasroute houdt onder meer de verbreding van het Julianakanaal ten zuiden van Born en de verhoging van vier bruggen in dit kanaal in. Daarenboven zal de asfaltbekleding van het Julianakanaal worden verbeterd en worden de voorhavens bij de sluizen verbreed.

Daarnaast staat nu vast dat de oude wens van de scheepvaart om de sluizen dag en nacht te bedienen, met ingang van 1 januari aanstaande wordt vervuld. Met uitzondering van de weekeinden wordt dan 24 uur per dag geschut. Hiervoor heeft Rijkswaterstaat tien extra sluismeesters aangetrokken.

De verbetering van de Middenlimburgse kanalen gaat volgens plan door. De nieuwe sluis Panheel wordt volgend jaar in gebruik genomen. Het ligt in de bedoeling om na de verbreding van het kanaal Wessem-Nederweert het aansluitend gedeelte van de Zuid-Willemsvaart richting België bevaarbaar te maken voor grotere schepen door de bouw van nieuwe sluizen in Nederweert en Weert en door de bouw van een nieuwe Biesterbrug in Weert. Verwacht wordt dat dit in 2010 voltooid zal zijn.

Onderzoek naar stadstraverse

MAASTRICHT – Rijkswaterstaat onderzoekt momenteel samen met de gemeente Maastricht de mogelijkheden om de stadstraverse van de autosnelweg A2 te verbeteren. Eind van dit jaar is de studie klaar. Voor de verbetering van deze 'bottleneck' in Maastricht is pas na de eeuwwisseling geld beschikbaar.

Hoofdingenieur ir M. de Water van Rijkswaterstaat zegt in een toelichting op de begroting 1992 van het ministerie van Verkeer en Waterstaat evenwel dat samen met Maastricht gezocht wordt naar maatregelen die het probleem eerder oplossen. Gedacht wordt daarbij onder meer aan een tunnel, het verminderen van het aantal kruispunten of tunnels onder de weg door. „Alle varianten worden op een rij gezet en op hun financiële merites bekeken", aldus De Water.

Nieuwe studierichtingen RL onwaarschijnlijk

Onderwijsplan valt slecht in Limburg

HEERLEN – Het ontwerp van het tweejaarlijkse plan voor hoger onderwijs en onderzoek (HOOP 1992) dat minister Ritzen gisteren tegelijkertijd met de onderwijsbegroting presenteerde, is door de Limburgse onderwijsinstellingen met uitgesproken reserve ontvangen. De Open universiteit in Heerlen heeft 'principiële problemen' met de stellingname van Ritzen over de verhoging van cursusgelden, de heao in Sittard 'kan alleen maar hartelijk lachen' om de nadrukkelijke ministeriële wens de heao te fuseren met de Hogeschool Heerlen en de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht vindt dat de argumenten van het ministerie om de aanvraag voor twee nieuwe studierichtingen niet te honoreren 'niet deugen'.

De RL wil volgend jaar of in 1993 beginnen met bedrijfskunde en econometrie, twee afstudeerrichtingen bij de economische faculteit. 'De voorstellen zullen beoordeeld worden met terughoudendheid', luidt het commentaar in het HOOP. 'In het bijzonder voor de RL geldt daarbij', zo vervolgt men, 'dat te vrezen is dat door een forse verhoging van het aantal studenten aan de RL het aldaar gehanteerde speciale onderwijsstelsel niet gehandhaafd kan blijven, met alle gevolgen van dien voor het rendement en de kwaliteit van het onderwijs'.
De RL, met andere woorden, mag omwille van het gekozen onderwijssysteem (met kleine onderwijsgroepen) niet verder groeien. Het zal blijven bij de 6700 studenten die een universitaire studie in Maastricht volgen.

Logisch

„Wij vinden het op zichzelf een terechte opmerking van de minister", reageert drs. L. Vredevoogd, voorzitter van het college van bestuur, „maar iedere logische verbinding tussen nieuwe studierichtingen en het onderwijssysteem ontbreekt volgens ons. Dat heeft niks met elkaar te maken. Het gaat om studierichtingen die kleinschalig zullen blijven. Maar deze argumentatie deugt niet."

Het college van bestuur van de Open Universiteit beraadt zich nog op het HOOP, maar bij voorbaat laat men al weten problemen te hebben met de plannen, met name met het verhogen van cursusgelden voor studenten die al een diploma in het hoger onderwijs hebben. „Principiële problemen zelfs", aldus een woordvoerder. „We gaan maar weer eens met de minister praten, want de OU moet voor iedereen toegankelijk zijn. In deze vorm zijn de voornemens daarmee in tegenspraak."

Druk

Een belangrijk deel van de plannen van minister Ritzen met het hoger beroepsonderwijs heeft betrekking op verdere schaalvergroting en concentratie. Volgens Ritzen moet er ook in Limburg 'een zeer grote hogeschool' ontstaan. Bij wijze van voorschot beveelt hij daarbij aan de heao Sittard (hoger economisch en administratief onderwijs) te fuseren met de Hogeschool Heerlen.

In Nederland zijn nog maar vijf heao's zelfstandig. Directeur Heijenrath van de Sittardse school: „Wij hebben er tot nu toe nog geen heil in gezien met wie dan ook samen te gaan. Dat leverde voor ons geen voordelen op. Zo'n opmerking als ook nu weer gemaakt wordt, hebben we al vaker gehoord. In het overleg met de andere zelfstandige scholen lachen we daar hartelijk om. Ik zie niet in hoe men vanuit Den Haag druk kan uitoefenen op een school met tweeduizend leerlingen."

Conflict over fonds isolatiekosten 'Beek'

Van onze Haagse redacteur

DEN HAAG - Tussen het provinciebestuur van Limburg en het ministerie van VROM is een conflict gerezen over het isolatiefonds voor de Luchthaven Maastricht. Uit dat fonds moet de woningisolatie die noodzakelijk wordt door de aanleg van de Oost-westbaan worden betaald. Tegen de afspraken in wil VROM vanaf 1993 zijn bijdrage van 15 miljoen gulden storten in tien jaarlijkse termijnen van telkens 1,5 miljoen gulden, zo blijkt uit de begroting 1992. Dit voorjaar was echter na moeizame onderhandelingen afgesproken dat de betrokken partijen hun bijdragen in de jaren 1993, 1994 en 1995 in het fonds zouden storten.

Dat is nodig omdat er renteinkomsten moeten worden gekweekt om de isolatiekosten mee af te dekken. De provincie, die voor de eventuele meerkosten van de isolatie moet opkomen, is zeer verbolgen over de opstelling van het milieu-departement. VROM schendt daarmee de dit voorjaar gemaakte afspraken, reageert gedeputeerde Jef Pleumeekers. Het ministerie moet dan ook maar aangeven hoe het resulterende tekort in het isolatiefonds moet worden opgevuld, laat de provinciebestuurder weten. Pleumeekers wil over deze kwestie overleg met minister Alders van VROM.

De isolatiekosten zijn begroot op 200 miljoen gulden. Zestig miljoen daarvan komt van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, 20 miljoen van Economische Zaken, terwijl VROM en de provincie Limburg ieder 15 miljoen voor hun rekening nemen. Het resterende bedrag moet van de gebruikers van de luchthaven komen.

Dit voorjaar ontstond een conflict over de eventuele meerkosten van isolatie. Het provinciebestuur moest er zich uiteindelijk bij neerleggen dat het die kosten voor zijn rekening moet nemen. In ruil daarvoor werd afgesproken dat de verschillende partijen hun bijdragen al vanaf 1993 in drie jaarlijkse termijnen in een isolatiefonds zouden storten. Met de rente-inkomsten moeten de eventuele meerkosten van isolatie worden betaald.
VROM komt de gemaakte afspraken nu echter (vooralsnog) niet na, zo blijkt uit de begroting 1992. Er is enkel sprake van een 'mogelijke versnelling van de bijdrage tot drie termijnen' van telkens vijf miljoen gulden. Bij het ministerie van VROM kon geen reactie worden verkregen.

TROONREDE

Leden van de Staten-Generaal,

1992 Wordt geen gemakkelijk jaar, internationaal noch nationaal. Onze economie krijgt nu te maken met een terugslag zoals die zich eerder in andere landen heeft voorgedaan. Hierdoor dreigt na een aantal goede jaren de werkloosheid weer op te lopen. Daarom moeten behoud en groei van werkgelegenheid vooropstaan. Dit zowel om ons te weer te stellen tegen de terugslag nu, als om daarna het internationaal economisch herstel zo goed mogelijk te benutten. Deze koers is te meer geboden, omdat in ons land het aantal mensen voor wie werk beschikbaar moet zijn, nog vele jaren duidelijk zal blijven groeien. Meer vrouwen willen tot de arbeidsmarkt toetreden. Meer mensen die nu nog op een uitkering aangewezen zijn moeten aan de slag. Bovendien neemt de migratie naar ons land toe door de voortgaande gezinshereniging en door degenen die hier asiel zoeken en krijgen.

De bijzondere aandacht die de regering daarom vraagt voor de groei van de werkgelegenheid, kan niet los gezien worden van andere belangrijke doeleinden: het in stand houden van het draagvlak voor gemeenschapsvoorzieningen, het behoud en herstel van het milieu en het nakomen van onze internationale verplichtingen. Reeds bij zijn aantreden heeft het kabinet de samenhang in deze doeleinden onderstreept. Doeltreffend beleid vraagt om bestuurlijke en sociale vernieuwing, om een beleid dat zo dicht mogelijk bij de burger staat, om een samenleving die gekenmerkt wordt door persoonlijk beleefde en samen gedeelde verantwoordelijkheid en door een nieuw evenwicht van rechten en plichten. Werken aan de kwaliteit van het bestaan en investeren in de toekomst is niet eenvoudig. Heel begrijpelijk is immers het verlangen nu niet lastig gevallen te worden met de zorg voor morgen. Heel begrijpelijk is eveneens het verzet tegen verandering van wetten, regelingen en voorzieningen als groepen burgers daarvan ook nadelen zullen ondervinden. Toch wil en kan de regering niet anders dan kiezen voor de toekomst. Dat moet wel een gezamenlijke toekomst zijn, gebaseerd op verbondenheid. Ook in moeilijke tijden moet het kiezen voor duurzame en houdbare ontwikkeling of het nu het milieu of de samenleving betreft - voorop blijven staan, al vraagt dit nù om pijnlijke keuzen.

Met het oog op de werkgelegenheid en het ook bij lage groei in stand houden van gemeenschapsvoorzieningen moet werk boven inkomen gaan. De regering kiest daarom in 1992 voor een duidelijke lijn voor de inkomens waarvoor zij de verantwoordelijkheid draagt. Concreet stelt zij voor de uitkeringen met drie procent te verhogen, geen inflatiecorrectie toe te passen voor de hogere inkomens, en de belastingvrije voet te verhogen. Op die wijze stijgt de netto-minimumuitkering - in guldens dus - met meer dan drie procent. Bovendien wordt het arbeidskostenforfait verhoogd. Door deze maatregelen wordt het doel van de inkomensmatiging gediend - er blijft immers netto meer over - en wordt een bijdrage geleverd aan het beter functioneren van de arbeidsmarkt: werken loont dan méér. De verantwoordelijkheid voor de inkomens in de marktsector ligt overigens bij de sociale partners. Echter, ook daar behoort de verantwoordelijkheid voor behoud en groei van werkgelegenheid, alsmede het belang van het milieu en de gemeenschapsvoorzieningen zwaar te wegen.

Voor haar eigen werknemers en voor anderen die werken in de collectieve sector stelt de regering een loonstijging voor van eveneens drie procent. Als dit voorbeeld breed navolging krijgt, kunnen werkgelegenheid en solidariteit in 1992 voorrang krijgen en zal het mogelijk zijn de prijsstijging te beperken. Het beleid van arbeidskostenmatiging kan niet los gezien worden van het totale regeringsbeleid, zoals bij de Tussenbalans is uiteengezet. Bij die gelegenheid is de koers bepaald naar minder overheidssubsidies en soberheid in de overheidsuitgaven. Dit is hard nodig. De staatsschuld neemt nog steeds fors toe. Het voor deze kabinetsperiode gestelde doel dat de staatsschuld als percentage van het nationaal inkomen niet langer groeit, wordt gelukkig wél bereikt. De rentelasten die over de staatsschuld betaald moeten worden, stijgen echter nog. De internationale rente-ontwikkeling valt immers tegen en blijft onverminderd hoog, hetgeen betekent dat de ruimte voor andere overheidsuitgaven buitengewoon krap is. Dit te meer omdat ook de internationale ontwikkelingen - de Derde Wereld, Centraal- en Oost-Europa en vredesoperaties - van ons land meer inspanningen vergen.

Nationaal moet de rijksoverheid zich bezinnen op haar taken en de daarvoor benodigde middelen. Zowel om principiële redenen - de politiek dichter bij de burger - als om praktische redenen - het moet doelmatiger - wil de regering tal van taken decentraliseren. Rijk, provincies en gemeenten hebben dit samen ter hand genomen. Wil dit proces van decentralisatie slagen, dan moet het gepaard gaan met minder regelgeving door het Rijk. In aansluiting hierop wordt hard gewerkt aan een andere vorm van bestuurlijke vernieuwing: Grote Efficiency. De rijksoverheid moet zich richten op kerntaken. Bovendien wordt bezien of bepaalde diensten niet te veel zijn gegroeid en of er dubbel werk wordt verricht. Door deze aanpak van gericht-minder-uitgeven kan bij de

● *De Koningin bij het voorlezen van de Troonrede.*

taakvervulling door de overheid kwaliteit centraal staan en toch de noodzakelijke soberheid bij het geheel van de rijksuitgaven in acht worden genomen. Alleen zo is het mogelijk de bij het regeerakkoord bewust gekozen prioriteiten te blijven realiseren.

Bestuurlijke vernieuwing en structurele verbeteringen in het maatschappelijk bestel, dat is wat de regering bij U, volksvertegenwoordigers, wil bepleiten. Het bestuur in stedelijke gebieden moet versterkt worden om ruimtelijke problemen op te lossen en daardoor economische kansen beter te kunnen benutten. Daartoe zal U een voorstel bereiken. Op het terrein van de herziening van de belastingen acht de regering de voorstellen van de Commissie-Stevens van groot belang. Zij wil advies vragen over de mogelijkheid deze voorstellen op korte termijn integraal in te dienen. In de gezondheidszorg wordt gestreefd naar een basisvoorziening voor iedereen, met daarbij de keuzemogelijkheden waarvoor de burger zich wel of niet wil verzekeren. Het gaat om een voor ieder toegankelijke maar ook betaalbare gezondheidszorg. In de volkshuisvesting vindt in het kader van een nieuwe verdeling van verantwoordelijkheden een belangrijke decentralisatie plaats naar provincies en gemeenten. Daarnaast zal een besluit tot verzelfstandiging van de woningcorporaties worden afgerond. Naar verwachting kan volgend jaar de zes miljoenste woning in gebruik worden genomen. Het eigen woningbezit stijgt gestaag. De sociale huursector en de individuele huursubsidie worden steeds meer gereserveerd voor hen die er echt op aangewezen zijn. Het onderwijs heeft een klassieke taak bij het toerusten van de burgers voor het leven. Dit krijgt nu nieuw reliëf door de grote aantallen landgenoten die niet in Nederland geboren zijn, en hun kinderen.

Basisvorming is belangrijk voor een ieder. Voor degenen die verdere opleiding kunnen volgen, geldt evenzeer het recht op toegang tot dat vervolgonderwijs alsook de plicht daar een goed gebruik van te maken. De kwaliteit moet verder worden verbeterd. In dat verband is het nodig dat ouders van kinderen boven de leerplichtige leeftijd naar de mate van hun inkomen meer meebetalen aan het onderwijs. De regering beseft hoe zwaar het onderwijsveld het in alle geledingen heeft en hecht daarom zowel aan de verbetering van de positie van de leerkrachten als aan het stimuleren van samenwerking en goede afstemming binnen het onderwijs. Kunst en cultuur gedijen in Nederland. Behoud van ons culturele erfgoed en het ondersteunen van kwalitatief hoogwaardig nieuw aanbod zijn te meer van betekenis om in het integrerend Europa onze eigen identiteit inhoud te geven. Met het oog daarop wordt een cultuurnota voorbereid. Voor het behoud van de positie van ons land is

het ook nodig te investeren in infrastructuur. Een goede, aan internationale eisen aangepaste infrastructuur is immers van levensbelang voor onze economie. Rail 21 is definitief gestart; over de hogesnelheidslijn zullen in het komend jaar besluiten moeten vallen. Ook kunt U de eerste nota over de Betuwelijn verwachten. Om de te lange planperiode voor nieuwe infrastructuur te stroomlijnen en in te perken, komt er een wetsvoorstel voor een nieuwe Tracéwet, die de lengte van de procedures met de helft bekort, overigens zonder de rechten van de burgers wezenlijk aan te tasten. Dit is allereerst van belang voor grote nieuwe projecten, waarbij voor private financiering meer plaats zal worden ingeruimd, maar evenzeer om knelpunten uit ons wegennet te halen, achterlandverbindingen te verbeteren en gevaarlijke routes aan te passen. Voor het gewijzigde verkeers- en vervoersbeleid is inmiddels een breder draagvlak ontstaan; de eerste resultaten tekenen zich af.

De groei van het openbaar vervoer is onmiskenbaar en de automobiliteit groeit minder hard dan in vorige jaren. Ook is in de eerste helft van dit jaar het aantal verkeersslachtoffers afgenomen, al is elk slachtoffer er één te veel. Het streven is erop gericht in Europees verband te komen tot een regeling voor snelheidsbegrenzers op vrachtwagens en bussen.

Op het terrein van de bestrijding van de criminaliteit blijven extra inspanningen nodig; in het bijzonder de agressieve criminaliteit baart zorg. Maar ook de handhaving van de milieuwetgeving en van de sociale-zekerheidswetgeving vraagt meer inspanningen van Justitie. Het algemeen wetgevingsbeleid richt zich op een selectieve inzet van wetgeving en op ruimte voor burgers en instellingen om in eigen aangelegenheden zelf aan hun verantwoordelijkheid vorm en inhoud te geven. Over de mogelijkheden van convenanten als alternatief voor wetgeving zal de regering in het komend jaar haar standpunt bepalen. Om meer politie op straat te kunnen hebben en beter bereikbaar te doen zijn, wil de regering het mogelijk maken dat bij de politie wachtpersoneel met beperkte opleiding kan worden aangesteld.

Op het gebied van de jeugdbescherming zijn diverse maatregelen ter verbetering van de doelmatigheid in voorbereiding. Zo wordt gewerkt aan een reorganisatie waarbij de reclasseringsstichtingen, de instellingen voor voogdij en de raden voor de kinderbescherming betrokken zullen zijn.

De toenemende migratie vraagt om een integrale benadering van de vreemdelingenproblematiek door een internationale aanpak van de migratiestromen, een vereenvoudiging en versnelling van de procedures en een meer consistent handhavingsbeleid. Daartoe zijn voorstellen gedaan. Tegelijkertijd zal de rechtspositie van de legaal in Nederland verblijvende vreemdelingen worden versterkt.

Al de noodzakelijke voorzieningen en investeringen vragen om een groeiend economisch draagvlak om dit alles te kunnen betalen. De verhouding tussen het aantal werkenden en hen die een uitkering ontvangen is echter uit het lood. Dit is ook een fundamentele overweging die ten grondslag ligt aan de voorstellen om het ziekteverzuim en het beroep op de arbeidsongeschiktheidsregelingen terug te dringen. De kern van deze voorstellen is bedrijven en instellingen ertoe te brengen aan arbeidsongeschikten veel meer kansen te geven dan tot nu toe, zonodig in ander werk. Het gaat er dus om meer mensen aan de slag te houden, en nieuwe mogelijkheden te bieden aan die arbeidsongeschikten die nog wel enig werk kunnen verrichten. Dat geldt in het bijzonder voor diegenen die tot hun pensioen nog tientallen jaren te gaan hebben; dit is belangrijk voor de samenleving, maar ook voor vele betrokkenen die zo een betere positie en een beter inkomen zullen verwerven dan wanneer zij blijven op alleen een uitkering aangewezen zijn. Om dit beleid doeltreffend te maken, is gekozen voor een benadering waarin de uitkering niet alleen aan het laatst verdiende loon maar ook aan de leeftijd gebonden zal zijn. In de toekomst bouwt men boven de voor ieder altijd geldende Algemene Arbeidsongeschiktheidswet meer rechten op naarmate men ouder is. Dit betekent dat het verschil tussen vroeg-gehandicapten en hen die al arbeidsongeschikt worden nadat zij pas relatief korte tijd gewerkt hebben, beperkt zal zijn. Anderzijds krijgen ouderen een uitkering waarbij meer rekening gehouden wordt met het verdiende salaris. Bij de uitwerking van deze voorstellen gaat de regering uit van lange overgangstermijnen, waarbij zij die thans vijftig jaar of ouder zijn geen enkel nadeel ondervinden, en zij die nu jonger dan vijftig jaar zijn hun uitkering, althans in guldens, niet achteruit zien gaan.

De soberheid bij de overheidsuitgaven, de inkomensmatiging en het herijken van de sociale zekerheid staan alle drie in het teken van werkgelegenheid voor een groeiende beroepsbevolking en van welvaart, die het draagvlak biedt voor behoud van gemeenschapsvoorzieningen. Deze welvaart moet echter, met het oog op duurzame ontwikkeling, nadrukkelijk getoetst worden aan behoud en herstel van het milieu. In ons land zijn wij volop bezig het Nationaal Milieubeleidsplan zo snel en concreet mogelijk uit te voeren. Daarbij hoort ook het verbeteren van de handhaafbaarheid van de milieuregelgeving. Mede in het licht van de ontwikkelingen in de Europese Gemeenschap wordt de mogelijkheid van regulerende heffingen zorgvuldig overwogen. De opbrengst zal worden aangewend voor de verlaging van de arbeidskosten. Hopelijk kan hiermee op 1 januari 1993 een aanvang worden gemaakt. Intussen wordt ook hard gewerkt aan het milieubeleid van de Europese Gemeenschap. De mondiale milieu-uitdaging zal volgend jaar een belangrijke impuls krijgen door de Conferentie van de Verenigde Naties over milieu en ontwikkeling, die in Brazilië zal plaatsvinden. De Nederlandse regering hoopt dat dan een Wereldklimaatverdrag gereed zal zijn, evenals een verdrag over tropische bossen en biologische diversiteit. Op deze conferentie zullen de geïndustrialiseerde landen moeten tonen dat het hun ernst is met hun streven naar duurzame ontwikkeling. Bij deze duurzame ontwikkeling aat het ook om natuur en natuurbehoud in ons eigen land, waarbij gelukkig steeds meer burgers, verenigingen en organisaties zich betrokken blijken te voelen.

De spectaculaire ontwikkeling van de landbouw in de laatste decennia heeft ons voor grote milieuproblemen gesteld, die nu toe een oplossing gebracht moeten worden. Met het bedrijfsleven, dat in deze een voor een zware opgave staat, zal overleg worden gevoerd over de noodzakelijke maatregelen. Gegeven de ernst van de problemen zal wèl strikt de hand gehouden moeten worden aan het afgesproken tijdpad. In meer algemene zin staat onze landbouw nog voor forse aanpassingsproblemen. Europese en mondiale ontwikkelingen dwingen hiertoe. De problemen zijn niet gering. De geschiedenis leert echter dat de beste weg is een tijdige gemeenschappelijke aanpak gericht op verandering.

Aan de verdere ontwikkeling van de Europese Gemeenschappen kan Nederland als voorzitter de komende maanden richting helpen geven. Het gaat daarbij om drie aspecten: ten eerste de voltooiing van de interne markt in ruime zin, dus ook met een sociale dimensie; ten tweede het leggen van de fundamenten voor een verdere integratie door middel van de Economische en Monetaire Unie en de Europese Politieke Unie; ten slotte zorgen dat Europa openstaat naar de wereld buiten de huidige grenzen van de Gemeenschappen. Dit laatste heeft concreet betrekking op de samenwerking met de leden van de Europese Vrijhandelsassociatie en met de nieuwe democratieën op ons continent. Daarnaast is een succesvolle afronding van de internationale handelsbesprekingen, de zogeheten Uruguay-Ronde, van grote betekenis. De verdere economische expansie van ontwikkelingslanden is hiermee gediend, alsmede het proces van economische hervormingen in de landen van Oost-Europa. Bovendien is het van wezenlijk belang voor het mondiaal herstel van de economie.

Ontwikkelingssamenwerking is een proces van lange adem. Ondanks teleurstellingen zijn er de afgelopen dertig jaar resultaten geboekt: de kindersterfte is gehalveerd, de gemiddelde levensverwachting is met ruim tien jaar toegenomen en de economische groei resulteerde in inkomensverdubbeling. Maar dat neemt niet weg dat de kloof tussen Noord en Zuid en de tweedeling in welvaart binnen de landen zijn vergroot. Meer dan een miljard mensen leven nog in absolute armoede. De wereldgemeenschap zal daarom met onverminderde energie door moeten gaan met armoedebestrijding en ontwikkeling. Het niet langer beschikbaar stellen van kapitaalmarktmiddelen maakt op korte termijn de mogelijkheden krapper, doch heeft structureel belangrijke voordelen. Twee begrotingsposten bij Ontwikkelingssamenwerking worden volgend jaar aanzienlijk verhoogd; het budget voor noodhulp en de uitgaven voor milieubeleid in ontwikkelingslanden.

Intussen vraagt naast de Derde Wereld ook de vroegere Tweede Wereld, bij de instorting van het communisme, op geheel nieuwe wijze onze aandacht. In de komende tijd komt het er voor de Sovjetunie op aan nieuwe staatkundige structuren inhoud te geven en tevens het hoofd te bieden aan grote economische problemen. Samen met zijn Europese en Atlantische partners wil Nederland aan deze inspanningen zijn bijdrage leveren. Het verlangen van de nieuwe democratieën in Midden- en Oost-Europa om bij de vrije wereld te horen, vraagt om een antwoord. Onze tegemoetkomendheid mag niet beperkt blijven tot financiële inspanningen maar moet ook grotere toegankelijkheid van onze markten inhoud.

Op de Navo-top in november aanstaande zal het bondgenootschap de besluitvorming over zijn nieuwe politiek-militaire strategie afronden. Ook in de huidige omstandigheden behoudt de Navo haar essentiële rol voor de veiligheid van haar lidstaten en voor de stabiliteit van Europa in wijdere zin. Joegoslavië laat zien hoe een moeizaam proces van hervormingen door etnische spanningen en machtsconflicten kan ontsporen. Het is van het grootste belang, dat deze problemen tot een bevredigende oplossing worden gebracht. Daarom ook wordt hier in Den Haag de Joegoslavië-conferentie gehouden. Met betrekking tot het Israëlisch-Arabische conflict en de Palestijnse kwestie biedt de aangekondigde vredesconferentie uitzicht op de zo noodzakelijke onderhandelingen tussen de betrokken partijen. Als huidig voorzitter van de Europese Gemeenschap zal Nederland deelnemen aan de conferentie en zich krachtig inzetten voor deze historische kans op een rechtvaardige vrede. De Golfcrisis heeft pijnlijk duidelijk gemaakt welke gevaren schuilen in overbewapening en ongebreidelde wapenexport. Nederland heeft, samen met de Europese partners, het initiatief genomen om bij de Verenigde Naties een register op te zetten voor de internationale wapenhandel, waardoor bestrijding ervan beter mogelijk wordt.

De uitvoering van de Defensienota is voortvarend ter hand genomen. De gewijzigde internationale politieke verhoudingen hebben niet alleen een lager budget, maar ook een herstructurering en verkleining van de defensie-organisatie mogelijk gemaakt. De gevolgen die deze veranderingen hebben voor het personeel worden opgevangen in een zorgvuldig personeelsbeleid. In het kader van de herstructurering zal een binnenkort in te stellen Adviescommissie onderzoeken of de dienstplicht in zijn huidige vorm kan blijven bestaan. Tussen de landen en volkeren van Nederland en Suriname bestaat een bijzondere verbondenheid. Surinaamse inspanningen voor herstel van democratie, rechtsstaat en welvaart kunnen dan ook rekenen op Nederlandse steun. Om juist die inspanningen te ondersteunen is de regering bereid besprekingen te voeren over een nauwer samenwerkingsverband indien de Surinaamse regering de wens daartoe uit. Er bestaat tussen de regeringen van de landen van het Koninkrijk overeenstemming over de voortzetting van de koninkrijksbanden en de vernieuwing van het Statuut. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de mogelijkheden tot versterking van de waarborgen voor democratie en rechtsstaat, en zal de samenwerking op het gebied van de rechtshandhaving worden geïntensiveerd.

Leden van de Staten-Generaal,

1992 wordt een moeilijk jaar. Indien men kennis neemt van de zeer ernstige problemen in tal van landen, plaatst dat onze eigen situatie zonder twijfel in een ander licht. Te meer maakt het de noodzaak helder zelf in ons land de verantwoordelijkheid voor behoud en versterking van democratie en welvaart gestalte te geven door een op de toekomst gericht beleid, ook als dit offers vraagt. Het staat vast dat een aantal beslissingen burgers in hun dagelijkse bestaan zal raken. Dit vraagt in onze democratische rechtsstaat niet alleen om een helder besef van wat moet gebeuren, maar bij de uitvoering ook om zorgvuldig overleg. Van harte wens ik U toe dat Gods zegen op Uw werk rust.

Suske en Wiske op tv in de VS

Van onze rtv-redactie

ANTWERPEN – Suske en Wiske gaan de wereld over. De Vlaamse striphelden, die in het buitenland Bob en Bobette heten, zullen binnenkort als tekenfilm bij tenminste dertig Amerikaanse tv-stations te zien zijn. Bovendien zijn er al bestellingen binnen uit Duitsland, Spanje, Italië, Scandinavië en Groot-Brittannië, Canada en zelfs ook uit het Midden-Oosten.

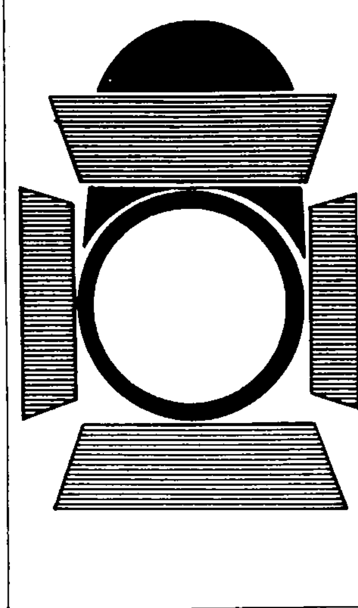
Tijdens een televisiebeurs in het Franse Cannes bleek dat de Amerikanen bijzonder gecharmeerd waren van de avonturen van Suske en Wiske, waarvan de tekenfilmversie in België niet zo enthousiast werd onthaald. De Vlaamse commerciële omroep VTM heeft enige tijd geleden 'Suske & Wiske' van de buis gehaald.

De Amerikanen hebben in totaal al 52 afleveringen besteld. Het concept van de tekenfilmserie van 'Suske & Wiske' zal met het oog op de Amerikaanse markt nauwelijks worden gewijzigd.

De nieuwe afleveringen worden wel meteen in een Engelstalige versie gemaakt, waarbij Amerikaanse acteurs naar de studio in Antwerpen komen voor het inspreken van de dialogen.

● *Suske, Wiske en óók Lambiek, de geesteskinderen van de inmiddels overleden bekende Vlaamse tekenaar Willy Vandersteen.*

Internationalisering en regionalisering sleutelwoorden

Nederlandse Filmdagen gaan vandaag van start

UTRECHT – Internationalisering en regionalisering vormen de sleutelwoorden in het programma van de elfde Nederlandse Filmdagen die vanaf vandaag tot en met 26 september op meerdere lokaties in Utrecht plaatsvinden. Maar hebben Deense en Amerikaanse produkties aan de ene en Groningse amateurfilms aan de andere kant werkelijk iets te zoeken op het jaarlijkse feestje van de aan ernstige bloedarmoede lijdende Nederlandse film?

In het nieuwe nummer van Skoop vergelijkt hoofdredacteur Huib Stam de Nederlandse film met een Trabant. Uit de tijd van het communistische systeem welteverstaan. Zo'n apparaat dat geproduceerd wordt zonder dat er aan de kwaliteit eisen gesteld worden omdat de financiering van de produktie toch wel geregeld is. In Nederland kun je als producent inderdaad de ene flop na de andere laten maken terwijl de Jaguar blijft rijden en de Havana blijft roken. Kwestie van een wat raar subsidiesysteem, waaraan nu gelukkig gewerkt wordt.

Feit is dat het - zeker in de speelfilmbranche - na pak 'm beet 1970 zelden zo beroerd gegaan is met de Nederlandse film als nu. Er is weinig gemaakt en wat er uiteindelijk in de bioscopen en filmhuizen arriveerde, had door de bank genomen weinig kwaliteit. Dat vertaalde zich in een klein publiek. De hoop is nu gericht op internationale co-produkties, maar die kunnen gemakkelijk ten koste gaan van een eigen inbreng.

Regionaal

De huidige crisis maakte het voor de leiding van de Nederlandse Filmdagen verleidelijk naar nieuwe programma-onderdelen uit te kijken. Dat is ze dit jaar aardig gelukt. Er staan volgens de organisatie 450 films op het programma (ik heb ze niet nageteld), waarvan er zo'n 290 in allerlei nevenprogramma's draaien. De overige 160 dingen mee naar de Gouden Kalveren. Een van de nevenprogramma's is onder de titel Regionaal Acetaat gewijd aan films die in de provincie Groningen gemaakt zijn of een gebeurtenis in de provincie tot onderwerp hebben. De Groninger filmhuisdirecteur Frans Westra maakte de selectie, hij kon daarbij gebruik maken van de inventarisatie die de plaatselijke Geschiedeniswinkel recent gemaakt heeft van het audio-visueel materiaal in en over Groningen.

Zo'n Groninger programma in Utrecht, dat streelt natuurlijk het noordelijk chauvinisme, maar moeten we wel zo blij zijn met dat Regionaal Acetaat? Want de Groninger film bestaat niet, buiten een aantal welwillende amateurs en semi-profs. En wat hebben met veel huisvlijt in elkaar gesleutelde super 8 filmpjes in vredesnaam op een landelijk filmfestival te zoeken? De Groninger film lijkt me er nauwelijks mee gediend, de Filmdagen zelf ook niet. Je laat toch ook niet de o-zo-sympathieke maar niet briljante voetballers van een afdelingsclubje opeens een week in de eerste divisie meedraaien? De programmering van de Groninger films ruikt verdacht veel naar opportunisme, naar het bij elkaar schrapen van programma's in een poging de Filmdagen toch nog enige body te geven.

Bijna-buren

In nog sterkere mate gaat dat op voor de programmering van buitenlandse films. Het begon een aantal jaren geleden met het programma Foreign Affairs (met de prestaties van Nederlanders in buitenlandse films) en het Indonesisch Panorama, het internationale aandeel wordt dit jaar uitgebreid met onderdelen als 'Holland meets Denmark' (een 'filmpolitieke vergelijking' met onze bijna-buren die het internationaal een stuk beter doen dan wij), een Amerikaanse filmdag en een programma rond het thema 25 jaar Vlaamse film. Voor dat laatste valt iets te zeggen. Tussen neus en lippen door werd ook Peter Greenaways film Prospero's Books bij speciaal bestuursdecreet nog even tot Hollands produkt gebombardeerd zodat deze zeer Britse film in de competitie om de vaderlandse Gouden Kalveren kan meedraaien. Met Nederlandse Filmdagen heeft dat alles niet zo heel veel te maken.

Wanneer het Nederlandse filmbedrijf te weinig om het lijf heeft om een eigen festival te dragen, dan heeft kunstmatige beademing met buitenlandse zuurstof ook weinig zin. Europese eenwording of geen Europese eenwording.

rob de kam

'Dat ei met die hoge, kwelerige stem...'

Gerard Joling heeft angst om te falen

ALKMAAR – Hij noemt zich een geluksgevogel. Had de verschrikkelijke mazzel dat (ze hem zeven jaar geleden begroetten als een nieuw talent dat de professionele gelederen van de zang kwam versterken. De jongen met dat opmerkelijke geluid. Dat soort kreten. Gerard Joling: „Het is heel leuk als ze fantastisch over je schrijven. Ze gunnen me veel, maar ik heb tevens gemerkt dat er nu meer genuanceerde verhalen verschijnen. De prestatiedruk is groter geworden. Ook heb ik geleerd dat toch niet iedereen je aardig vindt. Wat ook niet hoeft.

Ik heb het allemaal meegemaakt. Via een vaste baan in de horeca naar de achtergrondkoren en de figuratie. Heel mooi, maar ik had iets van: ik wil verdere stappen ondernemen en leerde dus dat het niet zo makkelijk ging. Enkele singles in groepsverband zijn onderweg lelijk geflopt."

De beschouwende toon van een man die het heeft gemaakt. Gerard Joling, dus, die zijn nieuwe album heeft gepresenteerd. Alweer een nieuw geluid? Zoiets. In elk geval een nieuw genre, want hij stort zich heftig op de muziekstijl van de jaren vijftig. 'Memory Lane' heet het project. „Het is een lekkere luister-cd met slepende saxofoons en gezellige rock 'n roll stukken. Muziek die ze van mij niet verwachten. Als werktitel hadden we eerst: 'The Doowap days...'

Hij is een tempo-baasje, scoringsdriftig. Soms gaan de dingen voor Gerard Joling niet snel genoeg. Drie dagen bezig in een studio voor één tv-opname... Men realiseert zich niet wat er voor komt kijken, denkt hij.

„Ik heb nu ruim zeseneenhalf jaar de beuk er in gegooid en ik geef toe dat er wel eens een dipje was. Op een stil moment dachten we: wat gaan we nu doen. Op televisie-gebied koos ik voor de functie van jurylid in de Soundmixshow, maar niet meer dan vier keer. Henny Huisman wilde dat ik er alle tien shows zou zitten. Uit zelfbescherming heb ik in overleg met Phonogram, mijn platenmaatschappij, echter besloten er van af te zien. Eigenlijk vind ik mezelf daar ook niet goed genoeg voor. Zo werkt het en zo voel ik 't.

We doen ons best en het gaat maar door. Mijn grootste dip was tussen alle ups was het Eurovisie Songfestival in '88. Heel veel mensen hadden er op gerekend dat ik wel even zou winnen. Het liedje 'Shangri La' werd een hit, de bookmakers noteerden mij als nummer 1, 2 of 3, maar van de 23 landen werd Joling uit Holland negende. Ik had er geen moeite mee. De beste heeft gewonnen."

De pokken

Toen Madame Tussaud's hem in haar wassenbeeldenmuseum wilde plaatsen, dacht hij dat hij voor de Banana Split Show in de boot werd genomen. Dat gevoel is hij langzamerhand kwijt. Roem went, succes ook.

Zijn hoogtepunten? 'Love is in your eyes' en 'Ticket to the tropics.' Het duet met Randy Crawford werd een wereldhit, de ontvangst van de Monte Carlo Music Award uit handen van Don Johnson herinnert hij zich als iets heel bijzonders.

„Ben ik te nuchter? Nee, het was een sprookje waaraan ik mee mocht doen."

Daarna kwamen onder meer de Diamond Award van de stichting Conamus, de Ambassador Award voor de best verkopende artiest en de blauwe Joling-fresia. „Maar je moet altijd weer verder. Het is goedkoop om te teren op oude successen."

Grote namen in zijn carrière: Peter de Wijn (tekst en muziek), Peter Schön (arrangementen) en Bart van der Post (gitaarsolo's plus arrangementen).

Jan van Doorn noemt hij „vooral in de beginperiode heel belangrijk."

Als manager en zakelijk leider is Van Doorn weggevallen. Gerard Joling wil er niets over kwijt. De rel is voorbij, hij zit nu in het artist management bij Joop van den Ende en Rein Sluik behartigt zijn artistieke activiteiten.

Joling: „Jan van Doorn werkte al voor Veronica. Hij kon mijn dingen niet meer combineren met zijn werk. Bovendien waren we als artiest en manager uit elkaar gegroeid. Ik heb een goede adviseur gevonden die buiten de publiciteit wil blijven. Boekhoudkundig en royaltymatig regelt die man de financiële afwikkeling. Hij is een grote jongen in zaken."

Sinds twee maanden zit Gerard Joling weer op zangles bij Ton de Graaf in Schagen. De laatste twee jaar had hij het een beetje laten versukkelen. Het werd tijd weer iets aan die stem te doen.

Ideaal

Op zijn 31-ste koestert Gerard Joling een ideaal. „Soms heb ik het gevoel dat ik alles al gedaan heb en alle beschikbare Zilveren Harpen en Awards heb verzameld. Maar er is één ding. Ik zou heel graag met een orkest wat willen doen. Ik heb daar weinig ervaring in. Meestal zing ik met de geluidsband, maar er is veel vraag naar optredens, bij voorbeeld met de Bob East Show Band. We gaan in januari en februari vier try outs doen in theaters. Dan stel ik mezelf de vraag: kan ik 't aan, gaat 't lekker? Ze willen me graag hebben. Twintig theaters hebben voorlopig opties geplaatst. Voor oktober '92 ligt er een plan voor tien á vijftien concerten.

Ik wil goed lang repeteren en er leuke gasten in hebben. Een ander mag voor mij in Ahoy' staan. Die specials vind ik afgezaagd. Wij hebben succes in het Verre Oosten, in Taiwan, Singapore, Thailand en op de Maladiven. Mijn agenda zit mooi vol, ik heb een hoop werk en leuke uitnodigingen uit het buitenland. Ik ben echt tevreden, maar altijd bang het deksel op mijn kop te krijgen."

Waar zit de uitdaging dan nog in?

Gerard Joling: „Drie, vier optredens op een avond doe ik niet meer. Ik kan me niet vier keer op een avond manifesteren. In principe zijn twee de limit. Bovendien, het hoeft ook niet zo nodig meer. Maar waar je ook staat: in een discotheek, een feestzaal, op sjieke privé feestjes, voor het koningshuis, in tenten of in gehuchten, op een braderie of een plein, je moet de zaak de lucht in kunnen krijgen'.

jacques j. d'ancona

● *Gerard Joling: „Ik heb nu ruim zeseneenhalf jaar de beuk er in gegooid en geef toe dat er wel eens een dipje was."*

KRO brengt 'Vier maal mijn hart'

Van onze rtv-redactie

MAASTRICHT – Leerlingen van de Maastrichtse Toneelschool zijn vanavond bij de KRO-televisie te zien met de film 'Vier maal mijn hart'. Deze eindexamenproduktie, die tijdens de Nederlandse Filmdagen in Utrecht veel bewondering oogst, wordt uitgezonden van 23.00 tot 23.15 uur op Nederland 1.

De film verhaalt over vier meisjes die, ieder met een pakje, onderweg zijn naar hun geliefde. Wat gaan ze tegen hem zeggen en zal het pakje ooit op de plaats van bestemming aankomen. Dáár draait het om in deze 'liefdesestafette' in het Amsterdamse Vondelpark.

Zo is een meisje per fiets op weg naar haar vriend. Ze repeteert onderweg wat ze tegen hem gaat zeggen. Plotseling botst ze tegen een meisje aan dat aan het joggen is. Het verhaal gaat dan verder met het joggende meisje dat ook een gesprek met haar voorbereiden is. Wanneer ze haar enkel verzwikt, gaat ze zitten op een bank waar een ander meisje een boek zit te lezen. Het lezende meisje, verstoord in haar rust, stapt op en neemt de bus. Ondertussen bereidt ze ook het gesprek met haar geliefde voor. In de bus zit ze tegenover weer een ander meisje. Dat stapt bij de eerstvolgende halte uit en loopt vervolgens een restaurant binnen. Ze neemt plaats aan een tafeltje en schrikt op als er een jongen tegenover haar gaat zitten.

● *De Circus Square Jazz Band zal als huisorkest van de jubilerende Jazzclub Zuid-Limburg eveneens van de partij zijn op het festival in de Heerlense stadsschouwburg.*

Jubileum na 130 jazz-concerten

HEERLEN – Zo'n 130 concerten heeft de Jazzclub Zuid-Limburg achter de rug. Reden waarom het tienjarig bestaan aanstaande zaterdagavond met het nodige feestvertoon wordt gevierd. In vier zalen van de Heerlense stadsschouwburg kunnen de jazzfanaten vanaf 19.45 tot ver na middernacht terecht en genieten, swingen of gewoon luisteren naar een gevarieerd programma.

Als topper zijn The Skymasters aanwezig, terwijl uit België de Rudy Balliu Society Serenaders acte de présence geven. Verder treden op Milly Scott en het kwintet Rob Agerbeek, de Circus Square Jazz Band, de New Orleans Dusty Duds en de King Zulu Brassband. Een compleet jazzfestival dus !

De 'Oude Stijl' Jazzclub Zuid-Limburg is in Brunssum gevestigd. Dáár, in het Casino, treden regelmatig orkesten op. Zodoende wil men de traditionele jazzmuziek in zijn verschillende stijlen promoten. Zeg maar van het New Orleans-genre tot Mainstream, met een knipoog naar de latere swingstijl.

Tot de vele activiteiten behoren verder een maandelijks jazzbulletin met clubinformatie en sedert de afgelopen jaren ook een jazznight, de enige in de oostelijke mijnstreek. Voorts is de Circus Square Jazz Band al jarenlang het huisorkest van de jubilerende jazzclub.

Nederland 1

KRO
13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.
17.30 ●● Journaal.
17.40 Tom en Jerry, tekenfilm.
17.50 Neighbours, Australische serie. Madge maakt een tactloze opmerking naar Jane en bederft daardoor de lunch met Tom.
18.10 Boggle. Woordspel met de Boggle-slang, het om-en-om-spel en de sensationele alles-of-niets finale. Presentatie: Frank Kramer.
18.40 Trekking giro- en bankloterij.
19.00 ●● Journaal.
19.20 Great journeys, documentaire serie over de belangrijkste reisroutes uit de geschiedenis. Afl.7: De Birmaweg.
20.25 Rembrandt Fecit 1669, Nederlandse speelfilm uit 1977 van Jos Stelling. Met: Frans Stelling, Ton de Koff, Lucie Singeling e.a. Aan de hand van feiten en kunstwerken wordt Rembrandts leven in beeld gebracht. Uitgan gspunt voor deze film is zijn laatste zelfportret 'Rembrandt fecit 1669'. Hij maakte het toen hij 63 jaar oud was, na een leven dat werd gekenmerkt door leed en financiële zorgen.
22.20 Hou nou toch op. Op 1 januari van dit jaar gooiden dertig bekende Nederlanders hun (voorlopig) laatste sigarettepeuk in de asbak. De KRO volgde hen vijftien weken lang en liet ze in de studio over hun 'lijdensweg' vertellen. Nu, negen maanden na dato, spreekt Han van der Meer nog eens met de toenmalige kandidaten en gaat na wie het nog steeds volhoudt. Daarnaast worden in deze uitzending de resultaten bekendgemnaakt van een uniek wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd door artsen van het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam.
23.00 Vier maal mijn hart, korte film van Heddy Honigman. Vier jonge toneelspeelsters zijn met een pakje onderweg naar hun geliefden. Maar wat gaan ze tegen hun mannen zeggen?
23.20-23.25 Journaal.

Nederland 2

TROS
13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.
16.00 Santa Barbara. Amerikaanse soapserie.
16.44 Waar het verleden heden wordt. Serie. Vandaag: Het Zuiderzeemuseum.
16.59 Bereboot. Kleuterserie. Afl.: Huil-eiland.
17.30 ●●Journaal.
17.40 De teenage hero turtles. Tekenfilmserie.
18.01 TROS reis avonturen. Toeristische reisdocumentaires. Afl.: Een onstuimige ballonvaart. Impressie van de ballonvaart van Richard Branson en Per Lindstrand vanuit Japan naar Amerika, en tocht van ongeveer 7000 mijl. Ze deden dat in de Virgin Otsuka Pacific Flyer, een hypermoderne heteluchtballon, onder meer vernoemd naar het platenconcern waarvan Branson eigenaar is. De ballon startte in Zuid-Japan.
18.54 Tik tak. Kinderserie. Herh.
19.02 Buitenspelen in Zegelland. Programma t.g.v. het 65-jarig aktiejaar van de Kinderpostzegels.
20.00 (TT+●●)Journaal.
20.27 Compilatie te land ter zee en in de lucht. Hoogtepunten uit deze zomersportserie gepresenteerd door Jack van Gelder, waarin in de volgende onderdelen wordt gestreden: freewheelen, Met glans van de schans, Fiets 'm d'r in, Gezwalk op de balk, Hoog en droog en Tobbedansen..
21.24 De tv dokter. Medische tips van dr. Ferdinand Zwaan.
21.25 Aktua. Actualiteitenprogramma.
21.55 Top cops. Politieserie.
22.40 Rotterdam en zijn orkest. Muzikale documentaire over het Rotterdams Philharmonisch Orkest o.l.v. James Conlon. Uitgevoerd worden: 'De getemde feeks' van Johan Wagenaar, 'Symphonische dansen' van Sergej Rachmaninov en de tweede suite uit 'Daphnis et Chloé' van Maurice Ravel. Tevens zijn er beelden te zien van het RPO tijdens een concertreis.

Nederland 3

NOS
09.00-09.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.
09.30-10.00 Boekenbuis IV, Les 1. De kat zoekt een vriend.
10.30 Lief en leed, Aflevering 1. Sweet Sixteen.
11.00-11.30 Anders tv kijken II, Aflevering 1: Nieuws een kwestie van kiezen.
13.00-13.05 Nieuws voor doven en slechthorenden.
17.20 Nieuws voor doven en slechthorenden.
17.25 Voetballen. Studio Sport met een rechtstreeks verslag van de voetbalwedstrijd Besiktas-PSV om de Europa Cup.
18.15 (●●+TT) Jeugdjournaal.
18.25 Voetballen (vervolg). Studio Sport met het tweede gedeelte van de voetbalwedstrijd Besiktas-PSV om de Europa Cup.
19.20 Van gewest tot gewest, regionaal magazine. Vandaag aandacht voor de plannen van minister May-Weggen om een deel van het Noordhollands kanaal onbevaarbaar te maken. Verder een reportage over de plannen van de gemeente Utrecht om huizen te bouwen in het glastuingebied van Vleuten/De Meern. Tenslotte aandacht voor een tentoonstelling met werk van de Groningse kunstenaar Gerrit van Houten.
19.54 Uitzending politieke partijen- Vandaag de Centrum Democraten
20.00 ●● Journaal.
20.20 35 Jaar prinses Beatrix fonds.
20.30 Midlotto.
20.35 Studio sport, Samenvattingen van o.a. de wedstrijden Ajax – Örebrö, Groningen – Erfurt en Sturm Graz – FC Utrecht. Voorts hockey: Nederland – Australië (dames) en Nederland – Pakistan (heren) tijdens de Champions Trophy hockey.
22.00 ●● Journaal.
22.15 Studio sport journaal.
22.30 NOS-Laat, achtergrondinformatie met om 23.00 Den Haag vandaag.
23.15 Studio sport.
00.30-00.35 Nieuws voor doven en slechthorenden.

RTL 4

06.55 Journaal.
07.00 Cartoon.
07.25 Journaal.
07.30 Cartoon.
08.00 Journaal.
08.05 The bold & the beautiful. Amerikaanse soap.
08.30 Journaal.
08.35 M.A.S.H. Amerikaanse comedyserie.
09.05 Journaal.
09.10 As the world turns. Familiefeuilleton.
09.55 Goede tijden, slechte tijden. Nederlandse dramaserie.
10.25 Hoge ogen.
10.55 RTL4 text.
11.30 Channel E.
12.00 Classique.
12.30 Marksman. Engelse serie.
13.20 Survival. Engelse natuurserie.
14.15 St. Elsewhere. Amerikaanse serie.
15.05 Sons and daughters. Australische serie.
15.35 The bold & the beautiful. Amerikaanse soap.
16.00 Telekids. 17.00 5 uur show.
18.00 Journaal.
18.20 Prijzenslag.
18.50 Scrabble.
19.00 Rad van fortuin.
19.30 Journaal.
19.50 Weerbericht..
20.00 Goede tijden slechte tijden. Nederlandse dramaserie.
20.30 Liefde op het eerste gezicht.
21.20 Het leven gaat door. Spierziekten special.
22.20 The finish line. Amerikaanse speelfilm. Glen verliest op jonge leeftijd zijn moeder. Hij bewondert zijn vader om diens vroegere hardloopprestaties en wil net zo goed worden. Hij traint hard en is succesvol, maar vader stelt steeds hogere eisen.
00.10 Journaal.
00.25 Hill Street blues. Amerikaanse politieserie.
01.15 M.A.S.H.. Amerikaanse comedyserie.
01.40 The finish line. Herh. van 22.15.
04.05 RTL4 text.

België/TV 1

15.55 Schoolslag. Spelprogramma.
16.30 Samson. Tekenfilms.
17.30 Mooi en meedogenloos. Amerikaanse serie. Afl.253.
17.55 Nieuws.
18.00 Tik tak. Animatieserie. Afl.201.
18.05 Plons. Afl.: Plons en de werkmieren.
18.10 De smurfen. Tekenfilmserie.
18.35 De woudlopers. Afl.88: Het vergiftigde meer.
19.03 Buren. Australische serie. Afl. 678.
19.25 Mededelingen en programma-overzicht.
19.30 Nieuws en Sport.
20.00 Kwislijn.
20.05 Tatort. Duitse misdaadserie. Afl.: De broers.
21.30 Edgar Briggs. Engelse serie. Afl.2: Defector.
21.55 Over m'n lijf. Showprogramma. Afl.3: Over de knie.
22.25 Kunst-zaken. Aansl. Paardenkoersen. Aansl. Kwislijn.
22.30 Vandaag en Sport.
22.50 Stoppen met roken. Afl.3: Na één week stoppen: -Voelen ze zich al fitter?
23.15 Coda. Karel Jonckheere leest voor uit eigen werk.

België/TV 2

18.55 Journaal.
19.00 De werkzoekers. Serie. Afl.3: Beginnen aan een comeback (1).
19.30 Grensstad. Frans/Canadees/Amerikaanse serie. Afl.13: De slaaf. Bordertown staat in rep en roer omdat Diane iemand heeft gedood.
19.55 Sportavond. Gevarieerd sportprogramma met o.m. aandacht voor Europees voetbal. Vanavond worden de volgende wedstrijden gespeeld: Celtic Glasgow-Germinal Ekeren, AA Gent-Lausanne, Paok Saloniki-KV Mechelen in het kader van de UEFA-beker. Anderlecht-Grashoopers Zürich, beker landskampioenen en Omonia Nicosia-Club Brugge, voor de beker der bekerwinnaars.
21.30 Journaal en sport.

België/RTBF 1

12.30 Vacaturebank. **12.40** Gourmandises. Culinair magazine.**12.55** Weerbericht. **13.00** Nieuws. **13.35** Sauvage et beau, Franse natuurdocumentaire uit 1984. **15.05** Inédits. Herh. **16.05** Ecran savoir. **16.35** Clips à La Une. **16.45** Nouba nouba, kinderprogramma. **17.40** 21 Jump Street, Canadese politieserie. **18.35** Le jeu des dictionnaires. **19.00** Ce soir. **19.30** Journaal en weerbericht. **20.10** Plein cadre, serie actuele reportages. **21.15** L'alerte rouge, 2-delige tv-film van Gilles Katz. Deel 2. **23.00** Coup de film, filmmagazine. **23.20** Weerbericht en laatste nieuws. **23.40** Beursberichten. **23.45** La pensée et les hommes, filosofisch magazine.

België/Télé 21

15.20 Vidéothèque. **16.15** Concert 21. **17.15** Radio 21. **17.45** Nouba nouba. **18.30** La pensée et les hommes, filosofische uitzending. **19.00** Le jeu des dictionnaires. **19.30** Journaal met simultaanvertaling in gebarentaal en weerbericht. **20.00** Challenge, sportprogramma. **22.00** Laatste nieuws. **22.30** Concert 21. **23.25** Ce soir, actualiteiten.

TV 5

16.05 Nieuws. **16.10** De bois et d'ardoises: Le chant du Cerf, documentaire. Herh. **17.05** Culinair magazine. **17.35** Kinderprogramma's. **18.15** Le jeu des dictionnaires, spelprogramma. **18.30** Nieuws. **18.50** Weerbericht en Clin d'oeil. **19.00** Montagne, bergsportmagazine. **19.30** Nieuws. **20.00** A la recherche du temps futur, serie reportages over het leven in de toekomst. Vandaag: La course à la vie éternelle. **21.00** Nieuws en weerbericht. **21.35** Comédie comédie. Vandaag: Diable d'homme. **23.10** Nieuws. **23.30-00.40** Ex-libris, literair magazine.

RAI UNO

07.00 Arrivederci estate. **11.00** Fuorilegge. **11.55** Che Tempo fa. **12.00** TG1 flash. **12.05** Occhio al biglietto. **12.30** Trent'anni della nostra storia. **13.30** Telegiornale. **13.55** Tg1 tre minuti di. **14.00** Piccolo mondo antico. **15.00** Scuolo aperta. **16.00** Big. **18.00** Speciale prix Italia. **18.45** Tutto il mondo e'teatro. **19.40** Almanacco. **19.50** Che tempo fa. **20.00** Telegiornale. **20.25** Calcio. **22.20** Telegiornale. **22.40** Mozart a Pompei. **23.50** Appuntamento al cinema. **00.00** TG1 notte - che tempo fa. **00.30** Mercoledi sport.

BBC 1

07.00 Teletekst. **07.30** Breakfast news. **10.05** Perfect strangers. **10.30** The seaside trains. **11.00** Nieuws. **11.05** Playdays. **11.25** Bump. **11.35** Raggedy Ann and Andy. **12.00** Nieuws. **12.05** The High Chaparall. **12.55** Reviving antiques. **13.00** Nieuws. **13.05** Dive to the edge of creation. **13.55** Regionaal nieuws. **14.00** Nieuws en weerbericht. **14.30** (TT)Neighbours. **14.50** Four square. **15.15** Knots Landing. **16.05** Pot Black. **16.30** Cartoon triple bill. **16.50** Poddington peas. **16.55** Radio Roo. **17.10** Heathcliff with cats and co. **17.35** (TT)Hartbeat. **18.00** Newsround. **18.10** (TT)Byker Grove. **18.35** (TT) Neighbours.**19.00** Nieuws en weerbericht. **19.30** Regionaal nieuws. **20.00** Voetbal. **22.00** (TT)Nieuws. **22.30** (TT) Inside story. **23.45** Sportsnight. **00.45** Weerbericht.

BBC 2

07.45 Open university. **09.00** Nieuws. **09.15** The gun, documentaire serie. **09.30** The journey. **10.00** It doesn't have to hurt. **10.10** Questions. **10.30** Diez temas.**10.45** You and me.**11.00** Thinkabout science.**11.15** Search out science. **11.35** Q and A. **11.40** Around Scotland. **12.00** Words and pictures. **12.15** English Time. **12.35** Teaching today. **13.05** TV 6. **13.30** Lifeschool. **13.55** Viva Espana. **14.20** Mr. Benn. **14.35** King Rollo. **14.40** Zig Zag. **15.00** Nieuws en weerbericht. **15.15** Arthur Negus enjoys: Dudmaston. **15.35** Country file. **16.00** Nieuws. **16.50** Nieuws. **17.00** (TT)Peter the Great, Amerikaanse tv-film uit 1986. **18.30** John Tovey's entertaining on a plate. **19.00** (TT)Star Trek. **19.45** Def II. **20.30** Def II. **21.00** Timewatch. **22.00** (TT)Journey to Knock tv-spel van William Ivory. **23.15** Sunday on Mars, tv-spel van Vera Simon. **23.30** Newsnight. **00.15** The late show. **00.55** Weerbericht. **01.00** Open university.

Sportnet

07.00 Motorsport. **09.30** Tennis. **11.00** IJshockey. **13.00** Argentijns voetbal. **14.00** Golf. **17.00** Powersports international. **18.00** Sport uit Frankrijk. **18.30** Motorsport. **19.00** Tennis. **21.00** Motorsport. **22.00** Golf. **22.50** Johnnie Walker golf report. **23.00** American Football. **02.00** Autosport. **03.00** US Pro boksen. **04.00** Stock car racen. **05.00** American Football.

Eurosport

14.00 WK Turnen vanuit Indianapolis. **16.00** Veldhockey: Australië - Groot-Brittannië en Korea-Duitsland voor dames. **17.30** Autosport: DTM races vanuit Singen. Herh. **18.30** Worstelen. Herh. **19.30** Eurosport nieuws. **20.00** Trans world sport. **21.00** Funboard Lanzarote. Herh. **21.30** Nations motocross. **22.30** Europa cup voetbal: Poichi - Stuttgart. **00.00-00.30** Eurosport nieuws.

Super Channel

06.00 CNBC, financieel nieuws. **07.00** Daybreak Europe. **09.00** Nieuws. **09.10** The mix, videoclips. **10.00** Evangelisch magazine. **10.30** The mix, videoclips. **13.30** Tibet the Forgotten Genocide. **14.00** The mix. **15.00** Chart mix. **16.00** On the air, live show. **18.00** Honey West, detectiveserie. **18.30** Wyatt Earp, westernserie. **19.00** Drama. **19.30** Perspectives on environment. **20.00** Prime sport, over vissen. **21.00** The travel magazine. **21.30** Business weekly. **22.00** Nieuws en weerbericht. **22.30** Amerikaanse effectenhandel. **22.40** Supersports news. **22.50** ■ Private Buckaroo, Amerikaanse speelfilm uit 1942. **00.00** The mix. **00.30** Chart mix. **01.30** The mix all night, videoclips.

MTV Europe

07.00 Awake on the wildside. **10.00** Paul King. **13.00** Simone. **16.00** Greatest hits. **17.00** Report. **17.15** At the movies. **17.30** News at night. **17.45** 3 from 1. **18.00** Prime. **19.00** Yo! Raps today. **19.30** Dial MTV. **20.00** Ray Cokes. **22.00** Greatest hits. **23.00** Report. **23.15** At the movies. **23.30** News at night. **23.45** 3 from 1. **00.00** Post modern. **01.00** Kristane Backer. **03.00-07.00** Night videos.

CNN

07.30 Moneyline. **09.45** CNN Newsroom. **12.30** CNN Market watch. **13.30** Business day. **15.00** Larry King. **16.00** World day. **18.00** Crossfire. **19.00** World news. **20.00** World business tonight. **21.00** The international hour. **22.00** World news. **23.00** World business tonight. **23.30** Showbiz today. **00.00** The world today. **01.00** Moneyline. **01.30** Crossfire. **02.00** Prime news. **03.00** Larry King. **05.00** Showbiz today.

Duitsland 1

09.00 Heute.
09.03 Dynasty. Afl.: Dex Dexter.
09.45 Tele-Gym.
10.00 Heute.
10.03 Der Zorn des Drachen, reportage over het geloof in Fung Shui.
10.50 Hundert Meisterwerke.
11.00 Heute.
11.03 ■ Konsul Strotthoff, Duitse speelfilm uit 1954. Herh.
12.35 Umschau.
12.55 Persoverzicht.
13.00 ZDF-Mittagsmagazin.
13.45 Wirtschafts-Telegramm.
14.00 Tagesschau.
14.02 ●● Sesamstrasse.
14.30 D'Artagnan und die drei Musketiere. Tekenfilmserie. Afl.Die abenteuerliche Flucht.
14.55 Philipp, Afl.: Ein lebendiges Bild.
15.00 Tagesschau.
15.03 Leonie Löwenherz, kinderserie.
15.30 Voetballen. UEFA-Cup. Cork City - Bayern München.
17.20 Tagesschau.
17.25 WWF-Studio.
17.35 Oh Gott, Herr Pfarrer, serie. Afl.: Du sollst kein falsch Zeugnis reden.
18.30 Hier und Heute.
18.45 Liebling Kreuzberg, serie. Afl.: Die Abkassierer.
19.45 WWF.
20.00 (TT) Tagesschau.
20.15 Schwarz Rot Gold: Schmutziges Gold, toneelstuk.
22.00 Tagesthemen.
22.30 ARD Sport extra. Voetbal: Europa Cup, wedstrijden uit de 1e ronde: Barcelona - Hansa Rostock; Vfb Stuttgart - Msc Pecsi; Hallischer FC - Torpedo Moskou; Eintracht Frankfurt - Spora Luxemburg; FC Groningen - Rot Weiss Erfurt.
23.45 ●● Boulevard Bio, talkshow met Alfred Biolek.
00.45 Die Lady mit dem Colt (Lady blue). Misdaadserie. Afl.: Designerdrogen. Tijdens een gevecht met drugsdealers krijgt agente Katy Mahoney een spuitje.
01.30 Tagesschau.
01.35-01.40 Zuschauen - Entspannen - Nachdenken.

Duitsland 2

09.00 Gezamenlijk programma ARD/ZDF.
13.45 Supergran - die Oma aus dem 21. Jahrhundert. Engelse jeugdserie.
14.10 Mauly und Ratty am grossen Fluss. Poppenserie.
14.30 Die Gerechten von Kummerow. Duitse speelfilm uit 1981.
15.58 Programma-overzicht
16.00 heute.
16.03 Die Biene Maja. Tekenfilmserie.
16.20 logo. Jeugdjournaal.
16.30 Bettkanten-Geschichten. Serie verhalen.
17.00 heute. Aansl. Aus den ländern.
17.15 ●●tele-illustrierte. Gevarieerd magazine.
17.40 Der Landarzt. Serie. Afl.: Aus alten Zeiten.
18.05 ●●Lotto-trekking.
18.20 Der Landarzt. Vervolg.
19.00 heute.
19.30 ●●Hitparade im ZDF. Muziekprogramma.
20.15 Studio 1.
21.00 Matlock. Amerikaanse misdaadserie. Afl.: Das Flammenopfer.
21.45 heute-journal.
22.10 Erbstücke. Documentaire. Lang voor de hereniging waren in Oost-Duitsland talrijke mensen bezig cultuurgoed te conserveren.
22.40 Derrick. Misdaadserie. Afl.: Stiftungsfest. Een zangvereniging viert in een hotel het 75-jarig bestaan. Vooral August Bark is erg onder invloed van zang en drank. Hij probeert zelfs om een dansje te plegen met Irene Epler, de vriendin van zijn zoon. Niet veel later wordt Irene gevonden, gewurgd. Derrick probeert de gang van zaken die avond te reconstrueren.
23.40 heute.
23.45 Hoge Erwartungen. Engelse speelfilm uit 1988. De motor-koerier Cyril woont samen met tuinierster Shirley in een klein woning in Londen. Zij wil graag een kind hebben. Maar Cyril is daarop tegen. Zijn moeder, mevrouw Bender, woont midden tussen de nieuwrijken en Yuppies. Valerie de zus van Cyril, is getrouwd met een autohandelaar, die haar voortdurende bedriegt met andere vrouwen.

Duitsland 3 West

08.55 Tele-gym. Afl.3: Spiertraining en stretching. **09.10** Schooltelevisie. **11.40** Teletekst-overzicht. **11.50** Gestern gelesen. Afl.35: Der Schlüssel zum Safe. **12.15** Monitor. **13.00** Monitor im Kreuzverhör. Herh. **13.45** Plus 3 extra. **14.15** West 3 aktuell. **14.20** FensterPlatz. **15.30** Ewige Jugend. **16.00** West 3 aktuell. **16.05** Medisch Centrum West, Amsterdam. Afl.19. **16.30** Inselreportagen - Neues von Usedom, serie. Afl.3: Westimporte. **17.00** China - zwischen Marx und Markt, serie. Afl.2. **17.30** Cursus Engels. Les 29. **18.00** Aktuelle Minute. **18.01** Sesamstrasse. **18.30** Es war einmal.... der Mensch, tekenfilmserie. Afl.3. **18.57** Programma-overzicht. **19.00** Aktuelle Stunde. **20.00** Eff Eff. **20.45** Schauplatz NRW. **21.30** West 3 aktuell. **21.45** Wissenschaftsshow. **22.30** Rückblende: Vor 120 Jahren: Gustave Courbet und der Sturz der Vendome-Säule. **22.45** ■ Mickey Spillane: Die Mädchenjäger, Engelse speelfilm uit 1963 van Roy Rowland. **00.19** Mickey Spillane erzählt. **00.28** Laatste nieuws.

Duitsland 3 SWF

08.15 Sport treiben - fit bleiben, gymnastiek. Afl.13. **08.30** Cursus Engels. Les 29. **09.00** Schooltelevisie. **16.00** Schooltelevisie. **17.00** Cursus Engels. Les 29. **17.30** Sesamstrasse. **17.59** Tom und die Themse. Afl.6. **18.23** Philipp, kinderserie. Afl.: Die Schatzsuche. **18.25** Kinder-Verkehrsspot. **18.26** Das Sandmännchen. **18.30** Das Südwest-Journal. **19.00** Schnickschnack. **20.10** Sport im Dritten. **21.00** Nieuws. **21.15** Sport im Dritten extra. **22.05** Sonde, wetenschappelijk magazine. **22.50** Sommergewitter, serie. **23.40** Detektiv Rockford: Anruf genügt, Amerikaanse misdaadserie. Afl. Auf Wiedersehen ins Jenseits. Stierf Ura Lee aan een overdosis heroine? Haar vriendin Sara betwijfelt het of de dode verslaafd was en verm oedt dat zij vermoord is. Zij geeft Rockford opdracht om dat voor haar uit te zoeken. Hij ontdekt daarbij iets vreselijks. **00.25** Monitor. **01.10** Schlagzeilen.

RTL Plus

06.00 Früh-Magazin. Gevarieerd programma.
09.00 RTL aktuell.
09.05 Wettlauf mit dem Tod. Serie. Afl.: In den Fängen des Paten.
09.50 Reich und Schön. Serie.
10.15 Der Engel kehrt zurück. Serie. Afl.: Der vergessene Held. Herh.
11.00 Show-Laden. Gevarieerd programma.
11.25 Die wilde Rose. Serie. Afl.32. Herh.
12.10 Ihr Auftritt Al Mundy. Serie. Afl.: Ein Auftrag für zwei. Herh.
13.00 RTL aktuell.
13.05 Der Hammer. Serie. Afl.: Ende gut, gar nichts gut. Herh.
13.30 California Clan. Serie.
14.20 Die Springfield story. Serie.
15.05 Der Clan der Wölfe. Serie. Afl.: Zum Schweigen verdammt.
15.47 RTL aktuell.
15.50 Chips. Misdaadserie. Afl.: Die Rollstuhlbande. Herh.
16.40 Riskant! Spelprogramma.
17.10 Der Preis ist heiss. Spelshow.
17.45 Sterntaler. Filmquiz.
17.55 RTL aktuell.
18.00 Die wilde Rose.
18.45 RTL aktuell.
19.15 Zurück in die Vergangenheit. Serie. Afl.: Literatur statt Liebe.
20.15 Servus. Grüezi und Moin, Moin, volksmuziek.
21.15 Die Heimatmelodie. Volksmuziek een groot feest voor de liefhebbers met tal van bekende artiesten. Prsentatie: Marianne en Michael.
22.10 Stern TV. Magazine.
22.45 Titel, Orden, Consulate. Praatprogramma. Consul Weyer laat zien hoeveel werk het vergt om een normale sterveling in een echter prins te veranderen.
23.20 Benny Hill Show. Engelse comedy.
23.50 RTL aktuell.
00.00 Gate - Die Unterirdischen. Amerikaanse griezelfilm uit 1986. Al, Glen en Terry graven in de tuin een zeldzame met kristallen bezette steen op. Ploitseling gebeurt er iets verschrikkelijks. Uit het gat in de tuin komen weerzinwekkende demonen tevoorschijn.
01.30 Werwolf. Serie. Afl.: Das Geisterhaus.

SAT 1

06.00 Guten Morgen. **08.30** SAT.1 BLICK. **08.35** Nachbarn. **09.00** SAT.1 BLICK. **09.05** General Hospital. **09.45** SAT.1 Teleshop. **10.10** Der wilden Haufen von Navarone, oorlogsfilm uit 1978. **11.05** Lotterie. Anschl. Börsen-Telegramm und Zeichentrickfilm. **12.05** Glücksrad. **12.45** Tele-Börse. **13.35** Bingo. **14.00** Ollies total verrückte Farm. **14.25** General Hospital. **15.10** Nachbarn. **15.35** SAT.1 Teleshop. **15.50** Kung Fu.**16.45** Stingray. **17.40** SAT 1 Blick. **17.50** Drei Mädchen und drei Jungen, Amerikaanse serie.**18.15** Bingo. **18.45** Guten Abend. Deutschland. **19.15** Glücksrad. **20.00** Hunter. Amerikaanse serie. **20.55** SAT.1 Blick. **21.00** Liebe ist nur ein Wort, Duitse speelfilm uit 1971. Oliver Mansfeld (21) zit nog steeds op school. **22.55** SAT 1 Blick **23.05** Erben des Fluchs. Amerikaanse griezelserie. Afl. Der elektrische Stuhl. **23.55** Kanal 4 Reportage. **00.20** Kanal 4 vor Ort. **00.45** Tennis. **01.45** Golf, samenvatting PGA-Tour. **02.15** Vorschau anschl. Videotext.

TV FILMS VIDEO

Duitsland 2
15.30 Die Gerechten von Kummerow. Matige DDR-film voor de jeugd, in 1981 gemaakt door Wolfgang Luderer. Kinderen ontmasekeren een dierenbeul.

Nederland 1
20.25 Rembrandt fecit 1669. Controversiële film van Jos Stelling uit 1977 over het leven van Rembrandt. In Nederland vroeg men zich af wat de maker nu eigenlijk in al die prachtige plaatjes te melden had, maar in het buitenland is de film hogelijk gewaardeerd. Oordeelt u zelf.

Duitsland 3, West
22.45 The girl hunters. Detectivefilm naar het werk van Mickey Spillane, met de schrijver ditmaal zelf in de hoofdrol als zijn creatie Mike Hammer. Dat is ook het enige aparte aan deze film. In 1963 gemaakt door Roy Rowland.

Super Channel
22.50 Private Buckaroo. Musical rond de Andrew Sisters die een show geven voor soldaten. Uit 1942, regie van Edward Cline.

Duitsland 2
23.45 High Hopes. Mike Leigh ontving een Felix (minder bekende Europese equivalent van de Oscar) voor dit sociaal drama over twee echtparen, een rijk en een arm, en hun bejaarde moeder., De één vindt 't geneuzel, de ander noemt 't prachtig. Met Philip Davis, Ruth Sheen.

RTL plus
24.00 The gate. Merkwaardige griezelfilm van Tibor Takacs uit 1987. Twee vriendjes ontdekken in de achtertuin de poort naar de hel. Met Stephen Dorff, Christa Denton.

● *James Brolin in de Amerikaanse speelfilm 'The Finish line'. (RTL 4 – 22.20 uur).*

radio

Radio 1
7.07 VARA Radio I woensdageditie (7.30 en 12.30 Nws. 12.55 Mededelingen t.b.v. land- en tuinbouw). 13.10 TROS Aktua. 13.32 Journalistenforum. 14.05 TROS Klantenservice. 16.05 Tijdsein (17.30 Nws). 18.45 EO-Metterdaad hulpverlening. 18.46 Waar waren we ook al weer. 19.04 Scoop. 20.04 Langs de lijn, sport en muziek. 23.07 Met het oog op morgen. 0.02 Volgspot. 1.02 Nocturne. 2.02 Clair-Obscur. 4.02 Nachtexpress. 6.02-7.00 De ochtendshow.

Radio 2
7.04 Ook goeiemorgen. 9.04 Muziek terwijl u werkt. 12.04 Will wil wel. 14.04 Terug in de tijd. 15.04 Nederland muziekland. 17.04 Hier en nu. 18.04 De wereld zingt Gods lof. 18.53 Moment. 19.04 Water en vuur. 20.04 Country style. 21.00-07.00 Zie Radio 1.

Radio 3
6.02 Praise in the morning. 7.04 Ronduit music time. 9.04 Vrouw zijn op drie. 10.04 Jan en alleman. 10.57 EO Metterdaad hulpverlening. 11.04 Country trail. 12.04 Gospel Holland. 13.04 De moordlijst. 14.04 Nozems-a-gogo. 17.04 Koning Zzakk in Muzykland. 18.04 De avondspits. 19.04 Krapuul de lux. 20.04 La stampa. 22.04-24.00 Stompin'.

Radio 4
7.00 Nws. 7.02 Preludium. 7.55 Het levende woord. 8.00 Nws. 8.02 Platennieuws door Frank Schoonhoven. 8.45 Te deum laudamus. 9.15 Onder de hoogtezon. 10.00 Kamermuziek uit de barok. 10.30 Orkestpalet. 12.10 In de schaduw van de meesters. 12.30 Muziek uit steden: Hamburg. 13.00 Nws. 13.02 Lunchconcert. 14.00 Luisterrijke koorwerken. AVRO: 14.30 In de kaart gespeeld. 16.00 Jacco's keus. 17.00 Muziek van over de grens. 18.00 Nws. 18.02 CeDéa. 20.00 Nws. 20.02 Nieuw Sinfonietta Amsterdam in Rusland. 21.45 Voor het stil wordt en wat later. 23.00-24.00 Jazzspectrum.

Radio 5
6.30-6.50 Scheepvaart- en marktberichten en uitgebreid weerbericht. 9.00 Nws. 9.02 NOS Sportief. 9.25 Waterstanden. 9.30 De derde stand. 10.00 Oud plaatwerk met Herman Emmink. 11.00 De duvel is oud. 12.00 Nws. 12.05 Bonnefooi. 12.30 De spiegel. 13.00 Nws. 13.10 Actuele Zaken, met om 14.00 Het minderheden-nieuwsoverzicht. 15.00 Ruimteschip Aarde. 15.30 Zelf cosmetica maken. 16.00 TROS Schlagerfestival. 17.00 TROS Dierenmanieren. 17.55 Mededelingen en schippersberichten. 18.00 Nws. 18.10 Basicode 3 - magazine. 18.20 Uitzending van de VVD. 18.30 TROS Perspectief. 19.00 Nieuws en actualiteitenrubriek in het Turks. 19.30 Nieuws en actualiteitenrubriek in het Marokkaans en het Berbers. 20.15 Nieuws en actualiteitenrubriek in het Chinees. 20.30-21.00 Como vai?,

Omroep Limburg
7.00 Limburg Aktueel. 8.00 Overname Radio 1 Aktualiteiten. 8.30 Limburg op woensdag. 9.00 Licht Limburgs. 10.00 De Groene Golf. 12.00 Limburg Aktueel. 13.00 Overname Radio 1 Aktualiteiten. 17.00 Limburg Aktueel. 18.00-18.30 Podium.

België/Radio 2
6.00 Nieuws. 6.05 Het goeie been (6.30, 7.00 en 7.30 nieuws). 8.00 Nieuws. 8.10 Koffers en Co. 10.00 Nieuws. 10.03 Het schurend scharniertje. 10.08 Zijn er nog vragen? 11.50 Feuilleton Het Koekoeksnest. 12.00 Radio 2 regionaal. 13.00 Nieuws. 13.10 Made in Germany, Amusementsmuziek uit Duitsland voor luisteraars in de Benelux. 14.00 Villa Musica, muziekprogramma waarin ook plaats voor een spelletje en een cursiefje. 17.00 Radio 2 regionaal. 18.00 Nieuws. 18.10 Rijswijckfoon, verzoekplaten. 20.00 Levensstijl. 22.00 Nieuws. 22.05 Jazzkaffee. 23.30-06.00 Nachtradio.

België/BRF
6.35 Radiofrühstück. 7.15 Wunschkasten (7.45 agenda; 8.30 overpeinzing). 8.35 Für die Kranken. 9.00 Nieuws. 9.10 Musikexpress. 10.00 Gut aufgelegt. 12.00 Musik bei Tisch (12.00 en 12.15 agenda; 12.30 nieuws). 13.00 Frischauf, volksmuziek. 14.00 Nieuws. 14.05 Musikzeit heute: Lieder, Chansons, Folk. 15.00 Nachmittagsstudio. 16.05 BRF International. 17.05 Oldies. 18.10 BRF Aktuell. 18.40-20.05 Orgel- und Chormusik.

RTL Radio
4.00 Frühschicht. 6.00 Guten Morgen Deutschland. 9.00 Ein Tag wie kein anderer. 12.00 Life-Style. 15.00 Feierabend. 18.00 Hit-Mix. 21.00 Je t'aime. 24.00-04.00 Nachtradio.

WDR 4
4.05 Radiowecker. 6.05 Morgenmelodie. 9.05 Der Musikpavilljon. 12.00 Nieuws en Zur Sache. 12.07 Gut aufgelegt met Star der Woche (om 13.00 Mitmenschen). 14.00 Nieuws en Stichwort Wirtschaft. 14.07 Auf der Promenade. 15.00 Cadfé Konzert. 16.00 Nieuws. 16.05 Heimatmelodie. 17.00 Nieuws, der Tag um fünf. 17.07 Musikexpress (18.00 nieuws). 20.00 Nieuws. 20.05 Zwischen Broadway und Kudamm. 21.00 Musik zum träumen. 22.30-04.00 ARD Nachtexpress.

Hebben we ons eigenlijk ooit wel goed aan u voorgesteld?

Limburgs Dagblad
piccolo's
Voor meer resultaat!

In de Cramer 37, Heerlen
Postbus 3100, 6401 DP Heerlen
Postgiro: 1035100
Bank: ABN 57.75.35.935
Fax: 045-739364

Piccolo's
Over 1 kolom, in kleine letters met een woord in hoofdletters. Minimumhoogte: 10 millimeter. Prijs per millimeter hoogte: ƒ 1,25.
Afwijkende tarieven voor rubrieken: Proficiat en Vermist.Gevonden ƒ 1,10 per mm. Onroerend Goed en Bedrijven Transakties ƒ 1,70 per mm.

Reuzepiccolo's
Over 1 of 2 kolommen, in 4 mogelijke lettergrootten met minimaal een woord in grotere letter (14-punts). Minimumhoogte: 10 millimeter. Foto's, logo's en illustraties zijn mogelijk. Prijs per millimeter hoogte per kolom: ƒ 1,70.
Advertenties onder nummer: ƒ 7,50.
Bewijsnummers op aanvraag: ƒ 4,75.

Prijzen exclusief 6% BTW. Betaling contant of met de acceptgirokaart die u wordt toegezonden.
Enkele rubrieken UITSLUITEND à contant en met legitimatie.

Telefonisch opgeven
045-719966
Maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Opgave - in de regel - tot 12.00 uur daags voor plaatsing.
Schriftelijk opgeven
Opgave via de 1e post daags voor plaatsing.
Persoonlijk opgeven
Via de balie van onze kantoren maandag t/m vrijdag 8.30-17.00 uur. Voor plaatsing op zaterdag en maandag geldt donderdag 17.00 uur.

Wij kunnen geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor schade van welke aard dan ook, ontstaan door niet, niet tijdig of onjuist plaatsen van advertenties.

Het Limburgs Dagblad wordt dagelijks gelezen door meer dan 250.000 personen van 15 jaar en ouder.
(Bron: Cebuco Summo Scanner)

Personeel gevraagd

Leuke bijverdienste
Ogilvie/Marktonderzoek B.V. zoekt medewerkers M/V voor het houden van vraaggesprekken in eigen woonplaats of omgeving, bij de mensen thuis (overdag of 's-avonds). Bel of schrijf: 020-6242776 of 6247466 (ook 's-avonds en weekend). Antwoordnr. 8009, 1000 RA Amsterdam (geen porti).

Voor Hoensbroek en Brunssum en omgeving vragen wij
Verspreiders
i.b.v. auto, voor de bezorging in de ochtenduren van 05.00 uur tot 07.00 uur. Te bevr. Limburgs Dagblad Rumpenerstr. 81, Brunssum. Tel. 045-256363.

Wij zoeken een enthousiaste zelfstandig werkende
Broodbakker
Wij bieden:
* full-time baan (38 uur)
* goed salaris
* leuke collega's
* 25 vakantiedagen
* 8% vakantiegeld
Luxe Bakkerij Peter Broekmans
Oirsbeek - Heerlen - Welten
Voor tel. afspraak: 04492-1404.

Asito Heerlen BV
schoonmaak en dienstverlening
zoekt
Schoonmaakmedewerksters
voor de avonduren in Heerlen.
Aanmelden: Asito BV Bilzerbaan 19A, 6217 JD Maastricht. Tel. 043-472047 van 9.00 tot 17.00 uur.

Kinder en Jeugdtelefoon Heerlen
zoekt
Nieuwe vrijwilligers
tussen 18 en 30 jaar, die minimaal 20 uur per maand willen besteden aan telefoonwerk en andere taken o.a. voorlichting geven op scholen.
Voor informatie bel. 045-719166 (tijdens kantooruren.)

Gevr.: voor Bonaire Ned.Antillen
Per 1 nov. 1991, jaarbetrekking
jonge zelfstandig werkend kok (chef kok, alleenstaand)
Voor het invullen van deze functie zoeken wij een medewerker met goede ideeën, en die een positieve impuls kan geven aan ons bedrijf.
Wij verwachten:
goede contactuele eigenschappen
creatief koken op niveau.
Wij bieden:
een zelfstandige baan in een groeiend bedrijf prettige werksfeer in een kleine brigade woonruimte op Bonaire. Aantrekkelijk salaris, soll. op 1 en 2 okt. a.s. na tel.afspr.
Trefcentrum Openbare Golf BV
Tel. 045-271892 vragen naar de heer F. America.

M&S maakt mode betaalbaar
Door deze succesvolle formule heeft M&S Mode zich in 25 jaar ontwikkeld tot een internationale winkelketen met meer dan 100 filialen in Nederland.
Voor ons filiaal Heerlen zoeken wij een:
Hulpverkoopster m/v
(Voor een wekelijks af te spreken aantal uren met een maximum van 12 uur per week)
Wij denken aan medewerksters met ervaring in de modeverkoop, in de leeftijd van 18-25 jaar.
Heft u belangstelling voor deze functie, dan kunt u uw schriftelijke sollicitatie richten aan M&S Mode B.V. t.a.v Mevrouw A. Paas, Promenade 47, 6411 JB Heerlen.
Wij ontvangen uw schriftelijke sollicitatie graag voor 25 september 1991

Van Leeuwen Citroën
Zoekt voor direct
1e Monteurs
Liefst met Franse ervaring. Soll. na telefonisch contact met J.H.D. van Leeuwen, Strijthagenweg 129, Kerkrade. Tel. 045-453355.

Aannemersbedrijf Belo vraagt ervaren BETONTIMMERLIEDEN, metselaars voor Duitsland. Hoog loon. Tel. 045-250930/250238.

Ervaren VERKOPERS en ploegbaas gevr. voor de verkoop van onderhoudsprodukten in België. Goede bijverdienste en beste condities, zonder ervaring onnodige te solliciteren. Telef. inl. te verkrijgen 045-222256 tussen 19.00 en 20.00 uur.

Gevraagd allround TIMMERMAN. Tel. 04450-4565

Veel verdienen, leuke sfeer. Kom werken bij Privéclub PORKY'S Pretpark, int. mog., chauffeur aanw. Tel. 045-228481.

Weg. drukte nette lieve DAMES gez. voor Club te Lanaken-België. Verv. en werkt. in overleg. Zeer goede verdiensten. Inl. tot 20.30 045-729239 na 20.30 09-3211.718692.

In den Heerlyckheit
LUNCHROOM · RESTAURANT · PARTYSERVICE
te Heerlen vraagt voor direkt: All-round
medewerksters
op part-time basis voor de bediening. Interesse? tel. 045-725266 Dhr. Janssen voor 10 uur of na 20 uur

Fa. WGW Bouw. Voor direct gevr. voor Duitsland METSELAARS, betontimmerlieden. Ook colonnes. 045-231336/ 230477. Hommerterweg 77, Hoensbroek.

Metselbedr. Paas, Hoofdstr. 455, Schaesberg, 6372 EC vraagt METSELAARS en opperlieden voor werken Maastricht en Geleen. Melden na 19.00 uur 045-325622 b.g.g. 045-257880.

Bouw- en ingenieursburo Catena BV vraagt voor haar eigen werken in Duitsland, BETONTIMMERLUI en metselaars (liefst coll.). Hoog loon, wekelijkse betaling, Duits verzek. Soll. na telef. afspraak 045-232100.

Club Bubbles vraagt leuke MEISJES. Rijksweg Zuid 131, Geleen. 046-742313.

DAMES gevraagd voor het verkopen van lingerie, geen eigen investering. Telef. inlichtingen: voor Nederland 045-212427, voor België 09-3211772258. Lynn Byou

ASSISTENTE gevr. voor privéhuis. Zeer hoog garantieloon. 045-274810. Pr. Hendrikln 312, Brunssum.

Polyman Confectie BV vraagt voor haar bedrijf ervaren THUIS-NAAISTERS en lockesters. Zonder erv. gelieve niet te reageren. Tel. en schrift. reacties kunt U richten aan: Polyman Confectie BV, Maastrichterstr. 9a, 6444 GA Brunssum. Tel. 045-259564

Net meisje of jonge vrouw voor hulp in SNACKBAR, plm. 20 uur p.wk., verd. tussen ƒ 12,50 en ƒ 15,00 per uur. Soll. na tel. afspr. 04404-1253.

De Scharrel Slager Guy Claessens, Koningswinkelstr. 34, Valkenburg/Broekhem vraagt vlotte parttime VERKOOPSTER. Tel. afspr. 04406-12532.

Bakkerij Franssen vraagt ervaren BROODBAKKER event. parttime en/of leerjongen. Tel. Simpelveld 045-441426.

RECLAMEBEZORGERS va 15 jr. gevr. o.a. in Heerlen-Bekkerveld-Heksenberg-Heerlerheide C-Litscherveld 045-257974.

BEZORGERS gevr. v. ochtendkrant voor Brunssum. min. lft. 15 jr. 045-257974.

Motel Heerlen vraagt voor directe indiensttreding RECEPTIONISTE, lft 18/23 jr. met HAVO, MHS of gelijkw. opleiding. Schrift. soll. Motel Heerlen, Terworm 10, 6411 RV Heerlen, t.a.v. Mevr. M. Janssen.

Motel Heerlen vraagt leerling- BANKETBAKKER M/V. Tel. inl. 045-719450.

Jong dynamisch schoonmaakbedr. gespec. in de voedingsector zoekt voor haar objecten omg. Born, Geleen, Nuth PARTTIMERS M/V. Goede beloning. Heeft u interesse bel dan: 045-421208 of 713216.

Gevraagd 2e KAPSTER of kapper, als stagaire of weekendhulp, moet alle voorkomende werkzaamheden kunnen verrichten. Coiffure Jo Smeets, Hoensbroek Tel. 045-212445.

Gevr. jonge mensen voor de VERKOOP van kunst in Duitsland. Hardwerken, zeer hoge verdiensten mog. Tel. 010-4583985.

Gevraagd Italiaanse OBER voor Italiaans restaurant in Eindhoven. 040-112111.

Coffeeshop Quiam vraagt BUFFETBEDIENDE (v). Tel. soll. 045-458769 na 14.00 uur.

Impact Press zkt. voor GLAMOUR fotogr. vr. modellen. Hoewel geen voorwaarde gaat de voorkeur uit naar donker getinte modellen. Interesse? Graag een brief naar Fa. I.P. Clotildestr. 98, 6132 GE Sittard

Voor dir. gevr. JONGEMAN of meisje ter opleiding als verkoopster/er voor onze groente- fruitafdeling. Vrusch Versmarkt, Kerkstr. 59, Brunssum 045-252504.

Eetcafé centrum Aken vraagt MEDEWERKERS m/v voor de keuken, enige ervaring van koken gewenst ook voor huisvrouwen die weer aan de slag willen. Voor verdere opleiding wordt gezorgd. Inl. elke dag van 9.00-14.00 uur. Tel. 046-517460.

Aken centrum. Eetcaf é in Aken zoekt personeel voor de BEDIENING en achter buffet. Voor 3 à 4 dagen p. week. Ook Tappers gevraagd. Tel. 09-49-24121030. Aanmelden dag. tussen 10-12 uur.

Te huur gevraagd

Te koop of te huur gevraagd STADSPAND. Tel. 04750-30885.

Te huur gevr. comfortabel WOONHUIS, bungalow of appartement met garage. Tel. 045-714336.

Onr. goed te koop aangeb./gevr.

Snel en goed Uw huis verkopen?
Jos Storms O.G. Past.Vonckenstr.44 Geleen 046-742550
Geen Verkoop! Geen kosten

*** ONZEKERHEID OVER HYPOTHEEKRENTE ***
Kies 20 jaar, rentevast 9,1% met gemeente garantie
Ook bijzondere mogelijkheden voor 2e inkomen tot 30 jaar.
Bel tijdens kant.uren: 045-712255 na kantooruren/weekend 045-440731. Hypotheekadviseur J. Wetsels.
Stienstra-Hypotheekservice

Sittard, Industriestraat 35
Op handelsterrein gelegen bedrijfsobjekt, bestaande uit: showroom/verkoopruimte met verhard terrein, alsmede vrijstaand woonhuis met o.a. kantoor, kelder, hal, woonkamer, luxe keuken, 3 slaapkamers en fraaie badkamer. Uitbreiding is mogelijk. Uitv. gegevens en koopprijs op aanvraag. Tel. 046-510655.

Uw woonhuis verkopen? Geen verkoop, geen kosten. BOPA O/G. 045-324133.

Bouwen/Verbouwen

DAMOISEAUX Heerlen verkoopt en verhuurt meer dan u denkt! Tel. 045-411930.

Reparaties

TV/VIDEO reparatie. Zonder voorrijkosten. Görgens. Industrieterr. Abdissenbosch-Landgraaf. Tel. 045-314122

Koelkast- en Diepvriesreparatie met garantie, geen voorrijkosten. Jacques TEBBEN koeltechniek Tel. 045-460471 na 19.00 uur 045-464782.

Diepvries en KOELKASTREPARATIE zonder voorrijkosten. Bel Geleen, 046-745230 service binnen 24 u.

REPARATIE van wasmachine en alle huish. apparaten. Toenbreker Wasautomaten 045-325819. Tev. Miele-specialist!

TV/VIDEO reparaties. Binnen 24 uur klaar, met prijsopgave en gar. E en E Electronica, tel. 045-231340

Wat VERKOPEN? Adverteer via: 045-719966.

Kamers

Te h. kamer met centrale v.w. nabij Centrum- HEERLEN. Tel. 045-719083.

bouwmat./machines

KUNSTSTOF-ramen-deuren-serres, van fabrikant naar klant, nergens goedkoper. Tel. 045-327962; fax. nr. 045-327963.

KANTELDEUREN, roldeuren, sectiedeuren met of zonder afstandsbediening in 23 maten direkt leverbaar. Afstandsbediening computer gestuurd, geschikt voor alle soorten garagedeuren compl. met zender voor uw auto. Fa. Straten, Eijkskensweg 18, Geulle. 043-641044

Te k. stalen BALKEN, oude ijzeren sierplaten en ankers, houten balken, 4-6 m. leng. 20-18-16 cm. hoog, grote ramen met glas, binnendeuren, dikke trottoir tegels, 1000 m. bestrating klinkers, div. ronde en rechte stalen trappen, div. grote en kleine radiateurs, ijzer en alu. dakbeschot, alu. binnenwanden met glas. L. Ravesteijn, Schoenerweg 75, Beatrixhaven-Maastricht.

Winkel & Kantoor

Copieerapparaten v.a. ƒ 500,-
Type-machines v.a. ƒ 450,-; Kasregisters v.a ƒ 750,-
Telefax v.a. ƒ 1.495,-.
Prijzen excl. BTW. Eigen service-dienst.
Spoor kantoormachines, Bocholtz. Tel. 045-443961.

SEPTEMBER-AKTIE: Kassa's, weegschalen, kantoormachines, kantoormeubelen. Roltex b.v. tel. 045-242880. Maktro Nuth.

Hobby/D.h.z.

SCHUURTJES, tuinhuisjes, garage's, hondenhokken, vele afm. reeds v.a. ƒ 195,-. Houtbouw Ubachs, Eygelshovergracht 39, 6464 GA Kerkrade. Tel. 045-460252

Geldzaken

Noodsituatie!!
Wie wil en kan mij z.s.m. ƒ 5.000,-. lenen? Ben bereid hiervoor papieren te tekenen en ƒ 500,- per mnd. terug te betalen. Br.o.nr. B-9223, L.D., Postbus 2610, 6401 DC Heerlen.

Wat VERKOPEN? Adverteer via: 045-719966.

Landbouw en Veeteelt

ONDERDELENBANK. Tel. 04493-2715.

Jonge HENNEN te koop, tevens mestkuikens regelm. leverbaar. Vaesrade 43, Nuth. Tel. 045-241284.

Te koop BAKPRUIMEN. Tel. 045-752014.

Aangeb. rijpe BAKPRUIMEN. o. gesch. v. invriezen à ƒ 2,- p.kg. 046-512835, Honings, Heistr. 8, Sittard.

Te koop partij GRASZAADHOOI (Vicon-pakken) Loonen Grensverzetbedrijf Mertens Mechelen. Tel. 04455-1305.

Te koop grote BLAASUNIT met evt. buizen. Tel. 04450-1315.

Wat VERKOPEN? Adverteer via: 045-719966.

Auto's

Te k. gevr. loop-, sloop- en
Schadeauto's
Ik betaal de hoogste prijs in Limburg. Tel.045-254049.

AVIS AUTOVERHUUR
per dag incl. 100 km
per dag incl. alle km
per weekend incl. 400 km
lang weekend incl. 500 km
per week incl. alle km's
per maand incl. alle km's
of langer misschien?
Heerlen
NOBELSTRAAT 12, 045-740559
Maastricht
SPOORWEGLAAN 18, 043-252377

Nieuw! GEVRAAGD
alle merk. auto's
v.a. bwj. '78 tot '90.
Bel 045-426817
ook 's avonds.

Citroën
BX 14 '86 '87
BX 14 RE '89, '88
BX 1.9 service break turbo
BX 1.9 GT 1986
AX 11 TRE '87
AX 11 RE '86, '88
CX 2500 GTI prestige autom.
Van Leeuwen Citroën
Strijthagenweg 129, Kerkrade. Tel. 045-453355.

Mercedes 200 aut. LPG '87
Mercedes 200 Diesel '80
Hyundai Pony XP '89, wit
Alfa Romeo 33 rood '88
Van Leeuwen Citroën
Strijthagenweg 129, Kerkrade Tel. 045-453355.

Voordelig zelf verhuizen
V.a. ƒ 80,58 p.d. incl. 100 km, incl. BTW
Bel voor een prijslijst
Auto-Rent Bastiaans
Spoorsingel 50, Heerlen.
Tel. 045-724141.

Autohandel Johan SCHMIDT heeft diverse auto's in voorraad van ƒ 750,- tot ƒ 6.000,-. Alles met APK. Tel. 04492-2888. Hommert 24, Vaesrade.

OPGELET, gevr. voor export, pers. en bedrijfsauto's in alle prijsklasses v.a. ƒ 500,-. Schade of defect geen bezw. Contact geld. 045-727742 b.g.g. 723076.

INKOOP alle merken auto's. Wij betalen hoogste prijs, 045-416239.

BX 14 RE, bwj. '86, ƒ 6.500,-, Citroën BX, bwj.'83, ƒ 3.600,-; Colt ƒ 1.700,-; Golf, bwj. '83, 16 GLS, ƒ 6.300,-; Ford Siërra 23 D, bwj.'85, ƒ 6.700,-; GSA, bwj.'83, ƒ 1.800,-. P. Nuydtstr. 157, Heerlerheide, tel. 045-727347 / 06-52870500

Daihatsu Chara 1.3 16 V '89, 1e eig., ƒ 15.500,-; Rover 820E Fastback '90, 1e eig., ƒ 24.750,-; Jaguar XJ6 '83, ƒ 17.500,-; Lancia Thema 2.0 IE '87-'88 v.a. ƒ 12.750,-; Saab 9000 Turbo '86, ƒ 22.000,-; Porsche 944 S aut., '87, ƒ 36.500,-. Tal van goedkope inruil-auto's. Direkte 100% financ. Han v. SINTMAARTENSDIJK, Trichterweg 109, Brunssum 045-229080

Te k. PEUGEOT 505 STI, bwj. '81, met APK, pr. ƒ 1.350,-. 04406-40437.

Te k. SUBARU 1600 GFT, bwj. '80, zilvermet., sportw., APK 9- '92, i.z.g.st., vr.pr. ƒ 2.350,-. 043-430227.

Gevr. loop- en schade-auto's. Betalen ƒ 400,- tot ƒ 20.000,- voor uw auto! 045-423063 of 423199.

Ford FIESTA 1100 L, schadevrij, 1e lak, m. '81, ƒ 3.000,-. Tel. 045-724417.

MAZDA 626 GLX, 50.000 km., in st.van nieuw, bwj. '86. Tel. 045-456487.

Ford FIESTA 1.1, bwj. '84, nieuw model, bijz. mooi. ƒ 5.650,-. Tel. 045-751387.

CITROEN GSA spec., bwj. 8- '84, APK 9- '92, i.z.g.st. Pastorystr. 12, Nuth.

OPEL Kadett 1.2 '82 ƒ 3.900,-; Kadett 1.2 N '81 ƒ 3.600,-; Kadett 1.2 '80 ƒ 2.500,-; Mitsubishi Tredia '83 ƒ 4.500,-; Ford Escort '81 ƒ 2.950,-; Mazda 323 '80 ƒ 1.200,-; Datsun Cherry '80 ƒ 1.500,-. Oude Landgraaf 101, Schaesberg-Landgraaf. 045-311078.

Te k. Ford ESCORT 1.6i bwj 1986, i.z.g.st., veel acces. Pr.n.o.t.k. Tel. 045-462107.

Mooie 4-drs. ACCORD bwj. '80, APK 8-'92, pr. ƒ 1.400,-. Tel. 045-422610.

MAZDA 323 Sedan, bwj. '88 LPG, inter. prijs, alle extra's. Hunecum 38, Nuth.

Auto KALDENBORN wij betalen ƒ 400,- tot ƒ 30.000,- voor uw auto! 045-411572.

Citroën AXEL 1.3 TRS, 8-'86, duurste uitv., APK 8-'92 5-versn., zonnedak, toerenteller, nw. uitl., gordels achterin, enz., 77.000 km., vr.pr. 1:16. Inr. mog., ƒ 5.750,-. Tel. 046-751763

INKOOP goede auto's, cont. geld. Joosten, Scharnerweg 3, Maastricht. 043-634978.

Audi 90, '89, 1e eig., ƒ 3.400,-; 80 S '88-'89 v.a. ƒ 22.000,-; 80 CS '86, ƒ 11.250,-; 100 cc 2.3 '88, 1e eig., ƒ 25.000,-; Mercedes 200 D m.'88, 1e eig., ƒ 34.000,-; 190 D '87, ƒ 29.000,-; 200 D '82, ƒ 7.750,-; 190/190E/190D, '84-'87 v.a. ƒ 18.750,-; 230 TE combi '85, ƒ 22.500,-; 230 E '86, 1e eig., ƒ 29.000,-; BMW 525i '89, 1e eig., ƒ 45.000,-; 520i aut. '86, 1e eig., ƒ 13.500,-; 525i/ 525E/528i, '82-'87 v.a. ƒ 7.500,-; 316/323i '84-'85 v.a. ƒ 9.750,-; 324 D '87, ƒ 16.500,-; Opel Vectra 1.6i '89, 1e eig., ƒ 22.500,-; Kadett 2.0 GSi, '87, ƒ 18.500,-; Kadett '84-'89 v.a. ƒ 8.500,-; Kadett 1.6 LPG '86-'88 v.a. ƒ 9.750,-; Ascona Traveller '86-'87 v.a. ƒ 9.750,-; Omega 1.8i/2.0i '87-'90 v.a. ƒ 14.750,-; Manta 2.2i spec. uitv., ƒ 9.500,-; VW Passat 1.8 '88, 1e eig., ƒ 23.500,-; Golf 1.8i '87, 1e eig., ƒ 14.750,-; Golf D '84-'87 v.a. ƒ 9.500,-; Golf aut., '85, ƒ 12.500,-; Passat D '84-'86 v.a. ƒ 7.500,-; Volvo 440 GL '89, 1e eig., ƒ 21.750,-. 740 GL '84-'88 v.a. ƒ 11.500,-; 245 GL/GLD combi '85-'87 v.a. ƒ 15.500,-; 340 GL '83-'88 v.a. ƒ 3.000,-; Alfa 75 1.6/1.8/2.0 '86-'88 v.a. ƒ 12.500,-; Ford Siërra 2.0i dohc m.'90, 1e eig., ƒ 21.750,-; Siërra 2.3 GLD sedan '85-'89 v.a. ƒ 8.000,-; Siërra 1.8 combi '86-'88 v.a. ƒ 13.500,-; Siërra 2.3 D VAN '87, 1e eig., ƒ 13.750,-; Siërra '83-'90 v.a. ƒ 5.500,-; Fiësta '83, ƒ 4.750,-; Scorpio 2.0/2.4i '87-'90 v.a. ƒ 16.000,-; Renault 25 GTS/ TX '89, 1e eig., ƒ 20.500,-; 25 TS/GTX '85-'86 v.a. ƒ 8.500,-; 21 GTL '88-'89 v.a. ƒ 14.500,-; Citroën BX Palmares '88, 1e eig., ƒ 13.750,-; BX 19 GTi, '88, 1e eig. ƒ 17.500,-; BX 14/16 TRS '84-'87, ƒ 4.500,-; Axel '86, ƒ 4.750,-; CX 22 TRS airco '87-'88, 1e eig., v.a. ƒ 12.500,-; Fiat Panda Fire '88, 1e eig., ƒ 8.750,-; Uno Fire '88, 1e eig., ƒ 9.750,-; Ritmo Silver '84-'88, v.a. ƒ 3.750,-; Croma CHT '87, 1e eig., ƒ 12.500,-; Peugeot 405 GR 1.9 combi '89, 1e eig., ƒ 26.500,-; 405 GL/GLD '88, 1e eig. v.a. ƒ 17.500,-; 205 Accent '87, 1e eig., ƒ 11.750,-; 505 STi '85, ƒ 7.750,-; Lada Samara '86, 1e eig., 35.000 km., ƒ 5.750,-; Mazda 626 D hatchback '88, 1e eig., ƒ 18.750,-; 626 GLX '88-'89 1e eig. v.a. ƒ 17.000,-; 626 GLX 2.0 coupé aut., '88, ƒ 20.750,-; Mitsubishi Colt GLX '85, ƒ 8.500,-; Spacewagon '85, 1e eig., ƒ 12.500,-; Nissan Bluebird '89, 1e eig., ƒ 17.000,-; Sunny Combi D '85, ƒ 7.500,-; Micra '84, ƒ 5.000,-; Honda Accord 2.0 aut. '88, ƒ 17.500,-; Accord 2.0 '87-'89 v.a. ƒ 10.500,-; Mozartstr. 15, Toyota Celica liftback '85-'87 v.a. ƒ 9.000,-. Tal van goedkope inruilauto's. Direkte 100% financiering. Han v. SINTMAARTENSDIJK, Trichterweg 109, Brunssum 045-229080

LOVEN Heerlen BV biedt aan zeer interessante occasions: Mazda 626 Sedan GLX 1.8 '88; Mazda 626 Coupé 1.6 GLX '85; Mazda 626 coupé 2.0 GLX 12 V, 8-10-'87 nw. mod.; Mazda 626 HB 2.0 GLX LPG '88; Mazda 626 HB 2.0 GLX met stuurbekr. '88; Mazda 626 Wagon 1.8 GLX '89 27.000 km; Mazda 323 Sedan 1.3 LX '86; Mazda 323 Sedan 1.5 GLX '86; Mazda Sedan 1.3i LX '89; Mazda 323 HB 1.3 LX '86; Mazda 323 HB Envoy '88; Opel Corsa 1.3 Swing 5-drs '88; Opel Kadett 1.2 S '85; Opel Kadett 1.2 S 2x '86; Opel Kadett 1.3 N '88; Opel Kadett caravan 1.6 S '84; Ford Fiesta 1.4i '89; Ford Escort 1.3 L '86; Ford Escort 1.3 Laser '86; Ford Capri 1.6 Laser '85; Ford Siërra 2.0 Laser '85; Ford Siërra 2.0 GL met LPG '86; Ford Siërra 1.6 Laser LPG '85; Citroën BX 1.4 E 1-11-'85, 32.000 km; Honda Civic 1.3 L '86; Honda Civic aut. '82; Lancia Y10 Touring '86; Mitsubishi Colt 1.5 GLX '87; Mitsubishi Lancer 1.2 GL '85; Nissan Cherry 1.7 diesel '84; Peugeot 205 SR '86 9-10-'87; Peugeot 205 GR 1.6 autom. met stuurbekr. schuifdak 6-11-'87; Renault 11 TL '88; Renault 5 GTL '85; Volvo 340 GL '88. Diverse goedkope inruilauto's: Datsun Cherry 1.3 '82 ƒ 3.500,-; Datsun Bluebird 1.6 '82 ƒ 5.500,-; Ford Taunus 1.6 '79 ƒ 2.500,-; Mitsubishi Colt '81 ƒ 2.950,-; Volvo 343 DL '80 ƒ 2.950,-; Opel Ascona 1.6 '81. Eigen financiering, APK keuringsstation. Palemigerboord 401 Heerlen. Tel. 045-722451.

Te koop MAZDA 626 2.0i GT, bwj. '86, voorz. v. alle extra's, zeer mooi, vr.pr. ƒ 17.500,-. 045-465459.

Te koop Fiat UNO 60 S kl. rood, bwj. '87, 60.000 km. Tel. 045-463135.

Te k. Opel KADETT 1.3 LS, '87, 3-drs. km. st. 84.000, pr n.o.t.k. 045-221423 na 16 u.

KADETT 13 S club '88; Vectra 1.6i GL '90; Kadett 1.6 LS 5-drs. '86; Kadett Sedan 1.3 LS '86; Kadett Caravan 1.3 LS '87; Kadett 12 LS '85; Corsa 12 S '87; Corsa TR 13 '87; Kadett 1.2 N coupé '77; Ford Fiësta 1.1 '81. Automobielbedr. Denneman Raadhuisstr. 107, Hulsberg.

Opel KADETT 1.6 LS bwj. 8-'85, stereo, i.z.g.st. vr.pr. ƒ 8.450,-. Tel. 045-223722.

Te k. Opel ASCONA 16S, bwj. '78, APK 5-'92, ƒ 1.000,-. Tel. 045-223643.

Te k. zeer mooie PEUGEOT 305, APK 7-'92, bwj. '78, vr. pr. ƒ 1.500,-. 045-229621.

Toyota CARINA 1.6 DX, combi, bwj. '83, pr. ƒ 3.950,-. Tel. 045-715703.

Te k. Toyota STARLET 1.3 DX, bwj. 10-'86, 52.000 km., i.z.g.st., vr.pr. ƒ 11.500,-. Tel. 04459-1427.

Te k. mooie VW BUS, bwj. '84. Bernhardstr. 12, Munstergeleen.

VW GOLF 1.3, 3-drs. wit, perf. schadevrije ned. auto, 58.000 km. bwj. 10-'86. Vaste pr. ƒ 9.950,-. incl. BTW. Tel. 045-740829.

Te k. VW GOLF, bwj. '77, APK, i.z.g.st., ƒ 950,-. Tel. 045-726112.

Te k. zeer mooie GOLF GTi, bwj. '84, alle extra's, vr.pr. ƒ 10.500,-. Tel. 045-728038

Te k. VOLVO 460 GL, kl. wit, bwj. 4-'90, km.st. 20.000, tel. 045-752828

VOLVO 360 GLTi Sedan, bwj.'87, grijsmet., schuifd., etc. ƒ 15.000,-. 045-724516

Te koop gevraagd AUTO'S vanaf 1982. Ook Lada's. Garage Schaepkens. Tel. 04405-2896.

Te koop gevr. AUTO'S en bedrijfsauto's, schade/defect geen bezwaar 045-720200.

Te k. VOLVO 244 diesel '83, pr. ƒ 6.750,-; MG-B GT '70, ingevoerd, spaakwielen, pr. n.o.t.k. 045-271017.

Audi 80 1.9E, met veel extra's, kl. zwart, '88; Opel Kadett 1200 stationcar '85; Ford Fiësta 1100, '82; Ford Siërra Stationcar Diesel '88; Renault GTS Nevada Stationcar '87; Renault 25 TS type '89; Mercedes 230 E type '87 bijna alle extra's; Ford Escort 1300 '85; Ford Taunus 1600 '82 ƒ 3.250,-; Opel Ascona 1600, '83 ƒ 5.500,-; Ford Escort 1600i '88; Datsun Blue Bird 2.0 SLX '88; Mazda 626 diesel '86 ƒ 10.750,-. WEBER Autobedrijf, inruil, financiering. Bovag-garantie Baanstr. 38, Schaesberg. 045-314175.

Honda PRELUDE EX, nieuw model '84, ƒ 8.250,-. Tel. 045-225685.

Te k. MERCEDES 300 TD, div. extra's, autom, nwe motor '86, inr. mog. Tel. 045-215771.

Opel RECORD stationwagon met LPG, autom., bwj. '82, ƒ 3.000,-. 045-714054.

Te k. Opel KADETT 12 S, Flash, 10-'83, i.z.g.st. ƒ 4.950,-. 045-316940.

Ford SIERRA 18 CL Sedan, 4-drs. m.'88, 1e eig. 1e lak, schadevrij, kl. grijsmet. pas gek. v. 5 splinter.nw. Tel. 04493-254462.

Ford ESCORT 1.6 Diesel, 1988, mooie auto, ƒ 10.500,-. Mozartstr. 15, Oirsbeek. Tel. 04492-4767

Te koop Ford TAUNUS 1.6 GL, bwj. '80, i.g.st. ƒ 2.250,-. Tel. 045-455285.

MERCEDES 200 D t. 124, bwj. '88, div. extra's, 1e eig. i.z.g.st. vr.pr. ƒ 31.750,-. Tel. 045-273743.

Opel KADETT coupé, gerest 2.0 GTE, bwj. '77, taxatie. Hunnecum 38, Nuth.

Zondag 22-9 is KOOPZONDAG: wij zijn geopend van 10.00-17.00 uur. Wetzels Auto Exclusief, Mercedes 560 Sec aut. '86; Mercedes 450 SL aut. '80; Mercedes 300 E aut. '86; Mercedes 300 E aut. '87; Mercedes 300 E aut. '87; Mercedes 260 E aut. '87; Mercedes 260 SE '88; Mercedes 500 Sec. '83; Mercedes 280 SE '84; Mercedes 230 E '85; Mercedes 190 E 2.6 aut. '86; Mercedes 190 E '86; Mercedes 190 D '89; Mercedes 300 SE aut. '85; Mercedes 190 D '86; BMW 730i aut. '87; BMW 520i '83; Audi 80 LS '88; Ford Escort XR 3i '88; Ford Escort 1.4 Bravo '88; Ford Escort 1.4 Bravo '87; Ford Siërra XR 4i '87; Nissan 3.0 ZX, T-bar '87; Opel Omega 2.0i aut. '89; Chevrolet Camaro Irox '87; Chevrolet Corvette '79; Volvo 340 GL '85. Industriestraat 35, 6135 KG Sittard. Tel. 046-510655.

F. v. OPHUIZEN autohandel biedt aan: Nissan Bluebird 2.0 SLX, LPG, '86; Mazda 626 LX, 2.0 diesel, '86; Mitsubishi Tredia turbo 114 pk. 10-'83; BMW 520i 5-bak '84; Ford Siërra 2.0L 5-drs LPG '83; VW Golf GTi 5-bak sportw. '82; Ford Fi esta 1.6 D '85; Opel Ascona 1.6, SR, LPG, '82; Fiat Argenta 100, LPG, '84; Porsche 924 i.z.g. st. '76; Volvo 240 GL aut. '83; BMW 316 '82; Nissan Sunny '83; Ford Taunus 1.6 L combi '81; BMW 320-6, div. extra's, '80; Renault 5 GTL '82; Opel Ascona 16 S, '80; Opel Manta CC 2.0S autom. '80; BMW 316 LPG '82; Ford Escort 1.3L aut. '80; VW Jetta 4-drs 1.6 S '80; Fiat Ritmo 65 CL '81; Toyota Corolla liftback 1.6 DX autom. '80; Fiat 128, CL, 1e eigen. ƒ 950,-. Inkoop, verkoop, financiering, div. inruilers. Akerstraat Nrd 52C Hoensbroek. Tel. 045-224425. Geopend van 10.00-18.00, zaterdag 10.00-17.00 uur.

Wij geven het MEESTE voor uw auto! U belt, wij komen! 045-422610, ook 's avonds.

Te k. BMW, 10-'84, div. EXTRA'S, rood, ƒ 10.450,-. Tel. 045-316940.

Te k. zeer mooie BMW 732i, auto is 100% in orde, APK, alle extra's, vr.pr. ƒ 6.750,-, inr. mog. Tel. 045-231633

Te k. HONDA Accord,'81, 3-drs, APK sept. '92, ƒ 1.600,-. Tel. 045-218925.

PEUGEOT 305 GLS, bwj. '80, APK, ƒ 950,-; Tel. 045-726112.

Te k. SAAB 900 GL bwj. '85, LPG get. glas, stuurbekr., 5-speed. Tel. 045-411427.

Fiat 124 SPIDER 2.0i cabrio zwart, bwj. '81, vr.pr. ƒ 14.500,-. Tel. 045-322586

Te koop Ford ESCORT 1. '82 1300 L kl. rood, 5-drs. zeldz. mooie auto. Tel. 045-271260.

Sloopauto's

Loop- sloop- en SCHADEAUTO'S en oud ijzer, te koop gevr. Tel. 04455-2743.

Te koop gevraagd loop-, sloop- en SCHADEAUTO'S. Tel. 04450-4623.

Wij geven U de HOOGSTE prijs voor Uw auto, sloop- en schade-auto. 045-228398.

Te k. gevr. SLOOP- en schade-auto's, tev. in- en verkoop gebr. auto-onderd. A. Körfer. Tel. 045-229045.

Te koop gevraagd loop-, sloop- en SCHADEAUTO'S. Hoogste prijs in Limburg. Tel. 045-254081.

Te k. gevr. loop-, sloop- en SCHADE-AUTO'S de hoogste prijs van Limburg. Tel. 046-519637/046-512924

Bedrijfswagens

SIMCA 1100, Fiat 238, dubb cabine, beide 1 jr APK, ƒ 1.000,- p.st. 045-244947.

Auto onderdelen en accessoires

Carrosseriedelen
origineel - imitatie - overzet.
Alle Europese- en Japanse automobielen
Geevers Nuth
Tel. 045-244242.

Gebruikte en nieuwe ONDERDELEN van jonge schade-auto's, tevens gevraagd auto's met schade. Deumens, Haefland 20 Brunssum. 045-254482.

(Brom)fietsen

Heb je de mooie Vespa BROMSCOOTER type Sfera automaat al gezien? Bij Rens Janssen op voorraad. Financ. mogelijk v.a. ƒ 40,- per maand. Ganzeweide 54-56, Heerlerheide. Tel. 045-211486.

Caravans

!!JA!!
Ned. grootste campershow is begonnen, 130 campers op 1 plaats. Super aanb. Huur en Koop. (zo. gesl.) Nijkerkerveen bij A'foort 03495-72737 / 72632

JAARSTALLING voor caravans, boten e.d. te Sittard, ƒ 180,-. Tel. 04492-2601.

Te k. GEVRAAGD alle merken tourcaravans en vouwwagens v.a. '79. Contant geld. Tel. 045-323178.

Ook voor uw tentreparaties H. STASSAR Heisterberg 78 Hoensbroek 045-224200

Te k. TOURCARAVAN, Carvelair 375 TD '89, voort. ijsk., kachel. Kampstr. 24, Kerkrade. 045-418436.

Te k. TOURCARAVAN merk Adria type 390 bwj. '82 ijsk. kach. 100% in orde voort. Pr ƒ 4.600,-. Tel. 045-465167.

Motoren

YAMAHA XV 535, bwj. sept 1990, 1e eig., pr. ƒ 9.500,-. Tel. 04493-2926.

Vakantie

Fabrieks-CAMPER Adriatik 610B, 12-10-'88, 5 à 6 pers. 40.000 km., luifel, topbox, luchtvering, boiler, fietsrek (4-st.)enz. ƒ 52.500,-. Tel. 045-413281 na 12 uur.

Campers

Daf AUTOBUS 575, half afgeb. als camper, plus vele onderd., APK, vr.pr. ƒ 9.500,-. Tel. 045-322586.

Huur nu Uw camper of caravan voor de herfst- of WINTERSPORTVAKANTIE Alle wagens zijn nieuw. Caravans huurpr. ƒ 300,- p.w.; Campers huurpr. ƒ 1.050,- p.w. Tevens te k. nog enkele inruilers. Luna verhuur Rijksweg Zuid 350, Geleen. naast Mac Donald ook voor stallingen. Tel. 046-755432. Fax. 046-755879.

(Huis)dieren

De grootste KENNEL van Limburg. Alle jonge rashondjes. Meer dan 60 rassen plus gar. en tatoeage. Kl.America, Th.Watsonln 34 Achel(B). 09-3211644489 Zond. open maand. gesl.

H. BIRMAAN katertje, sp. 045-718461.

VOGELS, eenden, fazanten, raskippen, duiven en papegaaien. Alle hoenders, hofdieren. Klein America Achel(B) 09-32-11644489

Dierenartsenpraktijk NUTH, steril. hond ƒ 160,-; poes ƒ 55,-. Tel. 045-244247.

Te koop POEDELTJE 1 jr. oud. ƒ 100,-. Tel. 045-421780.

Te koop gevraagd PAPEGAAIEN, kakatoes en ara's. Tel. 046-375359.

Mechelse HERDER 18 mnd. teef, ƒ 300,-. 045-412060. Gaffelhof 52, Heerlen.

In/om de tuin

SIERBESTRATING, tuinmaterialen, tuinfiguren, tuinverlichting, stapelbare bloembakken, Terra Cotta potten enz. Creugers, Enonmiestr. 46, Hoensbroek (bij station). 045-213877.

Vandaag nog modder en zand, morgen GAZON. Graszoden v.a. ƒ 3,25 per m2. Jawell 045-256423.

KINDERKOPPEN goedkoper dan in nederl. Zutendaal 09-3211.611290. Heymans.

Geïmpregneerd TUINHOUT tegen zeer scherpe prijzen, palen, planken, kepers, rolborders, tuinhuisjes, bielzen enz. Alles evt. op maat en/of thuisbez. Houtzagerij Windels, Ind. terr. Bouwberg, Brunssum. Tel. 045-270585

Rechte eiken SPOORBIELZEN v.a. ƒ 20,- p.st. zagerij Windels, ind.terr. Bouwberg, Brunssum. Tel. 045-270585

Bel de Vakman

NEW LOOK BV Schaesberg. Gevelreiniging, uitkappen, voegen, steigerverhuur. Tel. 045-312154 of 045-312709.

Ervaren vakman biedt zich aan voor straatwerk o.a. opritten, sierbestrating. Ook voor Uw gehele tuinaanleg, zeer SCHERPE prijzen. Gratis offerte. 045-323178.

OPRITTEN en terrassen in klinkers of sierbestrating ook tuinaanleg, vrijbl. prijsopg. 045-324249

Wonen Totaal

In- en verkoop 2e HANDS meubelen en antiek. Tel. 045-724943, Rotterdamstr. 80a, Heerlen.

Te k. gevr. ANTIEK en barokmeubels. P.Cortenraad, Riemst (B). 09-3212261156

Te k. complete SLAAPKAMER (1.30), kl. eiken, 2 nachtk., 4-drs. kleerk., toilettafel, pr. ƒ 350,-. Tel. 046-754488.

Te k. 3-2 zits modern willeren BANKSTEL; jalouzie voor deur kl. wit, 2 voor raam waarvan 1 blauw. Bellen tussen 21.00 en 23.00 uur tel. 04492-5244.

Te k. grenen KEUKENEETHOEK met hoekbank, als nieuw, ƒ 500,-. Grenen 2-pers.bed met lattenbodem en matras, ƒ 300,-. Als nieuw. Tel. 04405-1413.

Computers

Te k. AMIGA 500 en div. extra's ƒ 1.000,-. Tel. 045-259741.

Proficiat!
Na 5 weken ziekenhuis, ben ik dan bij Pappa en Mamma thuis.
Thierry
Yvon en Peter Knops
Koperslagerstr. 18
6151 DK Munstergeleen

Opleidingen

Goed gerichte STUDIEBEGELEIDING in Heerlen en Hoensbroek. Bijlessen in alle vakken v.a. ƒ 15,- per uur, verzorgt door een ervaren team van docenten. E.C.H. Heerlen en Maastricht. Info E.C.H. 045-741102.

Bij voldoende deelname starten wij wederom de volgende cursussen: COMVERSATIELESSEN Engels (40 uur, 3 niveau's); Grammatica Engels (40 uur 3 niveau's); Nederlandse woordspelling (10 uur); (Sollicitatie) Brieven schrijven (20 uur). Inl. E.C.H. 045-741102.

Leraren NAALDVAKKEN geeft naailes aan beginners en gevorderden. Voor nadere informatie, bel 045-323475.

Rijles

Uw RIJBEWIJS op Saba in 8 dagen via autorijschool D. Antillen. Inl. 04750-32428.

Niet geslaagd geld terug. Vraag naar onze voorwaarden. Ook rijlessen voor beginners.

STOELMATTERIJ vern. matten en biezen stoelen met gar. Bel. 045-418820.

Diepvries en KOELKASTREPARATIE zonder voorrijkosten. Bel Geleen, 046-745230 service binnen 24 u.

SCHILDERS kunnen nog enkele buitenwerkzaamheden aannemen. Tel. 045-210020.

TV/Video

KLEUREN TV grote sortering vanaf ƒ 75,-. Radio/TV service, Ganzeweide 85, Heerlerheide. 045-213879.

Goede KLEURENTV'S, grote sortering, met gar. Philips grootbeeld v.a. ƒ 125,-. Reeds 25 jr. tv-occ.centr. Geel, Grasbroekerweg 2, Heerlen. 045-724760.

Gevraagd: VIDEO'S VHS, defect geen bezw., KL-TV's. Tel. 04406-12875.

Huish. artikelen

Te k. WASMACHINE i.z.g. st. Tel. 045-429081.

ijsk. ƒ 95,-; gasforn. ƒ 95,-; diepvries ƒ 175,-; wasautom. ƒ 195,-. 045-725595.

Kachels/Verwarming

KACHELS, keuze uit 200 st. Jac. Kohlen, Rijksweg N 104, Sittard. 046-513228.

KACHELS open haarden, moderne schouwen. Rekers Kachelspeciaalzaak, Kluis 28, Geleen. 046-740785.

Gas-hout KACHELS, scherpe prijzen. Gratis geplaatst. De Kachelsid, Walem 21, Klimmen. Tel. 04459-1638.

Muziek

STALMEIER MUSIC
de muziekspecialist
HOOFDSTRAAT 32 TEL 045-214253 HOENSBROEK
Bij de markt. Donderdag koopavond.
Verbouwingskoopjes !!!
Yamaha Keyboards, honderden guldens voordeel!
Diverse artikelen met ECHTE verbouwingsvoordelen waaronder gitaren, slagwerken, orgels enz.
Koop bij de man die het ook bedienen kan!

Te k. PIANO geh.opgeknapt hoog model. ƒ 2.000,-. Tel. 045-314715 na 15.00 u.

Te k. KEYBOARD instal., best uit: 3 key-b. en attributen. Leslie soundbox 450 Watt 045-454239.

Te koop gevr.

Hoogste prijs voor POSTZEGELS, goud en munten. Stamps and Coins, Kasteellaan 102, Heerlen (Meezenbroek). Tel. 045-726789.

Literatuur

Te k. Encyclopedia BRITTANICA (26 dlg.) Engelstalig, ƒ 250,-. 045-443240.

Gebr. SWINKELS zijn weer thuis! naar De Beitel 74, Heerlen. Wij betalen de hoogste prijs voor al uw oud ijzer/metalen. 045-422025.

Kunst en Antiek

Te k. gevr. ANTIEK en barokmeubels. P.Cortenraad, Riemst (B). 09-3212261156

Inkoop GOUD enz. tegen contant geld (defekt of heel). Verseveld, Saroleastr. 80A, Heerlen. Tel. 045-714666.

Diversen

Veegmachines bij Kerp
Kärcher KM 550 en KM 650
* Voor particulier en professioneel gebruik
* Uitermate geschikt voor stenen, houten en gestoffeerde vloeren
* Werkbreedtes van 55 en 65 cm
* Tankinhoud van 15 en 40 ltr.
Kärcher veegmachines, veelzijdig inzetbaar voor binnen en buiten!
KERP B.V.
In de Cramer 31, Heerlen.
Tel. 045-716951

Voor Limburgs LEKKERSTE gehakt. Slagerij Houtvast Schinnen.

HYPERVENTILATIE, praattrainingscursus. Info: Kees Meertens, 04499-4119.

YOGA in Sittard-Echt-Roermond. Info: Kees Meertens, 04499-4119.

Gebit gebroken! TANDTECHNISCHE praktijk Hoensbroek, voor nieuwe gebitsprotheses en reparaties. Akerstr. Noord 328, Hoensbroek. 045-228211.

Voor Piccolo's zie verder pagina 36

Limburgs Dagblad piccolo's
Voor meer resultaat!

Rabobank. Aangenaam.

De Rabobank? Die kent u toch al? Nou, … ja en nee. Ja, u kent ons als de bank om de hoek waar het goed sparen is en waar u verder alles kunt krijgen wat u bij een andere bank ook krijgen kunt.

Daar hoeven we het nu dus niet met u over te hebben. Dat weet u allemaal al.

Nee, wat u waarschijnlijk niet kent, is een heel andere kant van de Rabobank. Een kant die ons tot een totaal andere bank maakt dan onze collega-banken. Laten we bij het begin beginnen.

De Rabobank is van oorsprong een coöperatieve bank. Winst maken, hoe vreemd dat voor een bank ook moge klinken, is niet onze hoofddoelstelling.

Natuurlijk maken we winst, dat moet om gezond te blijven. Maar het feit dat we geen aandeelhouders hebben, die op dividend zitten te wachten, maakt een groot verschil.

Onze hoofddoelstelling is het verstrekken van financieringen aan ondernemers tegen een zo laag mogelijke [illegible] en zo gunstig mogelijke voorwaarden. Dat het niet bij een doelstelling gebleven is, mag blijken uit het feit dat de Rabobank huisbankier is van het merendeel van de Nederlandse bedrijven.

Steeds nog tweederde van de honderd grootste bedrijven heeft een relatie met de Rabobank.

Terwijl een groeiend aantal grote tot zeer grote internationale ondernemingen bij de Rabobank bankiert via onze buitenlandse vestigingen.

Waarmee we meteen het idee willen wegnemen, dat de Rabobank alleen boeren en tuinders als klant zou hebben.

We zeiden het net al, het coöperatieve karakter van de Rabobank maakt ons anders.

De Rabobank is er niet voor zichzelf. We hoeven niet [illegible] uit de kan te hebben. We zien meer in een relatie [illegible] in een snelle deal. We durven te zeggen, dat [illegible] onze klanten doen.

Dat geldt ook voor onze particuliere cliënten. Op de [illegible] maar wat te noemen, de grootste [illegible] Nederland. Dat is niet voor niets zo.

Door een combinatie van, alweer, lage rente en gunstige voorwaarden is één op de drie hypotheken in ons land een hypotheek van de Rabobank.

We gaan nog even door. Een belangrijk verschil met andere banken is dat alle 800 plaatselijke Rabobanken (met in totaal meer dan 2000 kantoren) zelfstandige banken zijn, die zelfstandig kunnen beslissen.

Het grote voordeel: korte lijnen met mensen die u kent en die u kennen.

Bij ons hoeft er niet voor elke kredietaanvraag eindeloos heen en weer gebeld te worden met een ver weg gelegen hoofdkantoor. (Met alle trage gevolgen van dien.)

We hebben trouwens niet eens een hoofdkantoor. Althans niet zoals andere banken dat kennen. De grote Rabo- gebouwen in Utrecht en Eindhoven zijn de kantoren van Rabobank Nederland.

In feite is Rabobank Nederland [illegible] alle 800 lokale banken [illegible] bankieren. Verder is die de bank waarmee veel van de grotere ondernemingen zaken doen.

De Rabobank kent ook een grote verantwoordelijkheid ten opzichte van haar omgeving. En met omgeving bedoelen we onder andere het milieu.

Zo steunen en financieren we een reeks projecten, die een oplossing moeten bieden voor het milieuprobleem. (En niet zonder resultaat, zoals u wellicht onlangs in de krant hebt gelezen.)

Het zijn allemaal zaken die u misschien niet van ons verwacht had.

Net zoals u waarschijnlijk niet weet, dat de Rabobank één van de vijf zeldzame triple A-banken ter wereld is. De drie A's die we achter onze naam [illegible] zetten, gelden als de Michelin-sterren van de financiële wereld.

Daar kijkt u van op, [illegible] kon u dit alles ook weten als we 't u nooit [illegible] hebben?

Daarom zullen we ons de komende [illegible] aan u voorstellen. En kennis [illegible] maken met de echte Rabobank. Dit is de eerste advertentie, [illegible] volgen er meer.

Voor Piccolo's zie verder pagina 3[illegible]

M I R O

BRIE MARCO KRUIDEN 60+
Vers van 't mes, per 100 gram ~~2.69~~ 1.99

ROOMBRIE MARCO
Pakje 200 gram ~~3.98~~ 2.98

BRIE MARCO 60+
Vers van 't mes, per 100 gram ~~2.35~~ 1.79

ZAANLANDER EXTRA PIKANT 48+
Vers van 't mes, per kilo ~~16.50~~ 13.90

CAMEMBERT
Doosje 250 gram ~~4.29~~ 3.19

ROQUEFORT 52+
Vers van 't mes, per 100 gram ~~3.49~~ 2.59

FROMAGE DE CHAUMES 50+ EN ST. ALBRAY 50+
Vers van 't mes, per 100 gram ~~2.99~~ 2.29
Met een demonstratie en prijsvraag: hoofdprijs Renault Clio.

PORT SALUT 50+
Vers van 't mes, per 100 gram ~~2.15~~ 1.57

PORT SALUT
Pakje 150 gram ~~3.19~~ 2.45

CHAMOIS D'OR 62+
Vers van 't mes, per 100 gram ~~2.99~~ 2.29

STOKBROOD
Uit eigen bakkerij, 400 gram ~~2.05~~ 1.59

ZAANSE SNIJDER
Wit of bruin, heel ~~2.15~~ 1.79

TARVO MOUTBROOD
Verpakt, 800 gram ~~2.39~~ 1.99

CRISPY CHIPS
Naturel, paprika, cheese onion of mixed curry, zak ~~1.79~~ 1.59

NIBBIT COCKTAIL
10% extra, zak ~~1.79~~ 1.69

APPELSAP
Pak 1 liter ~~1.35~~ 0.99

CÔTES DU RHÔNE
Fles 0.75 liter ~~5.30~~ 3.95

SLASAUS
Fles 0.75 liter ~~1.59~~ 1.19

BOUILLON
Kip, tomaat of rundvlees, pot 0.34 liter ~~1.99~~ 1.59

SOEPBALLETJES
Blik 200 gram ~~1.15~~ 0.99

BOKKEPOOTJES
150 gram ~~1.75~~ 1.39

VERKADE REPEN
Hazelnoot/melk, melk of puur ~~2.69~~ 2.09

LADY CAKE
Cacao/noten, bosbessen of amandel, 400 gram ~~2.75~~ 2.19

CHOCO PINDAKOEKEN
Melk of puur, pak 200 gram ~~1.79~~ 1.39

Dit zijn nou bezuinigingen waar iedereen blij mee is.

IGLO PIZZA CROSSA VENETIANA
Uit de diepvries, 3 dozen à 300 gram
~~12.27~~ 10.-

ST. LOUIS
Kriek lambic of gueuze lambic, flesje 0.25 liter 1.19

HELE KIP
Per kilo 5.89

ST. LOUIS
Frambozen, cassis of pêche lambic, flesje 0.25 liter 1.69

DUVEL MOORTGAT
Flesje 0.33 liter ~~2.25~~ 1.95

OUD HOEGAARDEN
6 x 0.3 liter ~~9.54~~ 8.10

MAÏSKIPPEBOUT
Per kilo 7.99

ANANASVLAAI
1000 gram ~~6.95~~ 4.95

JOHMA HUZAREN-SALADE TRAITEUR
Uit de bedieningsafdeling, per 250 gram ~~2.19~~ 1.89

JOHMA KRABSALADE
Uit de bedieningsafdeling, per 100 gram ~~2.99~~ 2.39

SCHOUDER-KARBONADE
Per kilo 7.99

FELIX BROKJES
Rundvlees, zeevis, kabeljauw, runderhart of kip, pak 300 gram ~~1.75~~ 1.39

HAK RODE BIET-SCHIJVEN
1/3 pot ~~1.29~~ 0.99

HAK GESNEDEN BLAD-SPINAZIE
1/3 pot ~~1.19~~ 0.99

HAK APPELMOES
Extra kwaliteit, 1/3 pot ~~1.19~~ 0.99

GEBAKKEN LEKKER-BEKJES
Uit de verse visafdeling, per 100 gram ~~2.19~~ 1.79

BRAADWORST
Per kilo 6.99

HAASKARBONADE
Per kilo 10.99

DEMAKE UP WATTEN-STAAFJES
3 rollen à 80 stuks ~~8.94~~ 5.96

TISSUE TOILETPAPIER
12 rollen ~~6.69~~ 4.99

EDET VOCHTIG TOILET-PAPIER
50 stuks ~~4.19~~ 3.79

EDET NAVUL VOCHTIG TOILETPAPIER
50 stuks ~~3.49~~ 2.79

WASKNIJPERS
Hout, 50 stuks ~~2.29~~ 1.89

JACKY CHANTY TOP
Vanille, chocolade of mokka, 3 x 110 gram ~~2.25~~ 1.79
Met 1 potje gratis.

HALVARINE
Kuip 500 gram ~~1.27~~ 0.89

MIXED NUTS
Uit de notenbar, gezouten of ongezouten, per 150 gram ~~2.98~~ 2.39

GOLDEN DELICIOUS
Uit Portugal, per kilo 2.50

KIWI-FRUIT
Per 500 gram 1.99

SUPER BINTJES
Zak 5 kilo 2.98

IN ONS RESTAURANT:
ZIGEUNERSCHNITZEL MET FRITES 8.50

38.18.91.

MIRO Beek

Aanbiedingen zijn geldig t/m zaterdag 21 september a.s.

Lage prijzen en winkelgemak onder één dak.

Bij ons kunnen ze allemaal wat anders aan.